

שיח שרפי קודש ג

הקדמה לחלק שלישי • רבינו הקדוש זצ"ל • ליקוטים • ג-א • ג-ב • ג-ג • ג-ד • ג-ה • ג-ו • ג-ז • ג-ח • ג-ט • ג-י • ג-יא • ג-יב • ג-יג • ג-יד • ג-טו • ג-טז • ג-יז • ג-יח • ג-יט • ג-כ • ג-כא • ג-כב • ג-כג • ג-כד • ג-כה • ג-כו • ג-כז • ג-כח • ג-כט • ג-ל • ג-לא • ג-לב • ג-ג • ג-נג • ג-נד • ג-נה • ג-נו • ג-נז • ג-נח • ג-נט • ג-ס • ג-סח • ג-סט • ג-ע • ג-עא • ג-ג • עב • ג-עג • ג-עד • ג-עה • ג-עו • ג-עז • ג-עח • ג-עט • ג-פ • ג-פא • ג-פב • ג-פג • ג-פד • ג-ג • פה • ג-פו • ג-פז • ג-פח • ג-פט • ג-צ • ג-צא • ג-צב • ג-צג • ג-צד • ג-צה • ג-צו • ג-צז • ג-ג • צח • ג-צט • ג-ק • ג-קא • ג-קב • ג-קג • ג-קד • ג-קה • ג-קו • ג-קז • ג-קח • ג-ג • קט • ג-קי • ג-קיא • ג-קיב • ג-קיג • ג-קיד • ג-קטו • ג-קטז • ג-קיו • ג-קית • ג-קיס • ג-ג • קכ • ג-קכא • ג-קכב • ג-קכג • ג-קכד • ג-קכה • ג-קכו • ג-קכז • ג-קכח • ג-קכט • ג-ג • קל • ג-קלא • ג-קלב • ג-קלג • ג-קלד • ג-קלה • ג-קלו • ג-קלז • ג-קלח • ג-קלט • ג-ג • קמ • ג-קמא • ג-קמב • ג-קמג • ג-קמד • ג-קמה • ג-קמו • ג-קמז • ג-קמח • ג-קמט • ג-ג • קנ • ג-קנא • ג-קנב • ג-קנג • ג-קסה • ג-קסו • ג-קסז • ג-קסט • ג-קע • ג-ג • קעא • ג-קעב • ג-קעג • ג-קעד • ג-קעה • ג-קעו • ג-קעז • ג-קעז * • ג-קעח • ג-קעט • ג-ג • קפ • ג-קפא • ג-קפב • ג-קפג • ג-קפד • ג-קפה • ג-קצ • ג-קצא • ג-קצב • ג-קצג • ג-ג • קצד • ג-קצה • ג-קצו • ג-קצז • ג-קצח • ג-קצט • ג-ר • ג-רא • ג-רב • ג-רג • ג-רד • ג-ג • רה • ג-רו • ג-רז • ג-רח • ג-רט • ג-רי • ג-ריא • ג-רבי • ג-ריג • ג-ריד • ג-רטו • ג-רטז • ג-ג • ריז • ג-ריח • ג-ריט • ג-רכ • ג-רכא • ג-רכב • ג-רכג • ג-רכד • ג-רכה • ג-רכו • ג-רכז • ג-רכו • ג-ג • רכח • ג-רכט • ג-רל • ג-רלא • ג-רלב • ג-רלג • ג-רלד • ג-רלה • ג-רלו • ג-רלז • ג-רלח • ג-ג • רלט • ג-רמ • ג-רמא • ג-רמב • ג-רמג • ג-רמד • ג-רמה • ג-רמו • ג-רמז • ג-רמח • ג-ג • רמט • ג-רנ • ג-רנא • ג-רנב • ג-רנג • ג-רנד • ג-רנה • ג-רנו • ג-רנז • ג-רנח • ג-רנט • ג-ג • רס • ג-רסא • ג-רסב • ג-רסג • ג-רסד • ג-רסה • ג-רסו • ג-רסז • ג-רסת • ג-רסט • ג-ג • ער • ג-רעא • ג-רעב • ג-רעג • ג-רעד • ג-ערה • ג-רעו • ג-רעז • ג-רעח • ג-רעט • ג-רפ • ג-ג • רפא • ג-רפב • ג-רפג • ג-רפד • ג-רפה • ג-רפו • ג-רפז • ג-רפת • ג-רפט • ג-רצ • ג-רצא • ג-ג • רצב • ג-רצג • ג-רצד • ג-רצה • ג-רצו • ג-רצז • ג-רצח • ג-רצט • ג-ש • ג-שלא • ג-שב • ג-ג • שג • ג-דש • ג-שה • ג-שו • ג-שז • ג-שח • ג-שט • ג-שי • ג-שיא • ג-שיב • ג-שיג • ג-ג • שיד • ג-שטו • ג-שטז • ג-שיז • ג-שיח • ג-שיט • ג-שכ • ג-שכא • ג-שכב • ג-שכג • ג-ג • שכד • ג-שכה • ג-שכו • ג-שכז • ג-שכח • ג-שכט • ג-של • ג-שלא • ג-שלב • ג-שלבג • ג-ג • שלד • ג-שלה • ג-שלו • ג-שלוז • ג-שלח • ג-שלט • ג-שמ • ג-שמא • ג-שמב • ג-שמג • ג-ג • שדמ • ג-שמה • ג-שמו • ג-שמז • ג-שמח • ג-שמט • ג-שנ • ג-שנא • ג-שנב • ג-שנג • ג-ג • שנד • ג-שנה • ג-שנו • ג-שנז • ג-שנח • ג-שנט • ג-שס • ג-שסא • ג-שסב • ג-שסג • ג-ג • שסד • ג-שסה • ג-שסו • ג-שסז • ג-שסח • ג-שסט • ג-שע • ג-שעא • ג-שעב • ג-שעג • ד-ג • שיז • ג-שעד • ג-שעה • ג-שעו • ג-שעז • ג-שעח • ג-שעט • ג-שפ • ג-שפא • ג-שפב • ג-ג • שפג • ג-שפד • ג-שפה • ג-שפו • ג-שפז • ג-שפח • ג-שפט • ג-שצ • ג-שצא • ג-שצב • ג-ג • שצג • ג-שצד • ג-שצה • ג-שצו • ג-שצז • ג-שצח • ג-שצט • ג-ת • ג-תא • ג-תב • ג-תג • ג-ג • תד • ג-תה • ג-תו • ג-תז • ג-תח • ג-תט • ג-תי • ג-תיא • ג-תיב • ג-תיג • ג-תיד • ג-ג • תטו • ג-תטז • ג-תיו • ג-תיח • א-תשט • ג-תיט • ג-תכ • ג-תכא • ג-תכב • ג-תכג • ג-ג • תכד • ג-תכה • ג-תכו • ג-תכז • ג-תכח • ג-תכט • ג-תל • ג-תלא • ג-תלב • ג-תלג • ג-ג • תלד • ג-תלה • ג-תלח • ג-תלט • ג-תלו • ג-תלז • ג-תמ • ג-תמא • ג-תמב • ג-תמג • ג-ג • תמד • ג-תמה • ג-תמו • ג-תמז • ג-תמח • ג-תמט • ג-תנ • ג-תנא • ג-תנב • ג-תנג • ג-ג • תנד • ג-תנה • ג-תנו • ג-תנז • ג-תנח • ג-תנט • ג-תס • ג-תסא • ג-תסב • ג-תסג • ג-ג • תסד • ג-תסה • ג-תסו • ג-תסז • ג-תסח • ג-תסט • ג-תע • ג-תעא • ג-תעב • ג-תעג • ג-ג • תעד • ג-תעה • ג-תעו • ג-תעז • ג-תעח • ג-תעט • ג-תפ • ג-תפא • ג-תפב • ג-ג • תפד • ג-תפה • ג-תפו • ג-תפז • ג-תפח • ג-תפט • ג-תצ • ג-תצא • ג-תצב • ג-תצג • ג-ג • תצד • ג-תצה • ג-תצו • ג-תצז • ג-תצח • ג-תצט • ג-תק • ג-תקא • ג-תקב • ג-תקג • ג-ג • תקד • ג-תקה • ג-תקו • ג-תקז • ג-תקח • ג-תקט • ג-תקי • ג-תקיא • ג-תקיב • ג-ג • תקיג • ג-תקיד • ג-תקטו • ג-תקטז • ג-תקיו • ג-תקית • ג-תקיס • ג-תקכ • ג-תקכא • ג-ג • תקכב • ה - קפה • ג-תקכג • ג-תקכד • ג-תקכה • ג-תקכו • ג-תקכז • ג-תקכח • ג-תקכט • ג-ג • תקכט • ג-תקל • ג-תקלא • ג-תקלב • ג-תקלג • ג-תקלד • ג-תקלה • ג-תקלו • ג-תקלז • ג-תקלח • ג-ג • תקלח • ג-תקלט • ג-תקמ • ג-תקמא • ג-תקמב • ג-תקמג • ג-תקמד • ג-תקמה • ג-ג • תקמו • ג-תקמו • ב-ריז • ג-תקמח • ג-תקמט • ג-תקנ • ג-תקנא • ג-תקנב • ג-תקנג • ג-ג • תקנד • ג-תקנה • ג-תקנו • ג-תקנז • ג-תקנח • ג-תקנט • ג-תקס • ג-תקסא • ג-תקסב • ג-ג • תקסג • ג-תקסד • ג-תקסה • ג-תקסו • ג-תקסז • ג-תקסח • ג-תקסט • ג-תקע • ג-ג

תקעא • ג-תקעב • ג-תקעג • ג-תקעד • ג-תקעה • ג-תקעו • ג-תקעז • ג-תקעח • ג-תקעט • ג-
 תקפ • ג-תקפא • ג-תקפב • ג-תקפג • ג-תקפד • ג-תקפה • ג-תקפו • ג-תקפז • ג-תקפח • ג-
 תקפט • ג-תקצ • ג-תקצא • ג-תקצב • ג-תקצג • ג-תקצד • ג-תקצה • ג-תקצו • ג-
 תקצז • א-תקנד • א-תשי • א-תשכ • ב-תקלא • ב-לה • ב-קסו • ב-קפא • ב-תקכ • ב-
 תקפג • ב-תקצב • ב-תרטז • ב-תרנח • ב-תרצה • ב-תשיט • ב-תשלח • ג-ס • ג-פג • ג-
 צה • ג-קיג • ג-קפא • ג-רמ • ג-רמו • ג-רסט • ג-רעא • ג-רפד • ג-רצט • ג-שטו • ג-
 שכד • ג-שמא • ג-שמז • ג-שעב • ג-תיא • ד-כט • ד-מב • ד-מג • ד-נח • ד-קצב • ד-
 רעז • ד-שסה • ד-תכה • ד-תלג • ד-תלו • ד-תמו • ד-תמוז • ד-תנח • ד-תסא • ד-תפו • ד-
 תצג • ד-תקכג • ד-תקכו • ד-תקעד • ד-תקעח • ד-תקפו • ד-תרו • ד-תרל • ד-תרמג • ד-
 תרנח • ד-תרצג • ה-לו • ה-צג • ה-קעז • ה-קעח • ה-קעט • ה-קפ • ה-קפא • ה-
 קפב • ה-קפג • ה-קפד • ה-קפה • ה-קפו • ה-קפז • ה-קפח • ה-קפט • ה-קצ • ה-
 קצא • ה-קצב • ה-קצג • ה-קצד • ה-קצה • ה-קצו • ה-קצז • ה-קצח • ה-קצט • ה-
 ר • ה-רא • ה-רב • ה-ריג • ה-רכג • ה-רנד • ה-רעח • ה-רפה • ה-רצב • ה-שי • ה-
 שלג • ה-שלד • ה-תד • ה-תח • ה-תמ • ה-תנט • ו-קעד • ו-קפא • ג-תקצח • ג-
 תקצט • ג-תר • ג-תרא • ג-תרב • ג-תרג • ג-תרד • ג-תרה • ג-תרו • ג-תרז • ג-תרח • ג-
 תרט • ג-תרי • ג-תריא • ג-תריב • ג-תריג • ג-תריד • ג-תרטו • ג-תרטז • ג-תריז • ג-
 תריח • ג-תריט • ג-כתר • ג-תרכא • ג-תרכב • ג-תרכג • ג-תרכד • ג-תרכה • ג-תרכו • ג-
 תרכז • ג-תרכח • ג-תרכט • ג-תרל • ג-תרלא • ג-תרלב • ג-תרלג • ג-תרלד • ג-תרלה • ג-
 תרלו • ג-תרלז • ג-תרלח • ג-תרלט • ג-תרמ • ג-תרמא • ג-תרמב • ג-תרמג

שיח שרפי קודש חלק שלישי

הקדמה לחלק שלישי חלק שלישי

רבינו הקדוש זצ"ל

ליקוטים

ג-א

ג-ב

ג-ג

ג-ד

ג-ה

ג-ו

ג-ז

ג-ח

ג-ט

ג-י

ג-יא

ג-יב

ג-יג

ג-יד

ג-טו

ג-טז

ג-יז

ג-יח

ג-יט

ג-כ

ג-כא

ג-כב

ג-כג

ג-כד

ג-כה

ג-כו

ג-זי

ג-כח

ג-כט

ג-ל

ג-לא

ג-לב

ג-נב

ג-נג

ג-נד

ג-נה

ג-נו

ג-נז

ג-נח

ג-נט

ג-ס

ג-סח

ג-סט

ג-ע

ג-עא

ג-עב

ג-עג

ג-עד

ג-עה

ג-עו

ג-עז

ג-עח

ג-עט

ג-פ

ג-פא

ג-פב

ג-פג

ג-פד

ג-פה

ג-פו

ג-פז

ג-פח

ג-פט

ג-צ

ג-צא

ג-צב

ג-צג

ג-צד

ג-צה

ג-צו

ג-צז

ג-צח

ג-צט

ג-ק

ג-קא

ב-שלא

ג-קב

ג-קג

ג-קד

ג-קה

ג-קו

ג-קז

ג-קח

ג-קט

ג-קי

ג-קיא

ג-קיב

ג-קיג

ג-קיד

ג-קטו

ג-קטז

ג-קיז

ג-קיח

ג-קיט

ג-קכ

ג-קכא

ג-קכב

ג-קכג

ג-קכד

ג-קכה

ג-קכו

ג-קכז

ג-קכח

ג-קכט

ג-קל

ג-קלא

ג-קלב

ג-קלג

ג-קלד

ג-קלה

ג-קלו

ג-קלז

ג-קלח

ג-קלט

ג-קמ

ג-קמא

ג-קמב

ג-קמג

ג-קמד

ג-קמה

ג-קמו

ג-קמז

ג-קמח

ג-קמט

ג-קנ

ג-קנא

ג-קנב

ג-קנג

ג-קסה

ג-קסו

ג-קסז

ג-קסח

ג-קסט

ג-קע

ג-קעא

ג-קעב

ג-קעג

ג-קעד

ג-קעה

ג-קעו

ג-קעז

ג-קעז*

ג-קעח

ג-קעט

ג-קפ

ג-קפא

ג-קפב

ג-קפג

ג-קפד

ג-קפה

ג-קצ

ג-קצא

ג-קצב

ג-קצג

ג-קצד

ג-קצה

ג-קצו

ג-קצז

ג-קצח

ג-קצט

ג-ר

ג-רא

ג-רב

ג-רג

ג-רד

ג-רה

ג-רו

ג-רז

ג-רח

ג-רט

ג-רי

ג-ריא

ג-רבי

ג-ריג

ג-ריד

ג-רטו

ג-רטז

ג-ריז

ג-ריח

ג-ריט

ג-רכ

ג-רכא

ג-רכב

ג-רכג

ג-רכד

ג-רכה

ג-רכו

ג-רכז

ג-רכח

ג-רכט

ג-רל

ג-רלא

ג-רלב

ג-רלג

ג-רלד

ג-רלה

ג-רלו

ג-רלז

ג-רלח

ג-רלט

ג-רמ

ג-רמא

ג-רמב

ג-רמג

ג-רמד

ג-רמה

ג-רמו

ג-רמז

ג-רמח

ג-רמט

ג-רנ

ג-רנא

ג-רנב

ג-רנג

ג-רנד

ג-רנה

ג-רנו

ג-רנז

ג-רנח

ג-רנט

ג-רס

ג-רסא

ג-רסב

ג-רסג

ג-רסד

ג-רסה

ג-רסו

ג-רסז

ג-רסח

ג-רסט

ג-ער

ג-רעא

ג-ערב

ג-רעג

ג-רעד

ג-ערה

ג-רעו

ג-רעז

ג-רעח

ג-רעט

ג-רפ

ג-רפא

ג-רפב

ג-רפג

ג-רפד

ג-רפה

ג-רפו

ג-רפז

ג-רפח

ג-רפט

ג-רצ

ג-רצא

ג-רצב

ג-רצג

ג-רצד

ג-רצה

ג-רצו

ג-רצז

ג-רחצ

ג-רצט

ג-ש

ג-שלא

ג-שב

ג-שג

ג-דש

ג-שה

ג-שו

ג-שז

ג-שח

ג-שט

ג-שי

ג-שיא

ג-שיב

ג-שיג

ג-שיד

ג-שטו

ג-שטז

ג-שיז

ג-שיח

ג-שיט

ג-שכ

ג-שכא

ג-שכב

ג-שכג

ג-שכד

ג-שכה

ג-שכו

ג-שכז

ג-שכח

ג-שכט

ג-של

ג-שלא

ג-שלב

ג-שלג

ג-שלד

ג-שלה

ג-שלו

ג-שלז

ג-שלח

ג-שלט

ג-שמ

ג-שמה

ג-שמב

ג-שמג

ג-שדמ

ג-שמה

ג-שמו

ג-שמז

ג-שמח

ג-שמט

ג-שנ

ג-שנא

ג-שנב

ג-שנג

ג-שנד

ג-שנה

ג-שנו

ג-שנז

ג-שנח

ג-שנט

ג-שס

ג-שסא

ג-שסב

ג-שסג

ג-שסד

ג-שסה

ג-שסו

ג-שסז

ג-שסח

ג-שסט

ג-שע

ג-שעא

ג-שעב

ג-שעג

ד-שיז

ג-שעד

ג-שעה

ג-שעו

ג-שעז

ג-שעח

ג-שעט

ג-שפ

ג-שפא

ג-שפב

ג-שפג

ג-שפד

ג-שפה

ג-שפו

ג-שפז

ג-שפח

ג-שפט

ג-שצ

ג-שצא

ג-שצב

ג-שצג

ג-שצד

ג-שצה

ג-שצו

ג-שצז

ג-שצח

ג-שצט

ג-ת

ג-תא

ג-תב

ג-תג

ג-תד

ג-תה

ג-תו

ג-תז

ג-תח

ג-תט

ג-תי

ג-תיא

ג-תיב

ג-תיג

ג-תיד

ג-תטו

ג-תטז

ג-תיז

ג-תיח

א-תשט

ג-תיט

ג-תכ

ג-תכא

ג-תכב

ג-תכג

ג-תכד

ג-תכה

ג-תכו

ג-תכז

ג-תכח

ג-תכט

ג-תל

ג-תלא

ג-תלב

ג-תלג

ג-תלד

ג-תלה

ג-תלח

ג-תלט

ג-תלו

ג-תלז

ג-תמ

ג-תמא

ג-תמב

ג-תמג

ג-תמד

ג-תמה

ג-תמו

ג-תמז

ג-תמח

ג-תמט

ג-תנ

ג-תנא

ג-תנב

ג-תנג

ג-תנד

ג-תנה

ג-תנו

ג-תנז

ג-תנח

ג-תנט

ג-תס

ג-תסא

ג-תסב

ג-תסג

ג-תסד

ג-תסה

ג-תסו

ג-תסז

ג-תסח

ג-תסט

ג-תע

ג-תעא

ג-תעב

ג-תעג

ג-תעד

ג-תעה

ג-תעו

ג-תעז

ג-תעח

ג-תעט

ג-תפ

ג-תפא

ג-תפב

ג-תפג

ג-תפד

ג-תפה

ג-תפו

ג-תפז

ג-תפח

ג-תפט

ג-תצ

ג-תצא

ג-תצב

ג-תצג

ג-תצד

ג-תצה

ג-תצו

ג-תצז

ג-תצח

ג-תצט

ג-תק

ג-תקא

ג-תקב

ג-תקג

ג-תקד

ג-תקה

ג-תקו

ג-תקז

ג-תקח

ג-תקט

ג-תקי

ג-תקיא

ג-תקיב

ג-תקיג

ג-תקיז

ג-תקטו

ג-תקטז

ג-תקיז

ג-תקיח

ג-תקיט

ג-תקכ

ג-תקכא

ג-תקכב

ה - קפה

ג-תקכג

ג-תקכד

ג-תקכה

ג-תקכו

ג-תקכז

ג-תקכח

ג-תקכט

ג-תקל

ג-תקלא

ג-תקלב

ג-תקלג

ג-תקלד

ג-תקלה

ג-תקלו

ג-תקלז

ג-תקלח

ג-תקלט

ג-תקמ

ג-תקמא

ג-תקמב

ג-תקמג

ג-תקמד

ג-תקמה

ג-תקמו

ג-תקמז

ב-ריז

ג-תקמח

ג-תקמט

ג-תקנ

ג-תקנא

ג-תקנב

ג-תקנג

ג-תקנד

ג-תקנה

ג-תקנו

ג-תקנז

ג-תקנח

ג-תקנט

ג-תקס

ג-תקסא

ג-תקסב

ג-תקסג

ג-תקסד

ג-תקסה

ג-תקסו

ג-תקסז

ג-תקסח

ג-תקסט

ג-תקע

ג-תקעא

ג-תקעב

ג-תקעג

ג-תקעד

ג-תקעה

ג-תקעו

ג-תקעז

ג-תקעח

ג-תקעט

ג-תקפ

ג-תקפא

ג-תקפב

ג-תקפג

ג-תקפד

ג-תקפה

ג-תקפו

ג-תקפז

ג-תקפח

ג-תקפט

ג-תקצ

ג-תקצא

ג-תקצב

ג-תקצג

ג-תקצד

ג-תקצה

ג-תקצו

ג-תקצז

א-תקנד

א-תשי

א-תשכ

ב-תקלא

ב-לה

ב-קסו

ב-קפא

ב-תקכ

ב-תקפג

ב-תקצב

ב-תרטז

ב-תרנח

ב-תרצה

ב-תשיט

ב-תשלח

ג-ס

ג-פג

ג-צה

ג-קיג

ג-קפא

ג-רמ

ג-רמז

ג-רסט

ג-רעא

ג-רפד

ג-רצט

ג-שטו

ג-שכד

ג-שמא

ג-שמז

ג-שעב

ג-תיא

ד-כט

ד-מב

ד-מג

ד-נח

ד-קצב

ד-רעז

ד-שסה

ד-תכה

ד-תלג

ד-תלו

ד-תמו

ד-תמוז

ד-תנח

ד-תסא

ד-תפו

ד-תצג

ד-תקכג

ד-תקכז

ד-תקעד

ד-תקעח

ד-תקפז

ד-תרו

ד-תרל

ד-תרמג

ד-תרנח

ד-תרצג

ה-לוז

ה-צג

ה-קעז

ה-קעח

ה-קעט

ה-קפ

ה-קפא

ה-קפב

ה-קפג

ה-קפד

ה-קפה

ה-קפו

ה-קפז

ה-קפח

ה-קפט

ה-קצ

ה-קצא

ה-קצב

ה-קצג

ה-קצד

ה-קצה

ה-קצו

ה-קצז

ה-קצח

ה-קצט

ה-ר

ה-רא

ה-רב

ה-ריג

ה-רכג

ה-רנד

ה-רעח

ה-רפה

ה-רצב

ה-שי

ה-שלג

ה- שלד

ה - תד

ה - תח

ה - תמ

ה- תנט

ו - קעד

ו - קפא

ג-תקצח

ג-תקצט

ג-תר

ג-תרא

ג-תרב

ג-תרג

ג-תרד

ג-תרה

ג-תרו

ג-תרז

ג-תרת

ג-תרט

ג-תרי

ג-תריא

ג-תריב

ג-תריג

ג-תריד

ג-תרטו

ג-תרטז

ג-תריז

ג-תריח

ג-תריט

ג-כתר

ג-תרכא

ג-תרכב

ג-תרכג

ג-תרכד

ג-תרכה

ג-תרכו

ג-תרכז

ג-תרכח

ג-תרכט

ג-תרל

ג-תרלא

ג-תרלב

ג-תרלג

ג-תרלד

ג-תרלה

ג-תרלו

ג-תרלז

ג-תרלח

ג-תרלט

ג-תרמ

ג-תרמא

ג-תרמב

ג-תרמג

שיח שרפי קודש חלק שלישי

הקדמה לחלק שלישי

ברוך ה' אלקי ישראל אשר עזרנו וחסרנו וחסרנו הצליח עד הלום להביא לדפוס עוד שני כרכים חדשים אלו, ה"ה "שיח שרפי קדש" חלק שלישי ורביעי, ואנו תקוה, בעזרת ה' יתברך, להמשיך בעבודתנו, עבודת הקדש להוציא לאור עוד תעלומה הם השיחות, המאמרים, הפתגמים וההנהגות והספורים מרבנו ותלמידיו ותלמידי תלמידיו אשר שמועתם היתה מפה לפה בין אנשי-שלומו שפדורות האחרונים ובגדר תורה שבעל פה. ומחמת שמיום ליום לרב חלשת הדורות הולכים ומשתפכים ומתבלבלים הדברים, עד שכמעט לא נשמע שיחה נאה כמאמרה אי לזאת, חגר בעצמו עז הה' הרה"ח ראש חבורתנו היקר באדם רבי לוי יצחק בנדר שליט"א ופתח פיו בעז ותעצומות לספר ולשיח דברים פהויתם כפי שראה ושמע וקבל, ודרבן וחזק אותנו להביא הדברים לידי פתיחה והדפסה וכדי להחיות בהם נפשות החפצים, ולהבין ולהשיג על ידי שיחות חלון של תלמידי חכמים הבנת עמק תורתו של רבנו, דהינו שיבואו דברי תורתו לידי עבדא ומעשה בפעל, שלזה היתה עקר פונתו.

והנה בהכרח לנו לבאר לכל קורא שידע נכונה כי שיחות וספורים אלו עברו מהם כבר קרוב למאתים שנה ואף השיחות מתלמידי רבנו ותלמידי מוהרנ"ת התרחקה שמועתם והתרחשויותם קרוב למאה, או למאה וחמשים שנה, אשר על כן אין ביכולתנו לקבץ מספורים ושיחות אלו שום ענין הנוגד בזיו כל שהוא הלכה פסוקה או יסוד כל שהוא ביסוד אמונתנו ותורתנו הקדושה, חלילה, כי מי יודע אם שני הזמן לא נגסו בהם. וכמו כן הננו להודיע שכל מה שכתבנו על חסיד פלוני או אלמוני, איננו מתארים אותו אלא בדרך כלל, כי ידענו שמכל אחד ואחד היה אפשר לחבר חבור גדול בפני עצמו, החל מילדותו וספור התקרבותו לדרך רבנו, ועבודתו את ה' משך ימי חייו ומעשיו הטובים צדקה וחסד, ועבודת התפלה ולמוד ויגיעת התורה, ובפרט מדת הענוה והשפלות והחן דקדושה שאפף את כל אחד, ורב רבם של השיחות והספורים וההנהגות ויחוסם של כל אחד מאנשי-שלומו נעלם לגמרי ולא נשאר עמנו כי אם מעט דמעט ממש כטפה מן הים. וגם זאת לולא ה' עזרתנו לנו, שהשאיר לנו שריד בדור האחרון הה' הרה"ח רבי חיים לוי יצחק זכרוננו-לברכה, ששם לבו לכל השיחות והמעשיות וכו' לחרטום עלי לבו לבל ישפח ממנו, ובטובת עינו הנחילו לכלל אנשי-שלומו, לבד מדרשותיו שדרש השכם

וְהָעֶרֶב בְּהִלְכוֹת עֲבוֹדַת ה' עַל פִּי דְרָכֵי תוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוֹ וְתַלְמִידוֹ מוֹהֲרָנִי תַּתְּ
זצ"ל, וְטוֹבָה עָשָׂה עִמָּנוּ הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁחֲנֵנוּ בְּזַכְרוֹן דְּקִדְשָׁה עַד שֶׁלֹּא
שָׁכַח אֶפְלוֹ תְּנוּעוֹת וְנִגּוֹן הַדְּבוּר וְהַשִּׁיחָה כְּפִי שֶׁשָּׁמַעַם לְמַעַלָּה מִשְׁבָּעִים
שָׁנָה, וְהָיוּ אֶצְלוֹ הַדְּבָרִים חֲדָשִׁים מִמֶּשׁ כִּידוֹ עַל לְכָל מַכְרִיו.

גַּם רָאינוּ לְהִנְצִיחַ כְּפִי הָאֶפְשָׁר אֶת אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, שֶׁנִּהְרְגוּ וְנִרְצָחוּ,
וְלִתְעַדֵּם לְמַעַן זְכוֹרוֹן דְּוֵרוֹת הַבָּאִים, וְלִתֵּת לָהֶם שֵׁם וְשִׂאֲרִית בְּאֶרֶץ, וְכִמוֹ
כֵּן סֵדֵר יְחוּס בְּנֵי וְנִכְדֵי רַבֵּנוֹ וְתַלְמִידוֹ זצ"ל, וְכֵן מִשְׁאֵר אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ כְּפִי
שֶׁעָלָה בְּיָדֵינוּ.

וְאִיךְ נִתֵּן לְכַתֵּב עֲשָׂרָה וְאַפְלוֹ עֲשָׂרִים סְפוּרִים מְאֻנְשִׁים כְּאִלוֹ עוֹבְדֵי ה' וְתַלְמִידֵי
חֲכָמִים מְפֻלְגִים שֶׁכָּל יְמֵיהֶם עֲבָדוּ אֶת ה' וְכָל מְאֻנָּם וּמַחְשַׁבְתָּם
דְּבוּקָה וְקִשּׁוּרָה בְּלִבָּד בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וְהִנֵּה הַרְבֵּה שִׁיחוֹת וְסְפוּרִים יֵרְאוּ
כְּאִלוֹ מֵיִתְרִים הֵם וַיִּשְׂאֵל הַשּׁוֹאֵל "מָה מְלַמְּדוּנוּ?"

אֲשֶׁר עַל כֵּן הִנֵּנוּ לְבָאֵר, שֶׁמַּחֲמַת הַיּוֹתֵנוּ נְאֻמָּנִים לְשִׁמוּעָה, וַיִּדְעֵנוּ
שֶׁבְּאֲנָשִׁים צְדִיקִים עֲסָקִינוּ, לֹא יִרְדְּנוּ לְעֵמֶק הַדְּבָר לְחַתֵּךְ הַדִּין לֹאֲמַר זֶה
נָאָה וְזֶה לֹא נָאָה, וְאִם יִמְצָא מָאן דְּהוּא עֲנִין כְּזֶה וְלֹא עֲרָבָה לוֹ שִׁיחָה זֹו
וְזוֹ, אִם שֶׁלֹּא דִיקְנוּ, אִם שֶׁלֹּא שָׁמַעְנוּ וְהִבְנוּ הֵיטֵב הַדְּבָרִים וְכַדּוּמָה, יִחְיֶה
נַפְשׁוֹ לְטוֹבָה בְּשִׁיחוֹת וְסְפוּרִים אַחֲרֵים, אוּלַּם זֹאת כֵּן נֹאמַר שֶׁהַשְׁתַּדְּלוּנוֹ
מֵאֵד לְשִׁמְעַע וְלִהְבִּין הַדְּבָרִים וְלִדְיֵק אַחֲרֵיהֶם בְּדִיוֹק אַחֲרֵ דִיוֹק, וְרַב
הַדְּבָרִים נִחְזְרוּ וְנִשְׁנוּ לְפָנֵי הַרַה"ח הַנִּי"ל וְאִם גֵּרַע וְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם לֹא מִנְעֵנוּ
אֶת עֵטְנוֹ מִלְתַּקֵּן וְלִהְרַחֵב הַדְּבָר, וְאִיִּה הַסּוֹפֵר וְהַמְבִּין שִׁיּוֹכַל לְתַאֵר אֶת
מַעַלְתֵּת אֲמִיתַת אִישׁ חֲמוּדוֹת זֶה, פֶּה מִפִּיק מְרַגְלִיּוֹת, וּבְכָל פַּעַם
בְּהַתְחַדְשׁוֹת נִפְלְאָה, בְּהַתְמַדָּה עֲצוּמָה, מִתּוֹךְ מִשְׁפָּרִים וּמְכַשׁוֹלוֹת רַבִּים
כָּל כֶּךָ שֶׁעֲבָרוּ עָלָיו מִשָּׁךְ יְמֵי חַיָּו, הַחַל מֵהַשָּׁנִים שֶׁלְפָנָי מִלְחַמַת הָעוֹלָם
הַרְאִשׁוֹנָה, וְהַמְלַחֲמָה, וְשָׁנוֹת הַרְעֵב וּפְרַעוֹת הַבּוֹלְשֵׁיבִיקִים וְעַלִּית
הַקּוֹמוּנִיסְטִים, וְהַמְסִירוֹת נֶפֶשׁ לְכָל דְּבָר שֶׁבְקִדְשָׁה, וּמִלְחַמַת הָעוֹלָם
הַשְּׁנִיָּה וַיִּשְׁיבְתוּ בְּבֵית הַסֵּהר וְדִין מִיִּתְהָ רוּבְצַת עָלָיו, וְחַיֵּי גְלוּת בְּטִשְׁטִקְנֵט
וְגִרְמָנִיָּה וְכוּ' וְכוּ' עַדִּי הִגִּיעוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וַיְמָה מֵאֵד דָּוָה וְנִשְׁפָּךְ לְבָנוּ
כְּשֶׁבָאנוּ לְתַקֵּן הַכְּתוּבִים וּבְמִקּוֹם תִּיבַת "שְׁלִיטָא" נִאֲלַצְנוּ לְכַתֵּב "זְכוֹרוֹנוֹ-
לְבָרְכָה", גַּם זֹאת רָצִינוּ לְהַדְגִישׁ שֶׁלְפָעַמִּים כְּשֶׁיִּרְדְּנוּ לְעֵמֶק פְּנוּת הַדְּבוּר
וְהַשִּׁיחָה, נִדְמָה לְכַאוּרָה לְקוּרָא כְּאִלוֹ שְׁנִינוּ בֵּין הַדְּבוּר לְבֵין הַתְּרַגּוּם כְּאִלוֹ
שְׁנִינוּ בֵּין הַדְּבוּר לְבֵין הַתְּרַגּוּם לְלִשׁוֹן הַקָּדֵשׁ יַדַּע נְאֻמָּנָה שֶׁלֹּא בְּמַעַל וְלֹא
בְּרִשְׁלוֹנוֹת נַעֲשֶׂה הַדְּבָר, אֲלָא מַחֲמַת יַדִּיעַת וְהַבְּנַת הַמְסַפֵּר אִם בְּפִרוּשׁ וְאִם
בְּתְנוּעַת וְנִגּוֹן הַסְּפוּר, וְהָא לָךְ לְשׁוֹנוֹ הַזֶּהָב שֶׁל הַרְמַב"ם לְר"ש אַבּוֹן תַּבּוֹן
הַמְתַּרְגֵּם זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "צָרִיךְ לְמַעַתִּיק מְלִשׁוֹן אֵל לְשׁוֹן
שְׁיָבִין הָעֲנִין תַּחֲלָה, וְאַחַר כֶּךָ יִסְפֵּר אוֹתוֹ בְּמָה שְׁיִוְבוֹן מִמֶּנּוּ הָעֲנִין הַהוּא
בְּלִשׁוֹן הַהִיא, וְאִי אֶפְשָׁר מִבְּלַתִּי שְׁיִקְדִים וַיֵּאחֲרֵ, וַיִּסְפֵּר עַל מֶלֶךְ אַחַת
בְּמַלּוֹת רַבּוֹת, וַיִּסְפֵּר עַל מַלּוֹת רַבּוֹת בְּמֶלֶךְ אַחַת, וַיִּחְסַר תַּבּוֹת וַיּוֹסִיף
תַּבּוֹת עַד שֶׁיִּסְדֵּר הָעֲנִין וַיּוֹבוֹן לְפִי הַלְשׁוֹן הַהִיא אֲשֶׁר יַעֲתִיק אֵלֶיהָ... " עַד
כָּאן. אֲשֶׁר עַל כֵּן יַדִּינוּ לְכַף זְכוּת, וְכִבֵּר אֲמָרוֹ חֲכָמִים: קַל לְהִיּוֹת מְבַקֵּר
מִמַּחְבֵּר, וְאִף-עַל-פִּי-כֵן נְבִקֵּשׁ מִכָּל קוּרָא בָּאִם יִמְצָא דְבָר שֶׁאִינוּ מְתַקֵּן,

או שום הערה יודיענו בעל-פה, או בכתב, ואם האמת עמו, לא נוזז ממנה ונתקן הדברים בהדפסות השניות. ותודה רבה הננו לתת לכל המעירים שהעירו הערות שונות, ובעזרת השם יתברך נתקנם כפי האמת המתבקש. וכמו כן נבקש מכל אחד ששמע דבר נאה מדרשותיו שבספר "ספורי מעשיות", מדי שבת בשבתו עשרות בשנים, ובעזרת ה' יתברך נדפיסם ונציאם לאור עולם, כי דבריו היו סלת נקיה לשמועות ודברי תורתו של רבנו, ומי שהכירו ראה והבין איך שדבריו הם הם הדברים שדברו אנשי-שלומנו בחדר רבנו בדורות שעברו, וחבל על דאבדון, בפרט הרמזים והדבורים שעל הספר ספורי מעשיות, שהוא ספר חתום לגמרי.

והנה בעזרת ה' יתברך נקנה להוציא לאור עולם עוד שני פרקים כשאור הפרקים ובהם יהיו השלמות וההוספות לארבעת החלקים הנדפסים.

מי יתן שבזכות הרבים נזכה לזה במהרה מתוך נחת והרחבה ובמתין דגדלות.

הכ"ד המשפדלים והמביאים לבית הדפוס:

אגדת משד הנחל

עוד זאת ראינו להעיר את דעת, שלא יקשה לו באם ימצא לשון שנדמה לו שאף הוא שמע, או ראה מפי זקן ובלשון אחר, גבין שאין הנדון דומה לראיתו ושמיעתו, כי כשידע רבי לוי יצחק זכרונו-לברכה שאנו עומדים להדפיס הדברים, דיק ושם לבו ונפה הדברים יותר ויותר, אשר על כן אין לו להשוות הנכתב לפניו בשימת לב לבין שמיעתו כבדרך אגב.

כמו כן כשיקרא דבר ולא גבין מה מלמדנו, ידע שעשינו עבודתנו נאמנה אם להתעורר ע"י לעבודת ה' יתברך, אם לדעת סדר הדורות, אם להבין ממנו בדבר מתוך דבר אף דרכים ועצות גשמיות, כי כבר כתב מוהר"ן ש"ת שהוא ענין גדול לדעת כל הענינים השייכים לענין רבנו.

וגם זאת נכריז ונאמר בגלוי שיידעו אנשי-שלומנו שאין ענין רבנו תלוי ועומד על "שיחות", כי איננו חסידות של שיחות, ואין השיחות והספורים אלא כתוספת טעם לעקר תורות רבנו הקדוש שבספר לקוטי מוהר"ן וספרי לקוטי הלכות הקדושים, עמקים לאין סוף.

ליקוטים

ג-א

כָּד דְּרַךְ רַבְּנֵי זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָהּ בְּרַב הַמַּעֲשִׂיּוֹת, שְׁבַתוֹךְ קְשׁוּר הַמַּעֲשֵׂה מְסַפֵּר
דְּבָרֵי מוֹסֵר עַל פִּי פְּשׁוּט כְּמִבְאֵר לְמַעַן בְּהֵם. (- הַקְדָּמַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת).

ג-ב

בְּיָמֵי הַקְדָּמוֹנִים, כְּשֶׁהָיוּ הַחֲבָרִים מְדַבְּרִים וּמְשִׁיחִים קִבְּלָה, הָיוּ
מְשִׁיחִים בְּלִשׁוֹן חֲדָה וּמְשַׁל וְהַלְבִּישׁוּ סְתָרֵי תוֹרָה גְּנֻזָּא דְּמִלְכָּא בְּכַמָּה
וְכַמָּה לְבוּשִׁים מְלִבוּשִׁים שׁוֹנִים, כִּי עַד רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאֵי לֹא הָיוּ
מְדַבְּרִים קִבְּלָה בְּאִתְגְּלִיא. (- הַקְדָּמַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת).

ג-ג

שְׁמַעְנוּ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּפִרוּשׁ, שְׁאֲמַר, שְׁכֹל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁל אֱלוֹ הַמַּעֲשִׂיּוֹת יֵשׁ בּוֹ כְּוָנָה עֲצוּמָה, וּמִי שֶׁמְשַׁנֶּה דְבוּר אֶחָד מֵאֱלוֹ הַמַּעֲשִׂיּוֹת כְּפִי מַה שְׁאֲמָרוּ הוּא בְּעֲצָמוֹ הוּא מְחַסֵּר הַרְבֵּה מִהַמַּעֲשֶׂה, וְאֲמַר שְׁאֱלוֹ הַמַּעֲשִׂיּוֹת הֵם חֲדוּשִׁים נִפְלְאִים וְנוֹרְאִים מְאֹד מְאֹד, וְיֵשׁ בָּהֶם דְּרָכִים וְנִסְתָּרוֹת וְעִמְקוֹת מִפְּלֵג מְאֹד, וְרֵאוּ אִם לְדַרְשָׁם בְּרַבִּים, לְעֹמֵד בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּלְסַפֵּר מֵאֱלוֹ הַמַּעֲשִׂיּוֹת, כִּי הֵם חֲדוּשִׁים גְּבוּהִים וְנוֹרְאִים מְאֹד מְאֹד. גַּם מִי שֶׁלָּבּוּ שָׁלֵם וּבְקִי הֵיטֵב בְּסִפְרֵי קִדְשׁ, וּבִפְרָט בְּסִפְרֵי הַזֵּהר הַקְּדוֹשׁ וְכַתְּבֵי הָאֲרִיִּי זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָהּ, יוּכַל לְהִבִּין וְלִדְעַת קֶצֶת מְעַט רְמִזִּים בְּאִיזָה מַעֲשִׂיּוֹת, אִם יֵשׁ לָבוּ וְדַעְתּוֹ עֲלֵיהֶם הֵיטֵב וְכוּ'. (- הַקְּדָמַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת).

ג-ד

אֲמַר: שְׁרָצוֹנוּ לְהַדְפִּיס סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, וּמַה יוּכְלוּ הָעוֹלָם לֹמַר עַל זֶה, כִּי הֲלֹא עַל-כָּל-פְּנִים הֵם סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת נְאֻמִּים, וּכְבָר נִדְפְּסוּ בְּעוֹלָם כְּמַה וְכַמָּה סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת רַבּוֹ מִסְפּוֹר וְאִין פּוֹצָה פֶּה וּמִצְפָּצֵף. (- הַקְּדָמַת סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת).

ג-ה

נִשְׁמַע מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּפִרוּשׁ, שְׁאֲמַר, שֶׁהוּא מְגַלֶּה אִיזָה רְמִזִּים בְּעֵלְמָא בְּאִיזָה פְּסוּקִים הַמְרַמְזִים לְסוּד הַמַּעֲשִׂיּוֹת לְמַעַן דַּעַת שְׁאִינוּ מְדַבֵּר חֵס וְשָׁלוֹם דְּבָרִים בְּטָלִים אֲבָל סוּד הַמַּעֲשִׂיּוֹת בְּעֵצָם, רְחוּק מְדַעְתָּנוּ וְעִמְק עִמְק מִי יִמְצְאוּנוּ. (- סוּף הַמַּעֲשֶׂה מִמְּלֶדֶד עָנוּ).

ג-ו

מחלקת בית שמאי ובית הלל זהו בחינת כלל המחלקת שבכל דור על הצדיקים השלמים העוסקים לקרב נפשות הרחוקים לה' בתפלה, שרבים מאד קמים עליהם, וגם רבים מגדולי הצדיקים חולקים עליהם מחמת שמדת הדין מתלבש בהם, ועל ידי זה נכנס בלבם טינא עד שנדמה כאלו אינו מתנהג כראוי וחולקים עליו, כאשר כבר היה לעולמים ברב הדורות, ובפרט בימינו בעקבות משיחא, שנתרבה הקטגוריא בין התלמידי-חכמים מאד, וביותר על רבנו הגדול והנורא זכר צדיק וקדוש לברכה, על אשר מסר נפשו מנגד ועסק כל ימיו לרחם על ישראל, על כל הרחוקים לקרובם לה' בתפלה. וזה בחינת מחלקת השבטים על יוסף הצדיק, כי יוסף הוא בחינת הצדיק שעוסק לקרב לה' בתפלה הנפשות הרחוקות בחינת "והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה". (- לקוטי הלכות השכמת הבקר ד, טז).

ג-ז

הזהיר התנא: "הוי רץ למצוה קלה וכו'", רץ דיקא, כי צריכין לרוץ למצוה בזריזות גדולה, כי זה סימן על תקף חשקו ורצונו החזק. ועל כן "רץ" לשון רצון, כמו ששמעתי מפי אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו-לברכה בשם צדיק אחד וקלסיה, כי שניהם אחד, כי הריצה והזריזות הגדולה לדבר מצוה זה סימן על תקף הרצון והחשק. (- הלכות בה"ב ה, ה). (א"ה: ראה רש"י ירמיה כג, ו).

ג-ח

... עקר מצות השמחה להיות שמח כל כך עד שיהפוך היגון ואנחה לשמחה ומזה נעשה יחודים גדולים ושעשועים גדולים מאד מאד למעלה למעלה בכל העולמות כאשר הבנו מתוך דברי רבנו זכרוננו-לברכה בשעה שזכינו לשמע החדוש הנפלא והנורא הזה, גדל הפלגת מעלת זאת הבחינה שזוכין לשמחה כזאת עד שמהפך המרה שחורה וכל היגון ואנחה

לְשִׁמְחָה וְכוּ'. -) הַלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הַלְכָּה ג, א).

ג-ט

”...קִדְשֵׁת הַבְּרִית עָקְרוּ עַל יְדֵי הַשְּׂמִיחָה כַּמּוּבָן בְּדַבְּרֵי רַבֵּנוּ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, שְׁעָקַר קִדְשֵׁת הַבְּרִית זֹכִיךְ עַל יְדֵי שְׂמִיחָה, וְכַאֲשֶׁר שְׂמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּפִרוּשׁ, שְׁעָקַר הַתְּגַבְּרוֹת תַּאֲוָה זֹאת שֶׁל נְאוּף הוּא עַל יְדֵי עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַתְּגַבֵּר עֲצָמוֹ בְּיוֹתֵר לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד (שם).”

ג-י

...חֲכָמָה זוֹ שֶׁל נְגִינָה, גְּדוּלָּה וַיְקָרָה מִכָּל הַחֲכָמוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, כְּפִי מַה שֶׁהַבְּנֵיתִי מִפִּי רַבֵּנוּ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה.

) - שָׁם סְעִיף יז, וְעֵינַן פ).

ג-יא

דַּע אַחֵי שְׂקָדָם שְׁסַפֵּר רַבֵּנוּ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה מַעֲשֵׂה זֹאת שֶׁל יוֹם הַשְּׁנֵי שֶׁל הַזֵּי בְּעֵטְלֵעֵרֶס, מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה כָּד הִיָּה, שְׁהִיִּיתִי עוֹמֵד לִפְנֵי הַדְּרַת קְדָשׁוֹ וּבִתְחִלָּה קָדָם סְעוּדַת הַצְּהָרִים דְּבִרְתִּי עָמוֹ מְעַנֵּן הַמַּעֲשֵׂה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת שְׁסַפֵּר בְּיוֹם שֶׁבֵּת קִדְשׁ הַקְּדָם עַד סִיּוּם הַסְּפוּר שֶׁל הַבְּעֵטְלֵעֵר הָרֵאשׁוֹן, שֶׁהוּא הָעוֹר, אֲשֶׁר אֲנִכִּי לֹא הִיִּיתִי בְּעֵת הַסְּפוּר הַזֵּה, וְאַחֵר כָּד בְּיוֹם ד' הַסְּמוּף דְּבִרְתִּי עָמוֹ מְעַנֵּן הַנּוֹרָא וְהַנְּפִלָּא הַזֵּה, וְשְׂמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוּא חֶפֶץ וּמִשְׁתוֹקֵק לְהִיטִיב עִמּוֹ טוֹבָה נְצַחִית לְסַפֵּר לָנוּ שְׁאֵר הַמַּעֲשֵׂה,

וְכַלְתָּה נַפְשִׁי לְשׁוֹמְעָה אֶךְ בְּתוֹךְ כֶּךָ בָּא הַמְּשֻׁרֵת וְאָמַר הַגִּיעַ עַת לֶאֱכֹל
וְהַלְכֹתִי מִשָּׁם וְכוּ' עַד אַחַר כֶּךָ בֵּין הָעֲרֵבִים חֲזַרְתִּי וְעִמַּדְתִּי לְפָנָיו וְדַבַּרְתִּי
עִמּוֹ עוֹד כַּמָּה עֲנִינִים מְסַפְּרֵי הָעוֹלָם, וְסַפַּרְתִּי לוֹ כַּמָּה מַעֲשִׂיֹת
מִבְּאֲרֵיטְשׁוֹב וּבְתוֹךְ דְּבָרֵי עֲנִיתִי וְאָמַרְתִּי לְפָנָיו מֵעַנְנֵן הַיִּסּוּרִים
וְהַחֲסָרוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל הַנְּגִידִים וְהַגְּבִירִים הַגְּדוֹלִים שֶׁכֻּלָּם מְלֵאִים דְּאָגוֹת
וְחֶסֶר לָהֶם תְּמִיד, וְכֵן כָּל הַחֲכָמִים וְהַמְּחַקְרִים כָּל חֲכָמְתָם חֶסֶרָה תְּמִיד
וְאֵינָם יוֹדְעִים שׁוֹם דְּבָר בְּשִׁלְמוֹת כִּידוּעַ לָהֶם בְּעֶצְמָם, וְעַל עֲנִינִים כְּאֵלוֹ
אָמַרְתִּי לְפָנָיו מִקְרָא הַזֶּה, "גַּם אֶת הָעוֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר יִמְצָא
הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים מֵרֵאשׁ עַד סוֹף" וְכוּ' וְעִנֵּן קִהְלַת גִּ'
בְּפִרוֹשׁ רִשְׁיִי שָׁם, עָנָה רַבֵּנוּ זְכוֹרֵנוּ-לְבָרְכָה וְאָמַר, הֲלֹא זֶה הוּא עֲנִין
הַמַּעֲשֶׂה שְׁלָנוּ, וְשָׂאל תִּיכֹף הֵיכָן אָנוּ עוֹמְדִים בְּהַמַּעֲשֶׂה הַשְּׁבִתִּי לוֹ בְּרַעְדָּה
אֶצֶּל הַסְּפּוֹר שֶׁל יוֹם הַשְּׁנִי, עָנָה וְאָמַר, "בֵּיּוֹם הַשְּׁנִי" וְכוּ' וְסַפַּר כָּל הַמַּעֲשֶׂה
שֶׁל יוֹם הַשְּׁנִי, שֶׁהוּא מֵעַנְנֵן הַחֲרָשׁ, אֲשֶׁרִי אֲזַנֵּים שֶׁכֶּךָ שׁוֹמְעוֹת וְכוּ', מַה
נֹאמַר מַה נִּדְבָר מִי יוּכַל לְהַעֲרִיף עַל הַכְּתָב חֶלֶק מֵאֶלֶף מִמַּעַט הַהֲתַנּוּצָצוֹת
שֶׁבַמַּת, עַד הֵיכָן כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת מֵגִיעַ וְכוּ'. (מ.)
שָׁם, ג,

ג-יב

...בַּעַת שְׁגָלָה סוֹד הַהִקְדָּמָה הַנּוֹרָאָה שֶׁל רַבּוּי הַבְּתִים וְכוּ' כַּמְבָאָר בְּתוֹרָה
ח' חֶלֶק ב' אָמַר אֲזַ שֶׁעַל יְדֵי עוֹצֵם רַבּוּי הַבְּתִים עַל יְדֵי זֶה גַם הַנְּכַשׁוֹת שֶׁהֵם
בַּחוּץ לְגַמְרֵי עֲדוֹן, כּוֹנְסִים אוֹתָם גַם כֵּן לְפָנִים לְתוֹךְ רַבּוּי הַבְּתִים שֶׁנִּבְנִים
מִמִּילָא גַם סְבִיבָם מַעֲצָם רַבּוּיִים. (ז) שָׁם הִלְכָה ה', יב; וְכוּ' בְּלִיקוּוֹ"ה
יור"ד ח"א ה'ל' ב"ח ג', ד, מוּבָא לְעִיל בַּח"א, סַעִיף סה).

ג-יג

...מִי יוּכַל לְהַתְּאַפֵּק מִלְּצַעֲקָה עַל צָרָה כְּזֹאת וּבְפִרְט עֲכָשְׁיוֹ שֶׁפְּשָׁתָהּ
הַמְּסַפַּחַת הַרְעָה הַזֹּאת בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים אֲשֶׁר לֹא הִיְתָה כְּזֹאת מִיָּמֵי
קֶדֶם וּמִי יוֹדֵעַ מַה יּוֹלֵד יוֹם, וְכִמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זְכוֹרֵנוּ-לְבָרְכָה "אוֹי וְאָבוּי
שְׂאִין אָנוּ חוֹשְׁבִים כָּלֵל בְּשִׁבִיל בְּנֵינוּ וְדוֹרוֹתֵינוּ אֵיךְ לְהַצִּילָם מִמֵּיִם

הַזְדוּנִים הַרְעִים הַאֲלֵה הַרוּצִים לְשֹׁטֵף אֶת הָעוֹלָם חֵס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם דְּרָכֵי הַלְמוּדִים הַרְעִים שֶׁל חֲכָמוֹת וּלְשׁוֹנוֹת וּפְלוֹסוֹפִיָּא הַמְתַּפְּשָׁטִים עֲכָשְׁיוּ בְּעוֹלָם, וְהַאֲפִיקוֹרְסוֹת הוֹלִיךְ וּמְתַרְבֶּה בְּעוֹלָם בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, וּמָה נַעֲשֶׂה לְבַנֵּינוּ וְדוֹרוֹתֵינוּ שֶׁיִּנְצְלוּ מִזֶּה? (- הַלְכוֹת קַדוּשִׁין הַלְכָה ג, ב).

ג-יד

שְׂמַעְתִּי מִפִּי רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָה שְׂאֵמֶר, שֶׁעָקַר הַתְּשׁוּבָה הוּא לְבַלִּי לַעֲשׂוֹת עוֹד מָה שֶׁעָשָׂה, דְּהֵיִינוּ כְּשֶׁבָא לְמִקוֹמוֹת אֱלוֹ שְׁהִיָּה מְקַדֵּם וְעֲכָשְׁיוּ פוּנְהָ עֵרֶף מֵהֶם וְאֵינוּ עוֹשֶׂה עוֹד מָה שֶׁעָשָׂה, זֶהוּ עָקַר הַתְּשׁוּבָה וְרַק זֶה נִקְרָא תְּשׁוּבָה. (- הַלְכוֹת קַדוּשִׁין ג, ג).

ג-טו

לַפְעָמִים נוֹפֵל הָאָדָם לְסַפִּיקוֹת וְעֲצוֹת חֲלוּקוֹת כָּל כֶּף עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׂוּם אֶפֶן לִידַע הָאֵמֶת אִיךְ לְהִתְנַהֵג, וְכָל מָה שֶׁחוֹתֵר לְמִצּוֹא עֲצָה שְׁלֵמָה מִבְּלִבָּלִין עֲצָתוֹ בְּכָל פַּעַם, וְכִמוֹ שֶׁשְׂמַעְתִּי מִפִּי רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָה שֶׁיֵּשׁ לַפְעָמִים שְׂנֵדְמָה לְאָדָם שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג כֶּף וְכֶף, וְנִגְמַר בְּדַעְתּוֹ בְּסִבְרוֹת חֲזָקוֹת שֶׁכֶּף הוּא צָרִיךְ לְנַהֵג בְּנִדְאִי, וְאַחַר כֶּף כְּשֶׁיִּגְמַר בְּדַעְתּוֹ לְנַהֵג כֶּף בְּתוֹךְ כֶּף עוֹלָה עַל דַּעְתּוֹ סִבְרָא אַחֲרַת עַד שֶׁנִּסְתַּרְתַּת עֲצָתוֹ הָרֵאשׁוֹנָה לְגִמְרִי, וְעוֹלִים סִבְרוֹת בְּדַעְתּוֹ שֶׁצָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּהַפּוֹךְ מִמֶּשׁ מִמָּה שֶׁחָשַׁב מְקַדֵּם. וְזֶהוּ בְּחִינַת עֲצוֹת חֲלוּקוֹת, וְלַפְעָמִים מִתְגַּבֵּר חֲלוּקַת הָעֲצָה כָּל כֶּף עַד שֶׁאֵינוּ יוֹדַע בְּשׂוּם אֶפֶן לְהַכְרִיעַ הָעֲצָה לְכָאן אוֹ לְכָאן. (- הַלְכוֹת גִּטִּין ג, כה).

ג-טז

...כי באמת על הצדיקים הגדולים במעלה מאד עוברים עליהם גם כן
עצות חלוקות בעניני הנהגת העולם וכי כמו שהבנתי מפי רבנו זכרוננו-
לברכה מפל שפן וכל שפן קטני הערף, מפל שפן הנלפדים במאסר
התאוות ובהרהורים וכי וכי רחמנא ליצלן. (- שם).

ג-יז

"חלוצי" בגימטריא "מצה" עם הפולל שהוא בחינת "מחלקת לשם
שמים".

ג-חי

"ה' א'ח'ד"י" ראשי-תבות ד'ברי אלקים חיים. כמדומה שפך שמעתי
מפיו הקדוש נ"י:

-) הלכות יבום ב, ו).

ג-יט

ג-כ

ג-כא

נשמע מפיו הקדוש בפרוש אצל התורה אחוי לן מנא ליקו"א סי' כה שמדבר שם מעליות מדרגא לדרגא, שמתגברת ומשתטחת הסטרא-אחרא והקלפות וכו' בכל פעם, ואמר אז בפרוש שגם מי שהוא בתוך הארץ ממש כשנתעורר לעלות משם בהכרח שילך מדרגא לדרגא, ואזי משתטחין כנגדו בכל פעם, על כן יש להאדם מלחמות גדולות ומניעות רבות בכל פעם שרוצה לגשת לאיזה עבודה. וגם כי לפעמים מעצם המלחמה הוא נכשל ואינו עומד בנסיון חס ושלום, וצריך להתחיל מחדש, על-כן צריכין התחזקות גדול ועצום מאד כמה פעמים בכל יום ובכל עת לרחם על עצמו ולחשב על תכליתו וסופו בכל פעם, כי סוף כל סוף מה יהיה ממנו, ואיך שיהיה איך שיהיה הוא מחיב ומשעבד ללחם מלחמת ה' בכל מה שיוכל, כי היגיעה בעצמה מה שמתנגע וחותר לצאת ולעלות מפחיתות מדרגתו, זה גם כן יקר מאד מאד בעיני ה' יתברך, ואם יתנגע ויחתר ויצפה ויתפלל בכל יום להשם יתברך שיוציאהו ממקומות אלו שנפל בהם בודאי יהיה אחריתו לטובה כי סוף כל סוף יתהפך הכל לטובה, כאשר שמעתי והבנתי מפיו הקדוש בכמה וכמה לשונות ובכמה רמזים שונים. (- הלכות מעקה ושמירת נפש ד, ה).

ג-כב

צריכין לדעת הקדמה אחת הידועה למבינים בכתבי האר"י זכרוננו-לברכה ובחדישי אדמו"ר זכרוננו-לברכה, שבכל עולם, ובכל דרגא, ובכל אדם, יש כל בחינות השתלשלות כל העולמות. (- שם הל' פקדון ד, כא).

ג-כג

...עקר מה שהולכין על קברי הצדיקים הוא בשביל תקון הברית, וכמו ששמעתי מפי רבנו זכרוננו-לברכה, שהוא תקון גדול לפגם הברית, כי כתיב צדיקים ירשו ארץ, הינו שהצדיקים יורשין ארץ ישראל, שזוכין שבמקום קבורתם הקדושה הוא בחינת ארץ ישראל, וארץ ישראל הוא תקון גדול לפגם הברית, כן שמעתי מפיו הקדוש. (- הלכות חובל בחברו ג,).

ג-כד

ידעת עצם תשוקתינו להתפלל תמיד בבקר השכם, כאשר הזהירנו הוא זכרוננו-לברכה, נא בני מי יתן שתזכה להתפלל בכל יום תפלת הותיקין אשריך וטוב לך, כי כשמתפללין בבקר השכם יש פנאי וחרות כל היום לעבודתו יתברך, והנהגה זו היא יסוד גדול להתקרב לה' יתברך. (- עלים לתרופה, כה).

ג-כה

כבר ידעת שאנו רחוקים מכבוד עולם-הזה כאשר שמעתי ממנו זכרוננו-לברכה, וכאשר אנו רואים בעינינו בכל עת. (- עלים לתרופה, פד).

ג-כו

כָּבֵר יִדְעֶתֶם מֵה שְׂדֵבְרֵנוּ בְּשֵׁמוֹ זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָהּ, מֵה שְׂאֵמֶר: אִם עִמָּכֶם
נַעֲשֶׂה כָּד, מִכָּל שֵׁכֶן וְכָל שֵׁכֶן מֵה נַעֲשֶׂה עִם שְׂאֵר אַנְשֵׁים הַחוּלְקִים מֵאַתָּנוּ,
שְׂאִינֶם שׁוֹקְדִים עַל תְּקוּנָם וְכוּ'. (- עֲלִים לְתַרוּפָה, צ.ג).

ג-ז

לְהִי הִישׁוּעָה שְׂיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וְכָל הָעוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לְזְכוּיוֹת, הַכֹּל
בְּזָכוֹתוֹ וְכִחוֹ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא מְאֹד, כְּאֲשֶׁר שְׂמַעְתִּי מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בְּפִרוּשׁ. (-
שָׁם ק.ג).

ג-ח

בְּנִי, הַנְּשַׁמֵּעַ כִּזְאֵת? אֲבָל בְּאַזְנֵינוּ שְׂמַעְנוּ זֹאת מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בְּעֶצְמוֹ, מִפִּי זֶה
שְׂזָכָה לְתוֹרַת ה' וְלִתְפִלַּת ה' מִמָּשׁ, וְלֹא הָיָה לוֹ מִמִּי לְהִתְבַּיֵּשׁ כָּלֵל וְכוּ'. (-
שָׁם ק.ח).

ג-ט

הַזְּהִירֵנוּ הוּא זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָהּ בְּפִרוּשׁ, לִילָדָה עִם הַתּוֹרָה "אַזְמַרְהָ לְאַלְקֵי
בְּעוֹדֵי" (לִיקוּ"מ סִימָן רַפּב), וְהִטָּה בְּיָדוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּתִשׁוּקָה נְפִלְאָה שְׂרָצוֹנוֹ
חִזְק בְּזָה. (עֲלִים לְתַרוּפָה, רַעט).

ג-ל

בְּנֵדָאֵי כְּבָר שְׁמַעְתָּ מֵהַצַּדִּיק הַמְּפֹרָסִים זַ"ל שֶׁהָיָה רָגִיל לְהַזְכֵּר בְּ"הַתְּבוּדוֹת" כְּשֶׁהָיְתָה אֲשֶׁתוֹ כּוֹעֶסֶת וְכוּ'. (- עָלִים לְתַרוּפָּה, רַצַּט).

ג-לא

אֲנִי מְשַׁמַּח עֲצָמֵי מָה שֶׁאַתָּה חָפֵץ וּמִתְנַגֵּעַ עַל כָּל פְּנִים לְשִׁמּוּחַ, וְלִסְלַק הַמְּרָה שְׁחוּרָה מְעַלֵּד, כִּי גַם זֶה טוֹב מֵה שְׁחִפְצִים בְּזָה, כְּאֲשֶׁר שְׁמַעְתָּ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ. (- עָלִים לְתַרוּפָּה, שַׁעַח).

ג-לב

אִין רְצוֹנִי שְׁיִכְנֶס בְּבֵיתִי שׁוֹם סַם שֶׁל רוּפָא אֱלִיל, רַק לְקִים כְּמוֹ שְׁשִׁמְעָתִי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ שֶׁאָמַר לְעֵנֶן זֶה, בְּזָה הַלְשׁוֹן: "וּוֹאס טוֹהֵט מְעַן אַז מְעַן אִיז אִין פֶּעֲלֵד? וְכוּ'. "מֵה עוֹשִׁים כְּשֶׁנִּמְצָאִים בְּשִׁדָּה" בְּאִין רוּפָא. (- עָלִים לְתַרוּפָּה, שַׁצֵּא).

חסר ג-לג עד ג-נב (כל הליקוטים מחי"מ בכת"י)

ג-נד

בתורה רנ"ז "כי תבוא בכרם רעך" וכו' - "על-פי מעשה וכו', ואם לא יצטרך מעזר הרחוקים על הקרובים". - היינו כי אנשים רחוקים ממנו, שאינם מקרוביו, יעזרו לו שלא יניחו להיות אצלו את האיש שלא יוכל

ג-נג

שְׁמַעְתִּי מִתְלַמִּידוֹ הַקְדוֹשׁ מוֹהַרְנִי"ת זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אֲשֶׁר סָמַךְ רַבְּנוּ גְלִילִי זָהָב טְהוֹר עָלָיו, אֲשֶׁר מָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּדַבְרֵי חֲכָמֵינוּ זְכוּרוֹנָם לְבָרְכָה (פְּסָחִים נ, א): "אֲשֶׁרִי מִי שֶׁבָּא לְכָאן וְתִלְמוּדוֹ בְּיָדוֹ", נֶאֱמַר עֲתָה עַל סִפְרֵי רַבְּנוּ הַקְדוֹשׁ זְצוּק"ל. (-) הַקְדָּמַת קוֹנְטְרַס הַצְּרוּפִים).

ג-נד

שְׁמַעְתִּי מֵאֲדָמוֹ"ר מוֹהַרְנִי"ת זְצוּק"ל זְכוּתוֹ יָגוֹן עָלֵינוּ אָמֵן, שֶׁסִּפֵּר לָנוּ, שֶׁאֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוּמֵנוּ מִמְּקוֹרְבָיו שָׁאַל אוֹתוֹ אֵיךְ אֶזְכֶּה לְאַחַר פְּטִירְתִּי לְשָׂאֵל אֶת עֲצָמֵי לְרַבְּנוּ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, וְהַשִּׁיב לוֹ בְּזֶה הַלְשׁוֹן: הַאֲתָה אֵינְךָ יוֹדֵעַ לְשָׂאֵל עֲצָמָךְ לְרַבְּנוּ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה? הֲלֹא אַתָּה זָכַר הַצְּרוּפִי אוֹתִיּוֹת מִסִּפְרֵי רַבְּנוּ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, וְהִזְכִּיר לוֹ אֶזְכְּרָה צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת. (-) שָׁם).

ג-נה

רַבְּנוּ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אָמַר: שֶׁהַעוֹלָם מְקַנְאִין עַל הָאֲהָבָה שֶׁבִּינֵינוּ: (-) נְתִיב צְדִיק

איש עשיר היה בברסלב ושמו משה חניקעס, והיה חשוף בנים, ומבין דברי רבנו זכרוננו-לברכה על אודותיו, היה נדמה לו שרבנו זכרוננו-לברכה תולה הדבר בו, שהוא אינו מסגל לבנים, ובכן היה כל ימי חיי רבנו זצ"ל כלאחר יאוש מלהוליד בנים, ומחמת זה לא היה לו אף מחשבה לגרש את אשתו הראשונה ולשא אחרת אולי יבנה ממנה. אולם קדם הסתלקות רבנו זכרוננו-לברכה, כשהיה עוסק בדבר הצואה בכתב ובעל-פה, אמר בין דבריו למוהרנ"ת זכרוננו-לברכה, אם משה יגרש את אשתו יהיו לו בנים, "אז משה וועט זיך געטן וועט ער האבן קינדער". לאחר הסתלקות רבנו זכרוננו-לברכה, כשחזר מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה לברסלב ומסר דברים אלו למשה הנ"ל, לא האמין בתחלה לדבריו, כי לפי הבנתו בדברי רבנו זכרוננו-לברכה היה כלאחר יאוש, אחר כך הזדמן פעם משה הנ"ל אצל מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה בבקר בשעה שהיה לבוש בטלית ותפליו דרבנו תם, והזכיר לו אז מוהרנ"ת צואת רבנו זכרוננו-לברכה הנ"ל אודותיו, אולם עמד בדעתו ולא היה חפץ להאמין בדבר עד שמוהרנ"ת זכרוננו-לברכה מחזק אמונתו ברבנו זכרוננו-לברכה ובקיום דבריו, קפץ והבטיח לו בזה הלשון: כמו שעומד אני לבוש בטלית ותפליו, כן נכונים הדברים שפך אמר רבנו זכרוננו-לברכה. נתעורר משה מדבריו אלו לתת אמון לדבריו, ותיכף הלך לביתו ושאל את אשתו אם חפצה להתגרש, ואמרה הן ושאלה ומה את חפצה בעד זה? אמרה לו: שחפצה שיחלק את הונם ורכושם שוה בשוה, והסכים לדבריה, והתגרשו. והתחילו מיד לדבר אודות שדוד ושדכו לו את אחותו של הרב מטאמאשפיל, וגם הרב נתן זכרוננו-לברכה הסכים לזה השדוד, והיתה לו לאשה, שמה היה אלקע. עבר זמן אחר הנשואין ואין סימן לבנים גם עם אשה זו, ובכן כפעם בפעם בא בטענה למוהרנ"ת זכרוננו-לברכה, עד שמוהרנ"ת זכרוננו-לברכה צוה עליו שיסע לאומאן ויטען טענותיו בציון רבנו זכרוננו-לברכה, ויאמר: "הלא עשיתי כפאשר צויתם עלי על-ידי הרב נתן וגרשתי את אשתי הראשונה, ואיה איפוא ההבטחה שהבטחתם שיהיה לי בנים עם האשה השנייה שנשאתי זה זמן, ועדין אין שום סימן לבנים? וכך עשה, בצאתו מהציון הקדוש נפל ברעיונו הפסוק הושע י, יב "זרעו לכם לצדקה" והיה נחשב אצלו הדברים כאלו יצאו ממש מפי רבנו זכרוננו-לברכה, ושם לברסלב ופזר מעות לצדקה, וילדה אשתו בן ובת:

התלאות).

ימי

(-קונטרס

רבי ראובן יוסף היה דר בעיר הייסין, ואנ"ש מברסלב פשהיו נוסעים לאומאן דרך עיר הייסין היו ישנים ומתאכסנים בביתו, והוא היה מקבל אותם בסבר פנים יפות באכילה ושתיה ככל צרכם, וקצת שנים לפני המחלקת עברו שם אנשי שלומינו ביום כ"ח אדר כדי לבוא למחרת בערב ראש-חדש ניסן על הציון הקדוש באומאן, ובבואם לבית רבי ראובן יוסף, מצאו אותו שוכב על מטתו במחלה מסכנת סמוך למיתה, ולא היה יכול לטעם שום דבר, גם לא היה יכול עוד לדבר, וכשאנ"ש ראו זאת דוה לבם על זה מאד, הן מצד אהבתם אותו, והן מצד בטול אכסניא טובה ויקרה זאת שתתבטל במותו, כי כבר היה לאחר יאוש בלב כלם, וקבלו על עצמם שבבואם למחרת בערב-ראש-חדש על הציון הקדוש, בקשה ותפלה הראשונה שלהם תהיה על רפואתו, כי השם יתברך רב להושיע. וכן עשו וברחמי השם יתברך נתקבלה תפלתם. ושמעתי מאבי זכרונו-לברכה הוא ר' נחמן מטולטשין שנתגדל אז בביתו, כי הוא היה דודו של אבי זכרונו-לברכה שהוא בעצמו עמד אז אצלו וראה שמכון בשעה הזאת בפקר בערב-ראש-חדש בעת שהיו אנ"ש מתפללים אז בבית ציונו הקדוש על רפואתו נשתנה לטובה, ומאז והלאה התחיל להתרפא מיום ליום עד שנתרפא בשלמות: (- קוניטרס ימי התלאות).

במעדוועדיווקע דר איש אחד נכבד מאד מאנשי אדמו"ר זכרונו-לברכה, שמו היה רבי הירש זכרונו-לברכה והיה לו בן יחיד ובת אחת, ונחלה בנו יחידו חולי ההוסט שחפת, אך רבי הירש לא היה מבין כל כך על מחלתו, והיה מחלת בנו קלה בעיניו, באותה העת בא רבנו זכרונו-לברכה למעדוועדיווקע ורבי הירש הנ"ל מחמת שהיתה מחלת בנו קלה בעיניו לא עלה על דעתו לספר כלל לרבנו ממחלת בנו, אך חתנו של רבי הירש שהיה מבין על מחלתו, נכנס וביקש מרבנו זכרונו-לברכה להתפלל עבורו שיתרפא, השיב לו רבנו זכרונו-לברכה בזה הלשון: "בזה העולם איני יכול לעשות לו שום טובה, אך בעולם העליון לאחר פטירתו, אוכל לעשות לו טובה". ואמר לו שיאמר לגיסו החולה שיבוא אליו וידבר עמו מה שצריך, אך בשמעו זאת נתבהל מאד, והתחיל לעורר רחמים אצל רבנו זכרונו-לברכה שישתדל מאד להמתיק הדין שיחיה עוד, כי הרחמנות על חמיו גדול מאד, פאשר לעת זקנתו יפטר חס ושלום בנו יחידו, ורבנו זכרונו-לברכה עמד כמחריש, והוא הרבה דברים על רבנו זכרונו-לברכה

שְׂעִיתִיר עֲבוּרוֹ שְׂיִתְרָפָא וְאַחַר כָּל דְּבָרָיו אָמַר לוֹ רַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ:
"לָמָּה אַתָּה דוֹחֵק עָלַי, הֲרִי אִם אֲשַׁתְּדֵּל עֲבוּרוֹ לְטוֹבָתוֹ שְׂיִתְרָפָא מְכָרְח
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְקַח מִן הָעוֹלָם בְּמִקְוֹמוֹ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֲנָשִׁים אַחֲרָיִם. וְאַצֵּל
אֲבִינוֹ שְׂבַשְׂמִים כָּל בְּנָיו שְׂוִין אֲצֵלוֹ וְכִמּוֹ שְׂאוּמָרִים הָעוֹלָם עַל זֶה, אִם נוֹקֵף
הָאָדָם עֲצָמוֹ בְּאַצְבַּע אַחַת גַּם כֵּן הִכָּאב גְּדוֹל מְאֹד, וְאוּלַי אַתָּה הוּא אֶחָד
מִהַשְּׁלֹשָׁה עָשָׂר". [א"ה: עַיִן זֶהר בְּלֶק דָּף רה, בְּהַמְעָשָׂה דְּהִינוּקָא אֲשֶׁר פָּעַל
שְׂאֲבִיו רַבִּי יוֹסִי דְּפָקִיעִין תּוּחִזֵּר לוֹ נִשְׁמָתוֹ, מוּבָא שָׁם שְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
נָתַן לְמִלְאָךְ הַמּוֹת עֲבוּרוֹ תִּרְיִסֵּר בְּנֵי נִשְׂאָא]. כְּשָׁמְעוּ זֹאת פָּסַק מְלַדְבֵּר עִם
רַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, וְהִלֵּךְ אֶל גֵּיסוֹ וְיַעֲצֶהוּ שְׂיִלְךָ לְרַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ
בְּעֲצָמוֹ, וְכֵן עָשָׂה הַחוּלָה וּבָא אֶל רַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ וְדָבַר עִמּוֹ מִה שְׂצָרִיךְ,
וְאַחַר-כֵּן נָסַע רַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ לְבֵיתוֹ וְאַחַר בִּי הִדְשִׁים מֵת.

אֲבִיו רַבִּי הִירֶשׁ הִתְאַבֵּל מְאֹד עַל בְּנוֹ יַחִידוֹ וּבִימֵי שְׂבַעַת יָמֵי אָבְלוֹ סָפַר לוֹ
חֲתָנוּ כָּל מַה שְׂשָׁמַע מִרַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ בַּעֲת הַיּוֹתוֹ בְּמַעַדְוֵעֲדִיּוּקָע,
וַיִּתְמַרְמֵר רַבִּי הִירֶשׁ עַל-זֶה מְאֹד וּבְכָה הִרְבֵּה מְאֹד, וְתִיכְף אַחַר שְׂבַעַת יָמֵי
הָאֲבָלוֹת, נָסַע רַבִּי הִירֶשׁ לְבִרְסָלָב לְרַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, וּבָא לְשָׁם בְּלִילָה
וְהִלֵּךְ תִּיכְף לְרַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, וּכְבֵּר הִיָּה אֵיזָה שְׁעוֹת בְּלִילָה, וְרַבְּנֵי
זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ כְּבָר הִתְחִיל לְפָשֵׁט מְלַבוּשָׁיו לִילְךָ לִישׁוֹן עַל הַמְטָה, וְהוּא
בְּבוֹאוֹ דְּפָק עַל הַדְּלֵת לְפִתְחָהּ לוֹ, וְאָמַר לְהַשְׁמֵשׁ שֶׁל רַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ הוּא
רַבִּי שְׁלֵמָה מְאֲגְרִינִיָּצֵעַר זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ לְפִתְחָהּ אֶת הַדְּלֵת, וְאָמַר לְרַבְּנֵי
זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ אֲשֶׁר רַבִּי הִירֶשׁ מְמַעַדְוֵעֲדִיּוּקָע בָּא אֵלָיו, וְצוּה רַבְּנֵי
זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ וְנִכְנַס לְבֵיתוֹ, וְתִיכְף כְּשָׂרָאָה אֶת רַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ
הִתְחִיל לְבַכּוֹת מְאֹד בְּפָנָיו בְּבִכְיָה רַבָּה וְעֲצוּמָה עַד אֲשֶׁר לֹא יָכוֹל לְדַבֵּר
עִמּוֹ, וְרַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ נָחַם אוֹתוֹ בְּתַנְחוּמִים וְאָמַר לוֹ: הֲלֹא עָקַר
תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכִיּוֹצֵא בְּדַבּוּרִים כְּאֵלֶּה, אֵךְ הוּא
מֵאֵן לְהִתְנַחֵם וְאָמַר לְרַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ מַה עוֹשִׂים עִם קַדִּישׁ לְאַחַר
מוֹתֵי הֲלֹא רַק הִיָּה הַקַּדִּישׁ שְׁלִי, אָמַר לוֹ רַבְּנֵי אֲנִי אֶהֱיָה הַקַּדִּישׁ שְׁלָךְ
וְאֲנִי אֶלְמַד אוֹתְךָ אֵיךְ לָמוּת, וְרַמְזוּ לְהַמְשִׁמֵּשׁ שְׂיִצָּא לַחוּץ, וְהַמְשִׁמֵּשׁ אֶף
שְׂכּוֹסְפוֹ הִיָּה חֵזֶק מְאֹד לְשָׁמַע מַה שְׂיִדְבֵּר עִמּוֹ רַבְּנֵי, הִכָּרַח לְצִאת מִהַחֲדָר,
וְסָגַר הַדְּלֵתוֹת אֵךְ לֹא הֵיטֵב רַק הַנִּיחַ שְׂפִאָרִינַע סָדֵק לְמַעַן יוּכַל לְשָׁמַע מִן
הַחֲרָכִים אֵיזָה דַּבּוּר, וְאֵז מִכָּל הַדַּבּוּרִים שְׂדָבַר עִמּוֹ לֹא שָׁמַע רַק זֹאת
שְׂאָמַר רַבְּנֵי לְרַבִּי הִירֶשׁ הַנִּי"ל שְׂיִשְׁבַּע בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ שְׂיִבֵּא אֵלָיו אַחַר
פְּטִירָתוֹ תִּיכְף אַחַר סְתִימַת הַגּוֹלָל. (- קוֹנְטֵרַס יָמֵי הַתְּלָאוֹת).

והנה מעשה זה היה בחרף, וחרז רבי הירש לביתו, אחר-כך נסע המשמש למעדוועדיווקע ובאותו העת היה שם דבר של ילדים שמתו רחמנא לצלן, ורצו אנשי העיר לשלוח איש עם פדיון לרבנו זכרוננו-לברכה אך לא יכלו לקבץ מעות שיהיו על הוצאות הנסיעה ממעדוועדיווקע לברסלב שרחוק הדרך ביניהם, וגם על הוצאות הפדיון, בתוך כך נפטר רבי הירש הנ"ל שם, אחר פטירתו לא ידעו אנשי אדמו"ר זכרוננו-לברכה אם עשה רבי הירש הנ"ל העצה הנ"ל מהשבועה בנקיטת חפץ, כי המשמש גלה להם זאת, ונספס בין אנשי אדמו"ר זצ"ל ובתוכם היה גם הרב רבי יודל זצ"ל, שבעת שיעשו ההקפה עם מטתו כנהוג, יקחו ספר תורה וישביעו את הנפטר שילך תיכף לרבנו זכרוננו-לברכה ויספר לו מהדבר שיש בעיר על הילדים, ומחמת השבועה יהיה מכרח לילך תיכף לרבנו זכרוננו-לברכה אף אם לא עשה בעצמו העצה שאמר לו רבנו זכרוננו-לברכה, וכן עשו. אחר-כך לאחר שלשה חדשים חזר המשמש לרבנו לברסלב, בבואו שאל אותו תיכף רבנו זכרוננו-לברכה אם הוא זוכר אימתי מת רבי הירש, והשיב לרבנו זכרוננו-לברכה את החדש שמת בו אך את היום לא זכר בדיוק, ואמר רבנו זכרוננו-לברכה האם לא היה מיתתו ביום פלוני בכך וכך ימים לחדש, ונזכר תיכף המשמש שבאמת מת רבי הירש ביום שהזכיר לו רבנו זכרוננו-לברכה, והשיב לרבנו זכרוננו-לברכה הן הן, אמר לו רבנו זכרוננו-לברכה: הראית פלא שתיכף אחר סתימת הגולל בא אלי, כאומר לו דמייתי שיששה איזה זמן עד שיבוא, אך הוא בא תיכף ממש להסתלקותו.

שמעתי כל זה מרבי אלתר בזשילנסקי זכרוננו-לברכה ששמע מידידנו הנכבד הרב דוד הירש מדימיטריווקע זכרוננו-לברכה שהוא שמע זאת מרבי שלמה מאגריניצער זכרוננו-לברכה ששמע את רבנו, מחמת שאמו השאירה אותו אצל רבנו זכרוננו-לברכה לשמשו, ושרבנו זכרוננו-לברכה ישיא אותו לאשה, והיה נכדו של הרב הצדיק רבי שלמה לוצקער זכרוננו-לברכה תלמיד המגיד הקדוש ממעזריטש זצ"ל. ושמע הענין מפי רבנו זכרוננו-לברכה בעצמו: (- קונטרס ימי התלאות).

ג-ס

הרב רבי משה ברסלבר, תלמיד מובהק של מוהרנ"ת, אמר ששמע ממוהרנ"ת בענין הסכמות על ספריו הקדושים וכו', בשעת התגברות הרוח סערה על מוהרנ"ת ואנשיו, מהמתנגדים בשנת תקצ"ה וכו' והיה לבו נשבר מאד: "אדמו"ר נחל נובע מקור חכמה בא אלי בחלום אחר הסתלקותו עם עוד אחד, וספרתי לפניו בדרך קובלנא כל מה שעבר עלי,

וְאָמַר לִי אֲדַמּוּ"ר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "דּוּ הָאֶסֶט אֲבַעַר מֵיֵט דִּיִּנְע סְפָרִים גּוּט גִּימָאֲכָט", "אֲבַל אַתָּה טוֹב עָשִׂיתָ עִם הַסְּפָרִים שְׁלָךְ". וְזֶה הָאֶחָד שֶׁהִיָּה עִמּוֹ נִעְנַע לוֹ בְּרֵאשׁוֹ וְהַסְּפִים עַל זֶה, וְאָמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "יָא יָא, זִייעַר גּוּט גִּימָאֲכָט", "כֵּן כֵּן, טוֹב מְאֹד עָשִׂיתָ". וְשִׂאֲלֵתִי אֶת אֲדַמּוּ"ר מִי הוּא זֶה? וְהַשִּׁיב לִי, זֶה הוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם. (- מִכְּתָב יַד רֵאבֶן"נ זְכָרוֹנוֹ- לְבִרְכָה).

חסר ג-סא עד ג-סח

שיחות וסיפורים מרבינו הקדוש זצ"ל

ג-סח

הַפְּלִיג פְּעַם רַבֵּנוּ זְכָרוֹנוֹ-לְבִרְכָה מִגְּדַל הָאֶרֶת קְדוּשַׁת שַׁבָּת, וְאָמַר: יְכוֹל אֲבָרָךְ לְכֶסֶף וְלַדָּבָר לְה' יִתְבָּרַךְ בְּלֵיל-שַׁבָּת כָּל-כַּף עַד שְׁלֵא יִדַע לְהִיכֹן נַעֲלָמָה וְעֵבֶרָה לוֹ הַלֵּלָה, "א יוֹנְגַעְרִמָּאן קָען זִיךְ פֶּאֶרְבֵּינְקָען צוֹ הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ אִין אַ פְּרִיִטִיג-צוֹ-נֶאֱכָט, עֵר זָאל נִישֵׁט ווִיִסֹן אַוואוּ דִי נֶאֱכָט אִין אִים אום גַּעקוּמְעוּ".

ג-סט

נִעְנֶה פְּעַם רַבֵּנוּ וְאָמַר עַל אֶחָד מִהַמְּפִירְסָמִים: "אֲצָלוּ הַקְּדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּא גְּדוֹל כָּל כַּף כְּגִדְל הַמְּקַטְרֵת שְׁלִי", "בֵּי אִים אִין גָּאט אַזוֹי גְּרוֹיס אַזוֹי ווִי מִיין לִילְקַע צִיבְעֵךְ", כִּי כִּידוּעַ גְּדַלְתוּ יִתְבָּרַךְ הוּא לְכָל אֶחָד כְּפִי שְׁמִשְׁעַר בְּלָבוּ כְּמוֹבָא בְּזֵהָר עַל הַכְּתוּב "נִזְדַּע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלְהָ" לְכָל חַד כְּפּוּם מַה דְּמִשְׁעַר בְּלָבִיָּה, וְכְמוֹבָא בְּסִפֵּר "שִׁיחוֹת הַר"ן סִימָן א, וְסִימָן רַעו, עִין שָׁם.

ג-ע

אמר רבנו: "הייתי מרוצה שיהיה לי בן אף שרק ילד לבית-הכנסת עם הטלית והתפלין, העקר שיהיה לי בן", כי כידוע לא האריכו בניו מיהם כמובא בספר חיי מוהר"ן ועוד. "איך וואלט גיוואלט האבן א זיהן ער זאל נאר גיין מיטין טלית און תפלין אין שוהל אריין, אבי א זיהן". ומזה היה מנהג אנ"ש להקפיד ללכת עם הטלית והתפלין לבית-הכנסת ולא להשאירם שם מיום ליום, כי זה שבחו והתפארותו של יהודי ללכת לבית-הכנסת עם מלבושי וכתרי המלך הם הטלית והתפלין.

ג-עא

אמר: "סעודת ראש-חדש מסגל לבנים", והיה אומר רבי נחמן נעמירובער זכרונו-לברכה, היות שאין מבורר לנו אם פונתו זכרונו-לברכה היתה ללידת בנים או לגדולם, אם כן אומרים אנו שמסגלים הם לשניהם, הן ללידת הבנים והן לגדולם, ואכן הקפידו אנ"ש לקימו בעת סעודת הצהרים בהדור, בהדלקת נרות ובמלבושי שבת. (וע"ע להלן בח"ד, סעיף תס"ח).

ג-עב

אמר על בעל עברה ידוע שבא והתקרב אליו, "העוונות שלו חונקים אותי". "זיינע עוונות דער ווארגן מיר".

ג-עג

אמר: אשה יולדת שנחסר חלבה, טוב יותר שתמסר התינוק לאשה מינקת אחרת, משתפסיק להניקו ותזינהו במאכלים אחרים. (- עיין בספר המדות ערך בנים ח"ב סי"ב, ושם ח"א סעיף ס"ו, וסעיף פ"ח).

ג-עד

אמר רבנו: "מלכים וקיסרים יכולים לשלוח אלי את בניהם כדי ללמוד דרך ארץ". "מלכים און קיסרים קענען שיקון צו מיר זייערע קינדער צו לערנען דרך ארץ".

ג-עה

אמר: יהודי צריך לבקש מהי יתברך שיזכה שיהיו לו הרבה בנים איך שיהיו, כי כשיבוא המשיח ויתקן את כל העולם, יתקן גם את זה, "א יוד דארף בעטן ער זאל האבן אסאך קינדער ווי אזוי זיי וועלן זיין, ווארום אז משיח וועט קומען און וועט פארעכטן די גאנצע וועלט וועט ער דאס אויף פארעכטן". (- אבני"ה ברזל).

ג-עו

אמר: כשכבר עוברים על הכל מעמידים אותי לנסיון. (- ביאהל"ק אחר תורה קנ"ה במהדורה הנמ"ח בהשמטות עמי שכ"ח) "אז מ'קומט שוין אלדינג איבער שטעלט מען מיר פאר א נסיון", שהצדיקים הגדולים העומדים בנסיונות גדולים ומנצחים את יצרם, הרי שנסיונם האחרון הוא אם יסכימו ויאבו לקבל דעתו של רבנו.

ג-עז

אמר רבנו זכרוננו-לברכה: "מי שמכיר אותי יכול להעיד שאין בי שום תנועה של רבי ואדמו"ר הנקרא יהודי טוב", "ווער ס'קען מיר קען עדות זאגן אז איך האב נישט קיין שום תנועה פון א גוטן יידן".

ג-עח

ג-עט

כשהביאו פעם לפני רבנו מקרב חדש, שהיה בעל הדרת פנים, בחשבם שיתפעל רבנו מפראה פניו, ענה ואמר אחר-כך: מה הבאתם לפני "חבית מעים"? "א פּעסל קישקעס".

ג-פ

על אף המחלקת הגדולה שהיתה על רבנו ואנשיו, אף-על-פי-כן רבים היו מנכדי החולקים המפורסמים שהתקרבו לדרך רבנו, והיו מתפללים עם אנ"ש בפזוניהם.

ג-פא

כְּשֶׁלָמַד פֵּעַם רַבֵּי אַבְרָהָם שְׁטֵרְנֶהָרִץ זְכוּרָנוּ-לְבָרְכָה אֶת הַתּוֹרָה פ"ג שֶׁבִּי"ל לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק ב', הַמְדַבֵּר שֶׁם מַעֲנֵן שְׁצָרִיךְ לְהַפְשִׁיט אֶת הַגּוֹף וּלְהַלְבִּישׁוֹ גּוֹף נָקִי מִגּוֹן-עֵדוֹן סֵפֶר, שֶׁבַע פְּטִירָתוֹ שֶׁל רַבְּנוֹ לְקַחוּ אֶת הָאֲבִיט שֶׁל רַבְּנוֹ שֶׁהָיָה רָחֵב מְאֹד כְּאֲבִיטֵי הַרְבָּנִים, וְכִסּוֹ אֶת רַבְּנוֹ בְּאֲבִיט זֶה, וְהִסְפִּיק הָאֲבִיט לְבַד לְכִסּוֹת אֶת גּוֹף רַבְּנוֹ, שֶׁהָיָה צָנוּם וְדַק כָּל-כָּף.

ג-פב

הַנְּגוֹן הַיְדוּעַ הַמּוֹשָׁר בְּפִי אֲנִי"ש בְּלֵיל שַׁבָּת עַל מְזִמּוֹר "אַשְׁתַּחְוִיל" הָיוּ שָׂרִים אוֹתוֹ אֶצֶל רַבֵּי בְּרוּךְ מְמַעֲזָבוֹז דּוֹד רַבְּנוֹ, בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת עַל הַתְּפִלָּה "אַתָּה נְגִלִית" בְּתַפְלַת מוֹסָף שֶׁל רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה, וְאֶת הַמְזִמּוֹר הַיְדוּעַ בְּפִי אֲנִי"ש עַל "אַתָּה נְגִלִית" הָיוּ שָׂרִים עַל הַמְזִמּוֹר "אַשְׁתַּחְוִיל". וְאָמַר רַבְּנוֹ: "צָרִיךְ לְהַחֲלִיפֵם" "מִדְּאֶרֶץ זַי אֵיבָעַר בֵּיטוֹן", וְאָכַן מֵאֵז נוֹהֲגִים כָּךְ אֲנִי"ש.

ג-פג

פֵּעַם הִתְהַלֵּךְ רַבֵּי יוֹדֵל בְּבֵית-הַמִּדְרָשׁ, דְּבוּק בְּשַׁרְעֵפִי, לְפָתַע פְּתַח רַבְּנוֹ אֶת דְּלַת חֲדָרוֹ שֶׁהָיָה סָמוּךְ לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ, כְּשֶׁרָאָהוּ רַבֵּי יוֹדֵל נִגַּשׁ אֵלָיו תִּיכָף וּמָיֵד, אָמַר לוֹ רַבְּנוֹ "סֵפֶר נָא לִי מַעֲשֶׂה מֵרַבֵּי פְּנַחֵס" הוּא הַצְּדִיק רַבֵּי פְּנַחֵס קֶאֱרִיצְעַר זַצ"ל, "דְּעַר צִייל מִיר אַ מַעֲשֶׂה פּוֹן ר' פְּנַחֵס'ן" כִּי כִּיְדוּעַ גּוֹדֵל רַבֵּי יוֹדֵל בְּבֵיתוֹ, וְסֵפֶר לוֹ אֵיזָה מַעֲשֶׂה, רַבֵּי אַבְרָהָם בֵּר"נ יָדַע אֶת הַסְּפּוּר אוּלָם מִשּׁוּם מַה לֹא סֵפֶרוּ, כְּשֶׁסִּיַּם אֶת סְפּוּרוֹ עֲנָה רַבְּנוֹ וְאָמַר: "אַשְׁרֵי הַעֵינַיִם שֶׁרָאוּ אֶת רַבֵּי פְּנַחֵס". "וּוֹאֵהֶל זַעֲנַעֵן דִּי אוּיָגוֹן וּוֹאֵס הָאֲבָן גִּיזְעָהוֹן רַבֵּי פְּנַחֵס'ן".

ג-פד

בְּשִׁבועוֹת תַּקס"ז תִּיכַף אַחַר פְּטִירַת זִוְגָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ, אָמַר: אֱלוֹ לֹא הִתְבַּיֶּשְׁתִּי הַיִּיתִי מְצִוָּה שְׂכָבָר יִשְׁדָּכוּ שְׂדוּף עֲבוּרִי, כִּי הִתּוֹרָה אָמְרָה "לֹא טוֹב הָיִוֹת הָאָדָם לְבָדוּ", וְאֵינִי רוֹצֶה לְהִקְרָא "לֹא טוֹב". "וְוַעַן אֵיךְ וְוַאֲלֵט זֵיךְ נִישְׁט גִּישְׁעֵמְט וְוַאֲלֵט אֵיךְ שׁוֹיִן גִּיהֵיִסֵן מִיר רַעֲדִין אַ שְׂדוּף, וְוַיִּיל דִּי תוֹרָה זָאגְט 'לֹא טוֹב הָיִוֹת הָאָדָם לְבָדוּ', וְוַיִּיל אֵיךְ נִישְׁט הַיִּיסֵן נִישְׁט קִיִּין גּוֹטְעֵר".

ג-פה

כְּשָׁבָא פֻּעַם רַבֵּי אֶהְרֹן הָרַב מְבַרְסָלָב אֶל רַבֵּנוּ וְסִפֵּר לוֹ בֵּין דְּבָרֵיו אֵיךְ שְׂאָחָד מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר הִתְחַצֵּף נִגְדוּ מְאֹד, וּמַחְמַת כְּבוֹד הִתּוֹרָה גָּעַר בּוֹ וּבִישׁוֹ, וַיֵּשׂ אֲוִמְרִים שְׁסֹטֵר לוֹ בְּפִנּוּ, וְסִפֵּר זֹאת כְּמַצְדִּיק עֲצָמוֹ עַל מַה שְׁעָשָׂה. אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ: "אֵיךְ וְוַיִּיס דוּ בִּיסְט גִּירְעֵכְט, זָאֲלֵסְט נָאךְ גִּירְעֵכְט אֲוִיךְ נִישְׁט זֵיִין, פֻּון דְּעֵסְט וְוַעֲגֵן הָאֲסֵטוּ דָּאָס נִישְׁט בְּאֲדָרְפֵט צוֹ טָאן", יוֹדֵעַ אֲנִי שְׂצוּדֵק הִנְדָּה, שְׁגַם צוּדֵק לֹא תִהְיֶה אֲוִלָּם בְּכָל זֹאת לֹא הָיִיתָ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹתוֹ.

ג-פו

בְּתַחֲלַת נְסִיעָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ לְאֶרֶץ הָיָה מְדַבֵּר שְׂיִסְעָה עִמּוֹ וְוַיִּלוּהוּ אָדָם אַחַר וְלֹא רַבֵּי יִצְחָק אַחִיו שֶׁל רַבֵּי חֵיִיקָל, אֲוִלָּם לֹא יָצָא לַפְּעַל מַחְמַת שְׂכָשָׁבָא וְהִתְפָּאֵר לְפָנֵי רַבֵּנוּ שֶׁהִצְלִיחַ לְהַשִּׁיג תְּפֻוחִים יָפִים שְׂיִהְיֶה לָהֶם לְדָרְךְ וְהַנְּסִיעָה, נִעְנָה לוֹ רַבֵּנוּ וְאָמַר: "אִם אַתָּה חוֹשֵׁב עַל תְּפֻוחִים יָפִים אֵינְךָ יְכוֹל לְנִסְעָה עִמִּי לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל" "אִז דוּ הָאֲסֵט אֵין זֵין שְׂיִינְעָה הָעֶפֶל קַעֲנִסְטוּ מִיט מִיר נִישְׁט פֶּאָרִין קִיִּין אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל". כִּי נְסִיעָתוֹ הִיְתָה בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ

ג-פז

רַבֵּנוּ אָמַר לְרַבֵּי זְלָמָן הַקָּטָן הַמְכֻנָּה "רַבֵּי זְלָמָן דְּעַר קְלִינְעַר", בְּעֵת שֶׁשָּׁלְחוּ לְקַחַת הַסְּפָמוֹת עֲבוּר הַסִּפְרָא לְקוּטֵי מוֹהֲרֵ"ן "גַּם "דְּרָדָא" בְּפִשְׁטוֹת הוּא תַקְוֹן הַבְּרִית", רָאָה לְקוּטֵי מוֹהֲרֵ"ן חֶלֶק בִּי תוֹי פֹּז, וְנָסַע לְפִוְלֵנְיָא וּלְשָׂאָר אַרְצוֹת לְקַבֵּל אֶת הַהַסְּפָמוֹת וְנִמְשָׁד זְמַן טַלְטוּלוֹ כְּמִשְׁדָּא שָׁנָה.

ג-פח

כְּשֶׁגָּלָה רַבֵּנוּ לְמוֹהֲרֵ"ן תְּ בְּנִסְעוֹ לְאוּמָן אֶת הַהֲתַגְלוֹת הַנוֹרָא הַכְּתוּב בְּתַחֲלַת "לְקוּטֵי-מוֹהֲרֵ"ן", הִתְרַגַּשׁ מְאֹד מוֹהֲרֵ"ן תְּ עַד שֶׁנֶּעְנָה וְאָמַר לְרַבֵּנוּ בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "רַבֵּי שְׁמַעוֹן קַעַר זַיְיעַר הַנָּאָה הָאֲבָן אִיר הָאֵט אִים זַיְיעַר וּזְאֵהֶל גִּיפִינְעוּ". "רַבֵּי שְׁמַעוֹן בּוֹדְאֵי מְאֹד נִהְנָה מִהֲתַגְלוֹת זֹו אַחַר שֶׁמְצִאֲתֶם אוֹתוֹ מְרָמֵז בְּכַתוּב בְּרָמֵז נָאָה כְּזֶה". הַפְּטִיר רַבֵּנוּ וְאָמַר: "רַבֵּי שְׁמַעוֹן בְּעֶצְמוֹ הוּא עֵנִין אַחַר לְגַמְרֵי, כִּי רַבֵּי שְׁמַעוֹן הוּא עִיר וְקַדִּישׁ מִן שְׁמִיא נְחִית רְאִשֵׁי-תִיבוֹת שְׁמַעוֹן וְכוּי וְרָאָה חִי"מ סִימָן קֶפֶט.

ג-פט

אָמַר: "מְשִׁיחַ יְגָלָה דְּרָדָא חֲדָשָׁה בְּנִגְיָנָה".

ג-צ

רַבֵּנוּ אָמַר: הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַצ"ל הָיָה שָׂר עַל אֲלָפִים עוֹלָמוֹת, הָרַב מִבְּרַדִּיטְשׁוֹב זַצ"ל עַל עוֹלָמוֹת, וְהַצַּדִּיק רַבִּי בְּרוּךְ מְעֻזְבוֹז זַצ"ל עַל רַבְבוֹת נְשָׁמוֹת. עַל הָרַב בַּעַל הַתְּנַיָּא: שָׂר הָאֵלֶף, וְעַל אֶחָד אָמַר שֶׁהוּא שָׂר הַמָּאָה. וְעַל אֶחָד אָמַר שֶׁהוּא רַבִּי שֶׁל עֶשְׂרִים חֲסִידִים.

ג-צא

"אָמַר פֶּעַם רַבֵּנוּ לְאָבִיו רַבִּי שְׁמַחָה: "אֵלֹהֵי הָיָה לִי בֶן כָּמוֹךָ, הֵייתִי מְזַמֵּר וְשָׂר עִם כָּלִי זָמַר וְהֵייתִי שְׁמַח", "וְעוֹן אֵיךְ וְוַאלֵט גִּיהַאט אַ קִינֵד וּוִי, אִיר וְוַאלֵט אֵיךְ גִּיזִינגֶן און גִּישְׁפִּילֵט און גִּיווען פֿרִיילִיךְ".

ג-צב

אָמַר פֶּעַם רַבֵּנוּ: רוֹצֶה אֲנִי אַבְרָךְ בְּקַאָלְבֶּסוֹב שֶׁהוּא "צַדִּיק וְלַמְדוֹן". (רְאֵה לְקוּטִי מוֹהֲר"ן תוֹרָה לֵא) בְּהַתְּפִינֵנוּ עַל הָרַב הַצַּדִּיק מֵאַפְטָא זַצ"ל, "אֵיךְ זָעָה אִיוֹנְגֶּר מֵאֵן אֵין קַאָלְבֶּסוֹב וְוַאס עַר אִיז אַ צַדִּיק

וְלַמְדוֹן". וַיִּמְחַמֵּת פֶּן נָסַע אֵלָיו מוֹהֲרַנְ"ת זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אַחַר הַסְּתַלְקוֹת רַבֵּנוּ, פֶּמוֹבָא בְּסַפֵּר "יָמֵי מוֹהֲרַנְ"ת".

ג-צג

הבחינו אנ"ש ברבנו זכרוננו-לברכה שלא התקרב בשום פעם לתנור
ההסקה לחמם עצמו אף בימי החורף הקשים.

ג-צד

נוהג היה רבנו זכרוננו-לברכה בערב ראש-השנה בעת קריאתו את
הפתקאות "קויטלאד", שכל קויטל שידע שבעליו ימותו בשנה זו, היה
משליך את הקויטל תחת השלחן, והזהיר באזהרה את בני-הבית לבלי
להביט בפתקאות אלו, והנה מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה בהיותו חד עין
כשעבר סמוך לשלחנו של רבנו, בערב ראש-השנה שנת תקס"ו הבחין
שהקויטל של חברו רבי יהושע מזירין זכרוננו-לברכה, נמצא תחת השלחן,
והידעזע מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה, אולם מחמת הזקרת רבנו היה מכרח
להחריש ולשתק. אחר ראש-השנה כשנפרד רבי יהושע מרבנו, ראה
מוהרנ"ת איך שרבי יהושע בוכה מאד לפני רבנו. וכן היה אצל שאר
אנשי-שלומנו, שגלה להם רבנו זאת שבשנה זאת יסתלקו והורה להם מה
יעשו.

אחר-כך, אחר פסח שלחו רבנו לזירין עם קויטל, למסרו לרבי יהושע,
בקוויטל זה היה רשום איזה שמות בצורה משלשת כששורה ראשונה
ארכה מהשניה, והשניה מהראשונה, כצורת נקוד סגול הפוכה כשפא
אליו מצאו כבר שוכב חולה, ולמדו סדר השמות שיזכר במחשבתו אלו
השמות, ואחר כך בסמוך נפטר.

והנה מוהרנ"ת עין ושם בזכרוננו שמות אלו כדי שיזכרם אף הוא לעצמו,
כשחזר ובא לרבנו, אמר לו רבנו: "ינדעתי מכבר שכל מה שאני אומר
מתקיים, אבל כל כך מהר שעוד לפני קבורתו כבר היה אצלי", "איך האב
גיוואוסט אז אלץ וואס איך הייס ווערט מקיים, אבער אזוי גיך אז נאך
פאר די קבורה איז ער שוין גיווען ביי מיר"? אחר כך כשדבר מוהרנ"ת
עם רבנו בענין שמות הנ"ל אמר לו רבנו: "אתה אינך זקוק לזה" ושכחם
מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה ולא יכל היה להזכר בשום אופן בשמות אלו. ויש
גרסא שאמר לו רבנו: "א חזרת לעצמך שמות אלו"? ושכחם. וראה עוד
בספר ימי מוהרנ"ת סימן יא ובחיי מוהר"ן סימן קעח, עין שם.

ג-צה

באר פעם ראבר"נ זכרוננו-לברכה בענין המפלא שראינו אצל רבנו, בשנים אלו שנהג בהנהגת ה"ודוי דברים", שלכאורה איך יכלו כמה מאות אנשים שבאו להסתופף בצלו בימי ראש-השנה לכנס אליו ולהתודות לפניו ולפרוש בקשתם ויפרש להם אז רבנו דרך תשובה פראוי להם בזמן מועט כזה של ערב ראש-השנה? ובאר: שלפי הידוע היה דרך הודוי דברים באפן כזה, שהיה עומד רבנו בחדרו עם פניו אל הכותל, ונכנס הנכנס והיה מתחיל בודוי דבריו, ואחר הזכירו שנים ושלושה פרטים, הרים רבנו את ידו כאות לסיום דבריו, ונזכר כבר זה האדם בזכרוננו כל מה דעבר עליו מעודו ונתעורר בבכי עצומה, והיה יוצא לחוץ. ולא לקח הדבר כי אם זמן מועט מאד.

ג-צו

פיזוע נולד רבנו בבית הבעל-שם-טוב, ושם היו מתאספים תדיר הצדיקים תלמידי הבעל-שם-טוב, ומהם שאב התעוררותו לעבודת השם יתברך, וכמו שספר רבנו מזה בעצמו. פעם התחברו יחדו כמה מהצדיקים שהתארחו שם לנסע להרב בעל ה"תולדות יעקב יוסף", רצה רבנו שהיה אז ילד קטן כבן ארבע או חמש שנים, גם לנסע עמם, והפציר בהם שיקחוהו עמם, ובהיותו ילד קטן לא אבו לקחתו, כשהבחין רבנו בסרויבם, הלך ונעמד לפני גלגלי המרכבה, וכדי שלא יוכלו לנסע לדרךם, בראות הצדיק רבי חיים קראסנער את עקשנותו הגדולה תפסו בידו אחת והעלהו על המרכבה ונסע עמם יחד, ואמר רבנו בספרו זאת "מחזיק אני לו טובה לרבי חיים קראסנער על זה", כי על ידו ראה וקבל את פני הרב בעל התולדות.

ג-צז

בתחלת התקרבות מוהרנ"ת לרבנו, ראה אצל רבנו את הספר "שבחי האריזכרונו-לברכה", ושאל את רבנו רשות אם יכול להשאילו, ענה לו רבנו ואמר: "קחהו, אולם אל נא תנהג כהחסידים ששואלין ואינם מחזירים", "אבער זאלסט נישט זיין וויא די חסידים וואס בארגן און גיבן נישט אפ". ולקחו מוהרנ"ת.

ג-צח

פעם כשהיה רבנו אצל בתו שרה, נכנסה אליו בהתמרמרות ובלב נשבר וספרה לו, שהתנכחה עם המשרתת שלה עד שנעשה קטטה ביניהם, נענה לה רבנו זכרונו-לברכה ואמר לה, וכי מדוע לא התפללת ובקשת מהשם יתברך ביום חפתך שכשהשם יעזרך ויהיה לך משרתת שלא תצטרכי חלילה להתקוטט עמה "פאר וואס האסטו נישט גבעטן ביי גאט דעם טאג פון די חפה אז גאט וועט דיר העלפן און דו וועסט האבן א דינסט זאלסט נישט דארפן מיט איר זיך צוקריגן".

ג-צט

ספר רבנו מעשה לענן זה שצריך האדם להיות תקיף בדעתו היטב היטב ולא להטות עצמו כלל וכלל לפתויי היצר הרע, כי כשיחלש ויסכים מעט לפתוייו הרי שלבסוף ינצחו. וזהו: מעשה מחוזה בפוכבים הנקרא "וירוש ביט" שבא פעם לעיר אחת והלכו אליו כל תושבי העיר כל אחד לשאלו עצה על מצוקתו ומכאוביו, באותה עיר דר עני מרוד וירא שמים, שישב כל ימיו רק על התורה והעבודה, ואחר שהתפרסם שמו של זה החוזה בפוכבים וישועותיו ועצותיו, הפצירה בו זוגתו שילך גם הוא לזה החוזה, ואולי ייעץ לו איזה עצה טובה שיוכלו להגאל מעניותם הקשה והמרה, ומחמת שהיה ירא שמים ובעל אמונה לא שמע לקולה כלל וכלל, אולם אחר שהציקה לו עד מאד לא עמד כנגדה, "רצה לא רצה ובכל זאת הלך", בלשון זה אמר רבנו זכרונו-לברכה בספורו מעשה זה: "יא גיוואלט נישט

גיוואלט און פארט גיגאנגען", אָמַר לוֹ הַחוּזָה: "מִזְלָךְ יֵאִיר לָךְ כְּשֶׁתֵּעֶסֶק בְּגִנְבָה", וּבִרְחַמֵּינוּ וְהַלֵּךְ לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ לְלַמֵּד כְּסֻדְרוֹ, כְּשֶׁבָא לְבֵיתוֹ שְׁאַלְהּ אוֹתוֹ זִוְגָתוֹ, מָה אָמַר לָךְ הַחוּזָה, עָנָה לָהּ "לֹא כְּלוּם", בְּאִמְצֵעַ אָכְלוּ פֶרֶץ לִפְתָע בְּצָחוֹק רָם, אָמְרָה לוֹ זִוְגָתוֹ בּוֹדָאֵי אָמַר לָךְ הַחוּזָה אֵיזָה דְבַר אוֹלָם אֵינְךָ רוּצָה לְגַלוֹת לִי הַדְּבַר, וְהַצִּיקָה לוֹ מְאֹד "רְצָה לֹא רְצָה וּבְכָל זֹאת אָמַר לָהּ", יָא גִיוּוֹאֲלֵט וְכוּי, וְגַלְהָ לָהּ מָה שְׂיַעֲץ לוֹ הַחוּזָה, וְהַזְדַּעְזְעָה מְזָה שְׂיַעֲץ הַחוּזָה לְבַעֲלָהּ הַחֲסִיד דְבַר מְשׁוּנָה כְּזֶה, וְהַלֵּךְ כְּהַרְגָלוֹ וּכְמִנְהֵגוֹ שׁוּב לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ לְלַמֵּד וְלַעֲסֵק בַּעֲבוּדַת ה'. אַחַר זְמַן מָה, כְּשֶׁהֲצִיק לָהֶם הַרְעַב מְאֹד, פְּנָתָה אֵלָיו זִוְגָתוֹ וְאָמְרָה לוֹ: הֵייתִי מוֹכְנָה כְּבָר שְׂתַעֲסֵק אִף בְּגִנְבָה וְלֹא נַחִיָּה בְּרַעַב מֵצִיק כְּזֶה, וְכֵךְ מִיּוֹם לְיוֹם הַצִּיקָה לוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר שְׂיִלְךָ לְגִנְבָה, אִךְ פֻּעַם אַחַת לְכַדֵּי חַיִּיתֶם מִמֶּשׁ, "רְצָה לֹא רְצָה וּבְכָל זֹאת הַלֵּךְ", וְהִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ שְׁהִיּוֹת שְׂאִין לוֹ בְּרָרָה וּבְנִי בֵיתוֹ מְטָלִים בְּרַעַב, יֵלֵךְ וְיִגְנַב מִהַעֲשִׂיר הַגְּדוּל שְׁבַעִיר אִךְ סֵךְ מַעֲט כְּדֵי חַיִּיתוֹ מִמֶּשׁ, וְהַלֵּךְ לְבֵית מְסַחְרוֹ וּמִצָּא אֶת הַשׁוֹמְרִים יִשְׁנִים וְלֹא שְׂאֵל אוֹתוֹ שׁוּם אָדָם לְמַעֲשָׂיו כְּלוּם, וְנִכְנַס מִחֻדָּר לְחֻדָּר עַד שֶׁהִגִּיעַ לְקַפַּת הַכֶּסֶף וְלִקַּח סֵךְ מַעֲט מְאֹד וְהִבִּיאוּ וּנְתָנוּ לְזִוְגָתוֹ, וְאָמַר לָהּ: רְאִי שְׂמַלְאֲתִי הַפֻּעַם רְצוֹנְךָ, כִּי לֹא אָשׁוּב וְאֶעֱשֶׂה מַעֲשֶׂה גִנְבָה כְּזֶה. עָבְרוּ שׁוּב כַּמָּה יָמִים וְחִזַּר הַרְעַב לְהַצִּיק לָהֶם, הַפְּצִירָה בּוֹ זִוְגָתוֹ שׁוּב וְשׁוּב שְׂיַחְזֹר רַק עוֹד פֻּעַם אַחַת עַל מַעֲשָׂהוּ, "רְצָה לֹא רְצָה וּבְכָל זֹאת הַלֵּךְ", וְהַצְלִיחַ שׁוּב בְּמַעֲשֶׂה גִנְבָתוֹ, וְכֵךְ חִזַּר עַל עֲצָמוֹ הַדְּבַר כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים.

וְנַעֲשֶׂה רַעַשׁ בְּעִיר, שְׁנַמְצָא גִנְבַּת מְפֹלָא שְׁגוֹנָב וְלוֹקַח לְעַצְמוֹ כִּי אִם סֵךְ מַעֲט בְּלִבְד, וּמִצְלִיחַ לְגִנְבַּת כְּרָצוֹנוֹ וְאֵינוֹ נִתְפָּס, וְהִיָּה הַדְּבַר מְפֹלָא גַם בֵּין הַגִּנְבָּיִם, שְׂאִין חֲבוּרַת הַגִּנְבָּיִם מְכִירִים אֶת זֶה הַגִּנְבָּי, כִּי חִפְצוֹ הַגִּנְבָּיִם לְהַכְנִיסוֹ לְחֲבוּרָתָם, וְהַחֲלִיטוּ לְעַקֵּב אַחֲרָיו עַד שְׂיִתְפָּשׂוּהוּ, וּמִחֲמַת שְׁגָם לְגִנְבָּיִם הִיָּה מְזַל טוֹב שֶׁל גִּנְבָה, תְּפָסוּהוּ, וְנִפְלָא בְּעִינֵיהֶם בְּרֹאוֹתָם אוֹתוֹ, וְהִתְיַדְדוּ וְהִתְחַבְּרוּ עִמּוֹ.

יוֹם אֶחָד בָּאוּ אֵלָיו הַגִּנְבָּיִם וְאָמְרוּ לוֹ הֵיּוֹת שְׁנַמְצָא בְּבֵית הַמְּלָךְ בְּגָדִים יְקָרִים מְאֹד שְׁקִבּוּעִים בּוֹ אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת, וְאִם יִגְנְבוּהוּ יִתְעַשְׂרוּ מְאֹד, וְכֵבֶר זְמַן רַב מִתְכַּוְּנִים הֵמָּה לְגִנְבָּם אוֹלָם אִין בִּיכְלָתָם לְרַב הַשְּׂמִירָה הַגְּדוּלָה שְׁשׁוֹמְרִים עֲלֵיהֶם בְּבֵית הַמְּלָךְ, וּמִחֲמַת שְׂכַחוּ גְדוּל וְרַב בְּגִנְבָה, עַל-כֵּן יֵלֵךְ הוּא וְיִכְנַס לְגִנְבָּם, "רְצָה לֹא רְצָה וּבְכָל זֹאת הַלֵּךְ". וְנִכְנַס לְבֵית הַמְּלָךְ וּכְפִי מְזֹלוֹ הַטּוֹב הַצְלִיחַ לְגִנְבָּם. כְּשֶׁיִּצָּא לְחוּץ עִם הַבְּגָדִים לְמִסְרָם לְחֲבוּרַת הַגִּנְבָּיִם, הִחֲלוּ לָרִיב בֵּינֵיהֶם, כִּי בְּבוֹאֵם לְהַתְחַלֵּק בְּרִכּוּשׁ, טַעַן כָּל צַד שְׂמַגִּיעַ לוֹ חֵלֶק רַב מִחֲבֵרוֹ, הַגִּנְבָּיִם טַעַנוּ שֶׁהֵם שְׂגָלוּ לוֹ מִהַבְּגָדִים הַיְקָרִים הַנִּמְצָאִים בְּבֵית הַמְּלָךְ, וְעַל-כֵּן מַגִּיעַ לָהֶם חֵלֶק הַגְּדוּל, וְהוּא טַעַן שְׂאֵלוּלִי הוּא שְׂמַזְלוֹ שְׁפָר עָלָיו, לֹא הָיוּ מְשִׁיגִים אֶת הַבְּגָדִים, וְהוּא אֲשֶׁר סָכַן עַצְמוֹ לְהַכְנִיס וּלְגִנְבָּם מִבֵּית הַמְּלָךְ, וְעַל-כֵּן מַגִּיעַ לוֹ חֵלֶק הַגְּדוּל. לֹא יָדְעוּ לְשִׁית עֲצוֹת עַד שֶׁהַחֲלִיט וְאָמַר לָהֶם, הֵיּוֹת וְהַמְּלָךְ הוּא חָכֵם גְּדוּל אִכְנַס אֵלָיו שׁוּב וְאֶשְׂאֵלוּ שְׂאֵלָה זֹ, הַתְּפֹלְאוֹ חֲבָרְיוֹ הַגִּנְבָּיִם בְּאָמְרָם לוֹ וְכִי יִתְכַּן שְׂאֵתָה בְּעַצְמָךְ תִּשְׂאֵל שְׂאֵלָה זֹ אֶת הַמְּלָךְ? עָנָה וְאָמַר לָהֶם וְהָרִי לְמְלָךְ יֵשׁ מְסַפֵּר סְפוּרִים קְבוּעַ, שְׂבָכָל עַת שְׂתִדְוֹד שְׁנָתוֹ

מטרדוֹתיו הרבות, מספר הוא לו איזה ספור עד שיִרְדָּם. ועל ידו הצליח בדבר. ובכן למחרת הלך וזעזע את מטת המלך עד שנגעור המלך, ופנה תיכף המלך למספר שיספר לו מעשה, והמספר עצמו ישן, ולקח הוא את תפקיד המספר, וספר את ספורו למלך באפן אחר, ובסיום המעשה שאלו מה דעתו בכגון זה, ענהו המלך בכעס, מה השאלה? בודאי מגיע חלק הגדול לזה הגנב הבר-מזל, כי במזלו הטוב הצליח להוציאו מבית המלך, לאחר זמן נודע בבית המלך מגנבה זו, ונעשה רעש איך נכנס אחד לבית האוצר והצליח לגנב את הבגדים היקרים, והפליא הדבר את המלך ביותר, כי נזכר בשאלה זו שנשאל ומה שענה הוא עצמו על שאלה כזו, והשתומם בדבר עד שפרסם בחוצות העיר, שמבטיח לגנב זה שבאם יבוא הגנב ויתראה לפניו, לא יעשה לו המלך שום דבר, כי חפץ היה המלך לראות גנב מפלא כזה, "רצה לא רצה ובכל זאת הלך" וספר למלך כל המעשה שלו מהחל ועד כלה.

והנה שרי המלוכה והשופטים אמרו למלך אף-על-פי שאתה מותר ומוחל לו, אולם אנו תובעים את הדין ממנו, וישבו ודנו בענישו ופסקו שצריך להענישו בתליה. כשלקחו אותו לתליה ראה מרחק את החוזה בכוכבים, שהולך ונושא על כתפו שק מלא נעלים קרועות הנקרא "שקראפעס". פנה אליו בצעקה "ראה להיכן מוליכים אותי, והלא אתה שיעצתני שמזלי הוא להיות גנב!" שחק ממנו החוזה ואמר לו, הבט נא בשקי שעל גבי המלא בנעלים קרועות, "כי כל כך הרבה נעלים קרעתי בהליכותי עד שיכלתי לתפסך ברשתי". כי הוא היה הבעל-דבר והיצר בעצמו שארב לו להכשילו בפתניו עד שתפסו והביאו למיתה ממש רחמנא לצלן.

ואמרו אנ"ש לענין זה המעשה, שדיק רבנו כמה פעמים בתבות "רצה לא רצה", "יא גיוואלט און נישט גיוואלט", כי זה היה חסרונו, שנכנס עם יצרו בטוען ונטען, אם לעשות הדבר הרע אם לאו, ובאם היה חזק בדעתו מהחל ועד כלה, היה נצול ממנו והיה נשאר חי ושלם עם רב טוב, וממשיך לעבד את ה' כהרגלו. וזהו הנרמז בנסיון יוסף, שכתוב (בראשית לט) "וימאן" והטעם שעליו הוא "שלשלת" לרמז שלא רצה ולא רצה ולא רצה ברצון אחד שלם, ומשום כך זכה להנצל מהנסיון עד שנעשה משנה למלך. "נישט גיוואלט, און נישט גיוואלט, און נישט גיוואלט און נישט וועלן".

ג-ק

בעת ששהה רבנו באוסטרקא, בקר שם גם בבית החברא קדישא, שהיה להם "פנקס" שבכל דף ממנו היה כתוב מעשה ומופת מיחד שקרה בעיר

בזמנים קודמים. וכשחפץ היה אדם להביט בו היה משלם עבור קריאת כל דף מטבע "רענדיל" לטובת קפת הקהלה. שם ראה רבנו את המעשיות שספר מהמהרש"א המובאות לעיל. וספר רבנו שראה כתוב שם עוד מעשה נוראה, וזו היא:

בתחלת עת כהנתו של הרב המהרש"א בעיר, עשו תושבי העיר חגיגת הנחת "אבן הפנה" לבית כנסת חדש, ורצו פרנסי העיר לכבד בהנחת "אבן-הפנה" את הרב המהרש"א כפיאה לו, אולם אחד מנגידי העיר נגש ויעץ להם, שלא יעשו כן, כי חסר עדיו כסף רב לבניית בית הכנסת, ומהראוי והנכון שימכרו את הכבוד הזה לכל החפץ בו, ומי שירצה בשכר הוא שיזכה בו, קבלו הפרנסים את דעתו והכריזו על מכירת זכות המצוה, החלו פרנסי העיר להרבות במחירה, אולם העשיר הזה שיעץ הדבר, הרבה במחיר הגבוה ביותר, בהבטיחו שק מלא דינרי זהב. לאחר שזכה במצוה, כבדו בנדיבות להרב המהרש"א, אחר-כך פנה אליו המהרש"א ואמר לו: "אמר נא לי, במה אוכל להחזיר לך תודה עבור זה, ואמלא בקשתך במה שתבקשני". אמר לו העשיר "מבקש אני ממכם, שתבטיחו לי בן זכר שיהיה גדול בתורה כמותכם". המתין הרב מעט ואמר לו: בקשה גדולה וקשה היא, עד שברכה זו לא תוכל להתקיים רק בתנאים אלו: שבעת שאשתך תפקד בזרע של קימא תפטר אתה מן העולם, ולאחר שתלד זוגתך את הבן תמות גם היא. הסכים לזה העשיר ותיכף ומיד, ואמר לו המהרש"א זו דעתך אתה אולם לך ושאל גם את דעתה של זוגתך, אם מסכימה גם היא לזה? והלך ושאלה על זה, והסכימה אף היא לזה. הבטיח להם המהרש"א כבקשתו שיפקדו בבן גדול בתורה כמוהו, ואף גם זאת הבטיח להם שהוא אשר יגדל את בנם בביתו לאחר פטירתם, וכל עשירותם תעבור לזכות הבן. ואכן כך קרה, שתיכף בתחלת הריונה נפטר העשיר, ולאחר שילדה את הבן נפטרה האם, לקח המהרש"א את הבן לביתו וגדלו, וגדל אצלו בתורה וביראה.

עברו כמה שנים, ולא ראו תושבי העיר שיזדעו מהבטחת הרב, גדלות מיחדת בבן זה, ועוד שיהיה גדול כמהרש"א, כשהגיעה עת פטירתו של הרב המהרש"א, צוה לפרנסי הקהל, שהבן הזה שגדלו בביתו הוא אשר יכהן ברבנות אחריו, וקימו ועשו כדבריו, על אף אשר לא ראו בו את הגדלות כמו שראו במהרש"א. והנה, מנהג מיחד היה לו לרב הזה, שלא היה הולך ללוות שום לווה שבעיר, והתרגלו התושבים למנהג זה, אולם פעם כשנפטר עשיר גדול מתושבי העיר והרב כמנהגו לא בא ללוותו, חרה להם מאד הדבר עד ששלחו כמה מחשובי העיר שליח לרב לאמר לו: אם לא יבוא הרב ללוות את העשיר יפטרו אותו ממשרתו, כשבא השליח לבית הרב ואמר לרב את הדברים האלה, אמר לו הרב: "אכן, כבר אלך ללווה". בדרך הלווה הלווה העביר הרב את ידו מעל למטת הנפטר ותיכף ראו כל המלוים שמנח לפניהם קורת עץ. הוכיחם הרב ואמר להם: "ראו נא איך נראים פני מתיכם ה"כשרים". כי הביטו נא וראו איך שכבר חטפו המזיקים את הנפטר הכשר שלכם, ועוד חפיצים אתם שאבוא ללוות את מתיכם!" העביר אחר כך שוב את ידו על מטת הנפטר, וראו שוב שמנחת

גופת נפטר כמקדם, אז ראו תושבי העיר שבאמת התקיימה בו ברפת המהרש"א שיהיה כמוהו.

והנה לרב הזה היה בן שהיה סוחר גדול, פעם כשהתנפח עם חברו בנוגע למסחרם, אמר לחברו: "אם תעשה כדך וכדך הרי גנב הנד", לאחר זמן לא רב נפטר הסוחר הזה, וכשעלתה נשמתו למרום ודנו אותה בבית דין של מעלה לא מצאו בו שום עוולה ורמאות, פנה להבית-דין ואמר להם: "אם באמת נקי כפיס אני מדוע פנה אותי חברי הסוחר בן הרב בשם "גנב"? ובכן דורש אני שיידונו אותו כאן לפניכם, בקשו ממנו הבית-דין שישלח לו ולא אבה בשום אופן. ופנו לבית-דין גבוה יותר וגם שם בקשו ממנו שישלח לו, והוא התעקש ולא אבה לסלוח לו בשום אופן, בתוך כך עף ובא מלאך שרף אחד ואמר לו: האם הנד מכירני? אמר לו: לא, אמר לו: הבט בי היטב, הביט בו ושוב לא הכירו, נענה השרף בעצמו ואמר לו: הרי אני הפרנס של אוסטריה, נזכר בו הסוחר והכירו, אמר לו הפרנס: זכור אתה מהמנהג הנהוג בעירנו לגבות צדקה מכל בעל בית בכל שנה, וסדר הגביה היתה לפי הכנסתו של בעל הבית, שלפי הכנסתו של הבעל הבית, כך קבעו את סכום הצדקה שעליו לתת, פעם כשבאו גבאי הצדקה לתבוע ממך כסף שאלוה האם הכנסתך השנה היתה יותר משנה שעברה, ענית ואמרת להם שהכנסתך השנה לא גדלה יותר מהשנה שעברה, וכדברך נתת לגבאים כבשנה הקדמת, אולם לפי האמת כן גדלה הכנסתך, ואם כן הרי באמת גנב הנד וכמו שאמר לך חברך הסוחר בן הרב ובזה נסתתמו טענותיו. בסיום הספור היה כתוב: "כאלו הם פרנסיה של אוסטריה וכאלו הם סוחריה של אוסטריה". דאס זענען אוסטריה פרנסים, דאס זענען אוסטריה

ג-קא

כסאו של רבנו הנמצא עמנו כיום בירושלים עיה"ק, היה שוכן בבית רבי הירש ב"ר זלמן ב"ר נחמן, בנה של מרת חיה בת רבנו. (וע"ע לעיל ח"ב סעיף שלי"א).

ב-שלא

בְּסֵאוֹ שֶׁל רַבֵּנוֹ שְׁנַמְצָא כַּיּוֹם בְּבֵית-הַמִּדְרָשׁ דְּחִסְדֵי בְּרִסְלָב בִּירוּשָׁלַיִם, הָיָה נִמְצָא בְּטִשְׁעֵרִין אֶצֶל רַבֵּי הַיִּרְשָׁ לְיוֹבֵאֲרִסְקִי, וְרַבֵּי מִשָּׁה בְּעַר רוֹזֶנְפֶּלְדְּ הוּא שֶׁהֵבִיאוּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מִפּוֹרֶק לְחֻלְקִים.]

ג-קב

בְּסִפּוּר רַבֵּי יִשְׂרָאֵל מִנְעַמִּירוֹב עִם רַבֵּנוֹ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה לְעִיל חֶלֶק אִי סִימֹן שֵׁנו, מְסַפֵּר עוֹד שֶׁכֵּן רַבֵּנוֹ לְשֵׁמוֹ, כִּי שָׁמוֹ הָיָה "פְּלֶאטְנִיסקִי" וְשֵׁם הָאִישׁ הַסּוֹחֵר שֶׁקָּרְבוֹ שָׁמוֹ הָיָה "הַעֲכָט". וְהֵנָּה כְּשֶׁנִּתְפַּס הַדָּג בַּחֲכָה טוֹרֵף מֵעֵט מֵהַדָּג הַקָּטָן הַנֶּתוּן בַּחֲכָה כְּפִתְיוֹן לְתַפְיֵסֵת הַדָּגִים, כְּמוֹ כֵּן זֶה הַסּוֹחֵר נִתְקַרַב לְגַמְרִי, וְרַבֵּי יִשְׂרָאֵל עֲצָמוֹ נִחְלַשׁ מֵעֵט מִדְּרָךְ עֲבוֹדַת-הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ.

ג-קג

רַבֵּי זְלַמֵּן הַמְּכַנֶּה רַבֵּי זְלַמֵּן הַקָּטָן הָיָה מִתְפָּרֵס מֵעֶסֶק הַחֲלָפוֹת, דְּהֵיִינוּ: שֶׁהָיָה מִחֲלִיף כְּסָפִים מִמְטָבְעוֹת קְטַנּוֹת לְגְדוֹלוֹת וְכֵן לְהִפְּךָ, וְכֵן בְּהַחֲלָפֵת מִטָּבַע זָר וְכַדוּמָה. פֶּעַם, כְּשֶׁהִגִּיעַ רַבֵּי אוּרִי מִיֵּאֵס שֶׁבְּרוּמִינְיָה לְקַבּוֹץ עַל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה, הֵבִיֵא עִמּוֹ אֶת כָּל כֶּסֶף נְדוּנָתוֹ, כִּי פָּחַד לְהַשְׁאִירוֹ בְּיָאֵס, וּבִנְתִים הַלּוֹה אוֹתָם לְרַבֵּי זְלַמֵּן, שֶׁהָיָה נֶצְרָךְ לָהֶם לְעֶסְקוֹ, אוּלַם אֲתָרַע מְזָלוֹ, וְגַנְבִים גָּנְבוּ מִרַבֵּי זְלַמֵּן אֶת כֶּסֶפוֹ וְנִשְׁאַר לוֹ רַק מֵעֵט כֶּסֶף, וּמִחֲמַת שֶׁרַבֵּנוֹ גַּם הִפְקִיד אֶצְלוֹ מְעוֹת, הִשְׁתַּדֵּל רִאשׁוֹנָה לְהַחֲזִיר לְרַבֵּנוֹ אֶת כֶּסֶפוֹ. כְּשֶׁנִּוְדַע דְּבַר הַגְּנֵבָה לְרַבֵּי אוּרִי, פָּרַץ בְּבִכּוּיֹת וּבְצַעֲקוֹת בְּאִמְרוֹ: "וְכִי אֵיךְ אֲחֻזֵר לְבֵיתִי, וּבִידֵי אֵין אֶת הַמְּעוֹת"? כִּי הָיָה אֵלֶּה כֶּסֶף נְדוּנָתוֹ כְּנִזְכָּר-לְעִיל, כְּשֶׁשָּׁמַע רַבֵּנוֹ אֶת צַעֲקוֹתָיו וְצָעְרוֹ הַגְּדוֹל, נָתַן רַבֵּנוֹ אֶת הַכֶּסֶף שֶׁהַחֲזִיר לוֹ רַבֵּי זְלַמֵּן, לְרַבֵּי אוּרִי. וְאָמַר לְרַבֵּי זְלַמֵּן: "נוֹ, אִזְ תִּהְיֶה חַיֵּב לִי". "נוֹ, וְעֵסְטוּ מִיר זֵיין שוֹלְדִיק". כְּשֶׁשָּׁמַע אַחֵר-כֵּן מוֹהֲרֵנִי"ת מְזָה פְּנֵה בְּקַפִּידָה לְרַבֵּי אוּרִי וְאָמַר לוֹ "אֶת כֶּסֶף רַבֵּנוֹ אֲתָה לוֹקַח? אֶת כֶּסֶף רַבֵּנוֹ אֲתָה לוֹקַח?" "דַּעַם רַעֲבָנְס גַּעֲלָד נַעֲמָסְטוּ"? וְלֹא הִיָּתָה לוֹ לְרַבֵּי אוּרִי

בְּרִירָה, וְהִחֲזִיר אֶת הַמְּעוֹת לְרַבְּנּוּ. מַעֲשֵׂה זֶה הָיָה בְּהֵיוֹת רַבְּנּוּ דָר בְּבִרְסָלָב.

ג-קד

ג-קה

ג-קו

פַּעַם כְּשֶׁנִּסַּע רַבִּי יוֹדֵל לְשִׁהוֹת אֶצֶל רַבְּנּוּ בִּימֵי רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה, רָצָה לְנַסֵּעַ עִמּוֹ
גַּם בְּנֵי הַקָּטָן רַבִּי יִשְׁעִיָּה שְׁלוֹם זְכוּרָנוּ-לְבָרְכָהּ, וּמְחַשֵּׁשׁ טַלְטוּל הַדְּרָכִים
עִם יָלֵד קָטָן כְּזֶה לֹא לְקַחוּ, כְּשֶׁבָּא וְנִכְנַס אֶל רַבְּנּוּ, אָמַר לוֹ רַבְּנּוּ מַעֲצָמוּ:
"עֲנִינִי הוּא פָּלָא, הָאֲבָא נוֹסַע אֵלַי הָרִי שְׂמֵאֲמִין בִּי, אָף-עַל-פִּי-כֹן, בְּנֵי
שְׂרוּצָה לְנַסֵּעַ אֵלַי, אִין חֲפִץ הָאֲב לְקַחְתּוּ", "מִיִּין זָאֵד אִיז אַ פָּלָא, אַ טַאטֶע
פֶּאָרְט צו מִיר גְּלִיבֶט עַר דָּאֵד אִין מִיר, זִיין זון וויל פֶּאָרן וויל עַר אִים
נִישֵׁט

ג-קז

ג-קח

ג-קט

ג-קי

פעם בעת ישיבת אנשי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּשֶׁלַחַן רַבֵּנוּ הִרְהַר אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּמַחְשָׁבָה שְׂאִינָה טוֹבָה, וְהִזְדַּעְזַע תַּכְּף בְּעַצְמוֹ אִידָּ חוֹשֵׁב אֲנִי מַחְשָׁבָה רָעָה כִּזוֹ וּבְשֶׁלַחַן רַבֵּנוּ? תַּכְּף נַחֵם אֶת עַצְמוֹ בְּמַחְשַׁבְתּוֹ וְאָמַר לְעַצְמוֹ: "הֲלֹא גַם ה' יִתְבָּרֵךְ נִמְצָא כָּאֵן". כְּאוֹמֵר שְׂאִינֵנוּ צָרִיד לִירָא מִרַבֵּנוּ יוֹתֵר מִהִירָאָה מִלְפָּנָיו יִתְבָּרֵךְ. רַבֵּנוּ שֶׁקָּרָא אֶת מַחְשַׁבּוֹתָיו, הִפְטִיר וְאָמַר: "נִכּוֹן, אֲבָל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אָרְךְ אֲפִיס". "יֵא אֲבַעַר גָּאֵט אִיז אַ אָרְךְ אֲפִיס", כְּאוֹמֵר לוֹ שְׁבֹאֲפוֹן אֶחָד צָרִיד לִירָא מִמֶּנּוּ יוֹתֵר.

ג-קיא

רַבֵּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נִפְתָּלִי וְרַבִּי שְׁכָנָא בֶּן מוֹהֲרֵנ"ת זְכוּ בִּילְדוּתָם לְרֵאוֹת אֶת רַבֵּנוּ. וְסִפְרוּ שֶׁפַּעַם בָּחוּן אוֹתָם רַבֵּנוּ בְּגִמְרָא, וּבְאַחַת מִשְׂאֵלוֹתָיו שָׁאַל אֶת רַבִּי שְׁכָנָא מַה יוֹתֵר טוֹב לְהִיּוֹת לְוָה אוֹ מְלוֹה, עָנָה לוֹ רַבִּי שְׁכָנָא שְׂיִוְתֵר טוֹב לְהִיּוֹת מְלוֹה, שְׁאַלוּ רַבֵּנוּ שׁוּב וּמַה יְהִיָּה בְּאֵם הַמְלוֹה מְלוֹה אוּלַם אֵין מַחְזִירִים וּפּוֹרְעִים לוֹ? אַחֲר-כֵּן בְּרַבּוֹת הַשָּׁנִים נִתְקַיֵּם דְּבוּר זֶה בְּרַבִּי

שְׁכָנָא, כִּי הָיָה מְלוֹה לְאַנְשֵׁים וּמְשׁוּם מָה לֹא הָיוּ פּוֹרְעִים לוֹ.

ג-קיב

רַבִּי יוֹסֵף יוֹסְקָא חָתַן רַבֵּנוּ נִקְרָא בְּשֵׁמוֹ עַל שֵׁם אִם אִמּוֹ הוּא הָרַב בְּעַל ה"תולדות-יעקב-יוסף", בְּנוֹ רַבִּי אַבְרָהָם בְּעַרְנֵיו נִקְרָא עַל שֵׁם אָבִיו הָרַב רַבִּי אַבְרָהָם דָּב מַחְמַעֲלֵנִיק חָתַן הָרַב בְּעַל הַתּוֹלְדוֹת. וְלְרַבִּי אַבְרָהָם בְּעַרְנֵיו הָיָה בֶן בְּשֵׁם יוֹסֵף וְכֵן אוֹתוֹ בְּשֵׁם "יוֹסֵל", שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם סָבוֹ רַבִּי יוֹסֵף יוֹסְקָא. [ר"ל"י אָמַר שֶׁכְּמִדּוּמָה לוֹ רָאָהוּ פַּעַם אַחַת]. בְּנֵיו שֶׁל רַבִּי יוֹסֵל הֵנִי לְהֵיוּ בָּאִים לְקַבּוֹץ עַל רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה וְהָיוּ מְכַנְּיָם אוֹתָם "דִּי יוֹסֵאלֵאָד".

ג-קיג

אָמַר רַאבְר"ן זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָה לְרַבִּי לְוִי יִצְחָק זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָה, שֶׁבְּמַגִּילַת סְתָרִים הָיָה כְּתוּב, שֶׁבְּעַקְבֵּתָא דְמַשִּׁיחָא יְהִיוּ כְּאֵלוֹ קִיסָרִים וּמְלָכִים שְׁלֹא יִרְצוּ לְהַשְׁתַּתֵּף וּלְהִלָּחֵם בְּשׁוּם מְלַחְמוֹת, וְיִרְצוּ לְשִׁבְתָּ בְּשִׁקֵּט וּבְשִׁלוֹה, אוּלָּם יִתְפָּסוּ אוֹתָם בְּצִיצִית רֵאשֵׁם "זְאֶפְרִינְעֵס" וְיִכְרִיחוּ אוֹתָם לְהַשְׁתַּתֵּף בְּמַלְחָמוֹת בְּעַל כְּרָחֵם.

זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָה

מוֹהֲרָנִי תֵּת

ג-קיד

אָמַר הַפּוֹתֵב: כְּבָר נוֹדַע הָאִישׁ הַמְּצִינֵן בְּשַׁעֲרֵים הַמְּצִינִים בְּהִלְכָה, הֲלֹא הָמָּה סְפָרֵי "לְקוּטֵי הַלְכוֹת" הַקְּדוּשִׁים מִמּוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי נִתָּן זְצ"ל וְצִדְקָתוֹ וְגִדְלַת הַשְּׁגָתוֹ, כִּי בְּדַבְּרֵיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁכְּתַבְּם עַל סֵפֶר זְכָה וְזָכָה אֶת הָרַבִּים

להשיבם מעון והרבה הרבה בעלי תשובה נעשו על ידו, כי דבריו הקדושים
שדבר עם אנשיו ביראת ה' נכנסו בלבם כאש בוערת עד שנתעוררו על ידם
לשוב לה' יתברך באמת, וגם עתה מי שעוסק בספריו הקדושים מתעורר
על ידם לשוב לה' יתברך בתשובה שלמה באמת ולחזק עצמו תמיד
בעבודת השם, גם עבודתו בתורה ותפלה היתה בלבת אש נראה מאד
מאד עד אשר כל מי ששמע קול תפלתו ותורתו נתעורר גם כן בהתעוררות
גדול מאד לה' יתברך, ואין ביכולת לצייר כלל אותה הרגשה שהביא בדברי
תפלתו גם בלב זולתו. (- קוֹיִטְרַס יְמֵי הַתְּלָאוֹת).

ג-קטו

ידידנו המפלא רבי אפרים זכרוננו-לברכה מקרימנטש'אק, אמר פעם אחת
למוהרנ"ת זכרוננו-לברכה בזה הלשון: "מיט אייער דאוונען מאכט איר
א פרוש אויף דעם דאוונען" בתפלתכם מחברים הנכם פרוש על התפלה.
וכל בכל מקרא ומקרא מדברי התנ"ך, כשהיה מוציא מפינו, היה ממש
נדמה להשומע כאלו הנביא בעצמו קורא וצועק את אלה הדברים. (-
קוֹיִטְרַס יְמֵי הַתְּלָאוֹת, וכ"ה באבני"ה ברזל לעיל בח"א סעיף תרנ"ד).

ג-קטז

ידידנו המפלא רבי עקיבא זאב מנעמרוב זכרוננו-לברכה, היה רגיל לספר
מעצם ההתעוררות שראה ממורנו מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה בערב יום-
כפור האחרון לימי חייו, כי דבר אז בעת סעודת ערב-יום-כפור מענין הד'
יסודות "דומם צומח חי מדבר", ואמר הלא אנחנו רואים כל מה
שהמדדגה נמוכה יותר נמצא בו טוב יותר, כי יסוד המדבר הוא האדם,
ומקח האדם במכירתו לא יעלה כמקח הסוס שהוא מיסוד החי הנמוך
מהמדבר, פנודע. כי לפעמים נמצא סוס שנותנים במחירו כמה אלפים
רו"כ ומקח הצומח יעלה עוד יותר, כי נמצאים שושנים ופרחים
שמביאים ממדינות רחוקות שאין ערך כלל למחיר שוים, וביסוד הדומם
נמצאים אבנים טובות ויקרות העולים עוד יותר, ורואים אנו עוד את
הטוב והאלהות שנמצא בהם מפקודת התורה על הפהו גדול, שבכל עת

כְּנִיסַתוֹ לְבֵית-הַמִּקְדָּשׁ יְהִיָּה לְבוּשׁ בַּחֲשׁוֹן וְאַפֻּד שֶׁהָיוּ נְתוּנִים בָּהֶם כַּמָּה אַבְנִים טוֹבוֹת וְכוּ'. אַחַר שֶׁאָמַר דְּבָרִים אֵלֶּה נִכְנַס מוֹהֲרַנְ"ת זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה בְּדַבְרָיו הַקְּדוּשִׁים מֵעַנֵּן לְעַנֵּן עַד שֶׁהִתְחִיל לְדַבֵּר בְּהִתְעוֹרְרוֹת גְּדוֹל בְּשִׁלְהֶבֶת אֵשׁ נוֹרְאָה וְצַעַק בְּקוֹלוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "אֶף-עַל-פִּי-כֹן נִמְצָא גְבוּהַ מֵעַל גְבוּהַ קְדָשָׁה נִעְלָמַת וְנִסְתָּרַת "קְדָשׁ הַקְּדוּשִׁים" שֶׁהִכְהִין הַגְּדוֹל כְּשֶׁהָיָה צָרִיד לְכַנֵּס לְשֵׁם הָיָה צָרִיד לְהַפְשִׁיט כָּל בְּגָדָיו הַיְקָרִים וְרַק "כְּתוּנַת בַּד קְדָשׁ יִלְבָּשׁ וּמְכַנְסֵי בַד יְהִיו עַל בְּשָׂרוֹ", וְאָמַר פָּסוּק זֶה בְּנִגּוֹן הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם-כַּפּוּר, בְּמוֹרָא גְדוֹל כְּזֶה עַד שֶׁרַבִּי מֵאִיר יְהוּדָה זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה מִבְּרִסְלָב הָיָה רָגִיל גַּם כֵּן לְסַפְרוֹ, כִּי גַם הוּא נִכְנַס אִזּוֹ אֶל בֵּית מוֹרְנוֹ מוֹהֲרַנְ"ת זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה וּבְבוֹאוֹ לְפֶתַח הַבַּיִת וְשָׁמַע מֵרְחוֹק אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יוֹצְאוֹת מִפִּיו הַקְּדוֹשׁ כְּלַפִּיד אֵשׁ, נִשְׁאַר עוֹמֵד עַל עַמּוּדוֹ וּמְקוֹמוֹ וַיִּירָא לְלַכֵּת יוֹתֵר וּלְהִתְקַרֵּב אֶל הַשֵּׁלֶחַן. (- קוֹנְטֵרַס יְמֵי הַתְּלָאוֹת).

ג-קייז

וְהִנֵּה עַל שַׁבַּת שֶׁלִּפְנֵי פְטִירָתוֹ שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, בָּא אֵלָיו שְׁנִית רַבִּי עֲקִיבָא זָאב, וּבְלֵיל שַׁבַּת אַחַר הַסְּעוּדָה דְּבַר בְּהִתְלַהֲבוֹת גְּדוֹל וְנוֹרָא עוֹד הַפְּעַם מֵעֲבוּדַת הַכֹּהֵן גְּדוֹל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְהַזְכִּיר אִזּוֹ כַּמָּה תִּבּוֹת מִהַפְּיוּט שֶׁבִ"סְדֵר הָעֲבוּדָה" "נִכְנַס לְמְקוֹם שֶׁנִּכְנַס וְעָמַד בְּמְקוֹם שֶׁעָמַד" וְעוֹד כַּמָּה תִּבּוֹת, וּבְשִׁבּוּעַ שְׁאַחַר זֶה נִפְטַר וַיִּצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּאֵלֶּה הַתִּבּוֹת "חֲנוּן הַמְּרַבֶּה לְסִלּוּחַ" בְּיוֹם הָעֲשִׂירִי לְחֹדֶשׁ טִבֵּת, וְהַמּוֹבֵן מִכֹּל זֶה כִּי נִמְצָא בּוֹ מִצַּד נִשְׁמָתוֹ גַּם כָּל הַסְּלִיחָה וְהַכַּפָּרָה שֶׁל יוֹם הָעֲשִׂירִי מֵעֲשָׂרַת יְמֵי תְּשׁוּבָה הוּא יוֹם-כַּפּוּר, כִּי הַרְּבֵה הַרְּבֵה בְּעֵלִי-תְּשׁוּבָה שְׁבוּדָאֵי נִתְכַּפֵּר לָהֶם עוֹנוֹתֵיהֶם, חֲזָרוּ בְּתְּשׁוּבָה עַל-יַדֵּי דְבוּרָיו וְסַפְרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו. וְלוֹלָא דְמִסְתַּפְּינָא הֵייתִי אוֹמֵר שֶׁזֶּהוּ גַם שֶׁשְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ "נִתָּן" גִּימְטְרִיא מְכֻוֹן מִמֶּשׁ מִסְפֵּר מִנֵּן הַתִּבּוֹת "חֲנוּן הַמְּרַבֶּה לְסִלּוּחַ", וְזֶה אֲשֶׁר גַּם אֲדַמּוּ"ר הַנִּנְמַח מוֹהֲרַ"ן זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה סָמַךְ יָדוֹ עָלָיו וְאָמַר עָלָיו שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ יוֹתֵר מִכֻּלָּם, וּמִחֲמַת כֵּן זָכָה לְחַבֵּר סַפְרֵי "לְקוּטֵי הַלְכוֹת" הַקְּדוּשִׁים, וְסַפֵּר "לְקוּטֵי תַּפְלוֹת", הַמְּעוֹרְרִים וּמְחַזְקִים כָּל אִישׁ מִגְּדוֹל וְעַד קָטָן לְהַנְטוֹתוֹ לְטוֹב, לְשׁוּב בְּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה. (- קוֹנְטֵרַס יְמֵי הַתְּלָאוֹת).

ג-קיח

שְׁמַעְתִּי מִיַּדֵּינוּ מוֹה"ר מִיכָל מֵיֵאס זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, שְׁבָאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁל
הַמְחִלְקֵת הַגְּדוּלָה, הִיָּה בְּבִרְסָלָב מִתְנַגֵּד אֶחָד שֶׁהִרְבֵּה מְאֹד לְקַלֵּל וּלְחַרֵּף
אֶת מוֹהֲרַנ"ת, וַיִּשְׁאַל אוֹתוֹ אֶחָד מֵאַנְשֵׁי מוֹהֲרַנ"ת אֵיךְ לֹא תִירָא לְחַרֵּף
וּלְגַדֵּף אִישׁ דְּבוֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה כְּמוֹהוּ וּמָה רִנּוּחַ יֵהָא לָךְ בְּחַרוּפֶיךָ? וְעוֹד
דְּבָרִים כְּאַלְהָה, אֲבָל הַמְתַּנַּגֵּד הִזָּה הַקְּשָׁה עֲרָפוֹ וְהַחֲזִיק בְּחַרוּפָיו. אַחַר קִצַּת
יָמִים נֶחְלָה הַמְתַּנַּגֵּד הַנ"ל וַיָּמַת, וְאַחֲרֵי-כֵן תִּיכֶף נֶחְלָה וּמַת אֶחָד מֵיְלָדָיו
הַקְּטָנִים, וְאַחֲרֵי-כֵן נֶחְלָה וַיָּמַת גַּם הַיָּלֵד הַשְּׂנִי וְאַחֲרֵי-כֵן מַת הַיָּלֵד
הַשְּׁלִישִׁי, וְאַחֲרֵי-כֵן נֶחְלָה הַיָּלֵד הָרְבִיעִי, וְהוּא הָאֲחֵרוֹן, כִּי לֹא הָיוּ לוֹ יְלָדִים
יוֹתֵר מֵאלוֹ הַד'. וְזוֹגְתוֹ הָאֲלֵמָנָה נְכֻסָּפָה מְאֹד בְּכָל לְבָבָה לְרוֹץ לְבֵית
מוֹהֲרַנ"ת לְפִיסוֹ, כִּי רָאֲתָה מִמֶּשׁ בְּעֵינֶיהָ שֶׁלֹּא הִיָּתָה הַמְּכָה הַזֹּאת רַק בְּגִלְל
הַחַרוּפִים שֶׁל בְּעָלָהּ, אֲבָל לֹא יָדְעָה אִם יוֹעִיל לָהּ הַפִּיּוּס כְּפִי הַרְדִּיפּוֹת
שְׂרָדָף וְחַרְף אוֹתוֹ בְּעָלָה עַד לְחַיָּיו, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן מֵרַב מְכַאוּבֵי לְבָבָה עַל
מִיתַת בְּנֵיהָ וְעַל חֲלָשַׁת הַיָּלֵד הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן, לְקַחָה עַל יָדָהּ אֶת הַיָּלֵד
וְהַבִּיָּאָה אוֹתוֹ לְבֵית מוֹהֲרַנ"ת כְּמוֹ שֶׁהִיָּה בְּחוּלְשָׁתוֹ, וְאַמְרָה לְמוֹהֲרַנ"ת
בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "אֲנִי בְּעֶצְמִי אֵינִי חִיָּבַת בְּחַרְפוֹת שֶׁל בְּעָלִי וְהוּא כְּבָר נִפְטָר
וְגַם שְׁלֹשָׁה בָּנִים, וְלֹא נִשְׁאַר לִי רַק הַיָּלֵד הַזֶּה "עֵינִי אַחַת שְׁבָרָא שִׁי", וְעַתָּה
נֶחְלַשׁ גַּם הוּא. וּמִיָּד הִתְחִיל מוֹהֲרַנ"ת לְהַבְטִיחָה שְׂתִתְרַפָּא, וְהַשִּׁיבָה לוֹ:
"בְּדָבָר מְסַכָּן כֵּזֶה אֵין עוֹד בְּרַצוֹנֵי הַבְּטָחוֹת, רַק יִשְׁכַּב הַיָּלֵד הַזֶּה בְּבֵיתְכֶם
וְאִם יָמוּת גַּם הוּא כְּאַחֲיוֹ, יָמוּת בְּבֵיתְכֶם", וְתִיכֶף בְּרַחָה מִבֵּית מוֹהֲרַנ"ת
וְלֹא רָצְתָה לִילֵךְ עוֹד לְהַיָּלֵד, עַד שְׁבָאוֹ וְאַמְרוּ לָהּ שֶׁהַיָּלֵד הִתְחִיל לְשׁוּב
לְבְרִיאוֹתוֹ, וְאִזּוּ בָּאָה לְבֵית מוֹהֲרַנ"ת שְׂתַקַּח אֶת הַיָּלֵד, וְכֵן הִיָּה שְׂנִתְרַפָּא
בְּשָׁלוּמוֹת. (-) קוֹנְטֵרַס יָמִי הַתְּלָאוֹת).

ג-קיט

סֵפֶר מוֹהֲרַנ"ת זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, קִדְּם שְׂנִתְקַרְבְּתִי לְרַבְּנוּ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה,
כְּמַעַט הֵייתִי רְחוּק מִלְמוּד, בְּשִׁבִיל שְׂרַצוֹנִי הִיָּה לְהִיּוֹת בֵּין הַמְתַּמְיָדִים
וְכִיוֹן כְּשֶׁבָאתִי לְבֵית הַמְדָרֶשׁ וְנִזְדַּמְּנָן לִי אִיזוֹ מְנִיעָה וְלֹא הֵייתִי יְכוּל תִּיכֶף
לְלַמֵּד הַתִּיאֲשֵׁתִי מִיּוֹם זֶה, וְחֲשַׁבְתִּי שֶׁהַתְּמָדָה תִּתְחִיל מִיּוֹם שְׂנִי, וְכֵן אֲרַע
לִי בְיוֹם שְׂנִי בְּאוֹפְנִים אַחֲרִים, וְכֵן בְּיוֹם שְׁלִישִׁי, עַד שֶׁנִּפְלַתִּי לִיאֹוֶשׁ
וְנַעֲשִׂיתִי בְּטָלָן גְּמוּר. אֲמַנֵּם כְּשֶׁנִּתְקַרְבְּתִי לְרַבְּנוּ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אָמַר לִי
אוֹדוֹת זֶה: "אַבִּיסְעָלַע אִיזוֹ אוֹיֵךְ גוּט", "מַעַט גַּם טוֹב". אַחֲרֵי-כֵן כְּשֶׁבָאתִי
לְבֵית הַמְדָרֶשׁ וְרָאִיתִי שְׂאִינִי יְכוּל לְלַמֵּד הַרְבֵּה כִּי אִם מַעַט, וְנִזְכַּרְתִּי
בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה שְׂאָמַר: "אַבִּיסְעָלַע אִיזוֹ אוֹיֵךְ גוּט", וּבְכֵן

לְמַדְתִּי מְעַט, אַחֲר־כֵּן אֲמַרְתִּי אֶלְמַד עוֹד מְעַט, וְלְמַדְתִּי עוֹד מְעַט וְעוֹד מְעַט עַד שֶׁנַּעֲשִׂיתִי מִתְמִיד. (- קוֹנְטְרַס יָמֵי הַתְּלָאוֹת).

ג-קכ

וְכֵן אָמַר פֶּעַם מוֹהֲרַנְ"ת זְכוּרֹנוּ-לְבָרְכָה: "בַּיּוֹם רַעֲבָנִים לְעֵבֶן הָאֵב אִיךָ זִיךָ מְחִיָּה גְעוּוֹעַן מִיט זִינְע דְבוּרִים, הִינְט בֵּין אִיךָ מִיךָ מְחִיָּה מִיט זִיין קוֹקוֹ וּוּאָס עַר הָאָט גְעקוֹקט אוֹיף מִיר", "בְּחַיֵּי רַבְּנֵנוּ הַחַיִּיתִי אֶת עֲצָמֵי בְּדַבּוּרֵינוּ, כִּיּוֹם מְחִיָּה אֲנִי אֶת עֲצָמֵי בְּהַבְטָה שֶׁהֵבִיט עָלַי". כְּלוֹמַר עִם הַרְמָזִים שֶׁרָמַז לוֹ וְאָף-עַל-פִּי שֶׁהִיָּתָה לוֹ הַבְטָחָה זֹ מֵרַבְּנֵנוּ זְכוּרֹנוּ-לְבָרְכָה שֶׁהִיּוֹשִׁיעוּ, אָף-עַל-פִּי-כֵן בַּעַת הַמַּחְלָקָת הַרְבֵּה מְאֹד בְּתַפְלָה. (- קוֹנְטְרַס יָמֵי הַתְּלָאוֹת).

ג-קכא

שֶׁכֵּנוּ שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת זְכוּרֹנוּ-לְבָרְכָה בְּשֵׁם רַבֵּי יוֹנָה, הִנֵּה מְקוּרָב לְצַד הַחוּלְקִים, אוֹלָם אָף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִצִּיק לְמוֹהֲרַנְ"ת, כְּשֶׁשָּׁאָלוּ עַל זֶה אֶחָד מִחֲשׁוּבֵי הַמְתַּנַּגְדִּים, וְכִי אָמַת שָׁגַם אֶתָּה מִתּוֹמְכֵינוּ וּמְצַדֵּד לְטוֹבָתוֹ, עֲנֵה לוֹ: וְכִי מָה אֶעֱשֶׂה אֲשֶׁר בְּכָל לַיְלָה מִתְעוֹרָר אֲנִי מִשְׁנַתִּי מִחֲמַת קוֹלוֹת שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת הַקָּס בְּחֲצוֹת לַיְלָה וּמְקוֹנֵן בְּלֵב מֵר בְּפֶרֶט כְּשֶׁאוֹמֵר הַפְּסוּק "מִי זֶה מְלִיךְ הַכְּבוֹד" וּבְקוֹלוֹ אֵינִי מְנִיחַ לִי לִישֹׁן כְּלָל עַד שֶׁמֵּרִים אוֹתִי מִמְשַׁכְּבִי, "עַר טְרַאָגֵט מִיר אוֹינְטְעֵר" וְאִיךָ יְכוֹל אֲנִי בְּקוֹמִי בְּבִקְר לְזָרֵק אַחֲרָיו אֲבָנִים וּלְבַזוֹתוֹ? (- קוֹנְטְרַס יָמֵי הַתְּלָאוֹת).

ג-קכב

ג-קכג

מְשַׁל לְדַכֵּס אֶחָד שֶׁהָיָה לוֹ גֹן נֶפֶלָא, וְנִמְצְאוּ וְגִדְלוּ בּוֹ כָּל מִינֵי חֲלָקֵי הַצּוּמָח שֶׁבְעוֹלָם, מְלַבֵּד מִיֵּן אֶחָד מֵיַחַד, שֶׁחֲלָפוּ שָׁנִים הַרְבֵּה וְלֹא נִמְצָא בְּגֹן זֶה מַחְמַת שֶׁהָיָה יָקָר הַמְצִיאוֹת, עַד שֶׁבָּרַב הַזְּמַן וּבָרַב הַשְּׁתַדְלוֹת וַיִּגְיַעַה הַשִּׁיג גִּרְעִין אֶחָד מִמִּין צוּמָח זֶה וְזָרַע גַּם אוֹתוֹ בְּגִנּוֹ, וַיִּמְחַמֵּת שֶׁגִּרְעִין זֶה הָיָה יָחִיד וַיִּמְיָחַס בְּגִנּוֹ, וְדוֹקָא עַל גִּרְעִין כְּמוֹהוּ הַסְּכָנָה מְרַחֶפֶת בְּיוֹתֵר עַד שֶׁגִּדְל כָּל צָרְכּוֹ, הוּן מֵצֵד הַמְכַשִּׁירִים הַנְּצָרְכִים לְגִדְלוֹ שֶׁצָּרִיכִים לְהִיּוֹת מְכֻנְנִים הַיֵּטֵב, בְּשַׁעַה שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶם וּבְמַדָּה מְצַמְצָמֶת לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר. וְהוּן מֵצֵד הַצְּפָרִים הָאוֹרְבִים עַל הַגִּרְעִינִים, וּבִכֵּן הַפְּקִיד עַל גִּרְעִין זֶה שׁוֹמְרִים מֵיַחַדִּים שֶׁתְּמִיד יִשְׁגִּיחוּ עַל גִּרְעִין זֶה בְּעֵינָא פְּקִיחָא, לֹא יִסִּירוּ עֵין מֵעֲלָיו אִף רַגַע אֶחָד. הַמְשִׁילוּ מוֹהֲרֵינֵי תְּ זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה לְעֵנָן רַבְּנֵי וְאָמַר: כֵּן הַדְּבָר נוֹהֵג עִם הָאֱמֶת הַיָּקָר שֶׁאֵינּוּ בְּנִמְצָא וּמְשַׁלְּךְ אַרְצָה וְעוֹבֵר עָלָיו מֵהַ שְׁעוֹבֵר, אֲבָל אֵין לְפִיחַד עַל הָאֱמֶת הַמְשַׁלְּךְ הַזֶּה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ "שׁוֹמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם" וְעֵינָיו תְּמִיד עָלָיו, עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם "אֱמֶת מֵאַרְץ תִּצְמַח" וְתִגְדֵּל וְתִצְלַח וְתַעֲשֶׂה פְּרִי וְשֹׁפֵת אֱמֶת תִּכּוֹן לְעַד.

ג-קכד

ג-קכה

כִּידוּעַ הָיָה מוֹהֲרֵינֵי תְּ זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה סוּבַל מַחֻלֵי מַעֲסִים בְּשִׁנוֹתָיו הָאֲחֵרוֹנוֹת, פַּעַם כְּשֶׁהָיָה בְּמִקְוֵה חֲמָה שֶׁנִּקְרָא שׁוּיָץ בְּאֵד שֶׁהָיָה שָׁם אֵיזָה מְשַׁדְּ זָמַן, אַחֲר־כֵּן הוֹיטֵב לוֹ מְכַאֲבֵיו הַקְּשִׁים, וַיִּמְשׁוּם כֵּן חֲזַר לְלַכֵּת שָׁם שׁוֹב, אוֹלָם עֲתָה הַתְּגַבְּרוּ עָלָיו כְּאֲבֵיו יוֹתֵר, נִעְנָה וְאָמַר: "בְּפַעַם רֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁלֹּא הַתְּכֻנְנֵתִי לְתוֹעֵלַת רְפוּאָתִי, אֲכֹן הוֹעִילָה לִּי הַרְחֻצָּה, אוֹלָם בְּפַעַם הַשְּׁנִיָּה כְּשֶׁכְּבָר הַרְחֵרְתִּי שֶׁיִּצְמַח לִּי מְזָה רְפוּאָה לְמַחֻשִׁי, הַזְּקַתִּי עַל יָדָהּ

ג-קכו

הפליג פעם מוהרנ"ת בשבח השיחות הקדושות והמעשיות והתורות שגלה לנו רבנו, ואמר: אלו היו לתלמידי הבעל-שם-טוב הקדושים את אלו השיחות והמעשיות והתורות, היתה מתבטל אצלם פח הבחירה לגמרי.

ג-קכז

זוגתו של רבי חיים סטאלער זכרונו-לברכה, באה בטענה אל בעלה: כלם הולכים אל מוהרנ"ת להתברך מפיו ואתה שלא זכית בבנים אינך הולך אליו לקבל ברכתו? ענה לה בעלה: מוהרנ"ת זכרונו-לברכה יודע בלאו הכי מצרתנו ואין לי מה לבקשו על כך, אם את רוצה, לכי את ובקשי את ברכתו, ואכן הלכה אל מוהרנ"ת ונעמדה ליד הדלת ופרצה בבכי, שאל מוהרנ"ת מי בדלת? החלה לספר ולשטוח לפניו צרתם הגדולה, שזה כבר כמה שנים שאין להם בנים. אמר לה מוהרנ"ת: לכי אל בעלך ואמרי לו "שיקבל על עצמו להכניס עשרה אנשים אורחים הבאים לקבוץ אנשי-שלומנו בראש-השנה, ויתן להם לאכל." "איני מתכוון שיאכילם דגים ובשר, אלא אפלו חלה קלועה עם אבטיחים", "איך מיין נישט פיש מיט פלייש, נאר אפלו קוליטש מיט קאוונעס", ענתה היא תיכף בשמחה: "נקח את האורחים ונאכילם", אמר לה מוהרנ"ת, לכי ושאלי זאת את בעלך. הלכה לביתה וספרה לבעלה את תשובת מוהרנ"ת זכרונו-לברכה. אמר לה: "לכי ואמרי למוהרנ"ת שנתן להם גם דגים ובשר". כשחזרה ואמרה זאת למוהרנ"ת, אמר לה מוהרנ"ת: כשיעזור ה' ותפקדו בן, תתנו שם ליילד על-שם הרב מבארדיטשוב זכרונו-לברכה. וכך הוה שנוולד לה בן, וקראו אותו בשם זה. אחר-כך נולד להם עוד בן, ונקרא בשם רבי ישראל, על-שם הבעל-שם-טוב. הוא הידוע בפנוי רבי ישראל טרהוויצער זכרונו-לברכה. רבי לוי יצחק זכרונו-לברכה נפטר בשנות התר"פ. הם היו כהנים, וכשהיה עולה רבי לוי יצחק לדיכון, היתה מברך בנעימה עריבה

לְהַפְּלִיא. וְכֵן נֹלַד לָהֶם עוֹד בֵּית אַחַת שְׁנֵשָׁאָה לְרִי שֶׁבִּפְתֵי בְּרֶסֶלְבֶר זְכוּרוֹנוֹ-
לְבָרְכָה, בְּנֵם הוּא הַמְּפָרֵס בְּפָנָיו רִי חַיִּים שֶׁבִּפְתֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה.

ג-קכח

פְּעַם אַחַר שְׁדַבֵּר דְּבוּרָיו וְעוֹרֵר אֶת אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנו לְעִבּוּדַת ה', נִעֲנָה וְאָמַר :
"אִם אֵינְכֶם מְשֻׁמְנִים וּמִוֹרְחִים אֶת הַדְּבוּרִים הָאֵלֹהִים עִם הַתְּבוּדוֹת, אֵינִי
מִקְנָא בְּכֶם". וַיֵּשׁ אֹמְרִים שְׁאָמַר זֹאת לְעֵנִין חַיִּים הַהִתְחַזְּקוֹת. "טֹאמַעַר
אִיר בְּאִשְׁמַלְצֵט אֹן בְּאִשְׁמִירֵט דָּאס נִישֵׁט מִיט הַתְּבוּדוֹת בֵּין אֵיִךְ
נִישֵׁט מִקְנָא".

ג-קכט

פְּעַם אַחַר שֶׁהִיָּתּוּ שָׁל מוֹהֲרֵנִי תְּעַל צִיּוֹן רַבְּנֵנו, עָנָה וְאָמַר : "רַבְּנֵנוּ פְּאֹן",
וְסִימֵן בְּיָדוֹ עַל מְקוֹם הַצִּיּוֹן, "וְאֵנִי פְּאֹן" וְהִרְאָה בְּיָדוֹ עַל מְקוֹם עֲמִידַת
אֲנִי שֶׁבְּסֻמוֹךְ לְצִיּוֹן. "דְּעַר רַבִּי אִיז דָּא אֹן אֵיךְ בֵּין דָּא", כְּאֹמֵר, שְׁרוּי אֲנִי
תְּמִיד אַצֵּל רַבְּנֵנוּ.

ג-קל

סִפֵּר רִי נִתֵּן בִּיר אַבְרָהָם שֶׁטְרַנְהַרְץ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה שֶׁשָּׁמַע מִרִי מְרַדְּכִי
שׁוֹחֵט בְּשֵׁם מוֹהֲרֵנִי תְּ, כְּשֶׁמְסַתְּוֵבְבִים בְּתַפְלָה אָנָּה וְאָנָּה מְסַתְּבְּכִים. "אִז
מִדְרִיִּט זֵיךְ בֵּיִים דְּאֹוֹנְעֵן פְּאֵרְדְרִיִּט מְעַן זְאָךְ".

ג-קלא

בַּאֲחַת מְשִׁיחוֹתָיו שֶׁל מוֹהֲרַנְי"ת מְגִנּוֹת תַּאֲוֹת מְמוֹן, נֶעְנָה וְאָמַר "אִף מִחֲשָׁבָה שֶׁל מְמוֹן הָרִי הוּא נֶחֱשֵׁב כְּכֹר לְפָנֶיךָ כְּתַאֲוֹת מְמוֹן". הַשְּׁתוּמָמוֹ אֲנִי שֶׁהַשּׁוֹמְעִים עַל דְּבָרָיו, בְּטַעֲנָם שְׁעַל-יָדֵי-זֶה לֹא יוּכְלוּ שׁוֹב לְעֵסֶק בְּשׁוּם מְסַחֵר וּמִשָּׂא וּמִתֵּן. נֶחֱמָם מוֹהֲרַנְי"ת וְאָמַר: "לְנֵהוּל מִשָּׂא וּמִתֵּן וּמְסַחֵר מְסַפִּיק אִף בְּהַעֲבָרָה בְּעֵלְמָא מִחֶלֶק הַשְּׁבִיעִי שְׁבַמְח", "מִיטְוִן זִיבְעֵטוֹן חֶלֶק פּוֹן מַח", וְלֹא כְּאֲנִשֵׁי הָעוֹלָם הַשְּׁקוּעִים רֵאשִׁם וְרַבִּים כֹּל הַיּוֹם מְשִׁדָּה כֹּל יָמֵי חַיֵּיהֶם אִדָּ בְּמִחְשָׁבוֹת הַשְּׁגָת רְכוּשׁ וּמְמוֹן. (ה"ה: עֵיין בְּתוֹ כ"ט).

ג-קלב

הַדְרִיף מוֹהֲרַנְי"ת זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, אֶת בְּנוֹ רַבִּי יִצְחָק זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אִידָּ לְנֵהל עֲבוּדָתוֹ בְּבֵית הַדָּאָר, וְאָמַר לוֹ: "בְּדַרְכָּךָ לְבֵית הַדָּאָר וְכֵן בְּחֻזְרָתָךָ תִּחְשַׁב רַק מִחְשָׁבוֹת שֶׁל תּוֹרָה וְעֲבוּדָת ה', אוֹלָם בְּבֵית הַדָּאָר עֲצָמוֹ, הִטָּה אֲזָנְךָ וְדַעְתָּךָ לְעֲבוּדָה שְׂאֵתָה עוֹסֵק בָּהּ, שֶׁלֹּא יֵצֵא חֲלִילָה שׁוּם מְכַשׁוּל מְמוֹן עַל יָדְךָ". וְאָכֵן כְּדָ נֶהַג כֹּל יָמֵי חַיָּו, וּמִשׁוּם כֵּן לֹא נִמְצָא שׁוּם עוֹלָה בְּעֲבוּדָתוֹ וְלֹא שׁוּם הֶפְסֵד מְמוֹן כָּלָל וְכָלָל, כִּי הַקְּפִיד שֶׁלֹּא יִשָּׂאָר אֲצֵלוֹ בְּדָאָר שׁוּם מְמוֹן שֶׁנִּשְׁלַח לְמֵאן דְּהוּא אִף לְלִינַת לִילָה אַחַת. אַחַר כֵּן כְּשֶׁעָלָה בְּדַעְתּוֹ לְעֵלוֹת לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל וּמִסַּר אֶת מְקוֹם עֲבוּדָתוֹ לְבָנָיו רַבִּי דָּוִד צְבִי וְרַבִּי מִיכָלִי, אָמַר לָהֶם: "כְּדָ לְמַדְנֵי אָבִי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה לְנֵהל אֶת הָעֲבוּדָה בְּבֵית הַדָּאָר, תּוֹדָה לְאֵל כֹּל יָמֵי שְׁמַעְתִּי לְקוּלוֹ וְנִהְגִּיתִי כְּךָ, וּבִכֵּן מִבְּקֵשׁ אֲנִי מִכֶּם שְׁגִם אֶתֶם תִּנְהַלּוּ אֶת הָעֲבוּדָה כְּךָ". וְכֵן נִהְגוּ גַם הֵם. אוֹלָם אַחַר-כֵּן כְּשֶׁעָבַר לְיַדִּי נִכְדִּיָּהֶם, כְּכֹר לֹא נוֹהֲלָה הָעֲבוּדָה כְּרֵאוּי וּכְמִקְדָּם.

ג-קלג

בעת הגזרה של לקיחת ילדי בני ישראל לצבא, שהיתה פיזוע, גזרה קשה ואימה מאד, רצה אשה אחת שחטפו ממנה את בנה הקטן לבית-הכנסת, ופתחה את ארון הקדש ושאגה בקולי קולות בבכיות נוראות לפני ספרי התורה, ולרב צערה ושאגתה נפלה מתה. ונעשה מזה רעש גדול, כשנודע הדבר למוהרנ"ת שפיזוע זעק הרבה בתפלותיו על-זה כמודפס בספר "לקוטי תפלות" כמה תפלות על גזרה זו, אמר: אלו היתה פונה אלי הייתי מיעץ לה שתתחזק ותקבע כל יום עת קבוע להתפלל לפניו ותברך שתצליח ותוכל להחזיר את בנה, והיתה מועלת בתפלתה לא רק להחזיר אותו אלא היו חוזרים עוד כמה וכמה ילדים בזכות תפלתה הזכה.

ג-קלד

מוהרנ"ת זכרונו-לברכה לא היה נוהג לומר בליל שבת את הזמר הנקרא "דער פרומער נגון" המושר בפי אנ"ש על זמר "מעין עולם הבא", בהטעימו שמחמת קדשת ומעלת שמחת שבת, אינו חפץ לומר נגוני התעוררות אלא רק נגוני שמחה וחדוה, אולם בסעודה שלישית עת רענא דרעוין דביקות והתעוררות, אז היה מזמרו.

ג-קלה

בשנת תר"ד השיא מוהרנ"ת את בנו רבי נחמן עם בתו של הרב החסיד רבי ישראל מעיר לפאוויץ שנה לפני הסתלקותו, כשהתקרב יום החתונה נסע מוהרנ"ת עם אנ"ש לחתונה. ומנהג היה בימים ההם שלקראת ביאת החתן יצאו הורי הכלה ובני משפחתם לקבל את פני החתן ומלוויו בשירה ובזמרה מחוץ לעיר והלאה, אולם כשנודע למתנגדים תושבי העיר מביאת מוהרנ"ת, יצאו במקלות ואבנים לקבל את פניו. ואכן בהתקרב מוהרנ"ת עם בנו החתן, התנפלו עליהם המתנגדים. והנה מוהרנ"ת בראותו את כל הרעש והצעקות שהיו שם, הפנה עצמו לצד ונכנס ליער סמוך. בנתיים הלך המחנך רבי ישראל וקרא למשטרה ובאו מהרה והשתיקום. כשנשקטה המריבה הבחין רבי נחמן מטולטשין שמוהרנ"ת נעלם והבין שהלך ליער הסמוך. מיד יצא לחפש את מוהרנ"ת ביער

וּמִצָּאָהוּ יוֹשֵׁב וּמִתְפַּלֵּל. וְשָׁמְעוּ שְׁטוּעַן בְּתַפְּלָתוֹ לֵה' יִתְבָּרַךְ וְאוֹמֵר:
"רְבוּנוֹ-שֶׁל-עוֹלָם, וְכִי לָמִי יֵשׁ כְּזוֹ קִבְּלַת פָּנִים כְּשֶׁלִּי? לְאִיזָה שׂוֹאֵב מִיֵּם
פְּשׁוּט מְקַבְּלִים אֶת פָּנָיו כְּמוֹ שְׁמִקְבְּלִים אֶת פָּנָי? וְכֵן זֶה הָרִי אֵינוֹ אֶלָּא
מִשׁוּם שֶׁאֲנִי מְדַבֵּר מִרְבֵּנוֹ וּמְגַלָּה וּמְפָרְסֵם גְּדֻלָּתוֹ וְתַפְאָרְתוֹ בְּעוֹלָם".
"רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֵז אֶ וְוֹאסְעֵר טְרַעְגֵּר מֵאֲכֹט חֲתוּנָה אֶ קִינֵד, הָאֵט עֵר
אֵזֵא קִבְּלַת פָּנִים? אֵיזוֹ דָּאָדְ דָּאָס נָאֵר דְּעֵר פֶּאֵר וְוִיֵּל אֵיָדְ רַעַד פּוֹן דְּעֵם
רַעְבּוֹן". וְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ עַל-פִּי הַפְּתוּב בְּתוֹרָה ס"ו חֲלֵק א, שְׁמִבְּאֵר שֵׁם
"שְׁעָקֵר גְּדֻלָּתוֹ וְתַפְאָרְתוֹ שֶׁל כָּל הַיְרֵאִים וְהַפְּשָׁרִים יִהְיֶה רַק לְעֵתִיד
לְבוֹא". שְׁאֵמֵר זֵאת רְבֵנוֹ גַּם עַל עַצְמוֹ וְעַל אֲנִי"ש. וְשֵׁר תְּבוֹת אֵלוֹ בְּנִגּוֹן שֶׁל
אֲשֶׁת חֵיל הַיְדוּעַ "אוֹנְזֵעֵר גְּרוֹיֶסְקִיִּט אוֹן אוֹנְזֵעֵר שְׁיִינְקִיִּט וְוֵעֵט מְעַן זְעָהוֹן
וְוֵעַן מְשִׁיחַ וְוֵעֵט קוּמְעַן, אוֹנְזֵעֵר גְּרוֹיֶסְקִיִּט אוֹן אוֹנְזֵעֵר שְׁיִינְקִיִּט וְוֵעֵט
נָאֵר זֵיִן אוֹיִף יַעֲנֵעֵר וְוֵעֵלְט". וְחֲזֵר מוֹהֲרֵנִי"ת לְעִגְלָה וְנִכְנָסוּ לְעִיר וְעָרְדְּ אֶת
הַחֲפָה פְּדֵת וְכִדִּין.

ג-קלו

ג-קלז

פַּעַם בְּעָרֵב שַׁבַּת אַחַת בְּאֲמֻצֵּעַ הַהֲכָנוֹת וְהַדְּחָק הָרַב לִפְנֵי כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת,
פָּנָה מוֹהֲרֵנִי"ת אֶל רַבֵּי נַחְמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר וְאָמַר לוֹ, שְׁכַּשְׁיַעְבֵּר חֲמִשָּׁה דְּקוֹת
יּוֹדִיעוּ, וְרָאָה רַבֵּי נַחְמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר אֵיָדְ שְׁנַעְמֵד מוֹהֲרֵנִי"ת לֵיד הַמְּזוּזָה
שְׁבִדְלַת וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְבּוֹדֵד, וְכִשְׁרָמַז לוֹ רַבֵּי נַחְמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר שְׁכַבֵּר עֲבָרוֹ
חֲמִשָּׁה רְגָעִים, אָמַר לוֹ מוֹהֲרֵנִי"ת בְּשִׂמְחָה, "רַבֵּי נַחְמָן חֲמִשָּׁת רְגָעִים
גְּדוּלִים", "גְּרוֹיֶסְעַ פִּינְף מִיְנוּט", לְרַב שְׁמַחְתוֹ בְּחִמְשָׁת רְגָעֵי הַתְּפִלָּה
וְהַתְּבּוֹדוֹת שְׁזָכָה לְחֻטֵּף עַל-אֵף רַב הַטְּרָדָה וְהַדְּחָק.

ג-קלח

הַדְּגִישׁ וְהַרְחִיב מוֹהֲרַנְיָתָּ מְאֹד הַמּוֹבָא בְּפִרוּשׁ הַכְּתוּב: "גְּדוֹל וְקָטָן שָׁם הוּא" אִיּוֹב ג' שְׁבִיזָה הָעוֹלָם אֵין יוֹדְעִים כָּלֵל מִי הוּא הַגְּדוֹל וְהַחֲשׁוּב בְּמַעֲלָה בְּשָׁמַיִם וּמִי הוּא הַקָּטָן בְּמַעֲלָה, וְרַק לְמַעֲלָה בְּשָׁמַיִם, ה' הַבוֹחֵן לְבוֹת הוּא יוֹדֵעַ הֵיטֵב מְדַרְגֵת כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְזֶהוּ "גְּדוֹל וְקָטָן" מִי הוּא גְּדוֹל וּמִי הוּא קָטָן "שָׁם הוּא", שָׁם יוֹדְעִין מִי הוּא.

ג-קלט

אָמַר מוֹהֲרַנְיָתָּ: "סֵדֶר הָעֲבוּדָה בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ שְׁבִיּוֹם הַפּוֹרִים קָשָׁה עָלַי הַרְבֵּה יוֹתֵר מִסֵּדֶר הָעֲבוּדָה בְּיוֹם הַכַּפּוֹרִים", כִּי בְּיוֹם הַכַּפּוֹרִים נִמְצְאִים בְּבֵית-הַכֶּנֶסֶת כָּל הַיּוֹם וְעוֹסְקִים אִךְ בְּתַפְלוֹת וּבִקְשׁוֹת, מֵה-שְׁאִין-כֵּן בְּיוֹם הַפּוֹרִים שְׁצָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בְּשִׁכְרוֹת, בְּשִׁמְחָה וּבְאַכִילָה וְכוּ', וּבְדָרְךְ זֶה לַעֲבֹד אֶת ה' הָרִי שְׁקֵשָׁה הַדְּבָר יוֹתֵר וְיוֹתֵר. "דִּי עֲבוּדָה פּוֹן פּוֹרִים אִיזוּ מִיר אֶסְאֵךְ שְׁוֹעֲרֵעֵר וְוִיא דִּי עֲבוּדָה פּוֹן יוֹם כַּפּוֹר".

ג-קמ

שִׁבַּח מוֹהֲרַנְיָתָּ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אֶת אָבִיו בְּאִמְרוֹ: אָף-עַל-פִּי שְׁאֲבִי הָיָה סוֹחֵר וְטָרוּד בְּמִסְחָרוֹ, אָף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִחְסִיר יוֹם מִבְּלִי לְמוֹד גְּמָרָא וּמִדִּי שְׁבוּעַ לְמוֹד כָּל הַמְדָרְשׁ עַל הַפְּרָשָׁה.

ג-קמא

שַׁבַּת פֶּעַם מוֹהֲרַנִּית בְּעִיר טְשֶׁעֶרִין וְדַבֵּר מִגְדֵּלֶת רַבֵּנוּ הַרְבֵּה כֹּל כֶּף עַד שֶׁנֶּעֱנֶה לוֹ אֶחָד מִחֲשׁוֹבֵי וּגְדוֹלֵי אֲנִי"שׁ: ר' נֶתָן מֵאֵין לִוְקָחִים אֲתָם זֹאת לְדַבֵּר כֹּל כֶּף מִגְדֵּלֶתוֹ? וְלֹא עָנָה לוֹ מוֹהֲרַנִּית כְּלוּם. וְהִנֵּה בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת חֵל אִזּוֹ יוֹם תִּשְׁעָה בָּאָב, וְנִסְגָּר מוֹהֲרַנִּית כְּדַרְכּוֹ בְּכֹל שָׁנָה לְמִשְׁךָ כֹּל הַלְיָלָה וְהַרְבֵּה בְּזַעֲקוֹת בְּקִינּוֹת שֶׁעַל הַחֲרָבּוֹ, לְמַחֲרַת בְּבִקְרָה כְּשֶׁעָבַר הַנִּיל לְיַד חֲדָרוֹ וְשָׁמַע עֲדִין זַעֲקוֹתָיו, נֶעֱנֶה וְאָמַר: אֲכֹן הוּא יָכוֹל לְדַבֵּר בְּגְדֵלֶתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ.

ג-קמב

ג-קמג

בְּעָרֵב שְׁבוּעוֹת הַ"גְּדוֹל" הַיְדוּעֵה וְהַמְּפָרֶסֶם, רָאָה רַבִּי נַחֲמָן מְטוּלְטְשִׁין אֶת מוֹהֲרַנִּית זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה שְׁרוּי בְּדֹאָגָה מְרָבָה, עַד שֶׁשָּׂאֵלוּ לְפֶשֶׁר הַדְּבָר, עָנָה לוֹ מוֹהֲרַנִּית וְאָמַר: הִנֵּה כָּעֵת בָּאוּ הַרְבֵּה מֵאֲנִי"שׁ לְשָׁהוֹת עִמָּנוּ בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִיךָ לומר תּוֹרָה לְפָנָי קֹהֵל כְּזֶה, כִּי אִם אֲדַבֵּר דְּבָרֵי הַתְּעוֹרְרוֹת וְהִלָּה צָרִיךְ לְדַבֵּר הַתְּחִיבּוֹת הַמְּשִׁיבִים אֶת הַנֶּפֶשׁ, הָרִי שִׁ"כּוֹרֶת אֲנִי לוֹ אֶת רֵאשׁוֹ", "הַאֵק אִיךָ אִים אֵפ דַּעַם קֹאפִ", וְכֹן לְהַפְּךָ, בָּאִם זְקוּק זֶה הָאָדָם לְדַבֵּר הַתְּעוֹרְרוֹת וְהַתְּלַהּבוֹת וְשׁוֹמֵעַ מִמֶּנִּי דְּבָרֵי הַתְּחִיבּוֹת וְעֵדוּד, כְּמוֹ כֹן "כּוֹרֶת אֲנִי לוֹ אֶת רֵאשׁוֹ". וּמִשׁוּם כֵּן דוֹאָג אֲנִי אִיךָ לְהַתְּנֶהג בְּנִדּוֹן זֶה.

ג-קמד

אָמַר פֶּעַם מוֹהֲרַנִּית, קִבְּלֵתִי מִרַבֵּנוּ כְּאֵלוֹ שִׁיחוֹת וְדַבּוּרִים שֶׁל הַתְּחִיבּוֹת וְלַמּוֹד זְכוּת, שְׂאֵלוֹ הֵייתִי מְגַלָּה אוֹתָם הֵייתָה מִתְּבַטְּלֶת כֹּחַ הַבְּחִירָה

ג-קמה

מוהרנ"ת לא הִזָּה שֶׁם לְבוֹ לְאֵלוֹ הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ מְסַפְּרִים לוֹ חֲלוֹמוֹתֵיהֶם
הַשּׁוֹנוֹת, וְהִזָּה אוֹמֵר לָהֶם בְּדַרְךְ צָחוֹת: "סֵפֶר נָא לִי מִהֶעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּהַקִּיץ
וְלֹא מִהֶעוֹבֵר וּמִתְרַגֵּשׁ עָלֶיךָ בְּחֵלוֹם".

ג-קמו

רַבִּי נַחֲמָן בֶּן רַבִּי עֲזַרָּה, גָּדַל בְּבֵית מוֹהֲרַנ"ת לְאַחַר פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָבִיו רַבִּי
עֲזַרָּה, וְהִזָּה מִשְׁמֵשׁ אֶת מוֹהֲרַנ"ת וּמְלִוְהוֹ וְכַדוּמָה.

ג-קמז

כִּידוּעַ הַתְּנַגֵּד הַצְּדִיק מֵאַפְטָא זַצ"ל לְהַדְפָּסֵת הַסְּפִירֵי מַעֲשֵׂיֹת מַה גַּם עוֹד
בְּשִׁפְתַי הָאִיִּדִישׁ, בְּהַטְעִימוֹ שֶׁכָּאֵלוֹ דְּבָרִים גְּבוּהִים וְנֶאֱצָלִים אִין רְאוּי
לְהַדְפִּיסָם לְכָל קוֹרָא, עַד שֶׁיְהִיָּה דוֹמָה לְסְפִירֵי קְרִיאָה גְרִידָא "מַעֲשֵׂה
בִּיכָל". וְאַף שֶׁמוֹהֲרַנ"ת אַחַר שֶׁנִּסְגַּר בְּחִדְרוֹ בְּהַתְּבוּדָתוֹ מִשְׁדָּ שְׁלֶשָׁה יָמִים
לֹא חָשַׁשׁ לְקַפִּידָתוֹ וְהַדְפִּיסוֹ, כְּרָצוֹן רַבְּנֵי זְכוּרֵנוֹ-לְבָרְכָהּ, אָף עַל פִּי כּוֹן
מְסַפְּרִים שֶׁפָּגְעָה קְפִידַת הָרַב בַּמְדַּפִּיס, שֶׁבְּאוֹתָהּ הִשְׁנָה שֶׁהַדְפִּיסוֹ שֶׁבַק
חַיִּים,

ג-קמח

אמר פעם מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה, איני סובל כלל וכלל שום מחלקת, ואף פשוטה אני שני סבלים ברחוב שמתקוטטים ומתנפחים ביניהם, דוקר הדבר בלבי, "שטעכט דאס מיר אין הארצן".

ג-קמט

בספר חיי מוהר"ן סימן קעד, כותב מוהרנ"ת ששלח רבנו את ספר הנשרף עם שני אנשים וצוה עליהם לנסע בעירות ולומר בכל עיר ועיר מעט מזה הספר וכו', ויש בענין זה כמה ספורים עין שם. הנה שני האנשים הנ"ל היו רבי יודל ורבי שמואל אייזיק זכרוננו-לברכה, אולם לא יכלו לעמוד בקשי הדבר, כי חשדום בכל מקום בואם לגנבים וכדומה, וכשא היה להם עביר הוצאות ובקשו עזרת האנשים, גערו בהם: "בריאם הנכם ולכו עבדו" וכדומה, וכן עוד הרבה מניעות, ורבנו בעצמו אמר להם שיזוהרו בשליחותם, כי יהיה להם הרבה קשיים ומניעות על זה, "מחמת שחיי היילד תלוי בזה" "דאס לעבן פון קינד היינגט אהן אין דעם". וזוהרו ולא מלאו שליחותם בשלמות. כשנכנסו לרבנו שמח בהם רבנו מאד, ואמר: "תודה לאל, שרואה אני אתכם, חשבתני שכבר לא אראה אתכם עוד" "דיינקען גאט וואס איך זעה איך, איך האב גימיינט איך וועל איך שוין נישט זעהן", לגדל המניעות שיתגברו עליהם. מוהרנ"ת עצמו אמר: אלו היה רבנו שולח אותי הייתי גומר שליחותי כראוי.

ג-קנ

בעיר לעמבערג, דר יהודי כשר, בעל תפלה מפלג ועובד ד' נפלא, והיה מפורסם בעבודתו את ה' יתברך, כששקה מוהרנ"ת בלעמבערג, ראה זה האיש הכשר את מוהרנ"ת ועבודתו, הפליג בשבח מוהרנ"ת ונענה ואמר:

”להתנגע בתפלה כמוהרנ”ת יכול גם אני, אולם לומר תהלים כמוהו זאת
אני יכול”.

ג-קנא

ג-קנב

אמר פעם רבנו זכרוננו-לברכה למוהרנ”ת זכרוננו-לברכה: ”מען וועט דיך
נאך אמאהל זאגן, און זאגן, און זאגן, נאר דער אויבערשטער וועט דיך
אויס פיהרן”. ”עוד ירדפו אותך פעם, וירדפו וירדפו אחריך, אולם השם
יתברך יגמר עמך לטובה”. וכן קדם הסתלקותו הביט רבנו והסתכל על
מוהרנ”ת זכרוננו-לברכה הרבה, כאומר לו: ”יודע אני מה שיעבר עליך”.

ג-קנג

בני משפחתו ונכדיו וניניו של מוהרנ”ת, היו כלם מטבעם סופרים מעלים,
כמו רבי שכנא בן מוהרנ”ת, שהיה גדוע כסופר ממחה להפליא, וכן בנו
רבי הירץ, היה גם הוא סופר ממחה מאד, וכן כל בניו דהיינו רבי אברהם
שטרנהרץ ואחיו רבי דוד צבי ורבי שכנא היו כלם סופרים מעלים.

ג-קסה

עד

ג-קנג

חסר

ג-קסה

פֶּרַשׁ פֵּעַם רַבִּי דָּוִד צָבִי חוּתָן מוֹהֲרַנְ"ת זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה פְּרוּשׁ הַפְּתוּב : "נִתּוֹן תִּתֶּן, וְלֹא יִרַע לְבַבְךָ בְּתִתֶּנּוּ לּוֹ". וְאָמַר שְׁצַרִּיף כָּל אָדָם לְהַכִּין לְעֲצֻמוֹ כְּסָף צְדָקָה בְּבֵיתוֹ בְּקִפְתַּת צְדָקָה מִיַּחְדָּת, שְׁצַרִּיף כְּדִי שֶׁשְׂיָבוֹא עֲנִי לְבַקְשׁוֹ עַל צְדָקָה, יִהְיֶה מוֹכֵן לוֹ מִיָּד, וְאִז מַחְמַת שֶׁכָּבַר מוֹכֵן לוֹ הַצְּדָקָה לֹא יִרַע לְבָבוֹ בְּנִתְנוֹ לוֹ הַצְּדָקָה, וְזֶהוּ רָמַז בְּכַפִּילַת הַתְּבָה "נִתּוֹן", "תִּתֶּן", שֶׁתַּחֲלֶה נִתּוֹן, יִתֵּן לְקִפְתַּת הַצְּדָקָה, וְאַחַר כֵּן יִתֵּן לְעֲנִי וּבְכֵן לֹא יִרַע לְבָבוֹ בְּתִתּוֹ הַצְּדָקָה. וְאָמְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לְפִי זֶה : שֶׁזֶהוּ הָעֲנִין לְהַפְּרִישׁ צְדָקָה קֶדֶם הַתְּפִלָּה הַמּוּבָא בְּשִׁלְחוֹ-עֲרוּף, מוּבָא בְּתוֹרָה ב, וְהִינּוּ הַפְּרָשַׁת הַצְּדָקָה לְקִפְתַּת הַצְּדָקָה וְאַחַר כֵּן בְּבוֹא הָעֲנִי, יִזְכֶּה בְּנִתְיָנָה מִמֶּשׁ בְּלֵב טוֹב וְשָׁלֵם.

ג-קסו

ג-קסז

ג-קסח

כְּשֶׁהִפְּלִיג פֵּעַם מוֹהֲרַנְ"ת מְגַדֵּל מַעֲלַת קְבוּץ אַנְ"שׁ בְּרֵאשׁ-הַשָּׁנָה בְּאוּמָאן, עָנָה וְאָמַר : כָּל הָעוֹלָם צוֹעֵק בְּרֵאשׁ-הַשָּׁנָה "הַמְּלָךְ", אוּלָם הַהַכְּתָרָה הִיא בְּאוּמָאן". "דִּי גֵאנְצֶע וְוַעֲלֵט שְׂרִיִּיט "הַמְּלָךְ" אָבַעַר דִּי קָרִיִּינִצֶּע אִיז אִין אוּמָאן".

ג-קסט

אמר פעם מוהרנ"ת: "יודעים אנו ללמוד ומדוע נקראים האחרים 'גאוני ארץ'?" כי גאות העולם נמצא אצלם, "די גיאות פון דער וועלט איז ביי זיי".

ג-קע

כשהיה פעם איזה ופוח בין אנשי-שלומנו נענתה מרת אדיל בת רבנו ואמרה: "אני יודעת שבבית אבי ידעו שהכל תלוי בנתלע", "ביים טאטן איז אלץ גיווען נתלע". בהתכונה על מוהרנ"ת זכרונו-לברכה, ועל כן כפי שיאמר
כן יקום.

ג-קעא

שמע פעם מוהרנ"ת זכרונו-לברכה איך שמתאונן אחד מאנשי-שלומנו, לפני חברו, היות שמתקרב והולך חג הפסח ועדין אין לו מצרכי החג לו ולבני ביתו ואמר לו בכאב: "וכי מהיכן אקח עבור החג", "וואו נעמט מען אויף פסח"? פנה אליו מוהרנ"ת זכרונו-לברכה נחמו: "על פסח יהיה לדך", כאומר לו: "אל דאגה, אחי, אולם אין זוכים לקחת את 'הפסח'".

בְּעֶצְמוֹ. כְּאוֹמֵר: זֹאת אֵינָה דְאָגָה, הָעֵקֶר הוּא הַדְאָגָה הַרוּחָנִית, אֵיךְ זֹכִים
לְפָנִימִיּוֹת הָאֵרֶת פֶּסַח בְּעֶצְמוֹ. כְּדַבְּעִי, "אוֹיף פֶּסַח וְעֵט זַיִן, וְוִי נְעַמֵּט מְעַן
דָּעַם פֶּסַח אֵלֵיין".

ג-קעג

כְּשִׁפְּרוּ לְפָנֵי מוֹהֲרַנְ"ת זְכוּרֹנוּ-לְבָרְכָה מְגֹדֵל עֲבוּדוֹתָיו הַנְּשָׁגְבוֹת וְהִגִּיעוֹת
שֶׁל רַבֵּי שְׂמוּאֵל אֵיזִיק תַּלְמִיד רַבֵּנוּ זְכוּרֹנוּ-לְבָרְכָה שְׁעַבַּד אֶת ה' בְּכַחוֹת
עֲצוּמוֹת לְאִין שְׁעוֹר, עַד שֶׁאָמַר פֶּעַם: "אלוֹ יִדְעֵתִי שְׁלִמְחַרְת אֶקְרָא קְרִיאַת
שְׁמַע כְּהַיּוֹם, הָרִי שְׂמוּטָב לִי לְהַנִּיחַ רַאשֵׁי עַל הַחֶרֶב, שְׂיִקְטְעוּ אוֹתוֹ".

הַפְּטִיר מוֹהֲרַנְ"ת זְכוּרֹנוּ-לְבָרְכָה וְאָמַר: "אוֹתוֹ הַדְרִיךְ רַבֵּנוּ בְּחַד הַחֶרֶב
וְעָמַד בּוֹ, וְאוֹתָנוּ לְמַד רַבֵּנוּ, שְׂאֵם לֹא זְכִינוּ וְהַתְּפַלְּלוּנוּ הַיֵּטֵב בְּיוֹם כְּפוּר
מִתְּפַלְּלִים הַיֵּטֵב בְּ"שֵׁם ה'". מְחַרְת יוֹם הַכְּפוּר הָיָה נִקְרָא בְּאוּקְרָאִינָא
"שֵׁם ה'". "אֵים הָאֵט דְּעַר רַבֵּי גִיפִירְט אוֹיפֵן שְׂאָרְף פּוֹן דָּעַם שְׁוועֶרְד אוֹן
אִיז בֵּי גִישְׂטאַנְען אוֹנז הָאֵט דְּעַר רַבֵּי זְכוּרֹנוּ-לְבָרְכָה גִילְעֶרְנֵט אַז
מִידֹאוּיֵנט יוֹם כְּפוּר דֹאוּיֵנט מְעַן גֹּאטְס נְאֻמְעוֹן".

ג-קעד

אָמַר פֶּעַם מוֹהֲרַנְ"ת: "בְּגִי הָעוֹלָם עוֹד יִתְמָהוּ בְּעֶצְמָם מֵאִין לְקַחְתִּי זְמַן
רַב כָּל כָּךְ לַעֲשׂוֹת וּלְהַסְפִּיק כָּל כָּךְ, הֵן בְּכַתִּיבַת סְפָרֵי רַבֵּנוּ, וְהֵן בְּכַתִּיבַת
סְפָרֵי, וְהֵן בְּעֶסְקֵי רַבֵּנוּ כְּבִנְיַת הַקְּלוּיז וְעֶסְק הַהַדְּפָסָה, וּבְכַרְט הָעֶסְק עִם
אֲנָשֵׁי-שְׁלוּמֵנוּ הַמְּתַקְרָבִים לְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּדַרְכֵי עֲצוּתָיו שֶׁל רַבֵּנוּ. וּלְכָל זֶה
זְכִיתִי, רַק מְשׁוּם שְׁשִׁמְרַתִּי עַל הַזְּמַן".

ג-קעה

פעם בפורים אמרו למוהרנ"ת זכרוננו-לברכה שרבי נחמן בן מרת חיה בת רבנו שוהה בביתו של רבי מרדכי, הוא העשיר רבי מרדכי רוטנזייט זכרוננו-לברכה: "נחמן שוהה בבית מרדכי", "נחמן שטיט איין ביי מרדכי". נענה ואמר: "בן הדבר נוהג, שבפורים שוהה "נחמן", הוא נשמת הצדיק, אצל מרדכי הצדיק, ובפסח שוהה הצדיק אצל פסח, וכן בכל יום טוב", "אזוי איז, פורים שטיט איין נחמן ביי מרדכי, פסח שטיט איין נחמן ביי פסח".

ג-קעו

אמר פעם לרבי אפרים ברבי נפתלי זכרוננו-לברכה: "אתה אפרים עם ראש גאון כשלא, שיעלה לי בדעתי שרבי נחמן מטולטשין זכרוננו-לברכה, תהיה לו יותר הרגשה בספרו של רבנו ממך?" "דו פרויקע מיט דיין קעפאלע, זאל מיר רעכטן אז רבי נחמן זאל האבין מער גיפיל אין רעבנס ספר פון דיר".

ג-קעז

אמר פעם מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה: "הפל יכול אני לצייר לעצמי, חוץ מה"פרוד הבא" הראשון שבקבר", "אלץ קען איך זאך אויסמאלן, חוץ פון דעם ערשטן פרוד הבא אין קבר". נסחא אחרת: חוץ מלילה הראשון בקבר.

ג-קעז *

שְׁמַעְתִּי מֵאַנְיִשׁ, שֶׁשָּׁמְעוּ מֵרַבִּי אַבְרָהָם זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, בְּשֵׁם מוֹהַרְנֵי"ת זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, שֶׁשָּׁאָלוּ אוֹתוֹ פֶּעַם לְעִנְיַן הַגְּאֻלָּה, שֶׁלְכַאוֹרָה אֵיךְ יְכוּל הַדָּבָר לִהְיוֹת שְׂבוּזֵמָן הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים לֹא בָּאָה הַגְּאֻלָּה וּבְדוֹרוֹת אֵלוּ הָאֲחֵרוֹנִים אֲשֶׁר יוֹרְדִים מִטָּה מִטָּה, תְּבוֹא הַגְּאֻלָּה. וְעֵנָה וְאָמַר בְּדֶרֶךְ מִשָּׁל, שֶׁהִיא בְּעוֹלָם עִיר אַחַת גְּדוֹלָה, וְסָבִיבָה חוֹמָה בְּצוּרָה וְחִזְקָה עַד לְהַפְּלִיא, וְכָל הַמְּלָכִים רָצוּ לְכַבְּשָׁהּ וְהִתְאַמְצוּ בְּכָל כַּחוֹתֵיהֶם, אוּלַם תִּקְוֹתֶם נִשְׁאַרָה מֵעַל, כִּי כָּל חִילֵיהֶם נִפְלוּ מִהַחַצִּים שֶׁזָּרְקוּ מִהַחוּמָה. אַחַר-כֵּן בָּא מֶלֶךְ אֶחָד חָכֵם מְאֹד, שֶׁהִלֵּךְ סָבִיב הַחוּמָה וְהִבִּיט עָלֶיהָ, וְהִבִּין בְּדַעְתּוֹ שֶׁאִם יִקַּח כְּעַת אֶת כָּל הַגְּבוּרִים מִחִילוֹתָיו וְיִכּוּ עַל הַחוּמָה, יוּכַל לָהּ עַד שֶׁיִּכְבְּשֶׁנָּה, וְעָשָׂה כּוֹ, וְנִפְלוּ כָּל חִילוֹתָיו, וְנִשְׁאַר רַק הוּא לְבַדּוֹ, וְהִלֵּךְ סָבִיב הַחוּמָה לְרֹאוֹת מַה פֶּעַל שָׁם, וְרָאָה בְּחִכְמָתוֹ שֶׁכְּעַת שֶׁכָּבַר הַחוּמָה מִבְּפִנֵּים כְּלָה מְזוּעָזָעַת אֵף שֶׁמִּבְּחוּץ לֹא נִכָּר זֹאת, הָרִי שֶׁאֶפְלוּ בְּזִקְנִים וְחוּלִים וְיִלְדִים, יִכְבְּשָׁהּ, וְעָשָׂה כּוֹ, וְקִבֵּץ כָּל הַשְּׂאָר נְשִׁים וְיִלְדִים וְחוּלִים מַה שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ וְהִלֵּךְ וְהִרְס הַחוּמָה כְּלִיל וְכַבְּשָׁהּ. כְּעַת יֵשׁ לַחֲשֹׁב מִי כָּבַשׁ הַחוּמָה, הָאִם אֵלוּ הָאֲחֵרוֹנִים הַחֲלוּשִׁים? וְהִרִי הֲלֹא אֶפְלוּ יַעֲבְדוּ בְּכָל כַּחוֹתֶם אֵלָף אֵלָפִים שָׁנָה לֹא הָיוּ עוֹשִׂים אֶפְלוּ שׁוֹם רֶשֶׁם כָּלֵל בַּחוּמָה, וְאֵלָּא בְּהִכָּרַח שָׁרַק בְּכַחַם שֶׁל הַגְּבוּרִים הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁזְּעָזְעוּ אֶת הַחוּמָה עַד לְהִרְסָהּ הֵם שֶׁכַּבְּשׁוּהָ, וְאִם נֹאמַר שֶׁהָרֵאשׁוֹנִים הֵם כַּבְּשׁוּהָ וְהֲלֹא בְּמַצִּיאוֹת לֹא כַּבְּשׁוּם רַק אֵלוּ הָאֲחֵרוֹנִים. וְכֵן הוּא לְעִנְיַן הַגְּאֻלָּה, שֶׁהָרֵאשׁוֹנִים כָּמוֹ הַצְּדִיקֵי אֲמַת וְאֲנִשֵׁיהֶם שֶׁהָיוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת, זָרְקוּ חַצִּים לְהַסְטֵרָא-אַחֲרָא וְסִיעֵתוֹ, וְכָבַר זְעָזְעוּ כָּל כֵּן הַסְטֵרָא-אַחֲרָא עַד שֶׁאֶפְלוּ יִהְיֶה מִי שִׁיְהִיָּה מִדּוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים יוּכְלוּ לְכַבֵּשׁ אֶת הַסְטֵרָא-אַחֲרָא וְשִׁתְּבֹא עַל יְדוֹ הַגְּאֻלָּה (- מַכְתִּי"ר ר"ש וועקסליר).

תלמידי רבינו זצ"ל

נפתלי

רבי

ג-קעח

אָמַר רַבִּי נִפְתָּלִי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ : "גִּזְרַת ת"ח, שֶׁנִּרְצָחוּ אֲזוּ רַבְבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, כְּיָדוּעַ, בָּאָה כְּעוֹנֵשׁ עַל זֶה שֶׁחֲלָקוּ עַל רַבְּנֵי הָאָרֶץ וְזְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ. וְהִרְצִיחוֹת, שֶׁהָיוּ עַל יְדֵי גְּאֻנְטֵעַ בְּעִיר אוּמָאן בְּשָׁנַת תַּקכ"ח, בָּאוּ כְּעוֹנֵשׁ עַל זֶה שֶׁחֲלָקוּ עַל הַבַּעַל-שָׁם-טוֹב. וְגִזְרַת הַנְּעֻקָּרָאטִיו, הֵינְנוּ : הַגְּזָרָה לְקַחַת

את בני-ישראל לצבא, שיצאה לפעל בשנת תקפ"ז כמובא בחיי מוהר"ן
סימן א', באה פענש על זה שחלקו על רבנו ומשום שעדין עומדים
וחולקים על רבנו, לא תבטל גזרה זו ויצטרכו לקחת לצבא, עד ביאת
הגואל במהרה בימינו.

ג-קעט

לרבי נפתלי תלמיד רבנו זכרוננו-לברכה היו שני בנים: אחד המיוחד, הלא
הוא רבי אפרים, ועוד בן, שיגרד מדרדך היהדות, עד שנסע לאוניברסיטה
באודיסה ללמד שם חכמות, וחרה הדבר מאד לרבי נפתלי והקפיד עליו
מאד. לא עברו ימים מועטים ונפטר בנו זה. כשנודע זאת למוהר"ן אמר,
שלא נהג רבי נפתלי פשוטה, כי אם פחו גדול כל-כך, טוב יותר היה,
שיתפלל שיחזר בתשובה משומות.

ג-קפ

כששברו פעם המתנגדים את החלונות שבקלויז על ידי האבנים שזרקו,
אמר רבי נפתלי זכרוננו-לברכה בקפידא, "אם כך יקחו כבר עוד ועוד מבני
ישראל לצבא", "וועט מען נעמען נעקראטין און נאך נעקראטין".

ג-קפא

בעת פטירתו של רבי נפתלי בשנת תר"כ, היה אז רבי אברהם בן רבי
נחמן, ילד בגיל אחד-עשר, כי נולד בשנת תר"ט וספר שזכר איך ששמע
את רבי נפתלי מתפלל, והיה אומר את התיבות: "לך ה' הגדלה והגבורה
והתפארת וכו'" שבפסוקי דזמרה כל תיבה ותיבה בהדגשה מיחדת

ג-קפב

בְּהַלְוִיתוֹ שֶׁל רַבִּי נִפְתָּלִי, בְּעֵת שֶׁעָבְרוּ דֶרֶךְ בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל שֶׁבְּאוּמָאן, שֶׁעָמַד בְּסֻמוֹךְ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת שֶׁל הַמִּתְנַגְּדִים נִזְרַק בְּקִבּוּק מִבֵּית-הַכְּנֶסֶת שֶׁל הַמִּתְנַגְּדִים עַל מִטָּתוֹ, וְאָמְרוּ אֲנִי"ש שֶׁבְּזִיוֹן זֶה עוֹד יִהְיֶה לוֹ לְכַבּוֹד גָּדוֹל שֶׁם בְּעוֹלָם הִבָּא.

ג-קפג

לְהַלְוִיתוֹ שֶׁל רַבִּי נִפְתָּלִי בָּא לְלוֹוֹתוֹ גַּם הָרַב שֶׁל אוּמָאן. וְכִשְׁשָׁאֲלוּהוּ הַמִּתְנַגְּדִים עַל זֶה, עָנָה לָהֶם וְכִי לֹא אֵלֶךְ לְלוֹיָהּ שֶׁל אָדָם צָדִיק כְּזֶה שֶׁיֵּשֵׁב יוֹמָם וְלַיְלָה רַק עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה ???

ג-קפד

רַבִּי נִפְתָּלִי קָבוּר בְּאוּמָאן וְעַל מִצְבָּתוֹ חְרוּט: "פֹּה נִקְבַר הָרַב ר' נִפְתָּלִי", וְתוֹ לֹא. הוּא הָיָה דֶר לֵיד הַקְלוּיז וְדִירְתוֹ נִשְׁתַּמְרָה עַד לְמִלְחַמַת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה.

ג-קפה

רבי נפתלי הִיה לֹו מְנַן מִיַּחַד לְתַפְלָה בְּאוּמָאן, וְרַבֵּי חַיִּים כְּהֵן הִיה אֶצְלוּ אַחַד מֵהַמְתַּפְּלִים הַקְּבוּעִים. פֶּעַם בְּאַיִזָּה זְמַן הִיה חֹסֵר לְהֵם עֲשִׂירֵי לְמַנְנֹן, וְהִיה לְרַבֵּי חַיִּים חֵבֵר אַחַד, שֶׁהִיה לְוִי וְהַפְּצִיר בּוֹ שְׂיָבוֹא לְהַתְּפַלֵּל בְּקַבִּיעוֹת אֶצְלֵ רַבֵּי נִפְתָּלִי וְיִשְׁלִים לֹו אֶת הַמְנָנֹן, אָמַר הַלְוִי לְרַבֵּי חַיִּים, הֵיּוֹת שְׂאִין לִי בָּנִים אִם יִבְטִיחַ לִי רַבֵּי נִפְתָּלִי, שְׂאִזְכָּה לְבָנִים, אָבוֹא לְהַתְּפַלֵּל אֶצְלוּ, וְאָמַר זֹאת רַבֵּי חַיִּים לְרַבֵּי נִפְתָּלִי. אָמַר לֹו רַבֵּי נִפְתָּלִי: "שְׂיָבוֹא שְׂיָבוֹא", וּבֹא לְהַתְּפַלֵּל אֶצְלוּ, וְאַחַר שֶׁעֲבַר אִיזָּה זְמַן וְעֵדִין לֹא נִפְקַד, בָּא הַלְוִי לְרַבֵּי חַיִּים בְּטְרוּנְנָא עַל זֶה. הִלְךְ רַבֵּי חַיִּים וְאָמַר אֶת טַעֲנָתוֹ לְרַבֵּי נִפְתָּלִי. אָמַר לֹו רַבֵּי נִפְתָּלִי: "אָנוּ יֵשׁ לָנוּ קַבְּלָה מֵרַבְּנוּ לְסֹגֵר אֶת הַפֶּה, אוֹלָם כְּשֶׁאָנוּ כְּבֵר פֶּעַם מִבְּטִיחִים, הִרִי הַדְּבָר מִתְּקִים" "מִיר הָאָבוֹן אֶ קַבְּלָה פּוֹן רַעְבּוֹן צוֹ הָאֵלְטֹן דָּאָס מוֹיִל פֶּאַרְמַאכְט אָפֶּער אַז מִיר זְאָגֵן אֶמַאָהֵל וְוִעֶרְט דָּאָס מְקִים", וְכֵן הָוָה, שְׂנִפְקַד וְנוֹלְדוֹ לֹו בָּנִים.

ג-קצ

עד

מג-קפו

חסר

ג-קצ

בְּעַת שְׁלַקְחוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְצַבָּא בְּכַח, הִנְקֵרָא גְזִירַת הַקְּנִטוֹנִיסְטִים, הַחֲבִיָּא אִישׁ אַחַד מֵאוּמָאן אֶת בְּנוֹ הַקְּטָן בְּבֵית רַבֵּי נִפְתָּלִי, מְשׁוּם שְׁסַבֵּר שְׂאֶצְלֵ אָדָם מְבוּגֵר וְזָקֵן כְּמוֹהוּ לֹא יִחַפְּשׂוּ. וְהַבְּלָשִׁים שְׂכַנּוּ אוֹתָם: "לֹאוּשִׁיקֵעַס" (הֵם לֹא הָיוּ מְמוּנִים עַל זֶה בְּמִיַּחַד מֵהַמְּשַׁלָּה וְלֹא הִיה לְהֵם רְשׁוּת לְכַנֵּס לְפָנִים הַבֵּית לְחִטּוֹף, כְּדִי שְׁלֹא לְבִישׁ אֶת הַמְּשַׁלָּה, אֶלָּא פִּעְלוּ מְעַצְמָם כְּשׁוֹטְרֵי חֶרֶשׁ בְּהַסְכַּמַּת הַמְּשַׁלָּה), תְּפָשׂוּ אֶת הַיֵּלֶד כְּשֶׁשַׁחַק לְתוֹמָתוֹ מִחוּץ לְבֵית, וְנַעֲשֶׂה רַעַשׁ גָּדוֹל מְזֶה כִּי הִיהוּדִים תּוֹשְׁבֵי הַמְּקוֹם הַתְּקוּטָטוּ עִמָּהֶם עַד שֶׁהֲצִילוּ אֶת הַיֵּלֶד מִיָּדָם, וּבְכָל אוֹתָהּ הֵעֵת עָמַד רַבֵּי נִפְתָּלִי בְּתַפְלַת הַשְּׂמוּנָה-עֲשָׂרָה, אַחַר כֵּן אַחַר שְׁסִים אֶת תְּפִלָּתוֹ בָּא אָבִי הַיֵּלֶד לְהַתְּנַצֵּל לְפָנֵי רַבֵּי נִפְתָּלִי, עַל זֶה שֶׁהַפְּרִיעַ לֹו בְּתַפְלָתוֹ עַל יְדֵי הַצְּעָקוֹת, וְכוּ', אָמַר לֹו רַבֵּי נִפְתָּלִי שְׂאִינוּ יוֹדְעַ עַל מַה כְּוָנְתוּ, כִּי לֹא שְׂמַע שׁוּם צְעָקוֹת, כֵּן כֵּן הִיה דְּבוּק בְּתַפְלָתוֹ.

ג-קצא

בראש-השנה הראשונה לאחר פטירת מוהרנ"ת, בעת התקיעות, השתקה מאד רבי נחמן בנו של רבי פסח המכונה נחמן פסח'לס זכרוננו-לברכה בהכנותיו שלפני התקיעות, שבכה מאד בעת אמירת הזהר שלפני התקיעות וכו', וכשראו אנ"ש שרבי נפתלי מקפיד עליו, כי פנה בקפידה ואמר מדוע הוא מאריך כל כך, הבינו כבר אנ"ש שבגלל קפידתו של רבי נפתלי לא יצליח בתקיעותיו, וכך היה שלא הצליח לתקוע בשום אופן. עד שנגש "רבי מאיר ליב בלעכער" ולקח את השופר ותקע בו כהוגן, ומני אז תקע הוא בכל שנה.

זצ"ל

אהרן

רבי

ג-קצב

רבי אהרן הרב מברסלב זכרוננו-לברכה היו לו שלשה בנים, רבי הירש ליב זכרוננו-לברכה שהמשיך לכהן ברבנות אחר אביו. רבי נחמן זכרוננו-לברכה שהתחתן עם בתו של מוהרנ"ת אולם לא האריך ימים. ורבי שמחה זכרוננו-לברכה שהתחתן עם בתו של רבי שמואל יצחק הרב מטשערין זכרוננו-לברכה שהיה מתלמידי רבנו.

ג-קצג

רבי אהרן, הרב מברסלב, היה חזן נפלא וחבר כמה נסחאות על התפלות שבמים נוראים, אולם לא נתקבלו בקרב אנ"ש, ורבי אברהם שטרינהרץ זכרוננו-לברכה היה יודע כמה נסחאות, שחברם רבי אהרן הנ"ל.

ג-קצד

רבי אהרן, הרב מפרסלב זכרוננו-לברכה, לא היה נוסע אחר הסתלקות רבנו לאומאן, להתפלל עם כלל אנשי שם בימי ראש-השנה, וכן בנו, הרב רבי הירש ליב, כי פידוע, לא היה רבי אהרן אצל רבנו בראש-השנה האחרון שבחיינו ולא שמע מדבורי רבנו, שהפליג במעלת ההתקבצות אצלו בימי ראש-השנה.

ג-קצה

ג-קצו

לפני פטירתו של רבי אהרן הרב מפרסלב זכרוננו-לברכה, קרא לבניו וצוה עליהם שיצמידו מטתו באמצע החדר, ונעמדו בניו ובני ביתו סביבו, וכשראה את כלם עומדים סביבו, פנה ואמר להם: "העולם אומרים שאני למדן, שאני חכם, ואם כן הרי בודאי ידעתי לבחור לעצמי חלק טוב ובכך החלק הטוב הזה שבחתי בחיי הוא התקרבותי לרבנו, ועתה נותן אני לכם עצה זו בירושה, שתבחרו גם אתם בו.

ג-קצז

על קברם של רבי אהרן, הרב מפרסלב זכרוננו-לברכה, הקבור שם בפרסלב וכן על קבר בנו, רבי הירש ליב, הקבור לידו פתוב רק את שמם וכן "מו"ץ", היינו: מורה צדק.

ג-קצח

תלמידי

רבינו

זצ"ל

ג-קצט

פעם בהיותו בשדה מתבודד בינו לבין קונו הבחין בדב המתקרב ובא אליו, לא אבד עשתונותו, והלך וכרף בזריזות סביב ידו אחד מבגדיו ותפס בידו ספין, כשהתקרב אליו הדב, זנק לקראתו, כשתוחב את ידו עמוק בפיו וקרע בספינו את אברי פיו, עד שנפל פגר מת, כי מחמת הבגד שהיה כרוף סביב ידו, לא הצליח הדב לנשכו בשניו, ונצל ממנו.

ג-ר

רבי שמעון תלמיד רבנו הסתלק לאחר שהתנפלו עליו ערבים שודדים בהיותו מחוץ לעיר והפיהו קשות, כשהזר לביתו שכב רתוק למטתו משך כמה שבועות עד שנפטר.

ג-רא

שָׁמְעוּ פֶּעַם אֶנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אֶת רַבֵּי חֵיִיקָל מִתְּפִלָּל עַל הַצִּיּוֹן וְאוֹמֵר : "אַתֶּם הָרִי אֶמְרַתֶּם שְׂאֵדָם שְׂאֵינוּ לֹמֵד וּמְסִים אֶת כָּל הַשָּׁ"ס אִין מְאִיר עָלֶיךָ צֶלֶם אֱלֹקִים, וּבְכֹן הַמְּלִיצוּ טוֹב בְּעַד נִכְדֵי שְׂיִזְכוּ וְיִלְמְדוּ וְיִסְיְמוּ אֶת כָּל הַשָּׁ"ס".

ג-רב

ג-רג

סֵפֶר רַבֵּי אֵיִיזִיק קְרֵאֵסִינְשֵׁטִיין זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָהּ, שֶׁשָּׁמַע מֵאֲבִיו רַבֵּי נַחֲמָן, שֶׁסָּבּוּ ר' מִשָּׁה עָבְרוּ עָלָיו כַּמָּה שָׁנִים שֶׁלֹּא הָיוּ לוֹ בָּנִים זְכוּרִים, וּבָא בְּבִקְשָׁה לְרַבֵּי שְׁמוּאֵל אֵיִיזִיק שֶׁיִתְּפִלָּל עִבּוּרוֹ, וְהַבְטִיחַ לוֹ רַבֵּי שְׁמוּאֵל אֵיִיזִיק שְׂיִזְכֶּה לְבֵן זָכָר, וְעִבּוּר פְּדִיוֹן נֶפֶשׁ בְּקֶשׁ מִמֶּנּוּ, שֶׁבְּכָל שָׁנָה יָבִיא לוֹ לְרֵאשֶׁת-הַשָּׁנָה זֹוג לְבָנִים חֲדָשִׁים. וְכֵן הָיָה, שֶׁנִּפְקֵד וְזָכָה לַשָּׁנָה הַבְּאָה לְבֵן זָכָר, וְהָיָה נוֹתֵן לְבָנִים חֲדָשִׁים לְרַבֵּי שְׁמוּאֵל אֵיִיזִיק בְּכָל שָׁנָה כְּהַבְטָחָתוֹ. וְכַשְּׁגֵדֵל הַבֵּן, הוּא רַבֵּי נַחֲמָן, הָיָה הוּא בְּעֶצְמוֹ הַשְּׁלִיחַ לְמִסֵּר אוֹתָם לְרַבֵּי שְׁמוּאֵל אֵיִיזִיק.

ג-רד

וְהֵנָּה רַבֵּי שְׁמוּאֵל אֵיִיזִיק זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָהּ הָיָה עוֹמֵד בְּתַפְלָתוֹ בְּרֵאשֶׁת-הַשָּׁנָה מְלִיל רֵאשׁוֹן עַד לִיל שְׁנֵי בְּרָצָף בְּפִנְיָה בְּצַד דְּרוֹם, מִתַּחַת לַשְּׁעוֹן בֵּית הַכְּנֶסֶת, וְהָיָה מִתְּפִלָּל בְּכֹזוֹ דְּבִקּוֹת וְהַתְּלַהּבוֹת, עַד שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוּלִים לַעֲמֹד סְמוּךְ לוֹ. וְסֵפֶר רַבֵּי נַחֲמָן לְבֵנוּ, שֶׁזִּזְכֵּר שֶׁפֶּעַם אַחַת הִבִּיא לוֹ בְּעֶרְבַת רֵאשֶׁת-הַשָּׁנָה אֶת הַלְּבָנִים הַנִּיל וּלְבָשָׁם, אַחֲרֵי-כֵן בְּלִיל שְׁנֵי שָׁל רֵאשֶׁת-הַשָּׁנָה כְּשֶׁגָּמַר תַּפְלָתוֹ, כְּשֶׁפָּתַח רַבֵּי שְׁמוּאֵל אֵיִיזִיק חֲגוּרוֹ, אַחֲרַי שֶׁעָמַד כָּל הַמַּעַת לַעֲת, נָפְלוּ אֵלָיו בְּגִדָיו הַחֲדָשִׁים כְּשֶׁהֵם מְפוֹרָרִים לְרַב הַזָּעָה וְהַחֲמִימוֹת שֶׁהָיָה

ג-רה

רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה רָאָה בְּאוֹמָאן כְּתִב יָד שְׁפָתוֹב הָיָה בּוֹ חֲמֻשָּׁה מְרֵאוֹת וְחֻזְיוֹנוֹת שֶׁרָאָה בְּחֻזְיוֹנוֹ רַבִּי שְׁמוּאֵל אֵיזִיק תַּלְמִיד רַבֵּנוּ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, אַחַת מֵהֶם שִׁיכָת לְתוֹרָה ב', וְזֶהוּ: בְּלִיל חֲרָפִי קָשָׁה אַחַד מֵצֵא אֶת עֲצָמוֹ עוֹמֵד בְּחוּץ, בְּתוֹךְ סוּפֵת שְׁלֹג עֲזָה הַנִּקְרָא "זְאוּוֹרִיכֶע" בְּלַע"ז, עַד שֶׁלֹּא יָדַע לָאֵן לִפְנוֹת, לִפְתַּע הִבְחִין בְּאוֹר הַבּוֹקֵעַ מִרְחוֹק מְאִיזָה בֵּית, וְנִגַּשׁ לְשֵׁם וְרָאָה שֶׁהוּא אֲרַמּוֹן מִהַדָּר מֵלֵא חֲדָרִים, וְנִכְנַס בּוֹ מִחֲדָר לְחֲדָר וּמִחֲדָר לְחֲדָר, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְדֹלֶת שֶׁהָיָה כְּתוּב עָלָיו "הֵיכְלוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ", וְנִכְנַס לְתוֹכוֹ וְרָאָה אֶת מְשִׁיחַ יוֹשֵׁב וְחוֹגֵר עֲצָמוֹ בְּהַרְבֵּה חֲרָבוֹת, וְגִדְל הַיּוֹפִי וְהַחַן לְרֵאוֹת אֶת מְשִׁיחַ חוֹגֵר עֲצָמוֹ בְּחֲרָבוֹת אֵלּוֹ אֵין נִתֵן לְשַׁעַר כָּלֵל וּכְלָל. נִעְנָה לוֹ מְשִׁיחַ וְאָמַר לוֹ: "בְּכָלִי זֵין אֵלּוֹ אֶכְבֵּשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָם", "מֵיִט דִּי שְׁוֹעֲרִין גְּעָה אִידָּהּ הָאֵפ נִעְמַעַן גָּאָר דִּי וְוַעֲלֵט". וְכִשְׁעָמַד כָּד מִשְׁתוֹמֵם וְנִחְרַד פָּנָה אֵלָיו מְשִׁיחַ וְאָמַר לוֹ: לָד לְרַבָּד וְהוּא כְּבָר יֹאמַר לָד פְּרוּשׁ הַדְּבָר, וְנִעְלַם הַחֻזְיוֹן כָּלֵא הָיָה. כְּשֶׁבֵּא וְנִכְנַס אֶל רַבֵּנוּ, הִתְחִיל רַבֵּנוּ לומר לְפָנָיו אֶת הַתּוֹרָה "אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים" שֶׁבְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק ב, הַמִּתְחִיל "עֲקַר כְּלִי זֵינוּ שֶׁל מְשִׁיחַ הוּא הַתְּפִלָּה" וְכוּ', וְהַבִּין הַדְּבָר.

ג-רו

רַבִּי שְׁלֵמָה בֶּן רַבִּי רְאוּבֵן וּבֶן זְלַאטֵעַ, הַמְּכַנֶּה רְאוּבֵן זְלַאטֵס זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, מְאִנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ הַיְקָרִים שֶׁבְּעִיר בְּרִסְלָב, לֹא נִפְקַד בְּבָנִים כְּמָה שְׁנַיִם אַחַר נִשׁוּאָיו, וְנִסַּע וּבֵא לְרַבִּי שְׁמוּאֵל אֵיזִיק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה שֶׁהִחְשִׁיבו לְרַבּוֹ, שֶׁיְבָרְכוּ בְּבָנִים. וְאָכֵן פִּעַל אֶצְלוֹ וּבְרָכוּ בְּבָנִים. אַחַר זְמַן מָה הִגִּיעַ הַצַּדִּיק רַבִּי מְרַדְּכִי מִטְּשַׁעֲרֵנוּבִיל זְצ"ל לְעִיר בְּרִסְלָב, וְהִנֵּה בְּכָל מְקוֹם בּוֹאוֹ הָיָה נוֹהֵג ר' מְרַדְּכִי לְהַתְּעַכֵּב עִם הָעִגְלָה בְּמִרְכָּז הָעִירָה, וְעֲשִׂירֵי הָעִיר הִתְחִילוּ לְהַתְּמַקֵּחַ בִּינֵיהֶם הֵיכֵן יִשְׁכֹּן וְיִתְאַרְחַ וְהַמְּעוֹת שֶׁנִּתְּנוּ עַל זֶה אֶסְפּוּ רַבִּי מְרַדְּכִי עֲבוּר מְצוֹת פְּדִיוֹן-שְׁבוּיִים שֶׁהָיָה עוֹסֵק בּוֹ הַרְבֵּה. וְהִנֵּה כְּשֶׁהִגִּיעַ לְבְּרִסְלָב וְנִעְמַד בְּרְחוֹב הָעִיר כְּמִנְהַגּוֹ, לֹא בָּא שׁוּם אַחַד מֵעֲשִׂירֵי

וּנְכַבְּדֵי הָעִיר לְקַבֵּל פָּנָיו, עַד שֶׁהִלָּךְ רַבֵּי שְׁלֵמָה רַאוּבֵן זֹלֵאטְעס לְאַחַד מֵעֲשִׂירֵי הָעִיר וְשָׁדְלוּ שְׂיִזְכֶּה בְּזָכוֹת גְּדוֹל כְּזֶה לְאַרְחַ בְּבֵיתוֹ אֶת הַצַּדִּיק רַבֵּי מְרֻדְכֵי, וְהִסְפִּים וְהוֹזִיל זֶהָב מִפִּיסוֹ עֲבוּר זָכוֹת זוֹ, וְעִבֵר רַבֵּי מְרֻדְכֵי לְבֵיתוֹ. בְּיִשְׁבָם אַחַר כֵּן יַחַד לְסַעוּדָה, פָּנָה אֵלָיו רַבֵּי מְרֻדְכֵי וְאָמַר לוֹ לְר' רַאוּבֵן: "נִוּמָה מִגִּיעַ לָךְ עֲבוּר הַשְּׂדַכְנוּת", "נִוּוּאס קוּמֵט דִּיר פֶּאָר שְׂדַכְנוּת", נִעֲנָה אַחַד מִהַשּׁוֹמְעִים וְאָמַר: יְבָרְכוּ נָא רַבְּנֵנוּ בְּבָנִים. כִּי עֲדִין לֹא זָכָה רַבֵּי רַאוּבֵן בְּבָנִים, כְּשֶׁרָאָה רַבֵּי רַאוּבֵן שֶׁמוּכָן רַבֵּי מְרֻדְכֵי לְבָרְכוֹ בְּרָכָה זוֹ, נִעֲנָה וְאָמַר לוֹ: "לֹא לֹא" רַבְּנֵנוּ מְבָרֵךְ אֲנִי כִּבְרַ מִרַבֵּי וּמִזִּירֵי רַבֵּי שְׁמוּאֵל אִיזִיק שְׁכַבְרַ בְּרַכְנֵי בְּבָנִים, וְעַתָּה אִם תְּבָרְכוּנִי אַתֶּם, יֵאמְרוּ שְׁמוּפֶת זֶה שְׂדַכְנֵי בְּבָנִים הוּא מִחֲמַת בְּרַכְתְּכֶם, הַתְּפַעַל מִמֶּנּוּ רַבֵּי מְרֻדְכֵי עַד שֶׁנִּעֲנָה וְאָמַר: זֶה נִקְרָא אֲמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּית. "דָּאס הֵיִיסֵט אֵן אֲמִתָּן אֲמוּנַת חֲכָמִים" וְאָכֵן, זָכָה אַחַר כֵּן לְבָנִים.

ג-רז

כְּשֶׁנִּפְרַד אַז הַצַּדִּיק רַבֵּי מְרֻדְכֵי מְטַשְׁעֶרְנוּבִיל מֵעִיר בְּרֶסֶלַב, אָמַר בֵּין דְּבוּרָיו: אֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנוּם לְבָרְכָה (שבת פח:): "הַנְּעֻלְבִים וְאִינָם עוֹלְבִים שׁוֹמְעִים חֲרַפְתָּם וְאִינָם מְשִׁיבִים עֲלֵיהֶם הַכְּתוּב אוֹמֵר וְאֶהְבִּיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרָתוֹ". וְשָׁאַל: "מָה אֶעֱשֶׂה אֲנִי שֶׁהֵיכָן שְׂאֲנִי הוֹלֵךְ וּבָא, כֻּלָּם מְכַבְּדִים אוֹתִי מְאֹד, וְאִף אָדָם לֹא מְבַזֵּנִי אִיךְ אֶזְכֶּה אֲנִי לְמַעַלָּה זוֹ לְהִיּוֹת מֵאֶהְבִּי ה'! אֵלָּא שְׂצָרִיךְ לְהַקְנוֹת "זֵאדֵּ אִיִּינְקוּיֶפֶן", בְּאַנְשִׁים כְּאֵלוֹ שְׂמַבְזִים אוֹתָם וְהֵם שׁוֹתְקִים עַל בְּזִיוְנָם". וְהַפְטִיר וְאָמַר: "כִּפֶּאן בְּעִיר דֶּר יְהוּדֵי שְׁפַל הָעוֹלָם מְבַזִּים וּמְבַזִּשִׁים אוֹתוֹ וְהוּא שׁוֹתֵק עַל בְּזִיוְנוֹ, מְשׁוּם כֵּן חֲפְצֵי וּרְצוֹנֵי לְהַקְנוֹת בּוֹ", וּמְסַר סֵךְ רַבָּל אַחַד שְׂיִקְנוּ עֲבוּרוֹ אֶת הַסֵּפֶר לְקוּטֵי תַּפְלוֹת שֶׁחֲבָרוּ מוֹהֲרֵנִי. וְזֶה הָיָה סְכוּם רַב פִּי עֲשָׂרִים וְיֹתֵר לְעֶרְךְ הַסֵּפֶר, וְתִיכְף רַץ רַבֵּי שְׁלֵמָה רַאוּבֵן זֹלֵאטְעס וְהִבִּיא לוֹ אֶת הַסֵּפֶר, וְשָׂמַח בּוֹ מְאֹד, וְאָמַר: "בְּזֵאת קוֹנָה אֲנִי חֶלֶק בִּיהוּדֵי שְׁכָלָם מְבַזִּים אוֹתוֹ". "דָּאס קוּיף אִיךְ זֵאדֵּ אִיִּין אִין דָּעם אִיִּדן וּוּאס אֵלַע זְעַנְען אִים מְבַזָּה".

ג-רח

רבי שמואל אייזיק נולד בשנת תקכ"ה ונפטר בשנת תקפ"ז, בהיותו בגיל
ששים ושנים.

ג-רט

רבי שמואל אייזיק זכרונו-לברכה, אף-על-פי שעבד את ה' בעבודות
קשות וכו', היה אדם נח לבריות מאד והיה מדבר עם כל אחד בענוה
ובשפלות עצומה.

ג-רי

לרבי שמואל אייזיק זכרונו-לברכה היה לו רק בת אחת. הוא היה דודו
של רבי חיים קבליטשער, ורבי חיים, כשהיה מספר ממנו ומזכירו, היה
מכנהו: "הדוד רבי שמואל אייזיק".

ג-ריא

רבי שמואל אייזיק זכרונו-לברכה נהג להתפלל תפלת המנחה של ערב
ראש-השנה עטוף בטלית.

ג-רבי

לְרִי שְׁמוּאֵל אֵיזִיק זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הָיוּ בְּחַיָּיו הַרְבֵּה תַלְמִידִים, אוֹלָם
לְאַחַר הַסְּתַלְקוֹתוֹ חָדְלוּ מִלְבוֹא וְלִשְׁהוֹת בְּאוֹמָאן בְּיָמֵי רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה.

ג-ריג

רַבִּי מִתְתָּהוּ לֵיב מִבְּאֶפְלָע זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, הָיָה צַדִּיק גָּדוֹל וְעוֹבֵד ה' מוֹפְלָג מְאֹד, וְהָיָה מְאֲנָשִׁי רַבְּנוּ.

ג-ריד

רַבִּי יוֹדֵל זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הָיָה בְּעֵת הַתְּקָרְבוֹתוֹ לְרַבְּנוּ בְּעֶרְךָ בְּגִיל שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע, וְרַבְּנוּ הָיָה אָז צָעִיר לְיָמִים, כְּבֹן עֶשְׂרִים וְיֹתֵר.

ג-רטו

גָּדַל הַהֲתַלְהָבוֹת וְהַהֲתַקְשְׁרוֹת שֶׁהֲרִגִישׁ רַבִּי יוֹדֵל בְּרַבְּנוּ בְּעֵת הַתְּקָרְבוֹתוֹ
אֵין נִתֵּן לְשַׁעַר כָּלֵל, כִּי שָׁהָה אֶצֶל רַבְּנוּ בְּעֵת בִּיאָתוֹ פַּעַם הָרֵאשׁוֹנָה מִשָּׁךְ
שָׁשָׁה שָׁבוּעוֹת, וְכִשְׁחֲזַר לְבֵיתוֹ שָׁבַד אֲשִׁיב אַחֲרֶיךָ, אָמַר תִּיכֶף לְבַנִּי בֵּיתוֹ
אֵיךְ יְכוּלִים לְדוֹר רְחוֹק מִרַבִּי נוֹרָא כְּזֶה? וְעַקֵּר דִּירְתוֹ לְמַעַד וְיִבְקַע לְדוֹר
בְּסָמוּךְ לְרַבְּנוּ.

ג-רטז

תאריכי פטירתם של תלמידי רבנו ידועים רק שלשה: של מוהרנ"ת עשרה
בטבת שנת תר"ה בהיותו בגיל ששים וחמש, ושל רבי נפתלי י"ט אב שנת
תר"כ בהיותו בגיל שמונים, ושל רבי אהרן, רב עיר ברסלב ראש-חדש אב
שנת תר"ה בהיותו בגיל שבעים.

ג-ריז

ג-ריח

רבי שמואל אייזיק מדאשיב היה בעל מופת גדול מאד, ואמרו אנ"ש,
שעלו מסר רבנו אחריו את ענין תקון הנשמות, וספר רבי מרדכי הדין
מטעפליק, שפעם במוצאי שבת-קדש אחת, בעת החורף שהיה שלג וקר
גדול עד מאד, דפק רבי שמואל אייזיק בדלתו, וכשראהו רבי מרדכי
השתומם מאד: איך הגיע אליו במוצאי שבת-קדש מעירו דאשיב שהיה
מרוחק מאד מטעפליק, ובקש ממנו רבי שמואל אייזיק, שילוהו לבית-
הקברות, והלך עמו לבית-הקברות ונעמדו בצד השני של בית-הקברות
מאחורי הגדר, ששם עוברת הדרך לאומאן, והוציא רבי שמואל אייזיק
מאמתחתו כוס עם בקבוק יין ומזג את הכוס והבדיל, ושמע רבי מרדכי
איך שבוקע קול מבית-הקברות ועונה "אמן" על ברכתו. אחר זה חזרו
לביתם ונפרד ממנו רבי שמואל אייזיק וכשספר זאת רבי מרדכי, אמר
שבהכרח לומר, שבא רבי שמואל אייזיק מעירו דאשיב לטעפליק
בקפיצת הדרך.

ג-ריט

לרבי יודל זכרוננו-לברכה היו לו שתי קופסאות להרחת טבק, אחת גדולה ואחת קטנה, והיה משתמש עם הקטנה וכשנגמרה היה ממלאה מהגדולה. פעם כשבא אליו אחד עם פדיון בשביל שיתפלל על מקשה לילד פדוע שענין הפדיונות והמופתים נמסר לו אחר פטירת רבנו, אמר "נו אנו יכולים לעשות פדיון גם על ידי הרחת טבק, "נו מיר קענען מאכן א פדיון מיט א שמעק טבק אויך". ולקח ממנה מעט להרחתה, ותיכף ילדה למזל-טוב.

ג-רכ

רבי יודל זכרוננו-לברכה נפטר בשנת תקצ"ח, בהיותו בגיל שמונים ומעלה.

ג-רכא

יש סברה, שרבי אברהם בערניו, נכד רבנו זכרוננו-לברכה, הפיר וראה את רבנו, כי אמו אדל התחתנה בשנת תק"ס, כמספר בספר "חיי מוהר"ן" סי' קיד, שהוא כאחד עשר שנים לפני פטירת רבנו שנפטר בשנת תקע"א, הוא עצמו נפטר בשנות תר"מ.

ג-רכב

רבי אברהם בערניו זכרונו-לבִּרְכָה הָיָה אַבְרָם יָקָר מְאֹד מְאֹד וְהִיָּתָה לוֹ צוּרָה וְהִדְרָת פָּנִים מִפְּלִגָּת, עַד שֶׁכָּל רוֹאֵיו הָיוּ מְעִידִים עַל גְּדֹל יְרֵאתוֹ וְצַדְקוֹתוֹ.

ג-רכג

רבי אברהם בערניו זכרונו-לבִּרְכָה נִכְד רַבֵּנוּ בֶּן אֲדִיל בֵּת רַבֵּנוּ, הָיָה דָר בְּעִיר טְשֶׁעְרִין, וְהָיָה חָבִיב עַל כָּל יוֹדְעָיו וּמְכִירָיו. וְהִרְבֵּה מִנְכַּדֵי הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הָיוּ נוֹהֲגִים לְהִתְאַכְסֵן בְּבֵיתוֹ מִדֵּי פֶעַם. פֶּעַם כְּשֶׁהִתְאַכְסְנוּ אֶצְלוֹ בֵּת־שַׁעַת הַיָּמִים שְׁלֹפְנֵי תִשְׁעָה-בָּאָב כַּמָּה מִנְכַּדֵי הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב, רָצוּ בְּאִיזָה יוֹם לַעֲשׂוֹת סִיּוּם עַל מִסְכַּת וְלֶאֱכֹל אַחֲרֶיהָ סְעוּדָה בְּשָׂרִית, כְּנִהוּג בְּעֵת סִיּוּם מִסְכַּת. אָמַר לָהֶם רַבֵּי אַבְרָהָם בְּעִרְנֵיו, אֵת הַסִּיּוּם תַּעֲשׂוּ בְּבֵיתְכֶם, אֶצְלֵי תֵּאֲכְלוּ רַק סְעוּדָה חֻלְבֵּית, כִּי לֹא סָבְלוּ אֲנִי שֶׁמִּנְהַגִּים אֵלַי, כִּי רָצוּ לְהִדָּר וּלְנִהוּג כַּמִּנְהַג יִשְׂרָאֵל וּכְעֶקֶר הַהֲלָכָה בְּדוֹקָא.

ג-רכד

רבי אברהם שטרנהרץ זכרונו-לבִּרְכָה גְּדֹל בְּבֵית זְקֵנו הָרַב מִטְשֶׁעְרִין, אַחֲרֵי שְׁנַת־תַּתִּים בְּיַלְדוּתוֹ מֵאֲמוֹ בֵּת הָרַב. וְסִפֵּר שֶׁצֹּהַר עָלָיו הָרַב, שֶׁלֹּא יָלַךְ לְסַעֵד אֶצְלֵי אֶף אֶחָד מֵאֲנִי"ש שֶׁיִּזְמִינוּ לֶאֱכֹל בְּבֵיתוֹ, וְרַק אִם יִזְמִינוּ לְסְעוּדָה רַבֵּי אַבְרָהָם בְּעִרְנֵיו נִכְד רַבֵּנוּ, יוֹכֵל לִלְקַח אֶצְלוֹ וּלְסַעֵד, וְאֵכֶן פֶּעַם הִזְמִינוּ רַבֵּי אַבְרָהָם בְּעִרְנֵיו לֶאֱכֹל, וְהִבְחִין, אִיךָ שְׂאֵחַר כָּל כַּפִּית שֶׁאוֹכֵל וּמְכַנֵּס לְפִיו, מְנִיחַ אֵת הַכַּפִּית מִיָּדוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן, וּמִרִים עֵינָיו כְּלַפֵּי מַעְלָה בְּהַשְׁתַּוְקָקוֹת נִפְלְאוֹת, וְכֵן מְכַפֵּית אַחַת לַשֻּׁנְיָה, כְּשֶׁחֲזַר וְסִפֵּר אֵת הַנְּהַגְתּוֹ לְהָרַב מִטְשֶׁעְרִין, אָמַר לוֹ הָרַב: מִשׁוּם כֵּךָ צוּיִתִּיךָ לְבָלִי לֶאֱכֹל כִּי אִם אֶצְלוֹ כְּדֵי שְׁתִּרְאוּהָ וְתִלְמַד אִיךָ יְהוּדֵי אוֹכֵל. ר' אַבְרָהָם זְכוּרוֹנוֹ-לבִּרְכָה הָיָה אֵז יָלַד כְּבוֹ תִשְׁעָ שָׁנִים.

ג-רכה

רבי ליפא, שנתרחק מרבינו מעט, התבטא פעם ואמר: "רבינו הוא רק רבי של עולם הבא אני רוצה גם עולם הזה..."

ג-רכו

המגיד מטרהוויץ זכרונו-לברכה, נהג לבוא אל רבינו זכרוננו-לברכה פעמים בשנה: לשבת פרשת "יתרו" ולשבת פרשת "ואתחנן", בנותנו טעם לזה, "משום שאת התורה רוצה אני לקבל אצל רבינו". ומחמת שקורין אז בעשרת הדברות, על כן בא אז.

ג-רכז

מסתבר, שהמגיד מטרהוויץ עוד היה אצל הבעל-שם-טוב, כי כשנפטר הבעל-שם-טוב בשנת תק"ד, היה כבר כבן ארבעים שנה, והיה גם חברו וידידו של רבי נחום מטשרנוביל, וגם הרב בעל התניא, כשהדפיס את סדורו, שלח לקבל ממנו הסכמה לסדורו.

ג-רכח

נגש פעם אחת להמגיד מטרהויץ ואמר לו: "רבי, אמר נא לי לא לתר, איזה דברי תוכחה", ענהו מיד בלשון הכתוב: "ויכח אמש", שהיום האתמול יוכיח אותך היכן הוא?", "דער נעכטיגער טאג זאל דיר מוכיח זיין, אוואו איז דער נעכטיגער טאג". והינו שאמר לו תכף שהתוכחה הטובה ביותר היא יום האתמול שהלך ואינו עוד, ומה הרועים ונשארו לו מעולותיו שעשה, וכמה חבל עליו אם לא זכה לקדשו כהגון.

ג-רכט

רבי יצחק ליב מטעפליק, אביו של רבי נחמן הייתה לו כזו יראה ופחד מפני רבנו, שלפעמים, שכשהיה רבנו אומר תורה, היה מרב פחד נופל מתחת לשלחן רבנו מרב היראה. הוא קבור בטעפליק, ויש אהל על קברו, והיו אנ"ש הולכים על ציונו וכן שאר תושבי העיר.

רבי יצחק ליב מטעפליק, אביו של רבי נחמן, המכנה "רבי נחמן יצחק ליב'ס", קבור בטעפליק, ותושבי העיר עשו אהל על ציונו והיו הולכים כסדר להשתטח על קברו.

ג-רל

בעת מלחמת נאפוליון והצאר בשנת תקפ"ז אמר רבי שמואל אייזיק: "או אני או הוא" כאומר או שאני אסתלק מהעולם או הצד השני, ולא הבינו על מי מתכונן אם על הצאר או על נאפוליון, ובאותה השנה עלה הצאר לשלטון, שהיה גוי מאמין וחורש רעה על ישראל, וקבל את המלוכה, משום שהביס את צבא נאפוליון, ובאותה השנה נפטר רבי שמואל אייזיק.

ג-רלא

רבי בער אטקאפטשיק, חותנו של רבי אברהם בערניו, שלקחו לחתן בזוג שני, ועל ידו התקרב רבי יודל, כמספר בספר "כוכבי אור", היה שתף במסחרו עם רבי יעקב יוסף מחתן רבנו, והיה עשיר גדול. ועליו אמר רבנו: "הוא מפחד כל-כך מהשם יתברך, כמו ששמים אחד אצל הגנאטה", היינו: לפני השוטר, המכה את החיבים במלקות.

ג-רלב

כשהתקימה חתונת נכדתו של הרב הצדיק רבי מרדכי מטשרנוביל עם נכד רבנו זכרוננו-לברכה, היה כבר רבי מרדכי חלוש מאד ואף-על-פי-כן מחמת השמחה נכנסו אליו הבאים לחתונה עם קוויטלאך "פתקאות", אחר כך אמר שרק אחד מאנ"ש בין כל הבאים בקש ממנו בקשה על רוחניות, שכתב בקוויטל את הפסוק שבתהלים (פרק כה): "צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני".

ג-רלג

המגיד מטרהוויץ זכרוננו-לברכה, טמון בעירו טרהוויץ, ועל קברו עשו אהל קטן. על ציונו לא חקקו וכתבו שום שבחים, והיה קברו מקדש בין תושבי המקום רנ"ג.

ג-רלד

עיר טְרֵהוּיץ הִיְתָה חֲלוּקָה לְשָׁנִים, צַד אֶחָד מֵהָעִיר הָיָה שֵׁיֶדֶד לְמַחֲזֵי קִיּוּב וְצִדוֹ הַשְּׁנִי לְמַחֲזֵי חֲאָרְסָאן, וְאָמְרוּ צְדִיקֵי הַדּוֹר זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה בְּשִׁבְחַת הָרַב הַמְּגִיד מֵטְרֵהוּיץ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה "מֵהַשְּׁמַיִם סָבְבוּ שֵׁיֶדֶד הָרַב בְּעִיר זֹה, וְהוּא כִּי"שׁוּמֵר הַתְּחוּסִים", שֶׁלְגָדֵל קִדְשָׁתוֹ וּמַעֲלָתוֹ הָרָמָה, לֹא תוּכַל הָרַע וְהַהֲשָׁפָלָה הַנִּמְצָאִים בְּמַחֲזֵי חֲאָרְסָאן לְהַתְּפַשֵּׁט וּלְעַבּוֹר לְמַחֲזֵי קִיּוּב".

ג-רלה

שָׁהָה פְּעַם רַבִּי יֶצְחָק חֲתָן הָרַב הַמְּגִיד מֵטְרֵהוּיץ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, עוֹד בְּחַיֵּי רַבְּנוֹ, בְּעִיר חֲאָרְסָאן, וְשָׁמַע אִידֵי שְׂמֵדִבְרִים שֶׁם כְּפָה אֲנָשִׁים חֲשׂוּבִים בְּעֵינֵי רַבְּנוֹ וּמֵהַמְּחַלְקַת שְׁעָלִיו, נִגְשׁ אֵלֵיהֶם וְשָׁאַלְם כְּתָם, מִי הוּא רַבִּי נַחֲמָן, וְעֲנוּהוּ הוּא יַחֲסֹן גָּדוֹל מְאֹד כִּי הוּא נִכְדוֹ שֶׁל הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב מְצַד אָמוֹ, וְנִכְדוֹ שֶׁל רַבִּי נַחֲמָן מֵהוֹרֹדְעִנְקֵעַ מְצַד אָבִיו, וְשָׁאַלְם שׁוֹב הָאֵם יֵשׁ לוֹ חֲסִידִים, וְעֲנוּהוּ כֵּן נִמְצָאִים אֲצֵלוֹ הָרַבֵּה חֲסִידִים בְּעָלֵי מְדִרְגָה וִירָאִים וְשִׁלְמִים, וְשָׁאַלְם שׁוֹב הָאֵם הוּא לְמָדוֹן, עֲנוּהוּ כֵּן, לְמָדוֹן מוֹפְלֵג הוּא וּמְגִלָּה דְבָרֵי תוֹרָה מוֹפְלָאִים וְנוֹרָאִים, וְשָׁאַלְם נוֹ, אִם כֵּן מֵאַחַר שֶׁהוּא יַחֲסֹן וְצְדִיק מְפֹרָס וְלְמָדוֹן גָּדוֹל וְאֲנָשָׁיו כְּשָׂרִים, מִי הוּא הָעוֹמֵד כְּנִגְדוֹ בְּמַחְלְקַת. וְשָׁמַח רַבִּי יֶצְחָק שֶׁהֵגִין בְּדַבְּרוֹתָיו לְכַבּוֹד רַבְּנוֹ, וּבָא עַל סְפוּקוֹ בְּזָה שֶׁשָּׁהָה בְּעִיר, כִּי לֹא הִיְתָה לוֹ סִבָּה חֲשׂוּבָה שִׁישְׁהָה עֲבוּרָה בְּעִיר זֹה, וְרָאָה שֶׁמִּלְמַעְלָה סָבְבוּ דְבַר זֶה. וַיֵּשׂ אֲוֹמְרִים שֶׁרַבְּנוֹ שָׁלְחוּ לְשֵׁם, וְלֹא יָדַע עֲבוּר מֵהָ, עַד שֶׁרָאָה מַעֲשֵׂה זֶה וְהִבִּין שֶׁלְכֹנֵנָה זֶה שָׁלְחוּ.

ג-רלו

פְּעַם, כְּשֶׁנִּתְעוֹרְרָה בְּטַעֲפְלִיק שְׁאֵלָה חֲמוּרָה בְּנוֹגַע לְאִיזוֹ עֲגוּנָה, רָצָה רַבִּי מְרַדְכֵי דִין זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה לְהַתִּירָהּ, אִוְלָם מִנַּע עֲצָמוֹ וְהַמְּתִין לְבִיאָתוֹ שֶׁל הָרַב בַּעַל הַתְּנָא, כְּדִי לְדוֹן גַּם עִמּוֹ בְּשִׁאֵלָה זֹה. כְּשֶׁבָּא הָרַב בַּעַל הַתְּנָא, לְבַקֵּר בְּטַעֲפְלִיק, דָּן עִמּוֹ בְּשִׁאֵלָה זֹה וְהַתִּיר אֶת הָעֲגוּנָה כְּדַעְתּוֹ. אַחַר-כֵּן, בָּעֵת שֶׁנִּסַּע הָרַב מֵהָעִיר וְלוּוִהוּ אֲנָשֵׁי הָעִיר, פָּנָה אֵלֵיהֶם וְאָמַר: "בְּטַעֲפְלִיק נִמְצָאִים שְׁנֵי רַבָּנִים כִּי הָיָה עוֹד רַב שֶׁכְּהוֹן שֵׁם בְּרַבְּנוֹת, שֶׁנִּיהֵם שְׁוִים הוּן רַב, וּפְרוּטָה... " "טַעֲפְלִיק הָאֵט צְוִי רַבָּנִים, בִּיַּדְעָה הָאֲבֹן דְּעָרוֹעֵרְדָּ אֵ הוּן

רַב מֵיט אַ קפּיקע", בַּהֲתַכּוֹנֵנוּ, שְׂרַבֵּי מְרַדְכֵי שְׁוֵה הוֹן רַב לְרַב גְּדֻלְתּוֹ בַּתּוֹרָה,
וְהַשְּׁנִי שְׁוֵה נְגִדוֹ רַק פְּרוּטָה.

ג-רלז

רַבֵּי מְרַדְכֵי דָּיִן, שְׁהִיָּה דָּיִן בְּטַעֲפְלִיק בְּפִקְדוֹתוֹ שֶׁל רַבְּנּוּ, הִנְהִיג מְנַהֵג
בְּטַעֲפְלִיק, שְׂבִיּוֹם שְׂאוּמְרִים הִלֵּל, לֹא יִפְסִיקוּ הַקְּהָל בְּסוֹף כָּל מְזֻמּוֹר
וַיִּמְתֵּינּוּ לְסִיּוּמוֹ שֶׁל הַחֲזָן כְּנֶהֱוֶה בְּעוֹלָם, אֲלֵא יֹאמְרוּ אֶת כָּל הַמְּזֻמּוֹרִים
בְּרִצָּף עַד לְפִסּוּקִים "הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב", בְּכַדֵּי שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק אֶת
הַהֲתַעַרְרוֹת וְהַהֲתַלְהַבוֹת שְׂבִאֲמִירַת הַהִלֵּל.

ג-רלח

הַמְּגִיד מְטַרְהוּוִיץ הַתְּקַרְב לְרַבְּנּוּ עוֹד בְּהִיוֹתוֹ בְּמַעַדְוּוֹדִיבְקַע, בְּהִיוֹת רַבְּנּוּ
אֲזַ בְּשָׁנוֹת הָעֶשְׂרִים, הֵיִינוּ בְּשָׁנוֹת תַּק"ן וְהוּא הָיָה כְּבָר לְמַעְלָה מְגִיל
שְׂבַעִים, כִּי בְּהִיוֹת רַבְּנּוּ בְּגִיל שְׂמוֹנֶה עָשָׂר נַעֲשֶׂה לְרַבֵּי בְּמַעַדְוּוֹדִיבְקַע שְׁלִיד
הוֹסִיאַטִין הַסְּמוּכָה לְמַעַדְוּוֹדִיבְקַע וּטְשַׁעְרִין.

ג-רלט

פַּעַם בְּהִיוֹת הָרַב הַצַּדִּיק רַבֵּי נַחוּם מְטַשְׁרֶנוּבִיל תַּלְמִיד הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב
בְּמַעַדְוּוֹדִיבְקַע וְהֵם הָיוּ חֲבָרִים וַיְדִידִים מְאֹד. הָרָאָה הַמְּגִיד בְּאַצְבָּעוֹ עַל
רַבְּנּוּ וְאָמַר לְרַבֵּי נַחוּם "זֶהוּ הָרַבֵּי שְׁלִי" "דָּאֵס אִיז מֵיין רַבֵּי" וְאֲזַ כְּשֶׁרָאָה
רַבֵּי נַחוּם אֶת רַבְּנּוּ שְׂבָחוּ מְאֹד לְפָנָי הַמְּגִיד, וְהַמְּלִיץ עָלָיו בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב
וְאָמַר הוּא "יִפָּה עֵינַיִם" הַנְּאָמַר בְּדוּד.

ג-רמ

פעם שהו המגיד מטרהוויץ ורבי נחום מטשורנוביל יחד בחדג השבועות, ורקדו ביחד משך כל ליל שבועות, אולם לבסוף כבר לא היה בכחו של רבי נחום לרקוד ורקד במקומו בנו רבי מרדכי עם המגיד. וכשספר זאת ראבר"ג, אמר, שמחמת התקרבותו לרבינו היה לו שמחה וכח לרקוד כל כך.

ג-רמא

ג-רמב

בעת החתונה המפרסמת בין בתו של הצדיק רבי אהרן בן הרב הצדיק רבי מרדכי מטשורנוביל זצ"ל עם רבי ישראל בן שרה בת רבינו זצ"ל, והיה אז גם מרדכי על החתונה אף-על-פי שהיה אז חולה מאד, כשכבר עמד ללכת לישן נעמד והסתפל על אנשי-שלומו הרוקדים והתלהב עד שהפטיר ואמר: "רוצה אני שלא חסידים הם הרוקדים, אלא צדיקים".

ג-רמג

רבי ראובן יוסף, דודו של רבי אברהם ב"ר נחמן זכרוננו-לברכה, נסע על דעת עצמו לעיר סאווראן, כדי לדבר עם הרב מסאווראן בענין המחלקת ולהשפין שלום בינם לבין אנ"ש, כי היה הרב מסאווראן מחבבו מאד, והיה מתאכסן אצלו בעת שהותו בעיר הייסין, וגם שיידע את גדל מעלתו בתורה ויראת שמים, וכשראו החסידים שבהתנכחו עם הרב בענין המחלקת נשאר הרב ללא מענה בפיו חרה הדבר לאחד הריקים ולקח אחר-כך פמוט של הנרות ועטפו במגבת וזרקו עליו בכח ופגע בו בראשו עד שנפל למשכב, וחזר לביתו ולא יצאו ימים מועטים ושבק חיים. (א"ה: ראה בימי התלאות גירסא אחרת).

ג-רמד

רבי גרשון, נכד המגיד מטרהוויצע, היה מבגר בשנים מדודו רבי יצחק, חתן המגיד.

ג-רמה

ר' אורי מיאס, תלמיד רבנו, עבר לדור לעיר יאס אשר ברומניה מחמת בריחתו משרות הצבא, ונפטר שם. ביום מותו פשנכנסו אנשי ה"חברא-קדישא" והפצירו בו שיאמר עמהם ודוי כנהוג, אמר להם "תודה לאל, מסתופפים אנו בצלו של רבנו הקדוש שהזהירנו להתמיד בזה מדי יום, וברוך ה' קימתיו כבר היום". ויש שאומרים שהיה זאת אצל החסיד הצדיק ר' נחמן ב"ר יצחק לייב זכרוננו-לברכה.

ג-רמו

רבי זלמן "הקטן" זכרוננו-לבִּרְכָה כְּנִוְהוּ בְּשֵׁם זֶה, מְשׁוּם שֶׁהָיָה עוֹד רַבִּי זְלָמָן אַחֵר, וְכֵן רַבִּי סַעֲנַדְעָר הַקָּטָן הַמְּזָכָר בְּ"עֲלִים לְתַרוּפָה" מִכְּתָב קַעֲיִיג (קפ"ו בחדש), הוּא מְטַעַם זֶה. (הוּא טַעוֹת לְכַאוּרָה; כִּי שֵׁם מְדוּבָר ב-ר' סַעֲנַדְעָר, וְלֹא ב-ר' סַעֲנַדְעָר הַקָּטָן הַמּוּזְכָר בְּמִכְתָּבֵי ר' נֹתָן בְּרַ"י ב"נִתְיָב-צַדִּיק", עֵינִן בְּסֵפֶר "גִּידוּלֵי-הַנַּחֲל" אוֹת ס', ס"ג, ו-ס"ד, (עמ' פ"ז-פ"ח), וְהַטַּעוֹת כְּנִרְאָה עַפְ"י הַמּוּבָא שָׁם, אֲדָךְ לֹא עֵינִן כָּל צָרְכּוֹ שָׁם, עֵינֵישׁ"ה, וְדו"ק).

ג-רמז

רבי זלמן 'הקטן' זכרוננו-לבִּרְכָה שְׁנִסַּע בְּשְׁלִיחוֹת רַבְּנֵנוּ לְקַבֵּל הַסְּכָמוֹת לְהַסְפֵּר "לְקוּטֵי מוֹהַר"ן", הָיָה אוֹמֵר לְמוֹהַר"ן וְלְרַבִּי נַפְתָּלִי: יוֹדַע אֲנִי כְּאֵלוֹ דְּבָרִים מְרַבְּנֵנוּ שְׁאַתֶּם אֵינְכֶם יוֹדְעִים, וְאָמַר עַל זֶה רַאבְּרִ"נ שְׁאַף עַל פִּי שְׁאִין יוֹדְעִים אֲנִי מַה הֵם הַדְּבָרִים, אוּלַם מְבִינִים אֲנִי שְׁנִסְבּוּ הַדְּבָרִים עַל עֲנָן הַקָּץ, שְׁרָצוֹן רַבְּנֵנוּ הָיָה שֶׁלֹּא יִדְחֲקוּ הַצַּדִּיקִים אֶת הַקָּץ.

ג-רמח

רבי משה הענייניעס זכרוננו-לבִּרְכָה, הוּא רַבִּי מֹשֶׁה קְרַאסִינְשְׁטֵיין, תַּלְמִיד רַבְּנֵנוּ, נִקְרָא בְּכַנּוּי שֵׁם זֶה עַל שֵׁם אִמּוֹ, מֵרַת הָעֵנְיָא. בְּנֵוֹ רַבִּי נַחְמָן הָיָה חֲתָנוֹ שֶׁל רַבִּי אֶהְרֹן, הָרַב מְבַרְסֶלֶב, וְאָבִיו שֶׁל רַבִּי אֵיזִיק קְרַאסִינְשְׁטֵיין, חֲתָנוֹ שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם צְפוּרָה'ס, וְנִפְטָר בְּשָׁנַת תַּרְצ"ו, לְרַבִּי אֵיזִיק הָיוּ שְׁנֵי בָּנִים בְּשֵׁם רַבִּי מֹשֶׁה וְרַבִּי הִירְשׁ לֵיב וְעוֹד בֵּת אַחַת.

ג-רמט

רבי דוד מלפּה'ס, נקרא על שם אמו מלפּה. מקור חוצבו הָיָה בְּעִיר הַיִּיָּסִין
שְׁעַל יַד עִיר אֹמָאן, וּבְגִלָּל הַמַּחֲלָקֶת שֶׁהָיָה עָלָיו שָׁם, עָבַר לְדוֹר בְּלֹא דִיּוּן
וְהַתְּמַנָּה שָׁם לְדָן. (וע"ע לעיל בח"ב, סעיף שי"א).

ג-רנ

רבי שמואל זצחק, שְׁהָיָה הָרַב בְּטַשְׁעֵרִין לְפָנֵי רַבֵּי נַחֲמָן מְטַשְׁעֵרִין, הַתְּקַרְב
לְרַבֵּנוּ עוֹד בְּהִיוֹתוֹ דָּר בְּטַרְהוּיָצַע עִיר הוֹלְדָתוֹ.

ג-רנא

רבי חיים המְכַנֶּה רבי חיים שְׁרָה'ס תַּלְמִיד רַבֵּנוּ, הָיָה חוֹתְנֵנוּ שֶׁל רַבֵּי הִירְש
לֵיב בְּנוֹ שֶׁל רַבֵּי אֶהְרֹן תַּלְמִיד רַבֵּנוּ, וְהָיָה דָּר בְּכַפֵּר שׁוּרִיּוּעַץ הַסְּמוּדָה
לְבַרְסֶלֶב. וַיֵּשׁ אֲזַמְרִים שֶׁהָיָה אָחִיו שֶׁל רַבֵּי זַעֲקָב "בַּעַל מַגִּיה"י.

ג-רנב

רבי אברהם'ל פֶּעֶטְעֵרְבוֹרְגֶער, תַּלְמִיד רַבֵּנוּ, הָאָרִיז יָמִים, וְרַבֵּי אֶהְרֹן
קִיבְלִיטְשֶׁער זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה עוֹד הַפִּירוֹ.

ג-רנג

אָדל בַּת רַבֵּנוּ הַתַּחֲתָנָה בְּזוּיגָה הָרֵאשׁוֹן עִם רַבֵּי יוֹסֵקָא, בֶּן הָרַב מִחֲמַעֲלָנִיק, וְאַחוּתָה שָׂרָה, הַתַּחֲתָנָה עִם רַבֵּי יֶצְחָק אֵיזִיק בֶּן רַבֵּי לֵיב מִדְּאַבְרָאָנֶע זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָה, וְאַחַר שְׁנַת־אַלְמָנָה אָדל מִבְּעֵלָה, נִשְׂאָה לְרַבֵּי יֶצְחָק אֵיזִיק, שְׁנַת־אַלְמָן מִזוּגָתוֹ שָׂרָה. וְהַשְׁתַּדְּכוּ אַחֲר־כֵּךְ בְּבִנְיָהֶם, דְּהֵינּוּ: שְׁבֵתָה שֶׁל אָדל בַּתוֹ שֶׁל רַבֵּי יוֹסֵקָא, נִשְׂאָה לְבִנוֹ שֶׁל רַבֵּי יֶצְחָק אֵיזִיק, רַבֵּי "שְׁמֹחָה בְּרוּד" בְּנָה שֶׁל שָׂרָה, זוּגָתוֹ הָרֵאשׁוֹנָה. מִמֶּרֶת אָדל נִשְׂאָרוּ רַק בֶּן וּבַת, הֵלֵא הֵם רַבֵּי אַבְרָהָם בְּעַרְנֵי, וּבַת בְּשֵׁם רַבֵּי רַבֵּקָה מְרִים.

ג-רנד

חֲיָה בַּת רַבֵּנוּ הָיְתָה צְנוּעָה מְאֹד וּבְעֵלַת יִרְאַת שָׁמַיִם עַד מְאֹד, שְׁלֹרֵב הַקְּפָדָתָה בְּמִדַּת הַצְּנִיעוּת, הָיְתָה מְכֻסָּה פְּנִיָּה כְּשֶׁהָיְתָה הוֹלְכַת בְּרוּחֹב. בְּנִשׂוּאָיָהּ הַשְּׁנַיִים שֶׁנִּשְׂאָה לְרַבֵּי אֶהֱרֹן נֶכְדוֹ שֶׁל הָרַב ה"בַּעַל הַתַּנְיָא", הָיְתָה דָּרָה בְּקַרְיַמְנֶטְשׁוּק.

ג-רנה

רַבֵּי יַעֲקֹב יוֹסֵף, מְחַתְּנֵנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ, בְּנוֹ רַבֵּי זְלָמֵן, הָיָה בְּעֵלָה שֶׁל חֲיָה, בַּת רַבֵּנוּ, הָיָה דָּר בְּקַרְיַמְנֶטְשׁוּק, וְשֵׁם מְשֻׁפְּחָתוֹ הָיָה לְיוֹבְרֶסְקִי.

ג-רנו

רבי נחמן בן חיה בת רבנו המכנה "נחמן חיה'לעס" היה בן יחיד לאביו רבי זלמן חתן רבנו וְדָר בְּטוּלְטְשִׁין, מְקוֹם מְגוּרָיו שֶׁל חוֹתְנוֹ רַבִּי בְּעַר, בְּנוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁלֵמָה מְקַאָרְלִין זצ"ל, רַבִּי בְּעַר עֲצָמוֹ הָיָה דָר שָׁם מְשׁוּם חוֹתְנוֹ הֲלֵא הוּא רַבִּי בְרוּךְ מְמַעֲזָבוֹז, שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁתֵּי דִירוֹת, אַחַת בְּטוּלְטְשִׁין וְאַחַת בְּמַעֲזָבוֹז, בְּסוֹף יָמָיו עָבַר ר' נחמן לדור באומן, וְנִפְטַר שָׁם בְּשָׁנַת תרמ"ט בְּהִיוֹתוֹ בְּגִיל שְׁבָעִים, וְנִקְבַּר אֶצֶל קְבָרוֹ שֶׁל רַבִּי נחמן מְטוּלְטְשִׁין.

ג-רנז

יש שני דעות בדבר זהותו של חותנו של רבי אפרים בר"נ, כי יש אומרים שהיה זה רבי שמואל טעפליקער היינו רבי שמואל שפילבאנד, ויש אומרים ומסתבר שזה הנכון שהתחתן עם אחות רבי אבא'לה בתו של רבי שמואל, שהיה מתלמידי רבנו, ומטעם זה היה גר בקרימנטשוק שליד טשערין ששם היו דרים רבי שמואל ורבנו רבי אבא'לה כידוע. ועין בעלים לתרופה מכתב קנו.

ג-רנח

שם משפחתו של רבי שמואל טעפליקער היתה שפילבאנד, לרבי שמואל היה בן בשם רבי נחמן ולו בן בשם רבי נתן שהיה חתנו של רבי דוד צבי בן רבי יצחק בן מוהרנ"ת. הוא היה דר בטעפליק וְהַתְּפָרְנִס מְעַבֹּדֶת הַמְּלֻמְדוֹת, וְהָיָה חוֹתְנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן, וְנִפְטַר בְּשָׁנַת תר"פ בְּהִיוֹתוֹ זָקֵן.

ג-רנט

בְּעִיר קִיבְלִיטְשׁ דָּר אֶחָד מִתְלַמְּיָדָיו הַמְקַרְבִּים לְרַבִּי שְׁמוּאֵל אֵיִזִיק
תְּלַמִּיד רַבְּנוּ זְכוּרֹנוּ-לְבָרְכָה, וְנִהְגוּ תְּלַמְּיָדָיו בְּנִסְעָם אֵלָיו מִפַּעַם לְפַעַם
לְשַׁבַּת-קֹדֶשׁ לְאַסֹּף אֶת כָּל בְּנֵי חֲבוּרָתָם וְלִנְסֹעַ יַחְדָּיו אֵלָיו. פַּעַם כְּשֶׁעָבְרוּ
דָּרָךְ עִיר קִיבְלִיטְשׁ בְּעָרֵב שַׁבַּת בְּכַדֵּי לְאַסֹּף אֶת חֲבֵרָם, פָּגְשׁוּהוּ שׁוֹכְבֵי חוּלָה
בְּמַחְלָה אֲנוּשָׁה, וּבְרֵאוּתָם שָׂאִין יָכוֹל לְהַצְטַרֵף עִמָּהֶם בְּנִסְיַעְתָּם, הִזְדַּרְזוּ
מְאֹד, בְּהִתְפֹּנֵם לְהוֹדִיעַ מְהֵרָה מִחֲלֵיו לְרַבִּים רַבִּי שְׁמוּאֵל אֵיִזִיק וְכַדֵּי
שִׂיפְצִיר בְּתַפְלָה לְרַפּוּאָתוֹ הַשְּׁלֵמָה. וְהִנֵּה רַבִּי שְׁמוּאֵל אֵיִזִיק הִזָּה נוֹהֵג
לְהֶאָרִיךְ מְאֹד בְּתַפְלָתוֹ, בְּפִרְט בְּתַפְלַת הַמְנַחָה שֶׁל עָרֵב שַׁבַּת, שֶׁהִזָּה מְאָרִיךְ
בָּהּ כְּמִשְׁךְ אַרְבַּע שָׁעוֹת. בְּהַכְּנָסָם לְבֵיתוֹ פָּגְשׁוּהוּ עוֹמְדֵי בְּתַפְלָה כְּדָרְכּוֹ,
וּבְחֻפְזָם לְגִשֵׁת לְתֵת לוֹ אֶת שֵׁם תְּלַמְּיָדוֹ הַחוּלָה הַבְּחִינֵי אֵיךְ שֶׁכָּבֵר מְסוּמָן
אֲצִלוֹ עַל הַדָּף בְּבִרְכַּת "מְחִיָּה הַמֵּתִים" שֶׁם חֲבֵרָם, בֵּין שָׂאֵר שְׁמוֹת שֶׁל
נְפֻטָרִים אַחֲרָיִם, וְיִדְעוּ וְהִבִּינוּ שֶׁכָּבֵר נְפֻטָר וְהִלְךְ לְעוֹלָמוֹ, וְעַתָּה עוֹסֵק כְּבָר
רַבִּים בְּתַקוּן נְשֻׁמָתוֹ.

זצ"ל

מטולטשין

נחמן

רבי

ג-רס

אָמַר פַּעַם רַבִּי נַחְמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר זְכוּרֹנוּ-לְבָרְכָה בְּדָרָךְ צַחוּת, עַל הַפְּסוּק
תְּהִלִּים קִמָּה "אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁכָכָה לוֹ אֲשֶׁרִי" וְכוּ', דְּהֵיִינוּ שָׂאֵף עַל פִּי שְׁעוּבָר
עָלִינוּ מֵה שְׁעוּבָר כָּל אֶחָד כְּפִי עֵינֵינוּ, אָף עַל פִּי כֹן "אֲשֶׁרִי", כִּי "אֲשֶׁרִי הָעַם
שֶׁהִ' אֵלֵהוּ", וְזֶהוּ אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁכָכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁהִ' אֵלֵהוּ.

וְכֹן פִּרְשׁ עַל פִּי הַמּוֹבָא בְּזֵהר, וְהוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ זְכוּרֹנוּ-לְבָרְכָה בְּתוֹרָה י"ג
"שְׁכָכָה" בְּגִימְטְרִיא "מִשָּׁה" וְזֶהוּ "אֲשֶׁרִי הָעַם" הַמְקוּרְבִים לְצַדִּיק הַדּוֹר
שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשָּׁה שֶׁהוּא בְּגִימְטְרִיא "שְׁכָכָה", וְזֶהוּ: אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁכָכָה
לוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה "אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁהִ' אֵלֵהוּ", כִּי אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁמְקוּרֵב לְצַדִּיק
הַמְקוּרֵב לוֹ יִתְבָּרַךְ בְּדָרָךְ אֲמָת, כְּמַבּוּאָר בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן סִימָן כה ע"ן
שָׁם.

ג-רסא

אמר פעם, ענין רבנו הרי הוא כמת מצוה, שאין לו קרובים, מחמת שבני העולם רחוקים ממנו, אולם אנו שכבר כן זכינו ונתקרבו אליו, הרי שמחייבים אנו לטפל בו וכראוי.

ג-רסב

אמר: בני העולם חושבים שהצדיקים הנסתרים הם חוטבי העצים או שואבי המים אולם לאמת אפשר להיות כרבי אברהם בערניו שלנו נכד רבנו זכרוננו-לברכה שהיה עשיר גדול פידוע ובכל זאת להיות אחד מהליו צדיקים.

ג-רסג

אמר פעם בדרך צחות: הרי מצינו שעל כל הדברים הטובים קבעו לזה חכמינו-זכרונם-לברכה ברכה, והיכן מרומז ברכה על ענין רבנו? ואמר שזה שאנו אומרים בזמירות שבת "ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל", המרמז על רבנו הקדוש "נחמן" והוסיפו לזה אנ"ש רמז, אשר "נתן" "מנוחה", היינו רבנו הקדוש ותלמידו זכרוננו-לברכה.

ג-רסד

פעם כשישב רבי נחמן טולטשינער בבית-המדרש ועסק בעבודת ה' מאחורי הבימה, חשב שאף אדם לא נמצא בבית-המדרש, ולא הבחין שמוהרנ"ת נכנס ונעמד לידו, וכשהבחין פתאום שמוהרנ"ת עומד לידו, התמלא בפחד נורא עד שקפץ מרב יראה והתאדמו פניו מאד. אמר לו

מוהרנ"ת: נחמן קד צריכים לפחד מפחד ה' ומהדר גאון. *

ג-רסה

כששאל פעם אחד מאנ"ש את רבי נחמן טולטשינער איזו שאלה, וענה לו. שאלו ההוא: הלא אחד מחשובי אנ"ש אמר לי ההיפך מדעתכם? ענה לו רבי נחמן טולטשינער ואמר: איני יודע מה לומר לך, אני קבלתי מתלמיד שהלכה כמותו!!! *

ג-רסו

הפליג פעם רבי סענדער טרהוויצער זכרונו-לברכה, בשבחו של רבי נחמן טולטשינער זכרונו-לברכה, ואמר: "היינט שטייט אן דער ניחל נובע מיקור ח'כמה ביי רבי נחמניען", "כיום שוהה הניחל נובע מיקור ח'כמה אצל רבי נחמן טולטשינער זצ"ל".

ג-רסז

ג-רסח

ספר רבי נחמן מטולטשין זכרוננו-לברכה, שפעם בעת המחלקת הגדולה
שהה בבית איש אחד שלא הכירו, והיה מטפל בבנים, וראה איך שבעת
נענועו את התינוק בעריסתו שבכה וצעק מאד כדרך התינוקות, צעק עליו
אביו ואמר, שקוט כבר, צועק הנך כבר כמו הברסלבר'ס בעת תפלתם. (-
קונטרס ימי התלאות).

ג-רסט

ספר ראבר'נ שפסוף ימי אביו בעת חולשתו, כשברך ברפת המזון וחשש
שמא ירדם באמצע, בקש ממנו שישגיח עליו שלא ירדם באמצע, עד הגיעו
לתיבות "אל יחסרנו", ואם ירדם אחר אמירת תיבות אלו לא יעוררו.

ג-ער

עיר אומאן היתה מאז ומקדם עיר של חזנים, וכל חזן שהיה רוצה
להשמיע את קולו הנאה היה בא לאומאן, גם דרו בה מגדולי החזנים,
כרבי יעקב סירוקה ועוד, ואף על פי כן הכירו תושבי העיר בנוראות
תפלתו של רבי נחמן מטולטשין בימים הנוראים, ולאחר שסימו תושבי
העיר את תפלתם בבית הכנסת הגדול שבעיר היו באים להתבשם
מתפלתו של רנ"ט, והיו אומרים התושבים לאנ"ש איפה מגיע תפלתו של
רבי יעקב לתפלתו של רנ"ט החזן שלכם, אף על פי שלרנ"ט לא היה קול
צלול, כי קולו היה צרוד, וכקול שאגה, אולם השתפכות הנפש שלו עברה
על מעלת הקול, וזו אשר הלהיבה את לב הקהל. לעמתו ר' ליב
קאנסטאטינער היה "בעל בכי" וחזן גדול.

ג-רעא

לְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר מְעִיר לְאֲדִיזִין, [יֵשׁ דְּעָה שְׁעוּד זָכָה לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי מוֹהֲרַנְיִת],
נוֹלַד בֶּן שְׁיֹס מִיֵּלְתוֹ חָל לְהִיּוֹת בְּרֵאשׁ-הַשָּׁנָה, וְלֹא יָדַע לְשִׁית עֲצָה לְנַפְשׁוֹ,
הָאִם יִסַּע לְרֵאשׁ-הַשָּׁנָה לְאוּמָאן וַיִּמְנָה שְׁלִיחַ לְמִילַת בְּנוֹ, אוֹ שְׁיִשְׂאֵר
בְּבֵיתוֹ בְּלֹאֲדִיזִין לְקַיִם מִצְוֹת הַבְּרִית שֶׁל בְּנוֹ בְּעֲצָמוֹ, וְשָׂאל עַל זֶה לְרַנְיִט,
עָנָה לוֹ רַנְיִט: הַפְּסוּק אוֹמֵר, "וַיִּמַּל ה' אֶלְקִיךָ אֵיךְ לִבְבְּךָ וְיֵאֵת לְיָבֵב זְרַעְךָ"
(דְּבָרִים ל), הָרִי שְׁמַקְדִּים עָלֶיךָ לְמוֹל אֶת לְבָבְךָ וְאַחַר כֵּן לְמוֹל אֶת לֵב בְּנֶךָ,
וְכֵן עֲשֵׂה, וְנִסַּע לְרֵאשׁ-הַשָּׁנָה לְאוּמָאן. רַבִּי לִוִי יִצְחָק זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה עוֹד
הַפִּירוֹ, וּבִקֵּר אֶצְלוֹ בְּשָׁנַת תַּרְע"ה, כִּי רַאבְר"נ שְׁבַחוּ מְאֹד, וְרָצָה לְהַפִּירוֹ,
וְחִקּוּק הָיָה בְּזְכָרוֹנוֹ כָּל הַיָּמִים אֶת "בְּרַכַּת הַמְּזוֹן" שֶׁשָּׁמַע מִמֶּנּוּ, שֶׁבְּרַכּוֹ
בְּהַתְּלֵהבוֹת וְחִיּוֹת נִפְלָא, אֶף עַל פִּי שְׁהִיָּה בְּמַקְצוּעוֹ סִיטוֹנָאִי. (רֵאָה עוֹד
לְהַלן בַּח"ה, סַעִיף רַע"ח).

ג-ערב

רַבִּי נַחֲמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הָיָה מְקַפֵּיד שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלָיו יוֹם לְלֹא
רְקוּד, וּפְעַם כְּשֶׁנִּזְכָּר אַחַר שְׁכִיבָתוֹ כְּבָר עַל מַטָּתוֹ, אַחַר שֶׁקָּרָא כְּבָר קְרִיאַת
שְׁמַע שְׁעָדָיו לֹא רָקַד בְּאוֹתוֹ יוֹם, יָרַד מִמַּטָּתוֹ וְרָקַד לְעֲצָמוֹ וְחִזַּר לְמַטָּתוֹ.

ג-רעג

בְּחַיֵּי מוֹהֲרַנְיִת הָיָה נוֹהֵג לְנִסּוֹעַ אֵלָיו בְּכָל שַׁבַּת שְׁנֵיָה, הֵינְנוּ שֶׁשַׁבַּת אַחַת
שָׁהָה בְּבֵיתוֹ וְשַׁבַּת אַחַת אֶצְלֵי מוֹהֲרַנְיִת וְהֵנָּה בְּאוֹתָהּ שַׁבַּת הָאֲחֵרוֹנָה לְחַיֵּי
מוֹהֲרַנְיִת הָיָה צָרִיךְ לְפִי סֵדֵר מְנַהֲגוֹ לְשִׁהוֹת בְּבֵיתוֹ, אוּלַם בְּאַמְצַע הַשָּׁבוּעַ
בָּא אֵלָיו אֶחָד מֵאַנְיִשׁ וְהוֹדִיעֵנו בְּכֹאֵב "מוֹהֲרַנְיִת שׁוֹכֵב חוֹלָה מְאֹד בְּבֵיתוֹ
וְאֵיךְ שׁוֹהָה אֶתָּה כָּאֵן בְּטוֹלְטְשִׁין"? וְנִתְעוֹרַר עַל יְדֵי זֶה וְהִלֵּךְ וְצִוָּה תִּיכֶף
לְרַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהֲרַנְיִת שְׁדָר אֶף הוּא בְּטוֹלְטְשִׁין: סַע אֶתָּה לְאַבִּיךָ תִּיכֶף
וּמִיָּד וְאַנִּי אֲבוֹא אַחֲרֶיךָ, וְנִסַּע רַבִּי יִצְחָק תִּיכֶף, וְרַנְיִט הִגִּיעַ אַחַר כֵּן לְפָנֵי
שַׁבַּת, וְשָׁמַשׁ אֶת מוֹהֲרַנְיִת בְּיוֹם הַסַּתְּלָקוּתוֹ, שְׁהִיָּתָה בְּעָרֵב שַׁבַּת כְּפִדוּעַ.

ג-רעד

הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּרֵאש�ׁי-הַשָּׁנָה כְּשֶׁלִּיחַ-צְבוּר לִפְנֵי הָעַמּוּד, וְהָיָה מִתְפַּלֵּל בְּכֶזֶם
הַתְּלַהבוֹת וְהַשְׁתַּפְּכוֹת הַנֶּפֶשׁ, עַד שֶׁבִּפְטִירָתוֹ אָמְרוּ אֲנִי"שׁ זֶה לָזֶה בְּצַעַר
וּבְכָאֵב "תִּפְלֵה כְּזוֹ שׁוֹב לֹא יִשְׁמַע עוֹד עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל.

ג-ערה

הָיָה שָׁפַל בְּרָךְ כְּזֶה עַד שֶׁהָיָה בְּעֶצְמוֹ מְנַקֵּה אֶת הַבַּיִת הַמְדֻרָשׁ מִשָּׁךְ שָׁנִים
רְבוֹת, וּבְעָרֵב שֶׁבַת לְאַחַר שֶׁנִּקְּחָה אֶת בַּיִת הַמְדֻרָשׁ, הָיָה מִתְנַשֵּׁב בְּמִקְוָמוֹ
לוֹמַר שִׁיר הַשִּׁירִים, וְאָמְרָה כְּדָרְכּוֹ בְּדַבְּקוֹת נִפְלְאָה.

ג-רעו

סֵפֶר רַבִּי יוֹדֵל חֲתָנּוֹ (ב"ר יִצְחָק בְּעַר שֶׁנִּשְׂאָה אֶת בֵּתוֹ שֶׁל רַנ"ט מְזוּוּג
רֵאשׁוֹן), שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים בְּשִׁבְחוֹ, שֶׁזָּכָה וְהַתְּפַלֵּל בְּרֵאשִׁי-הַשָּׁנָה בְּכֶזֶם
הַתְּלַהבוֹת וּבַהֲשַׁתַּפְּכוֹת הַנֶּפֶשׁ, מִשׁוּם שֶׁכָּל סִפְרֵי הַ"לְקוּיֵי הַלְכוֹת" הָיוּ
חֲדוּרִים בּוֹ בְּמַחֲוֹ וְדַעְתּוֹ.

ג-רעז

איזה משך זמן מה היה לו ויכוח עם רבי סענדער מטרהוויץ ואנשי זכרון-לברכה, בענין נהול חשבונות הכספים, כי היה רצון אנ"ש מטרהוויץ, שהיו שולחים מעות להוצאות הקלויז שבאומאן, שינהל רנ"ט זכרון-לברכה חשבון הוצאות שלו ושל הקלויז בפרוטרוט. אולם הוא לא הסכים לזה, בטוענו שחבל לו על הזמן הזה של הנהלת החשבונות, וכשבא רבי סענדער וטען את טענותיו שיש לו על רנ"ט לפני גבירי אנ"ש, דחוהו וטענו נגדו וכי מה טענותיך, "הרי לאכל דייסא ומרק צריך רבי נחמן לאכל כמונו, וגם לתפר שמלה לכבוד החג לאסתר שיינדיל זוגתו, וליותר מזה אינו זקוק, ואם כן עבור מה צריך הוא לנהל חשבונות". "עסין קאשע מיט יוד דארף רבי נחמן עסן גלייך מיט אויז און מאכן א קלייד פאר אסתר שיינדל אויף יום-טוב, און מער דארף ער נישט".

ג-רעח

אחר-כך פעם בערב ראש-השנה בעת שהלך רבי טוביה באבריניצער זכרון-לברכה להציון, פגשו רנ"ט ורצה לפרש שיחתו לפניו בענין הויכוח הנ"ל, כי הוא היה מגבאי אנ"ש מטרהוויץ, פנה אליו רבי טוביה ואמר לו, "רבי נחמן רבי איני רוצה לשמוע מכל זה כלל וכלל, כי לא רצה להכניס בוכות זה כלל, התפעל רנ"ט מהגינותו וישרו שבורח כל כך מכל וכוונתו ומחלקת, עד שנענה ואמר לו: "שתאריך ימים" "לאנג לעבן זאלסטו" וכו' הוה.

ג-רעט

כששאל פעם אחד מאנ"ש את רבי מיכל, נכד מוהרנ"ת, מי הוא פיוס הראש ב"ת המוזכר ב"לקוטי תפלות" תפלה ל"ג חלק ב, ענה לו "בזמננו היה זה רבי נחמן טולטשינער", עליו השלום.

ג-רפ

נענה פעם ואמר: וכי היכן מגיע אני לעבודת ה' של אני"ש מטרהוויץ, אולם כשנצרכים לעצה - צריך לשאול אותי, "ווי קום איך צו די עבודה פון די טרהוויצער אבער א עצה דארף מען פרעגן ביי מיר".

ג-רפא

רבי אברהם ציפר'עס, בנו של רבי מרדכי דין זכרון-לברכה, היה למדן מופלג וישב תדיר רק על התורה והעבודה ולא היה מפסיק בדבור כלל וכלל, ואפלו עם בני ביתו היה מדבר מעט מאד מאד, ואף-על-פי-כן כשהיה בא אליו רנ"ט לבקרו היה יושב ומדבר עמו שעות ארוכות, עד ששאלוהו בני ביתו על זה, "מדוע עמנו אינך רוצה לדבר ועמו יושב הנך ומדבר כמה שעות רצופות? ענה ואמר להם: "רבי נחמן איש חכם גדול הוא כל כך, שכשליהודים תהיה מדינה ימנו אותו לשר האוצר "פינגס מיניסטער" ולסבה זו האריך עמו בדבור כל כך.

ג-רפב

רבי יודל זכרון-לברכה חתנו אמר פעם בשבחו: חותני היה מתפלל בהתלהבות וחמימות כזו, כחם קטר הרקבת, שנקרא בלע"ז: "לאקאמאטיב", ששם רותח דוד המניע את הרקבת בחם עצום.

ג-רפג

בַּעַת שְׁהִיָּה צָרִיךְ בְּנוֹ רַבִּי יִשְׂרָאֵל לְהִתְיַצֵּב לְצַבָּא, הַתְּפִלָּל רַנ"ט הַרְבֵּה עַל שְׁחֻרְרוֹ, וּבִקְשׁ מִמֶּנּוּ רַנ"ט שְׁכַשְׁיָזְכָּה וְיִשְׁתַּחֲרַר לֹא יִשְׁלַח לוֹ מִבְּרַק הַוּדְעָה עַל זֶה. "זְאֻלְסֵט מִיר נִישֵׁט שִׁיקֵן קִיין דֶּעפֶּעש", כִּדִּי שְׁלֹא יִפְסִיק לְהַתְּפִלָּל עֲלָיו עוֹד, בְּהִטְעִימוֹ: אִם כָּבֵר לֹא יוֹצְרֵנוּ עֲבוּרֵךְ הַתְּפִלוֹת יוֹעִילוּ הַתְּפִלוֹת וַיְבֹאוּ לְשִׁמוּשׁ לְשָׂאָר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַמְּצוּיִם בְּצָרָה זֹו.

ג-רפד

כְּשֶׁחֲזַר רַנ"ט זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה לְבָרְסָלָב אַחַר שְׁהַדְפִּיס בְּגַאֲלִיָּצְיָא בִּיגִיעָה רַבָּה חֶלֶק מִחֶלֶק הָרֵאשׁוֹן שֶׁל סְפָרֵי "לְקוּטֵי הַלְכוֹת", אָמְרוּ אֲנִי שׁ לְמוֹהֲרַנ"ת בְּפָנָיו: "יְכוּלִים אָנוּ כָּבֵר לְקַרְא לּוֹ בְּשֵׁם "רַבִּי נַחֲמָן" כְּאוֹת הַוּקְרָה עַל מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, אָמַר לָהֶם מוֹהֲרַנ"ת וְכִי זֶהוּ זֶה קְלִיפַת בִּיצָה גַם זֶה טוֹב, וְאָמַר בְּבִדְיַחוּתָא, הַשְּׁכִיבוּהוּ עַל הַשְּׁלַחַן לְחִטּוֹף הַלְקָאָה, כְּאוֹמֵר, אֵיזָה מַעֲשָׂה טוֹב שֶׁהוּא אֶפְלוּ מַעַט כְּקִלְפַת בִּיצָה הוּא כָּבֵר רְאוּי לְשִׁבַח, וְאִם כֵּן מַדּוּעַ לְקַרְוֵא לּוֹ עֲבוּר מַעֲשָׂה טוֹב זֶה בְּשֵׁם "רַבִּי", "אֲדָס אֵיז דָּאס אֲ שְׂאֵלֶאכְטֶץ פּוֹן אַ הֵי, אֵיז אוּיךְ גוּט לֵייגֶט אִים אֵיבְעֵר אוּיפֿן טִישׁ חַאפֿן אַ שְׁמִיץ". וְאָמַר רַאבֵּרֵנ"ת מוֹהֲרַנ"ת נֶהַג כִּדְּכִי שְׁמַר מְאֹד עַל אָבִי שְׁלֹא יִכְשֵׁל חֲלִילָה בְּשׁוּם מַחְשְׁבָה שֶׁל גְּאוֹת.

ג-רפה

הַבְּחִינוּ שְׁהִיָּה נִזְהָר מְאֹד לְבָלִי לּוֹמֵר שׁוּם חֲסָרוֹן עַל שׁוּם דְּבַר אֲכִילָה, וְכָל מַה שְׁהִיָּו מַגִּישִׁים לְפָנָיו הִיָּה אוֹכֵל מִבְּלִי לְתַבֵּל אֶת הָאוֹכֵל בְּמַלַח וְכַדּוּמָה.

ג-רפו

כְּשֶׁהָיָה רַבִּי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה פֶּעַם בְּעִיר בְּאֶבְרִינִיץ פָּגַשׁ שָׁם בְּשִׁמְשׁ שֶׁל בֵּית
כְּנֶסֶת, שָׁסְפֵר לוֹ שֶׁבְּצַעֲוֵירוֹתָיו שָׁבֵת פֶּעַם אֶצֶל רַנ"ט, וְשָׁבַח אֶת רַנ"ט מְאֹד,
וְהִפְלִיג לְפָנָיו מְגֹדֵל הָאֶרֶת שָׁבֵת שֶׁהָיָה לוֹ אֶצְלוֹ מְאֹד, עַד שֶׁסִּיֵּם בְּאִמְרוֹ לוֹ:
מָה אוֹמֵר לָךְ, הָיָה טוֹב, וְאֵינִי יָכוֹל לְשַׁכְּחוֹ.

ג-רפז

סֵפֶר רַבִּי אֵיִיזִיק אֵיִיזִינְשְׁטֵיין מְאוּמָאן זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה : פֶּעַם בְּלֵיל יוֹם כְּפוּר
אֲחֵר תַּפְּלַת מְעָרִיב, פָּנָה אֵלַי רַנ"ט וְאָמַר לִי : "אֵיִיזִיק בֵּא נָא בְּבִקְשָׁה וְסִיעַ
לִי לְהוֹצִיא וְלִשְׁפוֹף הַחוּצָה אֶת הַמַּיִם שֶׁבְּחִבֵּית הַקְּבוּעָה בְּפֶתַח בֵּית
הַכְּנֶסֶת", שֶׁהִתְמַלְּאָה מִמֵּי נְטִילַת יָדַיִם שֶׁל אֲנִי שֶׁשָּׂרַחְצוּ יָדֵיהֶם לְפָנָי
הַתַּפְּלָה, בְּלַע"ז נִקְרָאת חִבֵּית זֶה בְּשֵׁם "צִיבֵר", וְאָמַר לוֹ רַנ"ט בְּלִשׁוֹן צְחוּת
"בֵּא נָא וְתִהְיֶה שְׁלִיחַ צִיבֵר", תִּיכַף הַפְּשִׁיט רַנ"ט אֶת הַקִּיטָל וְלָקַח מִקַּל
אֲרוֹף וְתָחַבוּ בְּיָדַיִת הַחִבֵּית וְהוֹצִיאוּ בְּיָדַיִת שְׁמֶצֶד הַשְּׂנִי, הִנִּיחַ צַד אֶחָד שֶׁל
הַמִּקָּל עַל כְּתָפוֹ וְאֶת צַד הַשְּׂנִי שָׁם רַבִּי אֵיִיזִיק עַל כְּתָפוֹ, וְכֵן יַחְדָּו הוֹצִיאוּ
אֶת הַמַּיִם לְחוּץ וְשִׁפְכוּהוּ, לְאַחַר שֶׁגָּמַר רַנ"ט אֶת מְלַאכְתּוֹ זֶה, חָזַר וְלָבַשׁ
אֶת הַקִּיטָל וְהִתְחִיל לֹמַר אֶת כָּל הַתְּהִלִּים בְּנִהוּג, וְאָמַרָה בְּהִתְלַהֲבוֹת
כְּדָרְכּוֹ. וְהִפְטִיר רַבִּי אֵיִיזִיק כְּשֶׁסְּפֵר מַעֲשֵׂה זֶה, וְאָמַר : רַנ"ט נִהַג בְּכָל זֶה
בְּפִשְׁטוּת וְתַמְיִמוּת כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא נָתַן לְהַבְחִין שׁוּם חֲלוּק בֵּין סְחִיבַת
הַדּוּד וְשִׁפְכַת הַמַּיִם לְאַמִּירְתּוֹ אֶת הַתְּהִלִּים, שָׂאת שְׂנִיָּהֶם עָשָׂה בְּתַמְיִמוּת
וּפִשְׁטוּת וּבָחַן דְּקִדְשָׁה נִפְלָא לְלֹא שׁוּם הַבְּדֵל.

ג-רפח

כְּיָדוּעַ הַקְּפִידוֹ אֲנִי שׁ לֹא לְאָכַל שְׂרוּיָה בְּפֶסַח "גִּיבְרָאקֶס" (= שְׂרוּיָה) שֶׁכֵּן
נִהַג רַבֵּנוּ, וְאָף-עַל-פִּי-כֵן נִעְנָה פֶּעַם רַנ"ט וְאָמַר לְבָנָי בֵּיתוֹ, שֶׁכְּשִׁירָאוּ שְׂנוּפֵל
אֵיזָה פְּרוּר מְצָה מִמֶּנּוּ לְתוֹךְ הַמֶּרֶק שֶׁלֹּא יִסְפְּרוּ לוֹ, כִּי הַתּוֹרָה הַזֹּהִירָה
וְאִסְרָה מְשֵׁהוּ חֲמֵץ וְלֹא מְשֵׁהוּ מְצָה.

ג-רפט

בְּאוּמָאן נִהְגוּ לְמַכּוֹר אֶת הָעֲלִיּוֹת לַתּוֹרָה שְׂבִימֵי רֹאשׁ-הַשָּׁנָה, בְּיוֹם עָרֵב רֹאשׁ-הַשָּׁנָה, וְכֵן לֹא הָיוּ מְאַרְגְּנִים כְּמָה מְנִינִים לְקַרְיַאת הַתּוֹרָה אֲלָא רַק מְנִין אֶחָד, פְּעַם קָנָה רַבִּי יְחִזְקִאל הָעֲשִׂיל זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אֶת הַקְּרִיאָה "לְוִי", אוּלַם לְמַחֲרַת בְּעַת הַקְּרִיאָה צָוָה לְהַגְבִּיאי לְכַבֵּד בְּעֲלִיָּהּ זֹאת אֶת רַבִּי נְחֻמָּן טוּלְטְשִׁינְעֵר זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, שְׁגַם כֵּן הָיָה לְוִי כְּיָדוּעַ, לְאַחַר רֹאשׁ-הַשָּׁנָה כְּשֶׁבָּא לְפָרוּעַ לְרַבִּי נְחֻמָּן טוּלְטְשִׁינְעֵר אֶת שְׂכָר הָעֲלִיָּהּ אָמַר לוֹ רַבִּי טְבִיבִי, שְׂעוּד פְּעַם לֹא יַעֲשֶׂה כֶּךָ בְּהַפְטִירוֹ, כְּשֶׁקּוֹנִים עֲלֶיהָ צָרִיךְ לְבַד לְעֲלוֹת לַתּוֹרָה, כִּי לֹא סָבְלוּ אֲנִי שֶׁ אֶת עֲנָן הַכְּבוֹדִים וְגִינוּגֵי הַכְּבוֹד.

ג-רצ

בְּעַת שְׂיָצֵא לְאוֹר עוֹלָם הַסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ "לֵב הָעֵבְרִי" עַל-יְדֵי הַצִּדִּיק רַבִּי עֲקִיבָא יוֹסֵף שְׁלַעֲזִינְגֵר זְצ"ל, מִתְלַמְּדֵי הַגְּדוֹלִים שֶׁל הָרַב ה"חַתָּם סוֹפֵר", אָמַר: כְּנֶגֶד הַחֲשָׁד הַגְּדוֹל שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם בְּעַת הַזֹּאת, סָבֵב ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶה לְעֵמֶת זֶה יֵצֵא סֵפֶר זֶה שֶׁסֵּלַק הַרְבֵּה מֵהַחֲשָׁד. כִּי כָּל דְּבָרֵי מוֹסֵר נְפְלָאִים וְסוֹתֵר שֵׁם אֶת כָּל הַדְּעוֹת הַכּוֹזְבוֹת שֶׁל הָאֲפִיקוֹרְסִים הַרְשָׁעִים.

ג-רצא

סֵפֶר רַבִּי הָעֵרֶשׁ כֶּהֵן זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, שֶׁפְּעַם בְּצַעֲרֵירוֹתוֹ הִתְקַלְקַל אֲצִלוֹ הַשְּׁלוֹם בֵּית, עַד שֶׁעָזַב אֶת בֵּיתוֹ וּבָא לְשָׂהוֹת בְּאוּמָאן, כְּשֶׁרָאָהוּ רַבִּי טְבִיבִי קִנְטְרוֹ, וְאָמַר לוֹ: "מָה? אֵתָּה מִתְקוֹטֵט עִם אֲשֶׁתְּךָ וּמְשׁוּם כֶּךָ בּוֹרַח הַנֶּדֶף לְכָאן וְכִי כָּאן בְּאוּמָאן הוּא אֶחָד מֵהָעָרִי מְקַלְטִי?" וְיוֹאֵס דִּי קְרִיגֵסְט זִידִי

מיט דיין פרוי איז דא דער ערי מקלט"?.

ג-רצב

פֿשֿדֿיִבֿר פֿעם מגדל מעלת למוֹד ספֿרי רבֿנו נענה וְאָמַר : אַם אָנוּ לֹא נלמד בֿספֿרי רבֿנו מי אַם כֵּן ילמד אֶת ספֿריו? "אַז מיר וועלן נישט לערנען דעם רעבֿנס ספֿר ווער דען וועט לערנען דעם רעבֿניס ספֿר".

ג-רצג

פֿעם בעת השמחה הגדולה שהיתה בשמחת תורה, נכנס לקלויז מתנגד שהיה שְׂתוּי עַד מְאֹד, וְהִתְחִיל לְדַבֵּר סָרָה עַל אֲנִי"ש בְּפִינֵיהֶם, אַחֲזוּ רנ"ט וְהוֹצִיאוּ לְחוּץ וְהִשְׁאִירוּ שָׁם וְנִרְדָּ אַז גִּשְׁם רַב, וְהָיָה הָרְחוּב מְלֵא בּוֹץ, בְּאֶמְרוֹ לוֹ, "כָּאן מְקוֹמָד" "דָּא אִיז דִּין אָרְט".

ג-רצד

כְּשֶׁנִּסַּע רנ"ט זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָה לְלַעֲמֵבֶעֱרָג לְהַדְפִּיס אֶת הַלְקוּיטֵי הַלְכוֹת לֹא הָיָה לוֹ מְעוֹת בְּשִׁפְעֵ אֶפְלוּ כְּדִי כְּסוּי הוֹצָאוֹת הַנְּסִיעָה, וְכָל שֶׁכֵּן עַל הַהַדְפָּסָה, כְּשֶׁכָּתַב לְמוֹהֲרֵנִי תְּמִדְחָקוּ הַגְּדוֹל, בֵּין דְּבָרָיו נָחַם אֶת עֲצָמוֹ בְּמִכְתָּבוֹ עַל פִּי הַכְּתוּב, "בְּטַח בָּהּ יָב בַּעֲלָהּ וְשָׁלַל לֹא יַחְסֵר", דְּהֵינּוּ שְׁיֵשׁ לוֹ בְּטַחֲוֹן בְּה' יִתְבָּרַךְ שְׁיִזְמִין לוֹ מְעוֹת עֲבוּר הוֹצָאוֹתָיו, וְעַל יְדֵי מִדַּת הַבְּטַחֲוֹן עֲצָמוֹ, בְּנֻדָּאֵי "שָׁלַל לֹא יַחְסֵר".

ג-רצה

אמר פעם בצחות לשונו: מקנא אני ברי שבתי ברסלבר זכרונו-לברכה שלא דר בעיר ברסלב ואף על פי כן הכל מכנים אותו בשם "ברסלבר" ואני דרתי י"ח שנים בברסלב ולא זכיתי לכנוי נכבד זה.

ג-רצו

כשבנה רבי סענדער בשנת תרכ"ו מחדש את הקלויז, בנה למטה עשרה חדרים ברצותו שידורו בו עשרה בטלנים מאנ"ש שלא יעסקו בשום משא ומתן, רק ישבו על התורה והעבודה, ולא הסכים עמו רנ"ט, באמרו "רפנו לא אוחז מחילים שכירים", "דער רבי האלט נישט פון גידונגינע זעלנער". רנ"ט בעצמו דר שם אחר כך, מחמת נהולו את משרת הגבאות של הקלויז.

ג-רצז

פעם בתשעה באב שקה אצל אנ"ש בעיר דעמיטריווקע הסמוכה לעיר טשערין, שם בעיר דר איזה מתנגד לך שהיה מתלוצץ ומצר לאנ"ש, כששמע שבא רנ"ט לעיר, רצה לעשות ליצנות גם ממנו כהרגלו הרע, והלך לפגשו בבית הכנסת, וכשראה איך שישב בפינה בבית הכנסת כי כך היה נוהג לשבת לארץ ולומר קנות וכו' משך כל הלילה, ואמר את הקנות בשברון לב ובנעימה כדרך, לאט לאט התלהב והתעורר הוא עצמו על ידי זה, עד שנעמד אצלו והחל אף הוא לבכות יחד עמו עד שלא היה יכול שוב להפריד ממנו כל הלילה, ומאז התקרב אף הוא לאנ"ש בהתקרבות גדולה.

ג-רחצ

ספר רבי נתן בייטלמאכער בנו של רבי פנחס יהושע זכרוןו-לברכה, שבהיותו ילד קטן, לקחו אביו לאומאן לקבוץ אנ"ש בראש השנה, וכששמע את רנ"ט פותח בשאגת ארי לומר את הקאפיטל "לדוד מזמור" הנאמר בליל ראש השנה, נפל לארץ מרוב הפחד שנפל עליו.

ג-רצט

כשאמר והסביר פעם ראבר"נ לאביו רנ"ט שגם בשכל נתן להבין מדוע נכון הדבר להתרחק מהרופאים ורפואותיהם, גער בו אביו רנ"ט ואמר לו: "צריך לקיים צווי רבנו, להתרחק מהרופאים מחמת אמונה בדבריו לבד. כי כשיתרחק מהם מחמת ההבנה שבשכלו, יכול להיות שאחר זמן יבין להיפך, ודבור רבנו שאמר שצריכים להתרחק מהם, אינו נתן לשנוי.

ג-ש

כששמע פעם רבי ליב קאנסטאנטינער זכרוןו-לברכה איך שפמה מאנ"ש אמרו לעצמם בצער אחר גמר תפלתו של רנ"ט בתפלת המוסף של יום א' "חבל כי כעת נצטרך כבר לחכות עוד שנה לשמוע את תפלתו של רנ"ט", כי חפצו שרנ"ט יתפלל גם ביום השני, פנה אליהם רבי ליב ואמר להם: "אינכם יכולים לתאר לעצמכם את הצער וחלישות הדעת שיהיה לי כשלא אתפלל לפני העמוד כמנהגי מאז ומקדם", ולרוב אהבת החברים שהיה בין אנ"ש ותרו על פונתם הטובה ונחמוהו באמרום לו: "כן כן רבי ליב, אתה תתפלל, אתה תתפלל, אתה תתפלל.

ג-שלא

כְּשֶׁנֹּדַע לְרַנ"ט זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה מֵהַתְקַרְבוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי אֵיזִיק אֵיזִינְשְׁטֵיין
בְּעִיר קְאִנְסְטַנְטִין, נָסַע לְשֵׁם בְּמִיחָד וְשָׁהָה שָׁם עִם אֲנִ"ש כַּמָּה שָׁבוּעוֹת,
וְכֵדִי לְעוֹדְדוֹ וּלְקַרְבוֹ לְאֲנִ"ש. כִּי הָיָה אֲבֵרָךְ יָקָר עֲרָךְ עַד מְאֹד.

ג-שב

רַבִּי אֵיזִיק אֵיזִינְשְׁטֵיין, הָיָה מְקוֹרֵב מְאֹד לְרַנ"ט, וְהָיָה מְבַנֵּי בֵּיתוֹ, וְסָפַר
מִגְדָּל יְשׁוּבָה דְעֵתוֹ וְצִדְקָתוֹ שֶׁרָאוּ בּוֹ סָמוּךְ לְפִטְרֵתוֹ, הוּא צוּה לְבַנֵּי בֵּיתוֹ
שֶׁיִּכְנֹנוּ עֲבוּר אֲנִ"ש מֵאֲכָל הָעֲשׂוּי מֵעֲדָשִׁים הַנִּקְרָא גְרִיץ, כְּדִי שֶׁכֶּשֶׁיִּחְזְרוּ
מֵהַלְוִיָּתוֹ יִהְיֶה מוּכָן לָהֶם מֵה לְטַעַם אֵיזָה מֵאֲכָל חֶסֶם, וְלִפְנֵי פִטְרֵתוֹ מִמָּשׁ,
אָמַר מֶלֶךְ בְּמֶלֶךְ אֶת תְּפִלַּת "בְּרִיךְ שְׁמִיָּה דְמַרְיָה עֲלֵמָא", וְכִשְׁהִגִּיעַ לְתִיבּוֹת
"בֵּיה אֲנָא רְחִיץ" חָזַר עַל תִּיבּוֹת אֱלֹהֵי הַרְבֵּה פְּעָמִים, "בֵּיה אֲנָא רְחִיץ", בֵּיה
אֲנָא וְכוּ', וְאַחַר כֵּן הִתְחִיל לֹמַר תְּפִלַּת אֱלֹקֵי נְשָׁמָה וְכוּ' מֶלֶךְ בְּמֶלֶךְ
בְּהַשְׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ, וְכִשְׁהִגִּיעַ לְתִיבּוֹת "וְאַתָּה עֲתִיד לִיטְלָה מִמְּנִי" נִפְטָר.

ג-שג

רַנ"ט זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הָיָה מְשִׁתַּמֵּט מִלְלָמוֹד וּלְדַבֵּר לְפָנָי הַצָּבוּר בְּעֵת
סְעוּדָה שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת וְכַדוּמָה, בְּעֵת שֶׁהָיָה שָׁם הָרַב מִטְשְׁעֵרִין זְכוּרוֹנוֹ-
לְבָרְכָה, מִחֲמַת הַכְּבוֹד הָרַב שֶׁרָחַשׁ לוֹ, וְעַל כֵּן הָיָה נִכְנָס הָרַב לְשִׁמוּעַ דְּבָרָיו
אַחַר שֶׁכָּבַר הַחֵל לְדְרוֹשׁ, וְחִפָּה בְּחֶדֶר הַסָּמוּךְ לְבֵּית הַמְדָרֶשׁ הַנִּקְרָא
"פְּאֵלִישׁ" כְּדִי לְשִׁמוּעַ מִשָּׁם אֶת דְּבָרָיו. כְּשֶׁהִבְחִין בְּזֶה פַּעַם הָרַב, פָּנָה אֵלָיו
וְאָמַר לוֹ: "מִדּוּעַ נִשְׁמָטִים אַתָּם מִלְּדַבֵּר וְלֹמַר תּוֹרָה בְּפָנָי, הֲרִי כְּשִׁשׁוּמַע
אֲנִי מִכֶּם אֵיזָה דְּבוּר הֲרִי הוּא עֲבוּרִי פְּרוּשׁ עַל הַלְקוּטֵי מוֹהֲר"ן".

ג-דש

פעם אחר ששמע דבריו הנפלאים שפרש ובאר איזה מדרש על פי דברי רבנו, כי כן היה דרכו לתפוס איזה מאמר חכמינו-זכרונם-לברכה שבמדרש ולבארו לעובדא ולמעשה על פי דברי רבנו, נענה הרב ואמר: "זכיתי כבר ברוך-ה' כמה וכמה פעמים לעבור על דברי המדרש האלו, אולם לבארו כך על פי דברי רבנו לא זכיתי".

ג-שה

כשהשתטח פעם רבי יודל חתנו על קברו שבאומאן, וראה את המצבה הקטנה שעל קברו שהיה פתוב בה רק התיבות "פי"נ איש תם ר' נחמן הלוי חזן" (וכדלהלן סעיף שט"ו) התרגש מאד ואמר: הרי אין רואים פה כלל קבר, וסיים מעצמו ואמר: "בחייו היה חותני שפל וכלום בעיני עצמו, וגם עתה הינו שוב כלום", "ביים לעבן איז ער גיווען א גארנישט און איצטער איז ער ווייטער גארנישט".

ג-שו

רבי ישראל ליב מבאפליע זכרוננו-לברכה, היה צדיק גדול ומקובל די ה' הגדולים עוד בזמן מוהרנ"ת, כשרצה להעתיק מושבו מבאפליע לבוא לדור באומאן, מנע אותו רנ"ט מזה ולא הסכים עמו בזה, פעם כששקה רבי ישראל ליב על ציון רבנו ונכנס לשם אז גם רנ"ט, אמר לו רבי ישראל ליב "רבי נחמן בא ונטען את טענותינו בנדון זה לפני רבנו". "קום זאך לאדינען פארן רעבן", תיכף יצא רנ"ט זכרוננו-לברכה מהציון ולא רצה לדבר עמו מזה, כי לא סבל לשונות והנהגות של גדלות פאלו.

ג-שז

אנ"ש היו אומרים, עד זמנו של רנ"ט היו השיחות והאמרות מרבנו וכי
מדויקים בתכלית, ונמסרו מאחד לחברו כהוגן, עם חנם ויפים האמתי,
אולם אחר-כך כבר עלו בהם שבושים והיו צריכים לברר וללבן כל שיחה
וספור על נכונם.

ג-שח

הקפיד והתלוצץ על אלו הנוהגים לקדש בשבת בבקר על יין-שָׂרָף, ואמר:
"ממה נפשך הרי שזה המקדש או שכור הוא, או עם הארץ, כי כששוחתה
יותר מרביעית, הרי נוהג כשכור, וכששוחתה פחות מזה, הריהו עם הארץ,
כדיו השלחן ערוך, שצריך המקדש לשנות כשעור רביעית", ועל כן הנכון
הוא שיקדש כל אחד בביתו על יין וישתה כשעור. (כן נהג גם החוזה זי"ע,
מביאו ה"בית יצחק" [שמעלקיש]).

ג-שט

פעם בשנות המחלקת הגדולה, באמצע השמחה והרקוד שהיה בשמחת
תורה, יצא רנ"ט לרחוב הסמוך לקלויז עם חתיכת חלה "קוליטש",
והכריז ואמר בשמחה, גם חסידי ברסלב אוכלים קוליטש, "בראסקלווער
חסידים עסין אויך קוליטש". כאומר, על אף כל הרדיפות לא נתן ה' למוט
רגלינו ויש לנו כל צרכנו ובשפע.

ג-שי

כְּשֶׁהִתְפַּלֵּל פֶּעַם רַנ"ט בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה לְפָנֵי הָעַמּוּד וְהִגִּיעַ לְתִיבוֹת "אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ כִּלְיָה וְכוּ' וְשָׁנֵאת חֲנֻם מֵעֲלֵינוּ" אָמְרָה בְּצַעֲקָה וּשְׂאֵגָה נוֹרָאָה כְּזוֹ עַד שֶׁגָּעוּ כָּלֵם בְּבִכְיָה, עַל גְּדֹל שָׁנֵאת הַחֲנֻם שֶׁהָיָה עֲלֵיהֶם מִצַּד הַמְּתַנַּגְדִּים וְשָׁגַם בִּינֵינוּ עֲדִין אֵין הַשְּׁלוֹם בְּשָׁלְמוֹת כְּרָאוּי וְכִנְכוּן.

ג-שיא

פֶּעַם הַתְּאַרְחַ רַנ"ט אֶצֶל אֶחָד וְהִגִּישׁ לוֹ הֵלָה אֵיזָה מֵאֲכָל שְׁלֵא הָיָה לוֹ שׁוּם טַעַם כָּלֵל, אוֹלָם הָיָה חֵם מְאֹד, שֶׁבַח רַנ"ט אֶת הַמֵּאֲכָל וְאָמַר: "הוּ הוּ חֵם חֵם" וְלֹא הָרָאָה שׁוּם הִרְחָקָה לְמֵאֲכָל, אֶלָּא שֶׁבַח אֶת הַמֵּאֲכָל שְׁלֵא הָיָה בּוֹ שׁוּם מַעֲלָה חוּץ מִזֶּה שְׂמֵחִים.

ג-שיב

כְּמִסְפָּר, נוֹלַד רַנ"ט בְּשָׁנַת תַּקַּע"ד, וְכִבֵּר בְּשָׁנַת תַּקַּצ"ה כְּשֶׁהָיָה אָדָּם בֶּן עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה, כִּנָּה אוֹתוֹ מוֹהַרְנֵי"ת בִּ"מִכְתָּבֵיו" בְּשֵׁם "רַבִּי" נֶחֱמָן מִהֵיִסִּין.

ג-שיג

רבי נחמן מטולטשין זכרוננו-לברכה, החל להתפלל מוסף כשליח צבור בקבוץ אנ"ש בראש-השנה בשנת תר"ח, בהיותו בן שלשים וארבע שנים נולד בשנת תקע"ד, וקדם לזה התפלל ביום פפור בברסלב, ואז נתגלה כחו בתפלה, והתפלל עד סוף ימיו שנת תרמ"ד. לפניו התפללו כשליחי-צבור ברב השנים, רבי חייקל תלמיד רבנו זכרוננו-לברכה, וכן רבי יקותיאל בן רבי גרשון נינו של הרב מטרהוויצע זכרוננו-לברכה שמוהרנ"ת בעצמו הלביש לו את הקיטל, ושלח אותו להתפלל כמה שנים לפני העמוד.

ג-שיד

במוצאי יום-כפור, לאחר האכילה, היו אנ"ש נוהגים לבוא ולהתאסף לשעה מועטת בביתו של רבי נחמן טולטשינער זכרוננו-לברכה והיו מדברים יחד בעבודת ה' וחוזרים אז יחד על הנסחאות וכו'. והיה רנ"ט מרבה אז בשבחי מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה.

ג-שטו

על קברו נחרט: "פ"נ איש תם רבי נחמן ב"ר אברהם הלוי זכרוננו-לברכה", בלא שום שבחים, ואמר ראבר"נ בנו שאפלו תיבות אלו "איש תם" לא היו צריכים לכתוב אולם אבי באמת היה איש תם. "נאר מיין טאטע איז טאקי גיווען א תם".

ג-שטז

רנ"ט זכרון-לברכה החל להתפלל כשליח צבור בשני ימי ראש השנה בתפלת המוסף, בשנת תר"ח, אחר-כך בשנת תרי"א. כשבא רבי ליב קאנטאנטאנינער זכרון-לברכה לקבוץ בפעם הראשונה, התחלקו בתפלתם, שפיוס הראשון התפלל רבי נחמן ופיוס השני רבי ליב, ולאחר פטירתו של רנ"ט התפלל רבי ליב בשני הימים של ראש השנה. לאחר פטירתו של רבי ליב בשנת תרמ"ט החל רבי נחמן נעמירובער להתפלל בשני הימים, עד שנת תר"פ, בעוד שרבי אברהם סופר שטרנהרץ, ממשיך להתפלל תפלת שחרית כשליח צבור, עוד משנת תרמ"ה, ובשנת תר"פ החל להתפלל מוסף רבי לוי יצחק זכרון-לברכה, ומשנת תרפ"ב התפלל ר' אברהם זכרון-לברכה מוסף ורל"י שחרית.

ג-שיז

בזמנו של רבי נחמן טולטשנינער, היה רבי אליעזר ביאלסטוצקער זכרון-לברכה, מתפלל לפני העמוד בימי ראש-השנה את תפלת השחרית, ולאחר שעלה לארץ ישראל בשנת תרמ"ד, המשיך אחריו להתפלל רבי אברהם שטרנהרץ, בהיותו אז בגיל עשרים ושתים שנה.

ג-שיח

ג-שיט

רנ"ט זכה להכיר ולשמש את מוהרנ"ת עוד בצעירותו וילדותו ממש, בהיותו עוד ילד קטן כבן שבע, כי כשהיה מוהרנ"ת בא לשהות בהייסין לשבתות וכדומה, שהה בבית דודו רבי ראובן יוסף, והיה רנ"ט מסייע לו ולוקח עבירו את הסדור והשעון והמשקפים וכדומה לבית הכנסת, והיה

מוֹהֲרַנְיָתָּ מְחַבְּבוֹ מְאֹד וּמְקַרְבּוֹ עוֹד בְּיִלְדוּתוֹ.

ג-שכ

הָיָה מְקַפֵּיד עַל אֵלּוֹ שְׁנֵשְׂאָרוֹ לְשָׁהוֹת בְּאוֹמָאן יוֹתֵר מִשְׁנֵי שְׁבוּעוֹת בְּרְצִיפוֹת. (וע״ע להלן בסעיף תמ״ב)

ג-שכא

הָיָה נוֹהֵג לְחַזֵּר עַל הַשִּׁיחוֹת שֶׁשָּׁמַע מִמוֹהֲרַנְיָתָּ עִם רַבֵּי יֶצְחָק בֶּן מוֹהֲרַנְיָתָּ.

ג-שכב

לֹא יָדוּעַ אִם עָלָה לְבַקֵּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ג-שכג

מְזוּוּג רֵאשׁוֹן הָיָה לוֹ רַק בֵּת אַחַת, וּמְזוּוּגוֹ הַשְּׁנֵי נוֹלְדוּ לוֹ שְׁנֵי בָּנִים וְשָׁלֹשׁ בָּנוֹת, בְּתוֹ הָרֵאשׁוֹנָה הִתְחַתְּנָה עִם רַבֵּי יוֹדֵל ב״ר יֶצְחָק בְּעַר מְטַעֲפֵלִיק

זְכוּנוֹ-לְבָרָכָה. בַּת אַחַת הַתְּחַתָּנָה עִם רַבִּי גְדֻלָּה וּוְלוֹל בִּיר מְנַשֶּׁה
מֵאוּמָאן זְכוּנוֹ-לְבָרָכָה, וְאַחַת שְׁנֵקְרָאָה בְּשֵׁם מַלְכָּה וְנִשְׂאָה לְרַבִּי נְתָן
בְּיִטְלֵמָאכְעֵר זְכוּנוֹ-לְבָרָכָה, אַחַר כֶּךָ הַתְּגַרְשׁוּ כְּשֶׁרָצָה רַבִּי נְתָן לְעֵלוֹת
לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְנִשְׂאָה לְרַבִּי אֶלְטֵעֵר טְעַפְלִיקֵעֵר זְכוּנוֹ-לְבָרָכָה, וְעוֹד בַּת
בְּשֵׁם רַחֵל שְׁנִשְׂאָה לְרַבִּי יַחִיאֵל, בְּנִי, הָאֶחָד הַמְּיַחֵד הֵלֵא הוּא רַבִּי אֲבָרְהָם
זְכוּנוֹ-לְבָרָכָה, בְּעַל-מַחְבֵּר הַסֵּפֶר הַנֶּפְלֵא "בִּיאוֹר הַלְקוּטִים", "כּוֹכְבֵי
אוֹר",
וְעוֹד.

ג-שכד

מֵרַת אֶסְתֵּר שִׁינְדֵּל זִוְגָתוֹ שֶׁל רַנ"ט בְּזוּוֹג שְׁנֵי הַיְתָה אֶלְמָנָה, וְלֵאחֶר
הַתְּאֶלְמָנוּתָה הַתְּאֶכְסָנָה וְשֶׁהָתָה בְּבֵית אֲדִיל בַּת רַבִּינֵי, וְהִיא שְׁשֻׁדְכָה אוֹתָה
לְרַנ"ט, לְאַחֶר הַחֲפָה טְפָחָה לָהּ אֲדִיל עַל שְׂכָמָה וְאַמְרָה לָהּ "נְתַתִּי לָךְ בְּעַל
יָרָא שְׁמִים". הָיָה לָהּ בֶּן מְבַעֲלָה הָרֵאשׁוֹן בְּשֵׁם ר' יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה דָר
בְּטְשֵׁעֵרִין וְדָמָה מֵאֲד לְרַאבְר"נ.

ג-שכה

רַנ"ט זְכוּנוֹ-לְבָרָכָה הַתִּיַתֶם מֵאֲבִיו רַבִּי אֲבָרְהָם בְּהִיוֹתוֹ יָלֵד קָטָן וְדוֹדוֹ
רַבִּי רְאוּבֵן יוֹסֵף לְקַחוּ וְגִדְלוּ בְּבֵיתוֹ, רַבִּי רְאוּבֵן יוֹסֵף זֶה, הָיָה אִישׁ אֲמִיד
וְכִמּוֹ כֵן גָּאוֹן וְלַמְדָּן מוֹפְלָג, הֵם הָיוּ יַחַד חֲמִשָּׁה אַחִים, כָּלֶם מֵתְלַמִּידי
רַבִּינֵי, סָבוּ שֶׁל רַנ"ט נִקְרָא בְּשֵׁם רַבִּי יִשְׂרָאֵל.

ג-שכו

מוצאו היה מהייסין, נולד בשנת תקע"ד ובשנת תק"צ נשא אשה, ועבר לדור בטולטשין, ודר שם שמונה עשר שנים, עד לשנת תר"ח, אחר-כך עבר לדור בברסלב, עד לשנת תרכ"ו, גם כן משך שמונה עשר שנים, ובשנת תרכ"ו עבר לדור באומאן עד לשנת תרמ"ד, שוב משך שמונה עשר שנים, ובכ"ו ניסן שנת תרמ"ד נסתלק לעולמו לשלום.

זצ"ל

מטשערין

הרב

ג-שכז

לאחר פטירתו של רבי שמואל יצחק תלמיד רבנו זכרוננו-לברכה שכהן ברבנות בעיר טשערין, פנו אנ"ש להרב מטשערין שהיה אז אברך צעיר כבן עשרים, ובקשוהו שיבוא לכהן כרב על מקומו, ולא הסכים בשום אופן. פנו אנ"ש אל רבי נפתלי תלמיד רבנו שישתדל וישפיע עליו וישדלו לקבל עליו את על הרבנות, קרא אותו רבי נפתלי ודבר עמו, ובין דבריו אמר לו: "אתה שב בביתך ולמד כהרגלך, ואם בא אחד ושואלך איזה שאלה והנך יודע את התשובה מדוע שלא תענה לו?", "דו זיץ און לערן ווי דיין שטיינער, טאמער קומט איינער מיט א שאלה און דו ווייסט די תשובה פאר וואס זאלסטו עם נישט ענטפערן". ובדבריו אלו השפיע עליו והסכים לקבל עליו את על הרבנות, ואמנם כך נהג כל ימיו כהצעתו של רבי נפתלי. והשתבח בסוף ימיו שכל שנות רבנותו נהג כמו שצוה עליו רבי נפתלי, כנזכר-לעיל, שישב סגור בחדרו ועסק בתורה בהתמדה נפלאה. ולאחר זמן, כשראה והבחין באחד בשם רבי יחזקאל זכרוננו-לברכה שהיה תלמיד חכם ופוסק שכהן ברבנות מטעמו של הרבי מטשערקאס, שראוי לנהג ברבנות, מינה אותו לרב גם מטעמו, לבד מסדור גט שהתנה עמו שלא יסדר שום גט בלעדו. ובשאלות קלות ומזדמנות היו בני העיר פונים אליו, ובשאלות חמורות פונים היו להרב מטשערין.

ג-שכח

בעת התמנותו של הרב מטשערין, הייתה העיר שיכת למגידותו של הרבי רבי יעקב ישראל מטשערקאס בנו של הרב הצדיק רבי מרדכי

מִטְשָׁעֲרֵי לְצַ"ל, וְכִשְׁבָּא הָרַב לְכַהֵן כָּרַב בְּטְשָׁעֲרֵין, לֹא הִלְךְ לְקַבֵּל אֶת הַהִתְמַנּוּת מִהָרַבִּי מִטְשָׁעֲרֵי קַאס הַנִּי"ל כְּנֶהוּג, מִחֲמַת הַמַּחְלֶקֶת הַגְּדוּלָּה שֶׁהִיְתָה עַל אֲנִי"ש, חָרָה הַדְּבָר לְאֲנָשָׁיו מְאֹד, וְנִסְעוּ וְהִתְאַוְּנוּ לִפְנֵי רַבִּים בְּטְשָׁעֲרֵי קַאס, בְּאַמְרָם אֵף עַל פִּי שְׁבָאָמֶת לְמִדּוֹן גְּדוֹל וּמוֹפְלֵג הוּא, אוֹלָם הָפַר בְּכַד אֶת הַמוֹסָפִים מִכָּבֶד בְּעִנְיָן הַנְּהַגְת הַמַּגִּידוּת. אַחַר זֶמַן לֹא רַב בָּא הָרַבִּי לְשַׁבַּת שַׁבַּת בְּטְשָׁעֲרֵין כְּמִנְהַגוֹ לְשַׁבַּת בְּעִירוֹת שֶׁתַּחַת מַגִּידוּתוֹ, וְשׁוֹב לֹא הִלְךְ הָרַב לְקַבֵּל פְּנָיו כְּנֶהוּג. חָרָה לוֹ הַדְּבָר מְאֹד, שֶׁאֵף אַחַר שֶׁכָּבֶד בָּא הוּא בְּעֶצְמוֹ לְטְשָׁעֲרֵין, אֵף עַל פִּי כֵן אֵין הָרַב בָּא לְקַבֵּל פְּנָיו. בְּשַׁבַּת בְּבִקְרַת הַגִּיעַ לְהָרַב שְׁלִיחַ מִיַּחַד לְאֹמַר לוֹ שֶׁהָרַב מִטְשָׁעֲרֵי קַאס קוֹרָא לוֹ לְבוֹא אֶצְלוֹ. וְהִנֵּה הָרַב הָיָה נוֹהֵג לְדַבֵּר בְּשַׁבַּת רַק בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ [רְאֵה זֹהָר פְּקוּדֵי ר"ה] (בְּפֶרֶט לְאַחַר שֶׁחָבֵר אֶת הַסֵּפֶר "יְקָרָא דְשַׁבְּתָא"), עָנָה לְהַשְׁלִיחַ בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ "לְאַחַר הַבְּדִלָּה אָבוּא", חָרָה לְהַסֵּד הַדְּבָר עוֹד יוֹתֵר. בְּעֶרְבַת לְאַחַר הַבְּדִלָּה אָכֵן בָּא לְבֵית הָרַבִּי וְקִבְלוּ בְּסִבְרַת פְּנִים יְפוֹת, בֵּין דְּבָרָיו עָמוּ, שֶׁאָלוֹ: הֲאִם יֵשׁ לָכֶם סְמִיכָה לְרַבְנֵינוּ? וּמִמֵּי נִסְמַכְתֶּם? עָנָה לוֹ הָרַב: "יִוְדַע אֲנִי לְלַמּוּד", וְסִפֵּר לוֹ שֶׁהוּא בֵּן לְמִשְׁפָּחָה שֶׁכָּבֶד כְּהֵנוּ בְּרַבְנֵינוּ בְּעִירוֹת שׁוֹנוֹת מְשֻׁדָּה חֲמִשָּׁה עָשָׂר דוֹרוֹת. וְהִנֵּה הָרַבִּי מִטְשָׁעֲרֵי קַאס הָיָה לוֹקַח עָמוּ תַּמִּיד בְּנִסְיָעוֹתָיו אֶת תַּלְמִידוֹ הַגָּאוֹן מְקַאֲרִסִינַע, פָּנָה אֵלָיו הָרַבִּי מִטְשָׁעֲרֵי קַאס וְאָמַר לוֹ: "הָרַב מְקַאֲרִסִינַע לֵךְ וּבַחוּן נָא אוֹתוֹ", נִכְנְסוּ שְׁנֵיהֶם לְחֹדֶר פְּנִימִי וְדָבְרוּ בְּלַמּוּד עַד שֶׁהִתְפַּעַל הָרַב מְקַאֲרִסִינַע וְיָצָא וְהִכְרִיז לְהָרַבִּי מִטְשָׁעֲרֵי קַאס בְּהַתְלַהּבוֹת וּבְהַתְפַּעְלוֹת "יִכּוֹל הוּא לְכַהֵן כָּרַב בְּכָל תְּפִוצוֹת יִשְׂרָאֵל". מְאֹז נִשְׁתַּתְּקוּ כָּל הַקְּטָרוּגִים סְבִיב הָרַב, וְחֹזֵר הַשְּׁלוֹם לְעִיר. (סִבַּת הַדְּבָר שֶׁלֹּא בִקֵּשׁ הָרַב רְשׁוּת מִמֶּנּוּ הָיָה גַם, כִּי בָּא לְדוֹר שָׁם וְלִפְסֵק הַלְכוֹת לְאֲנִי"ש וְלְהַשׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ כְּתַלְמִיד-חָכֵם הַבְּקִי בְּהַלְכוֹת בְּלֶבֶד, בְּפִקּוּדָתוֹ שֶׁל רַבִּי נִפְתָּלִי תַלְמִיד רַבֵּנוּ, וְלֹא כָּרַב עִם כָּל הַמְּשַׁתְּמַע מִכָּד).

ג-שכט

נוֹהֵג הָיָה הָרַב מִטְשָׁעֲרֵין, בְּיוֹם שֶׁהִיְתָה חֲתוּנָה בְּעִיר, לְהִיּוֹת נְעוּר מְשֻׁדָּה כָּל הַלַּיְלָה וְלַעֲסֵק בְּתוֹרָה, כִּי אָמַר לְעֶצְמוֹ, הֲרִי לְכַתְּחִלָּה הִיְתִי צָרִיךְ לְלַקֵּחַ וְלִשְׁמַח בְּחֲתוּנָה עַד סוּפָה, וּמִשׁוּם כֵּן בִּישְׁבִי בְּבֵיתִי מְחִיב אֲנִי גַם לְהִיּוֹת נְעוּר וְלַעֲסֵק בְּתוֹרָה. פְּעַם הִיְתָה חֲתוּנָה בְּעִיר וְלֹא הוֹדִיעוּ מְשַׁמְשׁוֹ עַל קִיּוּם חֲתוּנָה זֹה, כְּשֶׁנּוֹדַע לוֹ אַחֲר־כֵּן מִחֲתוּנָה זֹה, שָׁאַל אֶת מְשַׁמְשׁוֹ מִשׁוּם מַה לֹּא הוֹדַעְתִּי מִשְׁמַחַת הַחֲתוּנָה? עָנָה לוֹ הַשְּׁמֵשׁ בֵּין כֵּן הֲרִי אֵין הָרַב נוֹהֵג לְלַקֵּחַ לְשִׁמְחַת הַחֲתוּנָה, גָּעַר הָרַב בְּמִשְׁמָשׁוֹ וְאָמַר לוֹ: "לְקַחְתָּ לִי לַיְלָה" "הָאִסְט מִיר צוֹגִינוּמַעַן אַ נְאֻכְט", וְאֵז נוֹדַע מִנְהַגוֹ הַקְּדוּשׁ הַזֶּה.

ג-של

בְּדֶרֶךְ הַנְּסִיעָה מִטְּשָׁעְרִין לְבִרְסֵלָב, עוֹבְרִים דֶּרֶךְ טְרֵהוּויטֶץ וְשָׁהָה הָרַב מִטְּשָׁעְרִין בְּבֵית רַבִּי שְׁמוּאֵל פִּיקֶסְעֵל, בְּחֻצוֹת לַיְלָה בְּדֶרֶךְ נְסִיעָתוֹ לְרֵאש־הַשָּׁנָה, כְּשֶׁהִתְעוֹרַר הָרַב לְעֲרִיכַת הַתְּקוּן הַתְּלֵהָב וְאָמַר: "אוֹנֶזֶעַר רַבִּי סְעֵנְדֶּעַר עַר אִיז דָּאָךְ גִּיט ווִי פְרוּם, רַעֲכֵט הָאָפּ אִיֶּצְטָעַר חֻצוֹת. רַבִּי סְעֵנְדֶּעַר שְׁלֵנוּ, הוּא הָרִי טוֹב וְכָשֶׁר, עוֹרְךְ עֲתָה "תְּקוּן חֻצוֹת".

ג-שלא

פֻּעַם כְּשֶׁבָאוּ שְׁנֵי אַבְרָכִים חֲשׂוּבִים לְהָרַב מִטְּשָׁעְרִין לְשָׂאֵלוֹ פִּירוּשׁ בְּמָה שְׂאוּמֵר רַבְּנוּ בְּתוֹרָה מִ"ט חֶלֶק א', מֵעֲנִין לֵב אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שְׁבוּעַר עַד אֵין סוּף וְכוּי עֵין שָׁם, כִּי הָיָה לָהֶם אֵיזָה וּפּוּחַ בְּפִירוּשׁ הַדְּבָרִים. נִעְנָה הָרַב בְּעֶצֶב וְאָמַר לָהֶם: פֻּעַם כְּשֶׁהָיוּ שׂוֹמְעִים דְּבוּר כְּזֶה הָיוּ שׂוֹמְעִיו בּוֹעֲרִים וְיוֹקֵדִים לְשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וְכִיּוֹם שׂוֹאֲלִים מָה הַפִּירוּשׁ, "אַמָּאֵהֶל אִז מ'הָאֵט גִּיהֶעֱרַט אִזָּא דְּבוּר הָאֵט מְעַן גִּיבְרֶעֱנֵט און גִּיפְלֶאקֶעֱרַט צוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, און הֵיִינֵט פֶּרֶעֱנֵט מְעַן שְׂאֵלוֹת".

ג-שלב

כְּשֶׁאָמַר פֻּעַם אֶחָד מֵאַנְי"ש לְהָרַב, אַחַר יְמֵי הַפֶּסַח, הִנֵּה כְּבָר עָבְרוּ יְמֵי הַפֶּסַח, אָמַר לוֹ הָרַב שְׁלֵא נִכּוֹן לֹאמַר כֵּן אֶלָּא צָרִיךְ לֹאמַר שֶׁהַפֶּסַח כְּבָר נִכְנָס וְלֹא שְׁעָבַר, "אַרְיִין גִּינוּמְעַן דָּעַם פֶּסַח", עַל פִּי מָה שְׂרַבְּנוּ אוֹמְרֵי בְּתוֹרָה קַל"ה עַל הַפֶּסוּק "כִּי אֶקַּח מוֹעֵד" שְׂמִקְבָּלִין וְלוֹקְחִים אֶת הַיּוֹם-טוֹב וְעַל יְדֵי זֶה זּוֹכִין לְעֲנֹהָ, כְּמַבּוֹאֵר שָׁם בְּפִנְיֵם הַתּוֹרָה, עֵין שָׁם, וְכֵן נִעְשָׂה בְּכָל חַג כְּשֶׁמְכַבְּדִים אוֹתוֹ כְּרֵאוּי, שְׁנִלְקַח וְנִכְנָס לְטוֹבָה בְּמִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם.

ג- שלג

אחר שחבר הרב את ספרו הנפלא והמפורסם "יקרא דשבתא" שוב לא היה ישן בכל השבת, מרב הרגשו בקדשת השבת, וכן אחר שחבר את הספר "גירח האייתנים" לא היה ישן כל הלילה והיום הראשון של ראש-השנה.

ג- שלד

רבי אברהם שטרנהרץ זכרוננו-לברכה, קבל על עצמו את משרת המלמדות לבני רבי 'בוניא' מעיר קרימנטשוק, שהיה עשיר גדול, והיה רבי בוניא שולח עבורו עגלה מהודרת כדרך העשירים מדי תחלת שבוע שתביאהו לקרימנטשוק ותחזירו בחזרה בסוף השבוע, פעם כשראהו הרב מטשערין חוזר עם העגלה המהדרת, אמר לו בקפידא בלשונו הצח: "אה, אשר בחר בנו", והדגיש את תיבת "בנו" כאומר "בוניא", כי לא מצא חן בעיני הרב זכרוננו-לברכה נסיעתו במקרה הדורה כזו המנקרת עיני האנשים, והקפיד עליו מאד.

ג- שלה

בלילה הראשונה לאחר פטירתו של רבי אפרים ב"ר נפתלי, הלך הרב בחדרו אנה ואנה כל הלילה כשהוא סר וזעף, ואמר בכאב ובצער: "פטירתו של ר"א בן רבי נפתלי אינה מנחת לי לישון". "ר' אפרים לאזט מיר נישט שאפן".

ג-שלו

ספר רבי ישראל קארדוֹנער זכרונו-לבִּרְכָה לְרִי"ב אוֹדְעֶסְעֶר שְׁלִיט"א,
שָׁפַל מִי שָׁרֵק הַבֵּיט עַל צוּרְתוֹ שֶׁל הָרֵב מְטֹשְׁעֵרִין נֶפֶל עָלָיו פֶּחַד וּמוֹרָא
גָּדוֹל, כִּי הִיָּתָה לוֹ צוּרָה וְהַדְרַת פָּנִים מוּפְלָגָת מְאֹד, וְכֵן שָׁמַע רל"י מֵאַנְי"ש
שֶׁהַכִּירוּהוּ.

ג-שלז

ספר רבי אברהם שטרנהרץ לרל"י זכרונו-לבִּרְכָה, שֶׁפַּעַם בָּעֵת שֶׁמָּחַת
בְּרִית מִיָּלָה, אָמַר הָרֵב מְטֹשְׁעֵרִין שְׁיֹצֵא מְבוֹאֵר מִדְּבַרֵי הָאֶרֶץ הַקְּדוֹשׁ
שֶׁבָּעֵת בְּכִית הַתִּינוֹק בָּעֵת חֲתוּן בְּשֵׁר עָרְלָתוֹ אִז מְקַבֵּל הוּא אֶת הַצֶּלֶם
אֱלֹקִים, "מִמֶּשׁ שְׁאִפְשֵׁר לְרֹאוֹת זֹאת". "מִמֶּשׁ אִז מִקְעוֹ דָּאֵס זְעָהוֹ".

ג-שלח

הָרֵב מְטֹשְׁעֵרִין זְכָרוֹנוֹ-לְבִרְכָה וְכֵן רַבִּי מִיכָלֶע בֶּן רַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהֲרַנְ"ת
זְכָרוֹנוֹ-לְבִרְכָה, לֹא הִנִּיחוּ תְּכֵלֶת בְּצִיצִית, שֶׁהִתְגַּלְּה בָּאוֹתוֹ עֵת עַל יְדֵי
הַרְה"צ מְרַאדְזִין זְצ"ל.

ג-שלט

רבי נתן בייטלמאכער הָיָה הַסּוֹפֵר וְהַכּוֹתֵב שֶׁל הָרַב מְטֻשְׁעֵרִין, וְהָיָה
מְשֻׁלָּם לוֹ הָרַב שָׂכָר נָאָה וּמְכַבֵּד.

ג-שמ

כְּשֶׁמָסַר הָרַב מְטֻשְׁעֵרִין אֶת סִפְרָיו לְדָפוּס, אָמַר כְּמִתְאוּנָן עַל יְרִידַת עֵרֶךְ
לְמוֹד וְעֵסֶק הַתּוֹרָה בְּיָמֵים אֵלּוּ בְּצַחוֹת וּבְכָאֵב: "כִּיּוֹם" צָרִיכִים לְחַדֵּשׁ
דְּבָרֵי תּוֹרָה לְבַד, וּלְבַד לְהַדְפִּיסָם, וּלְבַד לְלַמּוֹד בָּהֶם, וּלְבַד גַּם לְקַיֵּם אֶת
הַנְּאֻמָּה בָּהֶם.

ג-שמא

רבי חיים בן הרב מטשעריין, הָיָה חֲתָנּוֹ שֶׁל רַבֵּי מִשֶּׁה בְּרֶסֶלְבֵּר זְכוּרֹנוֹ-
לְבִרְכָה, וַיֵּשֶׁב עַל פְּסָא אָבִיו וְכַהֵן כָּרַב בְּטֻשְׁעֵרִין, בְּשָׁנַת תַּרְצ"ו, בָּא לְקַבּוּץ
אֲנִי"ש בְּאוּמָאן, וּבְצוּם גְּדֻלָּה כְּבָדוֹ אוֹתוֹ בַּעֲלִיָּה לַתּוֹרָה, בְּאִמְצַע פֶּרֶץ בְּבִכּוּי
רַב, וְאַחַר כֵּן כְּשֶׁדִּבֶּר עִם אֲנִי"ש, הִסְבִּיר לָהֶם סִבַּת בְּכִיתוֹ, וְאָמַר: "כְּבָר
שֶׁשׁ עֶשְׂרֵה דוֹרוֹת מְמַנִּי וּלְמַעַלָּה הָיוּ כָּלֶם רַבָּנִים וְצַדִּיקִים, וְכֵאֵן בְּהַצְבִּיעוֹ
עַל עֲצָמוֹ זֶה מִפְּסִיק", "אוֹן דָּא שְׁטַעֲלֵט זֵיד דָּאס הָאֵפ". כִּי בְּנָיו כְּבָר לֹא
הָיוּ רְאוּיִים לְרַבְּנוּת. הוּא דָּמָה בְּפָנָיו מְאֹד לְאָבִיו הָרַב מְטֻשְׁעֵרִין, וְהָיָה
מְקוּשָׁר מְאֹד לְרַאבְרִי"ן, וְאַחֲרַי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַגִּי'ל בָּא לְרַל"י וְאָמַר לוֹ
שְׁמַעְתִּי שְׁהֵייתֶם כְּרוּכִים מְאֹד אַחֲרַי רַאבְרִי"ן אִם כֵּן בָּא נָא וּנְדַבֵּר יַחַד
בְּשַׁבְּחוֹ, הוּא הָיָה אִזְ כְּבָר זָקֵן וּבָא בְּיָמֵים.

ג-שמב

בַּעַת שְׂרָקְדוֹ פֶּעַם אֲנִי שׁ שְׁבִטְשָׁעֲרִין עוֹבְדֵי הִי הָעֲנִים עִם הָעֲשִׁירִים
וְהַגְּבִירִים, אָמַר וַיִּרְשׁ אֹז הָרַב בְּדָרְךָ צַחוּת אֶת הַפְּסוּק (תהלים סח):
"מִלְּאֲכֵי צָבָאוֹת יְדוּדוֹן וְיָנוֹת בֵּית תַּחֲלֵק שְׁלָל", וְהֵינּוּ מִלְּאֲכֵי
צָבָאוֹת שֶׁהֵם עוֹבְדֵי הִי הָעֲנִים הֵם צָרִיכִים לְרָקוֹד, וְהָעֲשִׁירִים וְהַגְּבִירִים,
צָרִיכִים אֲז לְחַלֵּק וּלְפָזֵר מְעוֹתֵיהֶם לְצַדִּיקָה לְאֵלֵי הָעֲנִים הַרוֹקְדִים, וְזֶהוּ:
"וְיָנוֹת בֵּית תַּחֲלֵק שְׁלָל". *

ג-שמג

סֵפֶר ר"א סוֹפֵר זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה לְרַלִּי שֶׁלְפָנַי חֲתוּנָתוֹ שֶׁהִתְחַתֵּן בְּגִיל שֵׁשׁ-
עָשָׂרָה עֶבֶב הָרַב מְטִשְׁעֲרִין אֶת חֲתוּנָתוֹ לְמִשְׁךָ זָמֵן, בְּכַדִּי שְׁיִסְפִיק לְסִים
אֶת כָּל הַשִּׁס לְפָנַי חֲתוּנָתוֹ.

ג-שדמ

הַמְּלִיץ פֶּעַם עַל רַבִּי פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהָיָה בַּעַל דְּקָדוּק גָּדוֹל אֶת הַפְּסוּק
(תהלים נג): "הֵיט מִשְׁכִּיל, וְאֵף עַל פִּי כֵן דוֹרֵשׁ אֶת אֱלֹקִים", וְלֹא
כִּהְחֹקְרִים וְהַמְּדַקְדְּקִים הַמְּשַׁכִּילִים שֶׁהֵם הַכְּבִיִּים מְזֶה.

ג-שמה

בַּעַת שֶׁפָּנּוּ אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל אֲנִי שׁ בְּטִשְׁעֲרִין, שֶׁהָיָה יָפָה עַד לְהַפְּלִיא
וְהָיָה גָּדוֹל כְּאַרְמוֹן עִם גֵּן גָּדוֹל מְסַבֵּב, הַשְּׁתַּדְּלוּ מְאֹד הַגְּבִירִים לְקִנּוֹת
מְקוֹמוֹת (שְׁטַעַט בְּלַע"ז) בְּמִזְרָח, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ הָיָה בְּמְקוֹמוֹת שֶׁבְּמִזְרָח דּוֹחֵק
רַב, וּכְשֶׁרָאָה הָרַב מְטִשְׁעֲרִין זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אֵיךְ שֶׁהֵם מְצִטּוֹפְפִים
וּמִתְגוֹדְדִים עֲבוּר זֶה, אָמַר: "הַגּוֹפּוֹת אֲכֹן מְצִטּוֹפּוֹת אֲבָל הַלְּבָבוֹת

רחוקים, "די גופים שטויפן זאך אבער די הערצער זיינען ווייט".

ג-שמו

שבח את אחיו רבי חיים זכרוננו-לברכה על שזכה להיות רב בברסלב ששם היו עובדי ה' גדולים, ואמר כמתאוונן: אחי רב בברסלב ואני בטשערין.

ג-שמז

איזה אנשים מאנ"ש שלא הכירו במעלתו של ראבר"נ זכרוננו-לברכה אמרו לו פעם עליו, שלפי דעתם הרי הוא חסר דעה חס ושלום, כי כידוע עבד את ה' בעבודות מפלגות עד שנדמה היה להם כד, נענה הרב ואמר להם: "אולי הוא הגנני" המובא בספרי מעשיות מעשה מהז' בעטלערס עין שם, "אפשר איז ער גאר דער אנראדניק" - שהיה כמשגע בעיני הבריות.

ג-שמח

נולד לו בן כששערו ראו לזכות כזקן, אמר הרב: "בני נולד יהודי זקן", "ער איז גיבארן גיווארן א אלטער יוד", ולאחר שנה נפטר, ואמר: שהתינוק בא להשלים את השבעים שנה של אביו רבי הירש ליב, שחי רק ששים ותשע שנים, ובא התינוק להשלים לו את שנותיו לשבעים. ואמר אז: שעניני הנשמות הם מהדברים הכי נעלמים מעין כל חי. אחר-כך בימי השבעה חלם לו להרב שראה את אביו ר' הירש ליב אוהז את התינוק בחיקו, ואמר להרב: "אני כבר אלמד עמו אני כבר אלמד עמו"

”איך וועל שוין מיט אים לערנען” ! :

ג-ש מט

שפח פעם מאד את רבי ישראל מקארדאן ואמר: ”אולי עליו התפנו רבנו בסוף המעשה מזבוב ועכביש, שמספר שם מהמלך שחלם לו שהיה בידו אבן טוב שקורין דומיט שהיה עליו כל מיני חן” וכו’, עין שם.

ג-ש נ

ספר רבי אברהם ”שטרנהרץ” סופר, שפעם בילדותו בערב ראש-השנה קרא אליו הרב מטשערין זכרוננו-לברכה, ואמר לו: ”לך ראה נא איך שאברך מדבר בעבודת השם ותברך על פי דרך רבנו”, בהצביעו בידו על רבי פנחס קיבליטשער, שעמד ודבר עם אנ”ש מעבודת השם ותברך ”געה זעה ווי א יונגער מאן רעדט פון רעבינס זאד”.

ג-ש נא

נוהג היה לעבור בערב ראש-השנה בין אנ”ש שבאו לקבוץ לראש-השנה והביט על כל אחד ואחד מאנ”ש והיה אומר שזה בחינת ”ראית פני הצדיק” המובא בדברי רבנו זכרוננו-לברכה בתורה ד’ ועוד (ועין בפרושו בספר ”פרפראות לחכמה”).

ג-שנב

לרב ענותנותו לא היה מדבר בשום פעם דברי תורה לפני העולם, אולם פעם אחת בראש-השנה באו כמה מאנ"ש אל מקום אכסניתו והפצירו בו מאד, ולא היה יכול לסרב ודבר לפניהם והשתוממו כל השומעים אותו.

ג-שנג

בתחלת התקרבותו של רבי ישראל מקארדאן זכרונו-לברכה, הלך לשמוע ולקבל דברי התעוררות מהרב מטשערין זכרונו-לברכה, לאחר כמה ימים שנהג כן הפסיק מעצמו הרב לדבר עמו, וכששאלו רבי ישראל על זה, ענה לו הרב פשדמעות בעיניו, ואמר לו: אני לא זכיתי לשמש הרבה את מוהרנ"ת בחייו, ומשום כן אין לי דבורים בשבילך, אולם לך למחיתני רבי משה ברסלבר שזכה לשמש הרבה את מוהרנ"ת ושמע ממנו, ומאז דבק רבי ישראל מקארדאן ברבי משה זכרונו-לברכה ונהפך לתלמידו המובהק, עד שהיה מכנהו "רבי ומורי רבי משה", והיה שומר מדי שנה את יום ה"יארצייט" שלו כבן על אביו.

ג-שנד

פעם למד לפני הצבור אחד מאנ"ש החשובים מאמר כ"ו שבלקוטי מוהר"ן חלק א', ובמקום הפסוק "יפרח בגמיו צדיק" שמביא שם רבנו לענין שהצדיק נקרא אפרוח, הזכיר גם את הפסוק "צדיק פתח יפרח" (תהלים צב), הקפיד עליו הרב מטשערין זכרונו-לברכה ואמר לו: אם רבנו מביא את הפסוק הנ"ל, הרי שפונתו דייקא על פסוק זה, ומדוע תשנה ותוסיף. והוכיח לו באר היטב בפשט המאמר שבכונה גדולה ובדוקא הביא רבנו את הפסוק הנ"ל.

ג-שנה

נענה פעם ואמר: ללמוד אני באמת יודע, אבל אח יש לי לחסיד, "לערנען קען איך, אבער א ברודער האב איך פאר א חסיד". בהתפוננו על אחיו רבי חיים, רב עיר ברסלב.

ג-שנו

בהיותו ילד קטן, בעת בדיקת חמץ, לקח אותו אביו רבי הירש ליב, שיעזור לו בבדיקת החמץ, ופתאום נעלם ממנו וחפשו אביו עד שמצאו בהעליה יושב ולומד בהתמדה את מסכת פסחים, והקפיד עליו אביו ואמר לו: וכי בעת הזמן ללמוד, בעת צריכים לקיים מצוות בדיקת חמץ, ומספרים ששים באותו לילה את כל המסכת.

ג-שנז

בטשערין, דר שוחט אחד מחשובי אנ"ש, בשם רבי דוד שוחט זכרונו-לברכה, היה גם הבעל תוקע בראש-השנה באומאן. פעם באיזה שבת כשעשה הרב קדוש ושמחה אחר התפלה, הבחין ברבי דוד ששוחטה ממשקה המשכר יותר מהנכון, לא מצא הדבר חן בעיני הרב, ותיכף לאחר השבת פטרו ממשרת השחיטה, ונעשה רעש מזה, ובאו אנשי טשערין הגבירים והמכבדים, לבקש מהרב שיותר וירחם עליו, אולם כל בקשותיהם נדחו מפני החלטתו הנחושה, ולא התפעל אפלו מאיומיהם שיעבירוהו ממשרת הרבנות, אחר כך הגיעו לידי פשרה שבנו של רבי דוד ילמד הלכות שחיטה וימשיך הוא בעבודת הקדש במקום אביו.

ג-שנח

כְּשֶׁנִּגְשׁ פֶּעַם אֶחָד מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר טָשְׁעָרִין בְּעִזּוֹתוֹ, וְאָמַר בְּאָזְנֵי הָרֶב אֶת
'בְּרָכוֹת הַשָּׁחַר'. כְּשֶׁסִּים רָמַז לוֹ הָרֶב בְּפִקְחוֹתוֹ: הַמִּשְׁדָּ נָא וְאָמַר הַלָּאָה:
"יְהִי רָצוֹן שְׁתַּצִּילֵנִי וְכוּ' "מַעֲזֵי פְּנִים" וְ"מַעֲזוֹת פְּנִים". כִּי הָיָה זֶה חוֹצֵפָה
וְדָרָךְ עִזּוֹת מִצְדוֹ.

ג-שנט

בְּרֵאש־הַשָּׁנָה הָיָה הָרֶב מְטָשְׁעָרִין מֵאֲרִיךְ בְּתַפְלָתוֹ מְאֹד, כִּי הָיָה מְתַפְלֵל
כְּוֹתִיקִין וְהֵאֲרִיךְ בְּתַפְלַת יִיחַ כָּל כָּךְ עַד שֶׁסִּים אֶת תַּפְלַת יִיחַ בְּיַחַד עִם
כָּלל אֲנִישׁ שְׁלֵא הִתְפַּלְלוּ כְּוֹתִיקִין.

ג-שס

לְהָרֶב מְטָשְׁעָרִין הָיוּ שְׁנֵי בָּנִים, רַבֵּי חַיִּים שֶׁשָּׂמַשׁ אַחֲרָיו בְּרַבְּנוּת בְּטָשְׁעָרִין,
וְעוֹד בֶּן שְׁדָר בְּעִיר סְמִילָא, וְכֵן שְׁנֵי בָּנוֹת, בֵּת אַחַת הִיְתָה פְּלֵתוֹ שֶׁל רַבֵּי
יְחִזְקֵאל הָעֵשִׂיל זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, וְיִלְדָה לוֹ רַק בֵּת אַחַת, כִּי בְּעֵלָה לֹא
הֵאֲרִיךְ יָמִים, וְעוֹד בֵּת אַחַת שֶׁנִּשְׁאַה לְרַבֵּי נַפְתָּלִי הָעֵרֶץ אָבִיו שֶׁל רַבֵּי
אַבְרָהָם שְׁטַרְנֵהָרֶץ זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, וְנִפְטְרָה בְּלִידָתָהּ אֶת רַבֵּי אַבְרָהָם
שְׁטַרְנֵהָרֶץ זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה.

ג-שסא

בְּשִׁלְשֵׁת שָׁנָיו הָאֲחֵרוֹנוֹת הָיָה מְשַׁתֵּק בְּכָל חֶלְקֵי גּוּפוֹ, אוֹלָם צָלוּל הָיָה בְּדַעְתּוֹ בְּתַכְלִית עַד עֵת פְּטִירָתוֹ, וּבָעֵת חָלְיוֹ שָׁכְרוּ עֲבוּרוֹ אַנִּי"ש אִישׁ אֶחָד מֵאַנִּי"ש שֶׁיַּעֲמֵד לְפָנָיו וַיִּשְׁמְשֵׁנוּ בְּכָל הַצְּטָרְכוֹתָיו, שֵׁם הָאִישׁ הָיָה "וּוֹלוּל" זָאב, וְהֵנָּה לְרֵב הַשְּׁמוּשׁ הַקְּשָׁה שֶׁהָיוּ צָרִיכִים בְּשֶׁבִיל לְשִׁמּוֹשׁ, הַבְּחִין פֶּעַם הָרַב אִיךָ שֶׁאִינוֹ מְכַבְּדוּ כְּרֵאוּי בָּעֵת שֶׁשִּׁמְשׁ לְפָנָיו, פָּנָה אֵלָיו הָרַב וְאָמַר לוֹ בְּנִיחוּתָא: "וּוֹלוּל אִיךָ בֵּין שׁוֹיִן גִּוּוֹאֲרֵן בֵּי דִיר וּוֹאֲלוּל"? (וּוֹלוּל בְּלַע"ז פְּרוֹשׁוֹ זֹל) "וּוֹלוּל כְּבָר נְהִייתִי זֹל בְּעֵינֶיךָ" ?

ג-שסב

בְּשִׁלְשֵׁת שָׁנָיו הָאֲחֵרוֹנוֹת, הָיָה הָרַב מְשַׁתֵּק בְּכָל חֶלְקֵי גּוּפוֹ כַּנֶּזְכָּר-לְעֵיל, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁהִגִּיעוּ יְמֵי רֵאשׁ-הַשָּׁנָה, הִתְחַנֵּן לְבָנָי בֵּיתוֹ שֶׁיִּסְדְּרוּ עֲבוּרוֹ נְסִיעָה נוֹחָה וַיִּקְחוּהוּ לְאוּמָאן, וְהִזְכִּיר בְּמַלְיָצָה אֶת הַמּוּבָא בְּתוֹרַה ד' חֶלֶק א' עַל "וַיִּשְׁדִּיּוּהוּ לְגוֹדָא" עֵינן שָׁם, וְאָמַר "הַשְּׁלִיכוּ אוֹתִי לְצַדִּיק" "וּוֹאֲרֶפֶט מִיר צוּם צַדִּיק", אוֹלָם בָּנָיו בְּחֶשְׁשָׁם לְבָרִיאוֹתוֹ לֹא לָקְחוּהוּ, וְלֹא הִשְׁתַּתְּףָּ בְּקַבּוּץ בְּאֵלוֹ הַשָּׁנִים.

ג-שסג

בָּעֵת הַלְוִיָּתוֹ שֶׁל הָרַב מְטַשְׁעֵרִין זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, טָבְלוּ כָּל בְּנֵי הָעִיר בַּמְּקוֹה וְהִשְׁבִּיתוּ כָּלִיל אֶת הַמְּסַחֵר, וְכַבּוּד גְּדוֹל עָשׂוּ לוֹ בְּמוֹתוֹ. וְהָיָה אַז בֵּין תּוֹשְׁבֵי הָעִיר הִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה לְתַשׁוּבָה.

ג-שסד

גָּסַס שְׁלָשָׁה יָמִים רְצוּפִים לִפְנֵי פְּטִירָתוֹ.

ג-שסה

כְּשֶׁשָּׁאָלוּ פְּעַם אַנְי"ש אֶת הָרַב מִטְּשַׁעְרֵינוּ, מִדּוּעַ אֵינוֹ מְדַבֵּר וּמוֹסֵר שְׁעוֹרִים בְּעֵנְיָן רַבֵּנוֹ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה לִפְנֵי אַנְי"ש, עָנָה וְאָמַר: כּוֹתֵב אֲנִי אֶת הַכָּל בְּסִפְרִים וּבְהֵם יִמְצְאוּ כָּבָר אַנְי"ש דְּבָרֵי מוֹסֵר וְיִרְאֵת שְׁמַיִם, הַמְּשִׁיבִים אֶת הַנֶּפֶשׁ.

ג-שסו

כְּשֶׁרְצוּ אַנְי"ש לְכַבֵּד אֶת הָרַב בְּרֵאשׁ-הַשָּׁנָה בְּעֵת הַקְּבוּץ, כָּפִי הַכְּבוֹד הָרְאוּי לוֹ, לֹא הִנִּיחַ לָהֶם לַעֲשׂוֹת זֹאת, וְאָמַר לָהֶם בְּהִלְצָה: "אֶת הַרְבֵּנוֹת הַשְּׂאֲרָתִי בְּטְשַׁעְרֵינוּ". דְּהֵינּוּ שָׂבָא לְאוּמָאן לְבַדּוֹ כְּאִישׁ פְּשוּט לְלֹא הַרְבֵּנוֹת, כִּי רָצָה שְׂיַחְשִׁיבוּ אוֹתוֹ בְּרֵאשׁ-הַשָּׁנָה כְּאֶחָד מֵאַנְי"ש הַפְּשוּטִים. "דָּאֵס רַבְּנוֹת הָאֵב אִיד אַבְעָר גִּילְאִזְט אִין טְשַׁעְרֵינוּ".

ג-שסז

סֵפֶר רַבֵּי אַבְרָהָם שְׁטַרְנְהַרְץ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, שֶׁסִּפֵּר לוֹ הָרַב מִטְּשַׁעְרֵינוּ, שְׁכַשְׁהֶכִיר אָבִיו רַבֵּי הִירֶשׁ לֵיב שֵׁישׁ בְּכַחוֹ לְחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה, אָמַר לוֹ שְׂיִשְׁתַּדֵּל שְׁעַקֵּר חֲדוּשָׁיו יְהִיו בְּעֵנְיָנִי עֲבוֹדַת ה' מִמֶּשׁ כְּעֵין הַמוֹבָא בְּתוֹרָה נ"ד, בְּעֵנְיָן לְאִדְבָקָא מַחְשְׁבַתִּיהָ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וּמִעֵנְיָן הַסְתַּפְּקוּת, וּמִעֵנְיָן

שְׂמֵחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְחִצּוֹת וְכוּ', וּבְעֵינַיִם אֵלּוּ יִהְיוּ עֶקֶר חֲדוּשָׁיו. *

ג-שסח

פַּעַם נִסְעוּ הָרַב מִטְשָׁעֵרִין וְרַבֵּי אַבְרָהָם בְּעֵרְנֵייו בֶּן אֲדִיל בֵּת רַבֵּנוּ וְעוֹד מֵאַנְיִ"שׁ שְׂמַעִיר טְשָׁעֵרִין עַל רֵאשׁ-הַשָּׁנָה לְאוֹמָאן, בְּאַמְצַע הַדְּרָךְ נִעְצְרוּ לֶאֱכֹל וְלִפּוֹשׁ בְּאִיזָה אַכְסֵנְיָה, בְּאַמְצַע הָאֲכִילָה שְׂאֲכְלוּ שָׁם, זָרַק רַבֵּי אַבְרָהָם בְּעֵרְנֵייו בְּבִדְיַחוּתָא וְלֵאוֹת שְׂמֵחָה, קָלַפֶּת דְּבַר-מָה לְכוּן הָרַב מִטְשָׁעֵרִין, וְנִעְשָׂה מְזָה שְׂמֵחָה וְחֻדוּהָ. רַבֵּי אַבְרָהָם הָיָה מְבַגֵּר מִהָרַב מִטְשָׁעֵרִין בְּכַעְשָׁרִים שָׁנָה וְיֹתֵר.

ג-שסט

פַּעַם כְּשֶׁהִלָּךְ הָרַב מִטְשָׁעֵרִין זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה בְּלוּי אֶחָד מֵאַנְיִ"שׁ לְהַשְׁתַּטַּח עַל צִיּוֹן רַבֵּנוּ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, זָרְקוּ עֲלֵיהֶם כְּמָה רִיקִים מִצַּד הַמִּתְנַגְּדִים חֲתִיכַת צוּאָה וּפְגָעוּ בְּגַב הָרַב, הִתְחִיל הַלָּה לְצַעֵק עַל עֲזוּתָם הַגְּדוּלָה לְפָגַע בְּרַב מִפְּרָסָם כְּמוֹהוּ, עָנָה לוֹ אֶחָד מֵהֶם: "הוּא - בְּהִתְכַּוְּנָם עַל הָרַב לְפַחוֹת שׁוֹתֵק, אֵתָה עוֹד מְדַבֵּר", כִּי הָרַב עֲצָמוּ הִבְלִיג עַל מַעֲשֵׂיהֶם וְהִלָּךְ לְדַרְכּוֹ כְּאֵלּוּ לֹא אָרַע דְּבַר. וְרַק כְּשֶׁהִגִּיעַ לְצִיּוֹן רַבֵּנוּ רַחֵץ אֶת הַבְּגָד.

ג-שע

כְּשֶׁחֲתַן פַּעַם אֶחָד מִבְּנֵי בֵיתוֹ, לֹא רָקַד וְצָהַל בְּחִתּוֹנָתוֹ כְּנָחוּג, כְּשֶׁשְׂאֵלוֹהוּ לְדַבֵּר זֶה, עָנָה וְאָמַר: "כְּשֶׁיְחִיו זֹיג זֶה מְשָׁךְ כְּמָה שָׁנִים אִז אֲגִיל וְאֶשְׂמַח וְיִהְיֶה לִי זֹאת לְמַזָּל טוֹב", וְאָכַן כֶּף הָיָה, כִּי לֹא עָלָה זְוִיגָם יָפָה וְנִכְרְדוּ

ג-שעא

ג-שעב

היה איזה זמן, שהמפתח של בית ציון רבנו היה ברשותו של ראב"ן זכרון-לברכה, וספר בגדלתו של הרב מטשערין ומהרגשותו בקדשת הציון, שבא פעם לאומאן ובקש ממנו שיפתח לו את בית הציון והלך עמו ופתח לו, וראה איך שנעמד הרב ואמר את "התקון הכללי" בקול חרישי, כשהתקון בגדיו מכסה את פניו, ועמד ובכה כל כך עד שנטבו פניו לגמרי לרב שטף הדמעות, ואחר כך אחר שעמד כך משך זמן רב, הוציא מטפחת מכיסו ופרסה על הרצפה והתישב עליה, והמשיך בתפלתו, וסיים ואמר רבי אברהם בעצב: "והיום לוקחים לציון כסאות", "אוינו היינט נעמט מען ביינקלאך".

ג-שעג

ספר ר' אברהם שטרנהרץ זכרון-לברכה ששמע מהרב מטשערין לענין חבורו ספריו הקדושים "דרך חסידים" "לשון חסידים" שחברם לתועלת אנ"ש וכדי שלא תשתכח תורת הבעל-שם-טוב.

ד-שיז

בעת המחלקת על רבי דב, השוחט מנעמירוב, בענין השחיטה, שנתן תקיעת כף להמתנגדים שלא יחזר ל"אולתו" ללמד ולהגות עוד חלילה בספר "לקיטי מוהר"ן" ואחר כך נודע להם שהוא ממשיך ללמוד בו. ומשום כך פטרוהו המתנגדים ממלאכת השחיטה, והסכים רבם שיקחו אנ"ש איזה שוחט שיכצו, אולם בשום אופן לא את רבי דב, מחמת שהפר את התקיעת כף שנתן, ועשו "שער החרסית" ששם זרקו את כל הכלים ש"נטמאו" כביכול בבשר שחיתתו. פנה רבי דב במצוקתו להרב מטשערין ושאלו מה דינו להלכה, ענה לו הרב: "להם היה אסור לקחת ממך תקיעת כף על ענין זה, ולך היה אסור לתת להם תקיעת כף. והוא עולה של שניכם". לבסוף עזב השוחט את עיר נעמירוב ועבר לדור בברסלב, ומשם עבר לדור בטעפליק, ולהיכן שהגיע נתעוררה מחלקת סביב ענינו, עד שפנה אליו רבי נחמן מטולטשין ואמר לו: התקרבת אלינו כדי לעורר עלינו מחלקת הנח את הסכין. "לייג אנועק דעם קנינגל", ושמע לקול רנ"ט ועזב את מלאכת השחיטה ועלה לארץ ישראל ונעשה מלמד בטבריה ונפטר שם בשם טוב מאד.

מוהרנ"ת

תלמידי

ג-שעד

הרגיש פעם בשבת רבי יצחק בן מוהרנ"ת זכרונו-לברכה, שיש לו דבר מה בכיסו, חרה לו הדבר כל כך עד שלקראת השבת הבאה תפר את כל כיסי בגדי השבת שלו, וכדי שלא יבוא ויכישל שוב חלילה בנשיאת שום דבר אף בשוגג.

ג-שעה

חלה פעם רבי יצחק בן מוהרנ"ת, במחלה קשה מאד, כשבקש בתפלתו מה' יתברך על רפואתו, נענה ואמר: "רבנו של עולם, וכי מה כבר אוכל

להבטיחה? שאבטיחה שאם תבריאני אהיה מהיום והלאה איש כשר?!
איני יכול להבטיחה זאת; אולם זאת כן אוכל להבטיחה, אם תבריאני
לעולם לא אשפח זאת, ותמיד אודה לך על חסד וטובה זו! ואכן הבריא.

ג-שעו

רבי יצחק בן מוהרנ"ת, היה נותן לרבי נחמן טולטשינער שמונה עשר
זהובים לפדיון בכל ערב ראש-השנה, עבור הוצאות הקלוז. (על"ת
מכתבי ר' יצחק, מכתב י"ד).

כשנפטר רבי יצחק בן מוהרנ"ת, לא מצאו אנשי החברה-קדישא מקום
קבורה עבורו, עד שהשתדלו ומצאו מקום אצל קברו של הרב ה"בית-
יוסף", ונתעוררה ביניהם שאלה האם ראוי רבי יצחק שיקבורוהו ליד הרב
הבית-יוסף, ופנה אליהם מאן-דהו ואמר להם: "כן, ראוי הוא, כי אביו
מוהרנ"ת חבר את ספריו על השלחן-ערוך שחברו מרן הבית-יוסף" ונטמן
שם. (וע"ע בח"ב סעיף תרי"ד)

ג-שעז

רבי יוסף יונה בן מוהרנ"ת. ישב כל ימיו רק על התורה והעבודה, והיה
מתפלל במתיקות נפלאה עד מאד.

ג-שעח

היה פעם רבי יצחק דב מטעפליק זכרוננו-לברכה, באיזה לונה והספיד
מרה את הנפטר, כשסים דבריו פנה לצבור השומעים ואמר להם: ממנו

היינו מהנפטר כבר גמרנו לדבר, מעתה נמשיך בדבורנו מאלו שהולכים אחרי המטה, בהתכוונו על בני-אדם החיים המלויים את הנפטר, שצריכים להתכוון ולחשב היטב על תכליתם הקרב לבא בודאי. "פון אים האט מען שוין אפגירעדט, איצטער וועלן מיר רעדן פון די וואס גייען נאך". ואחזם חיל ורעדה ונתעוררו לתשובה שלמה.

ג-שעט

פעם יצא רנון על אמם של רבי יקותיאל ורבי יצחק בער והביאו אותה לפני המגיד מטרהוויץ, לדון בדינה. עמד והוציא ספר תורה וקרא לפניך את פרשת סוטה שבתורה, וכשסיים את הקריאה אמר לה: "אויב ס'איז נישט אמת, זאלסטו האבן גוטע קינדער", "אם החשד אינו נכון מברך אני אותך שיהיה לך בנים טובים". וכך הנה שאחר כך נולדו לה אלו שני הבנים הנ"ל רבי יקותיאל ורבי יצחק בער שהיו אנשים צדיקים מופלגים מאד כידוע מקודם לא היו לה בנים. רבי יקותיאל הנ"ל טמון בטרהוויץ ורבי יצחק בער בטעפליק. אביהם היה אדם פשוט שהתפרנס מעשיית כובעים.

ג-שפ

רבי יצחק בער הנ"ל היה אהוב וחביב מאד על כל אדם, עד כדי כך שבעת המחלקת על אנ"ש מצד המתנגדים תושבי העיר טעפליק, בקשו והו אנ"ש שיפקר דירתו מטרהוויץ לטעפליק, כדי שעל-ידי-זה תשקט המחלקת והמריבה, וכן עשה, ומשום כך נשקט המחלקת. בהעריצם אותו היו אומרים לו החולקים: אותך היינו רוצים להכתיר לרבי עלינו, ופעם אמרו לו: אילולי היית ברסלבך היינו מכתירים אותך לרבי על כל הרביים. והיו אומרים עליו: רבי יצחק בער אדם קדוש הוא ואין בו שום חסרון אלא זאת שחסיד ברסלב הנהו.

ג-שפא

רבי יצחק בער מטעפליק זכרונו-לבברכה חלם חלום, שפא אליו אָחד וְאָמר לו': "יצחק בער הגיע קצף" בקש ממנו רבי יצחק בער שיניחהו לחיות עוד חדש פְּדִי שְׂיוּכָל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְנָסַע לְאוּמָאן וְשָׁהָה שָׁם חֲדָשׁ שָׁלֹם, וְכִשְׁחִזַּר לְבֵיתוֹ לְטַעֲפְלִיק חֵי עוֹד חֲמִשָּׁה יָמִים וְנִפְטָר. וּבְכָל יוֹם מֵאֵלּוּ הַחֲמִשָּׁה יָמִים הָיָה אוֹמֵר בְּשִׂמְחָה: "עֲדִין מִטַּת לְוִיתֵי אֵינָה עוֹמְדַת בַּחוּץ, נוֹ אִם כֵּן הָרִי אֶפְשָׁר עוֹד לְהִתְפַּלֵּל". וְנִעְמַד לְהִתְפַּלֵּל בְּכַחוֹת כְּהַרְגְּלוֹ, "דָּאָס בְּעֵטאַלע שְׂטִיט נָאָד נִישְׁט אִין דְּרוּיִסן נוֹ קַען מְעַן דָּאָד נָאָד דְּאוּנְעוּן".

ג-שפב

כְּשֶׁנִּתְעוֹרְרָה הַמַּחְלֶקֶת עַל אֲנִ"שׁ בְּעִיר טַעֲפְלִיק, הָיָה רַבִּי יִצְחָק בְּעַר, דָּר בְּטְרֵהוּוִיץ, וּמַחְלֶקֶת זֹו הָיְתָה חֲרִיפָה מְאֹד, מַחְמַת שְׂבִין לְאֲנִ"שׁ וּבִין לְמַתְנַגְדִּים הָיָה כַח גְּדוֹל הֵן מַחְמַת עֲשִׁירוֹתָם וְהֵן מַחְמַת לְמַדְנוּתָם, וּמַחְמַת שְׂרַבִּי יִצְחָק בְּעַר הָיָה אָדָם גְּדוֹל בְּמַעֲלָה וְנִכְבָּד מְאֹד, אֶפְלוּ בִין הַמַּתְנַגְדִּים שָׁגַם הֵם נְהָגוּ בּוֹ כְּבוֹד, לְכֵן הִפְצִירוּ בּוֹ אֲנִ"שׁ שְׂיָבֹוא לְדוֹר בְּטַעֲפְלִיק, כְּדִי שְׁעַל יָדוֹ תוֹשִׁקֵט הַמַּחְלֶקֶת. וְנִעְנָה לְבִקְשָׁתָם, לְפָנֵי נְסִיעָתוֹ כְּשֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ אַחִיו הַקָּטָן רַבִּי יְקוֹתִיאֵל, בְּכָה לְפָנָיו מְאֹד, בְּהִתְאוּנְנוֹ: אַחִי מָה אַעֲשֶׂה עִתָּה לְבִדִּי כֵּאֵן בְּטְרֵהוּוִיץ אַחַר שְׂתַעֲזָבְנִי, וּמִי יַחְזִקֵנִי וַיִּנְחַמֵנִי. נִחְמוּ רַבִּי יִצְחָק בְּעַר, וְאָמַר לוֹ בְּחֶבֶה: "קִנְיָה לָךְ אֶת הַסֵּפֶר "שְׁעָרֵי צִיּוֹן", וְקוּם בְּכָל לַיְלָה בְּחִצּוֹת לַיְלָה, וְזֶה כָּל כֶּף יְאִיר לָךְ" "בְּרוּדְעַר מִיִּינְעַר" קוּיף דִּיר דְּעַם "שְׁעָרֵי צִיּוֹן" אִין שְׂטִיט אוּיף אֶלְע נֶאכְט חִצּוֹת וּוַעַט דִּיר וּוַעַרן אַזוּי לְעַכְטִיג!" וּמִשָּׁד תִּיבַת "לְעַכְטִיג" כְּמַפְלִיג בְּדָבָר.

ג-שפג

רבי יצחק בער מטעפליק הָיָה מְתַפְּלֵל בְּכָל כַּחוֹתָיו וּבְבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו
מִמֶּשׁ, פֶּעַם בָּעֵת תְּפִלָּתוֹ כְּשֶׁהִגִּיעַ לְתִיבוֹת "הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה
שְׂמֵעַ יִשְׂרָאֵל" נִפְּלַ

ג-שפד

יש סברא שרבי יצחק בער נפטר בשנת תרי"ד, בנו רבי יודל הָיָה חֲתָנוֹ שֶׁל
רבי נחמן טולטשינער, שנשא את בתו שְׁהִיָּה לוֹ מִזְּוִיג ראשון.

ג-שפה

רבי אברהם ציפּרע'ס זכרונו-לבִּרְכָה, נקרא על שם אמו מרת צפורה. הָיָה
בְּנוֹ שֶׁל רבי מרדכי דין, תלמיד רבנו זכרונו-לבִּרְכָה, וְגַדֵּל בְּבֵית דּוֹדוֹ, גִּיס
אָבִיו הָעֵשִׂיר הַגָּדוֹל וְהַלְּמָדוֹן, רבי דוד מעיר פּאָלי, שְׁהִיָּה לוֹ בֵּית חַרְשֵׁת
גָּדוֹל לְעֵשִׂיִת מִשְׁקָאוֹת חֲרִיפִים, אוֹלָם בָּנִים לֹא הָיוּ לוֹ, וְעַל כֵּן אָמַר לְגִיסוֹ
רבי מרדכי זכרונו-לבִּרְכָה, שְׂיִמָּסֵר לוֹ אֶת בְּנוֹ רבי אברהם, וְהוּא יִגְדְּלוֹ
בְּתוֹרָה, וְהִסְפִּים לָזֶה רבי מרדכי, וּמָסֵר לוֹ דּוֹדוֹ אֶת הוֹנוֹ וּרְכוּשׁוֹ בְּחַיָּיו,
וְעָלָה רבי דוד לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל וְהִתְיַשֵּׁב בְּטַבְּרִיָּה, וְקִבְּלוּהוּ שָׁם הַתּוֹשָׁבִים
לְדִין מְכַבֵּד עִם שֵׁם טוֹב מְאֹד, כִּי הָיָה תַלְמִיד חָכֵם וְגֵאוֹן מְפָלֵג, וְלֹא רָצָה
לְקַבֵּל שׁוּם שָׂכָר עֲבוּר הַדִּינּוֹת, וְרַבִּי אֲבָרָהָם הָיָה שׁוֹלַח לוֹ כֶּסֶף רַב,
שֶׁהִסְפִּיק לְכָל מַחְסוּרוֹ וְעוֹד גַּם לְחַלֵּק סְכוּמִים נְכַבְּדִים לְצַדֻּקָה. רבי
אברהם עֲצָמוֹ לָקַח לוֹ מְנַהֲלִים וּפּוֹעֲלִים נְאֻמָּנִים, שֶׁנִּהְלָו עֲבוּרוֹ אֶת בֵּית-
הַחַרְשֵׁת, בִּינֵיהֶם גַּם רבי אייזיק אייזינשטיין זכרונו-לבִּרְכָה, וְהוּא יָשַׁב
כָּל יָמָיו סָגוּר בְּחֻדְרָא עַל הַתּוֹרָה, כִּי הָיָה גַּם הוּא לְמַדְּוֹן גָּדוֹל וּמְפָלֵג וְסִיִּים
כְּמָה פְּעָמִים אֶת כָּל הַשָּׁ"ס עִם כָּל הַמְּפָרְשִׁים וּבְכָל פֶּעַם שֶׁגָּמַר אֶת הַשָּׁ"ס,
עָשָׂה סְעוּדָה גְּדוֹלָה, וְשִׁתְּףָּ בְּסֻעְדוֹתָיו אֶת כָּל תּוֹשְׁבֵי עִיר טְעַפְּלִיק, וְגַם
בְּעִבּוּדֵת הַתַּפְּלָה הִשְׁקִיעַ אֶת כָּל כָּחוֹ, בְּפֶרֶט בְּשָׂנֵי וְחִמְיֻשִׁי, בָּעֵת אֲמִירַת
"וְהוּא רַחוּם", הָיָה צוֹעֵק בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת עַד שֶׁנִּשְׁמַע קוֹלוֹ לְמַרְחוֹק, עַד שֶׁהָיוּ
מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר סוֹגְרִים חֲנוּיּוֹתֵיהֶם וּבָאִים לְשִׁמּוֹעַ וּלְהַתְּעוֹרֵר מִתְּפִלָּתוֹ.
חֲתָנוֹ שֶׁל רבי אברהם הָיָה רבי אייזיק קראסינשטיין וְהָיָה לוֹ גַּם בֶּן
בְּטַעַפְּלִיק, בְּשֵׁם רבי נחמן, שְׁהִיָּה עֵשִׂיר גָּדוֹל, שֶׁיִּרְשׁוּ מֵאָבִיו זְכָרוֹנוֹ-

ג-שפו

רבי אשר זעליג מטעפליק זכרונו-לבִּרְכָה אָבִיו שֶׁל רַבִּי אֶלְטֶער טעפֿליקער זכרונו-לבִּרְכָה, הָיָה תַלְמִיד חָכֵם וְגֵאוֹן מוֹפְלֵג, וְהָיָה עוֹד מְאַנְשֵי מוֹהֲרֵי"ת, הָיָה חָבִיב כָּל-כָּד בֵּין תּוֹשְׁבֵי הָעִיר, עַד שֶׁפָּנְוּהוּ "הַרְבֵּי רַבִּי זְעֵלִיג". בְּסוֹף יָמָיו עָלָה לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וְנִקְבַר בְּצֶפֶת.

[רבי הירש ליב "הרב מברסלב", הָיָה עוֹבֵד ה' גָּדוֹל לְמַאֲד, וְאוֹמְרִים שֶׁהָלַךְ בְּדָרְךְ עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמוּאֵל אֵיִזִיק, תַּלְמִיד רַבֵּנוּ, שֶׁהָיָה עוֹבֵד אֶת ה' בְּכוֹחוֹת עֲצוּמוֹת וּבְמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ מְמֻשָּׁה].

ג-שפז

כְּשֶׁאָמְרוּ פֶּעַם לְרַבִּי הִירֶשׁ לִיב הַנִּי"ל, שֶׁהוּא עוֹבֵד אֶת ה' עַל פִּי דְרָכּוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמוּאֵל אֵיִזִיק, תַּלְמִיד רַבֵּנוּ, שֶׁהָיָה עוֹבֵד אֶת ה' בְּחִרְפוֹת גְּדוֹלָה, אָמַר רַבִּי הִירֶשׁ לִיב, "אֶת דְּרָךְ עֲבוֹדָתִי לֹא קִבַּלְתִּי מִרַבִּי שְׁמוּאֵל אֵיִזִיק".

ג-שפח

רבי הירש ליב הרב מברסלב, מְרַב שְׂמִיחָה שֶׁהֵיְתָה לוֹ, בְּעֵת שֶׁאָפוּ בְּבֵיתוֹ אֶת הַחֲלוֹת לְכַבּוֹד שְׁפָת, הָיָה צוֹעֵק וּמְזַרְזֵר אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ "לְכַבּוֹד שְׁפָת" "לְכַבּוֹד שְׁפָת" לְרַב הַהֲתַלְהָבוֹת וְהַהֲרָגֶשׁ שֶׁהֲרָגִישׁ בְּקִדְשֵׁי שְׁפָת הַקְּרִבָּה וּבָאָה.*

ג-שפט

בזמנו של רבי הירש ליב הרב מברסלב זכרונו-לברכה, הייתה עגונה אחת שנסעה להרבה רבנים על מנת שיתירו אותה מעגונה ולא מצאו לה הרבנים שום היתר, וכשבאה בשאלתה אל רבי הירש ליב, התירה מעיגונה. ותיכף נעשה מזה רעש בפרט מהחולקים. באותה עת התקיים איזה ברית מילה בברסלב והיה הרב על הברית, וכן אחד מחשובי החולקים, שכבדו אותו בסנדקאות, והוא עשה הכנות גדולות לפני זה, שעטף את התנוק עם טליתו וכוי ושהה זמן רב בהכנותיו, עד שהטריח את הצבור בזה, וכך באמצע השהיות כבדו את הרב שהיה מוהל מומחה למוול את התינוק, הלך הרב והרים את הטלית של החולק מעל התינוק ומל את התינוק ללא שהיות, חרה הדבר להחולק מאד, עד שבאמצע הסעודה התחיל לדבר בנוגע לעגונה הנ"ל, ואמר: עגונה עגונה. כששמע זאת הרב נענה ואמר לו: "אם אתם רבי מפורסם או לא איני יודע, אולם ללמוד אני יודע, אם אתם רוצים, נשלח את צדדי ההתר שהתירתי את העגונה הנ"ל להרב המפורסם הגדול רבי שלמה קלוגר, ונראה מה יפסוק", ואכן כך עשו, שהכין הרב את תשובת ההתר שלו ושלחה עם שליח לרבי שלמה קלוגר, שהיה שם השליח משך שלשה ימים, עד שהכין רבי שלמה את כתב התשובה. לאחר שמסר לשליח את תשובתו שפסק בו לאיסור. נעמד רבי שלמה להתפלל מנחה, וכשכבר פסע לאחוריו השלש פסיעות כדי לגשת לתפלה, חזר בו פתאום ולא נעמד להתפלל אלא נגש לארון הספרים והוציא איזה ספר ועין בו, וכשגמר לעין בו, נגש לשליח ובקשו להחזיר לו את כתב האסור וקרעו בו במקום. אחר כך כתב לו מחדש תשובה ארוכה ולהיתר, כשמסרה לשליח אמר לו, תאמר לאנשי עירך שיש להם רב גאון וירא וכשר, שכן כבר פסקתי לאסור, ואחר עיון מחדש חזרתי בי להתירה, והפליג עוד בשבחו.

ג-שצ

רבי הירש ליב, בנו של רבי אהרן הרב מברסלב, התחיל לכהן כרב בברסלב, לאחר פטירתו של אביו, בשנת תר"ה, ונפטר בשנת תרכ"ח ביום

ג-שצא

רבי הירש ליב בן רבי אהרן, הרב מברסלב, ידוע שקיים בעצמו סדר התשובה המובא בספר "הקנה", הוא היה ילד בגיל שנים עשר שנה בעת הסתלקותו של רבנו, כי נפטר בשנת תרכ"ח בהיותו בגיל ששים ותשע.

ג-שצב

רבי נחמן בן רבי אהרן, הרב מברסלב, היה איש קדוש מפלג במעלה מאד, עד שהיו מכנים אותו בשם "מלאך", ונשא את בתו של מוהרנ"ת, אולם אחר-כך נפרדו. לאחר שנפרדו, התחרטה על זה, והיתה אומרת: "אילו לא הייתי מתגרשת ממנו, הייתי זוכה לבנים טובים יותר, רבי נחמן עצמו לא האריך ימים פנזפר-לעיל.

ג-שצג

רבי גרשון נכד המגיד מטירהוויצע היו לו שני בנים אחד בשם רבי אברהם, שדר בברסלב ונפטר בהיותו זקן מפלג. ונקרא בשם זה על שם אביו של המגיד מטירהוויצע. והבן השני בשם רבי יקותיאל, שנקרא על שמו של המגיד מטירהוויצע. לרבי יקותיאל הלביש מוהרנ"ת את הקיטיל בראש השנה לפני תפלת מוסף ושלחו להתפלל לפני העמוד. לרבי אברהם היה בן בשם רבי גרשון ורל"י התאכסן אצלו בברסלב בשבת אחת לפני שנת תרע"ז. שם זוגתו היה צלופע, היא הייתה אשה צדקת

מפלגת והוא רבי גרשון, היה מכבדה מאד בידעו גדל צדקותה.

ג-שצד

ספר רבי גרשון לר"י איך שבעת הפרעות של הבולשיביקים הרג לבדו כמה מהרוצחים שבאו לביתו, כי היה איש גבור. לרבי יקותיאל הנ"ל היה בן בשם רבי גרשון שדר בטעפליק והיה חזן שם.

ג-שצה

לרבי ישעיה שולם בנו של רבי יודיל תלמיד רבנו היו שלשה בנים, אחד בשם רבי זלמן המכנה "רבי זלמן דער רב" שהמשיך לכהן ברבנות אחר פטירת אביו במעודוודיבקע, וכן בשם רבי יונה, הוא אביו של רבי דוד צבי דאשווסקער, וכן בשם רבי יחיאל מענדיל, הוא שחבר את הספר "שיר ידידות" ולא ידוע מי היה הגדול מביניהם.

ג-שצו

רבי משה ליב, אביו של יחזקאל העשיל המזכר עוד במכתבי רבי נחמן טולטשינער, היה מאנ"ש הזקנים, ומסתבר לומר שראה והכיר עוד את מוהרנ"ת.

ג-שצז

תיכף לאחר ראש-השנה של שנת תרי"א, שעזב אז רבי לייב קאנסטאנטיןער זכרונו-לברכה את פרנסת חזנותו בעירו כדי לשהות עם אנ"ש בראש-השנה פנזפר-לעיל, עלה אחד מאנ"ש לבימת בית הכנסת, והכה עליה להחריש המית העם פנהוג, ופנה ואמר לאנ"ש: כלכם נוסעים עתה לביתכם, אולם לרבי לייב לא תהיה לו יותר פרנסה כל השנה, כי הפקיר את פרנסתו שהתפרנס מהחזנות בעירו קאנסטאנטין ובא לאומאן, התעוררו אנ"ש ואספו עבורו סך שמונים רענדלאך, שהספיק לפרנסתו למשך כל השנה, ומשום כך העתיק את מושבו ועבר לדור באומאן.

ג-שצח

את הנגון המפורסם על התיבות "עז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון", חברו תלמיד מוהרנ"ת וחברו ר' מאיר ליב בלעכער זכרונו-לברכה, שרוב עניותו הגדולה כשהגיע עת נשואי בתו לא היה לו שום מעות להשיאה, אף להוצאות בגדי כלה, ופנה אליה ונחמה: "בתי אין לי במה להשיאך אולם אתן לך זמר נאה", וחבר נגון זה לכבוד נשואיה.

ג-שצט

דבריו האחרונים של ר' נחמן ב"ר יצחק לייב זכרונו-לברכה לפני הסתלקותו, היה: "אנא בשרא ואנת אש ואנא עדיפנא מנד", כדברי ר' עמרם חסידא שאמר ליצרו (קדושין פא, א):

ג-ת

בראש-השנה האחרון לחייו של רבי אפרים ב"ר נפתלי זכרון-לברכה, בעת שקבר לא יכול היה להתפלל ביחד עם אנ"ש, הפציר באנ"ש שיתפללו עליו, ואמר: "יש בכח אנ"ש בתפלתם להקים אותי מחליי הקשה", ואחר ראש-השנה נסע לשהות בבית בתו שדרה בטשערין, ונפטר שם בערב סכות.

ג-תא

לפני פטירתו כשראה שנכנסו כבר אליו אנשי החברה-קדישא, פנה הוא מעצמו אליהם ואמר להם: בודאי תרצו לקברני בסמוך לקברו של בן הרב שנפטר בסמוך שהיה חולק בחייו על אנ"ש, ענו לו בני החברה קדישא בודאי בודאי, פנה אליהם ואמר להם: לא לא, קברוני נא ליד אחד שנסע על ראש-השנה לאומאן יהיה מי שיהיה, ואכן עשו כצואתו ונטמן ליד אחד מפשוטי אנ"ש, סמוך לו נטמן אחר כך החסיד רבי פנחס יהושע זכרון-לברכה.

ג-תב

כשנפטר רבי אפרים, בן רבי נפתלי זכרון-לברכה, אמר הרב מטשערין זכרון-לברכה בצער: "נסתלק כעת פועל שעבד טוב מאין לוקחים שוב פועל טוב כזה"? ואמר עוד, שמובא מהאר"י זכרון-לברכה, שהצדיקים בונים את המשכן וכשתגמר בנייתו, תבוא הגאולה, ועתה כבר נגמרה מלאכת המשכן, ורק יש לתפר את התפירות האחרונות שבכפלים שביריעות ובגדי המשכן, "די פרענדזון", וזו עבודה עדינה מאד. וסיים ואמר: והוא, רבי אפרים, בעבודת ה' שעבד ידע היטב לתפרם, ועתה נסתלק ומי יקבל על עצמו כעת לעבוד עבודה זוג "און דאס איז זייער א איידלע ארבעט, און ר' אפרים האט דאס גיקאנט, ווער וועט זיך איצט אונטער נעמען צו טאן די ארבעט"?:!

ג-תג

פעם בראש-השנה בעת הקבוץ פשאכלו אנ"ש את הסעודה לכבוד יום-טוב, הרגישו אנ"ש שהדגים התקלקלו והעלו צחנה. פנה אליהם רבי אפרים בן רבי נפתלי זכרונו-לברכה, ואמר להם בבדיחותא: "יהי רצון, שישרחו עונינו".

ג-תד

שני הנגונים על הפזמון "יום לנבשה" חפרם רבי מאיר ליב בלעכער, שהיה תלמיד חבר למוהרנ"ת.

ג-תה

רבי מאיר ליב הנ"ל, שהיה נפח במקצועו, היה עובד מדי יום, רק כדי מחיתו לאותו יום, וכשהרויח כדי ספוקו לאותו יום, שוב לא עבד, וסגר בית מלאכתו והלך לעסק בעבודת השם יתברך, וביום ששי היה עובד לכדי ספוקו לשני הימים ליום הששי והשבת.

ג-תו

יש אומרים, שרבי עוזר תלמיד מוהרנ"ת זכרונו-לברכה היה חתנו של רבי שמואל איזיק זכרונו-לברכה בנשואיו הראשונים ואחר כך התגרש מבתו מחמת התגברות המחלקת שהיה על אנ"ש, ואנ"ש היו אומרים עליו שדרך התעוררותו בעבודת השם יתברך קבל מר' שמואל איזיק, ודרך ההתחזקות קבל מרבו מוהרנ"ת, ומשום שהיה לו שני מעלות אלו זכה להתעלות מעלה מעלה בעבודת השם יתברך.

ג-תז

לרבי עוזר, תלמיד מוהרנ"ת, היה בן יחיד בשם רבי נחמן, ולו היו כמה בנים ובנות, נפשות יקרות מאד ואצילי נפש, בתו יענטא הייתה דרה בטעפליק ונהלה בית הכנסת אורחים. רבי עוזר עצמו טמון באומאן ורבי נחמן בנו בטעפליק.

ג-תח

דבוק וקשור היה רבי עוזר למוהרנ"ת מאד, ומחמת עניותו הגדולה, היה הולך אליו רגלי, מביתו עד ברסלב, מרחק הליכה של כמאה קילומטר. ובדרך הליכתו היה נושא עמו שק עם ספרים, והיה עוסק בדרך הלכות, בתורה, והיה אומר: בכל פסיעה שאני הולך ומתקרב לעיר ברסלב, מתקרב אני למח העולם, בהתכוננו על מוהרנ"ת, שהוא מח העולם.

ג-תט

אמר פעם רבי זלמן הרב ממעדוועדיבקע: "רבינו הפליג בשבח האקדמות ואמר (בשיחות הר"ן סימן רנ"ו): "מה שעם ישראל אוצרים בתוכם

'אקדמות' עם הנגון, ואנו אומרים מה שאנו אוזרים בתוכנו 'אזמר בשבחי' המלים מהאר"י הקדוש, בנגונו של רבנו". "וואס אידין פארמאגן 'אקדמות' מיטן נגון און מיר זאגן וואס מיר פארמאגן 'אזמר בשבחי' די ווערטער פון האר"י הקדוש און דעם רעבניס נגון".

ג-תי

רבי זלמן הרב ממעדוודיבקה זכרונו-לברכה, היה חסיד נלהב והיה נוהג לנסוע אל אנ"ש בעירוותיהם לשבתות, כדי לעוררם לעבודת השם ותפוד ולחזקם ולעודדם בדרך רבנו.

ג-תיא

רבי איצלי הייסינער זכרונו-לברכה, היה מגדולי אנשי מוהרנ"ת וראב"ן זכרונו-לברכה בעת ספרו ממנו היה מפליג בשבחו מאד, כי היה איש צדיק וחקם מופלג. הוא היה חותנו של רבי יחזקאל העשיל המוזכר במכתבי ר' נחמן מטולטשין זכרונו-לברכה, ואף הוא היה מרבה לדבר בשבחו.

ג-תיב

רבי מאיר טעפליקער זכרונו-לברכה היה נוהג לבוא מארץ-ישראל לאומאן לימי ראש-השנה, אחת לעשר שנים. כששהה שם בעת המחלקת שהיתה בין רבי סענדער טרהוויצער לרבי נחמן טולטשינער, נגש רבי סענדער לפרש צערו ולטעון טענותיו לפני רבי מאיר בכדי להצדיק את עצמו. כשרק החל לדבר, נענה לו רבי מאיר ברעדה, ואמר: רבי נחמן רבי

נחמן רבי נחמן הוא הוציא את דל"י האשפה אצל מוהרנ"ת. "רבי נחמן
ער האט ארויס גיטראגן די פיימינצעס ביי רבי נתן". פאומר לו שזכה רבי
נחמן לשמש הרבה את מוהרנ"ת ואין לנו להרהר אחריו. שוב לא המשיך
רבי סענדער בדבורו יותר.

ג-תיג

רבי פנחס יהושע, הנה מתלמידיו הגדולים של מוהרנ"ת, נפטר בשנות
התר"מ.

ג-תיז

אנ"ש שהכירו את רבי ישראל ליב מבאפליע, שהיה מתלמידיו הגדולים
של מוהרנ"ת, ספרו שהיה מתפלל בכוחות ובהתלהבות עד להפליא
וכשהיה מגיע לתיבות: "ביום ההוא אבדו עשתונותיו" שבפסוקי דזמרה
שבתפלת שחרית, הנה חוזר עליו הרבה, עד שהזדעזעו מפחד יום הדין כל
השומעים אותו.

ג-תטו

חותנו של רבי איצלי הייסנער הנה מחסידיו הנלהבים של הרב הצדיק
רבי מרדכי מטשערנוביל, ובעת לקחו לחתן לבתו לא ידע מהתקרבותו
לענין רבנו, אולם לאחר חתונתו פשראהו לומד והונה בספר לקוטי
מוהר"ן שאלו על זה, ענה לו רבי איצלי, אכן, חסיד ברסלב הנני, והתחיל
חותנו להצר לו כל כך, עד שפנה אליו רבי איצלי ואמר לו: "אם מרוצה
הנך, מוכן אני לתת לבתך גט פטורין", והתחיל חותנו להפציר בבתו

שְׁתַּתְרָצָה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ גַט, אוֹלָם הִיא לֹא הִסְפִּימָה לְדַבֵּר בְּשׁוּם אוֹפֶן
בְּטוֹעֵנָה לוֹ שְׂפָזָה בְּעַל יְקָר עֵרֶךְ שׁוֹב לֹא תִשָּׂיג, וְנִמְשָׁךְ הַדָּבָר זְמוֹן מִה עַד
שְׁהוֹסֶפֶם בֵּינֵיהֶם שְׂפָשִׁיגִיעַ רַבִּי מְרַדְּכִי מִטְשַׁעֲרֵנוּבִיל לְהִיִּסִין פְּדָרְכוֹ,
מִחֲמַת שְׁהִיְתָה כְּפוּפָה לְמֵרוֹתוֹ, יִטְעֶן לְפָנָיו טַעֲנוֹתָיו וְכַפִּי שְׂיֵאמֶר וַיִּפְסֹק,
כִּן יִנְהַג, כְּשֶׁהִגִּיעַ רַבִּי מְרַדְּכִי לְעֵינָהּ, נִכְנָס חוֹתְנּוֹ שֶׁל רַבִּי אֵיצְלִי לְקַבֵּל פְּנָיו
כְּנֵהוּג, עִם קְוּוֹיטֵל וְכִתְבֵי לְפָנָיו טַעֲנָתוֹ, הֵיִוֹת שְׁלֵקַח אֶת רַבִּי יִצְחָק לְחַתָּן
לְבֵתוֹ, וְעֵתָה רָאָהוּ לוֹמֵד בְּסֵפֶר לְקוּיטִי מוֹהֲר"ן וְכוּ'. כְּשֶׁהִבִּיט רַבִּי מְרַדְּכִי
בְּקוּוֹיטֵל פָּנָה לְמִשְׁמֶשׁוֹ וְאָמַר לוֹ: חֲלָאוֹנָע, כִּךְ הִיָּה שְׁמוֹ, תָּן נָא לִי אֶת
הַלְקוּיטִי מוֹהֲר"ן הַנִּמְצָא עִמָּנוּ. וּפָנָה וְאָמַר לוֹ בְּנִימַת קְפִידָא: יֵשׁ לִי בְּבֵיתִי
הַרְבֵּה שְׁעוּרִים קְבוּעִים בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה בֵּינֵיהֶם גַּם בְּסֵפֶר "לְקוּיטִי
מוֹהֲר"ן", אוֹלָם בְּדָרֶךְ נִסְיַעֲתִי מִחֲמַת טְרַחַת הַדָּרֶךְ יֵשׁ לִי פְּחוֹת שְׁעוּרִים,
וְאִף עַל פִּי כִן לוֹמֵד אֲנִי בְּסֵפֶר לְקוּיטִי מוֹהֲר"ן אִף בְּדָרֶךְ, וְאַתָּה בָּא וְנוֹתֵן לִי
קְוּוֹיטֵל נֶגֶד חֲתָנְךָ שְׁלוּמֵד וְהוֹגָה בְּסֵפֶר לְקוּיטִי מוֹהֲר"ן?.

ג-תטז

ג-תיז

רַבִּי חַיִּים לִירְסֵמָן תַּלְמִיד מוֹהֲרַנ"ת, הָיָה לוֹ בֶּן בְּשֵׁם ר' מִשָּׁה, וְרַבִּי לְוִי
יִצְחָק הַכִּירוֹ, הוּא נִפְטָר בְּחֻדְשׁ חֶשְׁוֹן בְּשָׁנַת תַּרְע"ה, רַבִּי לְוִי יִצְחָק וְעוֹד
כְּמָה מֵאֲנִישׁ שֶׁהוּ בְּבֵיתוֹ בְּלִיל פְּטִירָתוֹ. הִנִּיחַ בֶּן בְּשֵׁם רַבִּי חַיִּים שְׁהָיָה
חֲתָנוֹ שֶׁל רַבִּי גְּדַלְיָה וְעֵלְוִל חֲתָנוֹ שֶׁל רַבִּי נַחֲמָן מִטּוֹלְטִישׁוֹן וְנִפְטָר בְּחַיֵּי
אָבִיו. הוּא הָיָה יָרָא שְׁמַיִם גְּדוֹל, וְהָיָה מִתְפָּרֵס כְּעוֹרֶךְ דִּין.

ג-תיח

לאחר פטירתו של רבי יצחק אייזיק יוסף זכרונו-לברכה, דאג מוהרנ"ת לבניו היתומים, ולקח את בנו רבי פנחס יהושע וגדלו בביתו, והיה ישן אצלו בעליתו, כי מוהרנ"ת היה שוהה רב הזמן בעליה שבביתו, ולא רצה לישן לבדו, וספר שפעם השתדל והתאמץ להיות נעור כדי לראות ולהביט בסדר הנהגתו ועבודתו של מוהרנ"ת לאחר חצות הלילה, כשהבחין בזה מוהרנ"ת, נגש אליו ואמר לו: מחביא אתה את עצמך ממני, החבא כאביך שהתחבא והעלים את עצמו. "דו בהאלסט זיך פון מיר, בהאלט זיך ווי דיין טאטע האט זיך בהאלטן". כי היה רבי יצחק אייזיק יוסף צדיק גדול ועובד ה' מפלג, והיה נסתר מאד.

א-תשט

ספר רבי נחמן בן רבי עוזר, שמוהרנ"ת זכרונו-לברכה לעת זקנתו, הקפיד דייקא שלא ילון יחידי על האיבער שטיבל (=עלית הבית), ואותו גדל מוהרנ"ת אחר פטירת אביו, ובהיותו נער היה לקחו מוהרנ"ת ללון עמו ובכל פעם היה מתפאר, שעשה יזכה לשמע איך שאומר מוהרנ"ת תקון חצות, ולראות עבודתו שאחר חצות, ועשה במקונו בשכבו על מטתו עזר עצמו בכל כחו לבלי להרדם עד שעת חצות, ואז קם מוהרנ"ת זכרונו-לברכה ונגש אליו ושאל אותו: מדוע אינך ישן? וכסה אותו באיזה בגד, ותקף נפל עליו שנה, וישן עד הבקר, וכן היה כמה יללות. (אבני"ה ברזל, שם עמ': תק"א-תק"ב).

ג-תיט

רבי משה ליב קארסינסקע זכרונו-לברכה, היה מחשויבי אנ"ש והסברא נותנת שזכה עוד להסתופף ולקבל ממוהרנ"ת. הוא היה איש אמיד וזכה לחמשה בנים חשובים, אחד בשם רבי יצחק שנתלה בידי הנאצים במלחמת העולם השנייה, והיה איש חשוב מאד. רבי נחמן, ורבי מרדכי ור' ישראל שהיו עובדי ה' גדולים. רבי משה לייב היה יושב כל היום על התורה ועל העבודה ואשתו הייתה מנהלת את החנות, פעם פנתה אליו אשתו ושאלתו, מאחר שאני עובדת ודואגת לפרנסה ומחמתנת את

הַיְלָדִים, וְכֹל זֶה הוּא כְּדֵי שְׂאֵתָה תִּוְכַל לְשֹׁבֵת וְלַעֲבֹד אֶת ה', אִם כֵּן רוֹצֶה
אֲנִי שְׂתִתֶּן לִי חֲצֵי מִשְׁכָּר עוֹלָם הַבָּא שְׁלָדָּה, עוֹדְדָה וְאָמַר לָהּ: ה' גְּדוֹל הוּא
מְאֹד וְיָכוֹל לָתֵת שְׂכָר שְׁלָם לְשִׁנֵּנוּ, וְנִתְפְּיִיסָהּ.

ג-תכ

הָיָה רַבִּי נַחֲמָן ב"ר יִצְחָק לִיב זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אוֹמֵר עַל עֲצָמוֹ: "דוֹמָה אֲנִי
לְשׁוֹפָר הַמִּנְחָה כֹּל הַשָּׁנָה בְּאֶרוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְכִשְׁמֹנֶיעַ רֵאשׁ-הַשָּׁנָה תוֹקֵעַ הוּא".
כִּי הָיָה כֹּל הַשָּׁנָה מִתְפַּלֵּל בְּהַשְׁקָט וּבְרֵאשׁ-הַשָּׁנָה הָיָה מִתְלַהֵב וּמוֹצִיא
בְּתַפְלָתוֹ הַנִּפְלְאָה אֶת כָּל כַּחוֹ הָאָצוּר. וְהָיָה אוֹמֵר ר' לְוִי יִצְחָק זְכָרוֹנוֹ-
לְבָרְכָה, שְׂאִכֵּן מִי שְׂמִנְחָה כֹּל הַשָּׁנָה בְּאֶרוֹן קֹדֶשׁ אֲזִי כְּשֶׁבֵּא רֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא
מִפְּלִיא בְּתַקִּיעוֹתָיו. עוֹד בִּימֵי מוֹהֲרַנְ"ת הָיָה הוּא שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה
שֶׁל עֶרֶב רֵאשׁ-הַשָּׁנָה, וְהָיָה מִתְפַּלֵּל בְּדַבְּקוֹת כְּזוֹ, שְׁכֶשֶׁשׂ אֶל פְּעַם רַבִּי נַחֲמָן
טוֹלְטִישֵׁינְעֵר אֶת מוֹהֲרַנְ"ת, מָה הוּא הַנִּקְרָא "תְּפִלָּה בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ", שֶׁדָּבַר
מִמֶּנָּה רַבֵּנוּ זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, עָנָה וְאָמַר לוֹ מוֹהֲרַנְ"ת, הִבֵּט נָא עַל רַבִּי נַחֲמָן
בְּעֵת הַתְּחִלָּתוֹ אֶת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁל עֶרֶב רֵאשׁ-הַשָּׁנָה בְּאֶמְרוֹ "וַיְדַבֵּר"
וְתַבְחִין שְׂמֵשׁ פּוֹרַח הוּא בְּאֹוִיר וְתַבִּין. וְאִכֵּן עָקֵב אַחֲרָיו ר' נַחֲמָן וְסִפֵּר
שְׂרָאָה שְׂאִכֵּן אֵינּוּ עוֹמֵד כְּמַעַט עַל הָאָרֶץ לָרֵב הַתְּעוֹרְרוֹתוֹ וְהַתְּלַהֲבוֹתוֹ.

ג-תכא

פְּעַם כְּשֶׁהִיָּתָה אֵיזָה שְׂמִחָה בְּבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי אַבְאֵלָה וְרַקְדוּ אֲנִישׁ כְּדָרְכָם,
בְּאֲמִצֵּעַ הַהַתְּלַהֲבוֹת הַגְּדוֹלָה תִּפְּסֵ רַבִּי אַבְאֵלָה דְּלִי עִם מַיִם וְשִׁפְכוּ עַל
הַרְצָפָה וְהִלְדוּ וְהַתְּגַלְגַּל בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְצָעַק וְאָמַר: הִנֵּה כְּבָר מְטַהְרִים אֶת
אַבְאֵלָה. "הָאֵט אֵיז מָעַן שׁוֹיִן מְטַהֵר אַבְאֵלְעוּ". כָּל-כַּף הָיָה חֲקוּק
בְּזְכָרוֹנָם, זְכָרוֹן יוֹם הַמִּיתָה.

ג-תכב

לְרַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהֲרַנְ"תְּ הָיְתָה בֵּת שְׁנַפְטָרָה צְעִירָה לְיָמִים, בְּהַשְׁאִירָה אַחֲרֶיהָ יְתוּמִים קְטַנִּים, אַחַר זְמַן מָה נָשָׂא חֲתָנָה אִשָּׁה אַחֲרַת, וְהִלְךְ לְבֵיתָם בְּשֶׁבֶת הָרֵאשׁוֹנָה לְנִשׂוּאֵיהֶם וּבִרְכָם בְּרַב בְּרָכוֹת וְשִׁזְפוּ לְחַיּוֹת יַחְדָּיו כֹּל יָמֵיהֶם בְּרַב טוֹבָה, הִתְפַּעֲלָה הָאִשָּׁה מְאֹד מִיּוֹשֶׁר וְטוֹב לָבֹב עַד שֶׁהִשְׁפִּיעַ עָלֶיהָ הַדָּבָר, וְנִכָּר הָיָה הַדָּבָר אַחַר כֵּן בְּגִדּוֹל יְלָדֵי בַּעֲלָהּ.

ג-תכג

ג-תכד

בְּתַחֲלַת הַתְּקָרְבוֹתָיו שֶׁל רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִקַּאֲרָדָאן כְּשֶׁלְּמַד עִם רַבִּי מִשָּׁה בְּרֶסֶלְבֶּר זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה, בְּסִפּוֹר לְקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן, הֵיכֵן שֶׁהָיָה כְּתוּב בְּעֵינָיו הַצַּדִּיק, הָיָה מְפָרְשׁוֹ עַל רַבּוֹ הַצַּדִּיק, כִּי הָיָה חֲסִיד נִלְהָב, וְלֹא סָתַר רַבִּי מִשָּׁה מַחְשְׁבוֹתָיו, אִלְמָּה אַחַר כֵּן בְּרַב לְמוֹדוֹ, הִבִּין מֵעֲצָמוֹ שֶׁאֵין לְרַבּוֹ מַדְרָגוֹת נִשְׁגָּבוֹת אֵלּוּ הַכְּתוּבִים בְּסִפּוֹר. וּמֵאֵז הַתְּקָרֵב בְּיוֹתֵר.

ג-תכה

כְּשֶׁשָּׁמַע פְּעַם רַבִּי חַיִּים סְטַאֲלֶער זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה אֶת בְּנֵי מְדַבֵּר כְּנֶגֶד הַמְּפָרְסְמִים אָמַר לוֹ: "אַתָּה עוֹד תִּשְׁחִיר מִיְסוּרִים שְׂיִבֹאוּ עָלֶיךָ עֲבוּר זֶה", "דוֹ וְעֵסֶט נָאֵךְ פֶּאָר שְׁוואַרְצֵט וְוֵעֶרן אֵיבֶער דָּעם". וְכֵן הָיָה לוֹ, רַחֲמֵנָא לְצִלוֹ, שְׁסָבֵל יְסוּרִים נוֹרָאִים מִבְּנֵיו, ה"י.

ג-תכו

ג-תכז

ג-תכח

כָּל כֶּף חֲקוּק הָיָה זְכוּרוֹן יוֹם הַמִּיתָה בֵּין אֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ, שְׁפָעַם בְּפוּרִים בְּעַת
הַשְּׂכָרוֹת שֶׁהָיוּ מִתְבַּסְּמִים אֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מְאֹד, לְקַיֵּם "עַד דְּלֹא יָדַע"
בְּפִשְׁטוּת, פָּנָה רַבִּי הַיֵּרֵשׁ לִיב הָרַב מִבְּרֶסֶלַב לְרַבִּי מֵאִיר לִיב הַנֶּפֶח וְאָמַר
לוֹ: "רַבִּי מֵאִיר לִיב, אָמַר נָא לָנוּ אֶת הַסְּפִירָה שְׁלָדָּ" "זָאג אוֹנֵז דִּיין
סְפִירָה". וְתַכְף נִתְעוֹרַר בְּרַעְדָּה מִשְּׂכָרוֹתוֹ הַקְּשָׁה וּמָנָה לִפְנֵיהֶם כַּמָּה שָׁנִים
וְיָמִים וְכַמָּה שָׁעוֹת עָבְרוּ כְּבָר מֵיָמֵי חַיָּו, וְאָמַר כִּי הָיָה זֹאת חֲקוּק בְּדַעְתָּם
כָּל כֶּף, עַד שֶׁלֹּא עָבַר עֲלֵיהֶם כַּמְעַט רְגַע בְּלִי חֲשָׁבוֹן מְדִיק. וְהַפְטִיר וְאָמַר:
"כֶּף לְמַדְנֵנוּ רַבְּנוּ, רַבִּי שְׁמוּאֵל אֵיזִיק זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, שֶׁנִּסְפָּר סְפִירָה בְּכָל
יוֹם", "אֲזוּי הָאֵט אוֹנֵז אוֹנֵז עַר רַבִּי שְׁמוּאֵל אֵיזִיק גִּילְעָרְנִט אֲז מִיר זָאֲלוֹן
צִיִּלְוֹן סְפִירָה אֶלְע טָאג".

ג-תכט

ג-תל

רבי מאיר טעפליקער זכרונו-לבֿרְכָה הִיא עוֹשָׂה בְּכָל חֲדָשׁ בְּאִמְצַע הַיּוֹם "סֵעֵדַת רֵאשׁ-חֲדָשׁ", פֶּעַם פְּנֵה לַחֲתָנוּ רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף וְאָמַר לוֹ: "לֵךְ וְהִזְמִן לְסֵעֵדָה אֶת רַבִּי יִצְחָק לִיב זְכָרוֹנוֹ-לְבִרְכָה, אוֹלָם לֵךְ אֱלִיו לַפְּנוֹת בֶּקֶר, כִּי כְשֶׁמִּתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל אֵי אֶפְשֶׁר יוֹתֵר לְדַבֵּר עִמּוֹ מִשָּׁד כָּל הַיּוֹם לְרַב הַתְּלֵבּוֹתוֹ וְיִגִּיעָתוֹ בַּתְּפִלָּה". וְאָכֵן הִלְךְ אֱלִיו לְהִזְמִינּוֹ אַחֵר חֲצוֹת לַיְלָה, וְכֵן בֵּין דְּבוּרִים אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק בָּעַר: "נִלְמַד נָא אֵיזָה מֵאֶמֶר מְרַבְּנוֹ". שְׂאֵל לוֹ רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף: "אֵיזָה מֵאֶמֶר?" עָנָה לוֹ רַבִּי יִצְחָק בָּעַר: "הֵיכֵן שֶׁהוּא, תּוֹדָה לְקַל, אֵיפֹה שֶׁאֲנַחְנוּ פּוֹתְחִים אֶת הַסֵּפֶר שֶׁל רַבְּנוּ לְקוּיטִי מוֹהֲר"ן הוּא זֹרֵחַ וּמֵאִיר לִי", "דְּאֲנִקֹן גָּאט ווי מִיר הֶעֱפִינְען דָּעם רַעֲבִינִס סֵפֶר שְׂיִינֵט עֵס מִיר".

רבי אברהם ב"ר נחמן מטולטשין זכרונו-לבֿרְכָה

מְשָׁלִים מְרַבִּי אֲבָרְהָם בֶּן רַבִּי נַחְמָן זְכָרוֹנוֹ-לְבִרְכָה

לְעֵנֶן שְׁגֵעוֹן חֲבִלִי עוֹלָם הִזָּה

ג-תלא

מְשָׁל לְאִישׁ אֶחָד שֶׁנִּחְרָץ מִשְׁפָּטוֹ לְמִיתָה, וּכְבָר נִמְסַר לְיַד הַתֵּלֶן וְהוֹשִׁיבוֹ אוֹתוֹ בַּעֲגָלָה עִם סוּסִים יַחַד עִם הַתֵּלֶן הַמוֹצִיא אֶת הַמִּשְׁפָּט לְפַעַל, וְזֶה הָאָדָם הַנִּחְרָץ לְמִשְׁפָּט יוֹדֵעַ כִּי אֵין כֶּבֶד שׁוֹם מְנוּס וּמִפְּלֵט לְהִנָּצֵל מִהַגְזֵר דִּין, וְרוֹאֵה הַעֲגָלָה עִם הַסּוּסִים נוֹסְעִים, הוֹלְכִים וּקְרָבִים לְמָקוֹם הַתֵּלָּה, וְאֵינָם עוֹמְדִים וְנַחִים אֶף לְרַגַע אַחַת, וְכָל רַגַע הוּא מִתְקָרֵב לְמָקוֹם הַהֲרִיגָה, אוֹלָם דְּבָר אֶחָד אֵינּוּ יוֹדֵעַ כַּמָּה זְמַן יִשְׁהָה בְּנִסְיַעְתּוֹ עַד לְמָקוֹם הַהֲרִיגָה, אִם שָׁנָה אוֹ יוֹם אוֹ שָׁעָה, אוֹלָם זֹאת בּוֹדָאוֹת רוֹאֵה שֶׁהוֹלֵךְ וּמִתְקָרֵב לְמָקוֹם תּוֹפֵת זֶה. וְהֵנָּה אִם הִיא רוֹאֵה אֵיזָה שְׁחוֹק הַנִּקְרָא קְאֻמְעֵדָא הַצָּהָה, בּוֹדָאי לֹא הִיא מְשִׁים לְבּוֹ לָזָה. כְּמוֹ כֵן הַנִּמְשָׁל אֶצֶל כָּל אָדָם, שֶׁכָּל אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁסּוּף כָּל סוּף יִהְיֶה מְכָרָח לְמוֹת, וְהַשְּׂנֵי סוּסִים הֵם הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה הַרְצִים וְשִׁטִּים וּפּוֹרְחִים, וְאֵינָם עוֹמְדִים כְּהֶרֶף עֵין, וְכָל נַחְמָתוֹ הוּא רַק שֶׁאֵינּוּ יוֹדֵעַ אִם קְרוֹב יוֹמוֹ אוֹ אִם עוֹד יֵשׁ לוֹ יוֹתֵר לַחַיּוֹת, אוֹלָם הוֹלֵךְ וְקָרֵב לְמִיתָתוֹ בּוֹדָאי, וְאִם כֵּן מִהֲרָאוּי שְׂיִכִּין לוֹ צָדָה לְדַרְךְ

ולא יבלבלו אותו כל המיני שחוק והשטויות של התאוות מלשכח מלהכין
לעצמו צדה לדרך ספורים ומשלים.

ג-תלב

משל מהבטת הצדיק שמביט ברחמנות על בני העולם המנחים בשגעונות
והבלים:

משל שחרצו איזה משפט על אנשים שיניחו אותם בבור עמוק מוקף
במחיצות שלא יכולים להביט אל העולם הרחב והיפה, ומזונותם
שנותנים להם הוא מה שיוצא ממי השופכים היוצאים חוץ לעיר, ונהנים
הם מהמותרות הנזרקים מארמון המלך, והם עומדים ומחפשים
ומוצאים שם חתיכות מעים קטנים הנקרא "קישקעליך" וכדומה. והנה
אחד מהם מצא חתיכה גדולה וחברו מקנא בו על זה שהוא לא זכה ומצא
רק חתיכה קטנה, ומשום כן נצבט לבו בקרבו "און ער איז פאר קלעמט
דער פון" על זה שלחברו יש חתיכה גדולה ממנו, והצדיק עומד ומביט
עליהם ברחמנות איך שהם משפלים וחושבים שאין יותר טוב מזה,
ואינם רואים וטועמים הטוב שיש בארמון המלך. אולם הצדיק אינו נח,
ומחפש כל העת עצות איך להוציאם מבור זה ולהטעימם מטוב עדן
התענגים שיש ושיכולים גם הם לזכות ליהנות מהם בזה העולם ספורים
ומשלים.

ג-תלג

משל מגדל הספנה והנסיונות הקשים הנמצאים בעולם הזה:

משל מהלוחמים בקרב נגד השונא, שעומד הלוחם ורואה שכל רגע נופל
ומת עוד איש אחד העומד סמוך לו, עד שממש החצים מגיעים עד מקומו
ממש, ואין יודע איך להציל את עצמו, ולרב פחדו אין לו כח להחזיק
החרב ללחם עוד לרוב הפחד וחלישות הדעת שיש לו. אולם שאר החילים
מחזקים זה את זה לבלי להתיאש ולפל, רק לחזק עצמו להגן על עצמו,
ולא לוותר לשונא, "און ניט נאך געבן דעם שונא" ולא להכניע לפני האויב,

שלא יבוא השונא למבקשו. כמו כן ממש צריך הרבה התחזקות לגדל הסכנה שיש בזה העולם, שבכל פעם הבעל דבר תופש את האדם וכו' וכו' עד שיכולים חס ושלום לפל, ואין עצה רק להתחזק את עצמו, על כל פנים להגן על עצמו "ניט אפ לאזן הענד און פיס", לא להניח ידיו ורגליו, רק לאחז בכלי הזין וללחם עמו ולא להכניע את עצמו תחת השונא שרוצה להכריתו משני עולמות חס ושלום, רק להתחזק נגדו ולהמלט ממנו מה שיכול ספורים ומשלים.

ג-תלד

עוד שמעתי מהרב הגאון רבי מרדכי מו"ץ דקהלה קדושה סאקלוב, ששמע מאת רבי אברהם זכרוננו-לברכה בענין הנ"ל, שהלא רואים אנו שכל דור ודור מתדלדל בתורה ועבודה ויראת שמים, אם כן איך תבוא הגאולה בימיהם שלא באה בדורות הראשונים שהיו צדיקים נוראים עובדי ה' באמת. והשיב זכרוננו-לברכה בזה הלשון: לכאורה הלא קשה על דברי חכמינו זכרוננו-לברכה במסכת סוטה פרק ט, שאמרו, משחרב בית המקדש בושו חברים וכו' על מי לנו להשען על אבינו שבשמים, משחרב בית המקדש שרו חכימא וכו' על מי להשען וכו' וכו' בעקבות משיחא וכו' על מי לנו להשען וכו', וכי מה מודיעים לנו בזה, מהנכון שיודיעו לנו חכמינו-זכרונם-לברכה העצה, ואיזו עצה היא, והלא זה אנו יודעים גם כן כי אין על מי להשען וכו'. אבל הענין כן הוא, כי יש אתערוותא דלעלא מאת השם יתברך בעצמו ברחמנותו, ויש אתערוותא דלתתא מעבודה שלנו מתורה ויראת שמים וכו', ובאמת אנחנו בשר ודם הולכים בכל פעם מטה מטה, וכל דור גרוע בכל פעם מהדור הקודם, אבל השם יתברך הולך ומגלה חסדו בהתגלות גדול יותר, כי זה עקר גדלתו כי "גדלה" זה "חסד" כידוע, וכמו שמובא בשיחות הר"ן סימן שז "שהשם יתברך מנהיג את העולם בכל פעם יותר יפה", ועל-כן מספר התנא במשניות אלו איך שהדורות הולכים ומתמעטים בעוונותינו הרבים, אבל העצה שלעמת זה הוא האתערוותא דלעלא שהיא רחמנות השם יתברך, הולך וגדל, ואדרבא כל מה שהדור יותר גרוע הרחמנות יותר גדול וכו', וזה שמסים התנא "על מי לנו להשען"? כי הלא האתערוותא דלתתא שלנו הולך וקטן? ותוצו: "על אבינו שבשמים", הינו על האתערוותא דלעלא של רחמנותו יתברך שהולך וגדל, וכל מה שיותר גרוע וחולה יותר, הרחמנות גדול עליו יותר, וכמו למשל שכשראה השם יתברך הרחמנות שעל בני העולם בימי דור המבול, שלח להם את נח, ואחר-כך שלח את אברהם אבינו וכו', ובמצרים שהיו במדרגה התחתונה במ"ט שערי טמאה, נכמרו רחמיו ושלח להם רועה נאמן משה רבנו לגאולם, וכן אחר

כָּד בְּחַרְבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִכְמְרוּ רַחֲמָיו וְשָׁלַח לָהֶם אֶת עֲזָרָא הַסּוֹפֵר שְׂרָאוּי
הָיָה שֶׁתִּנְתֵּן הַתּוֹרָה עַל יָדוֹ וְכוּי, אֱלֹמֵלָא קִדְמוֹ מִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
זְכוּנוֹ-לְבָרְכָה וּבְחַרְבֵּן בֵּית שְׁנֵי דְחָמִיר לָן, הָעֵמִיד לָנוּ בּוֹצִינָא קְדִישָׁא
רִשְׁבִּי זְכוּתוֹ יְגוֹ עֲלֵינוּ, וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וְכוּי.

ג-תלה

וְאַחַר-כֵּן הִחַל נְצוּץ הַגְּאֻלָּה בִּימֵי הָאָרִיִּי הַקְּדוֹשׁ זְכוּתוֹ יְגוֹ עֲלֵינוּ אָמֵן,
וְאַחַר-כֵּן נִכְמְרוּ רַחֲמָיו עַל הַדּוֹרוֹת שֶׁהוֹלְכִים וּמִתְמַעֲטִים וְהָעֵמִיד אֶת
הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוֹשׁ וְהַחֲבָרְיָא שְׁלוֹ, וְאַחַר-כֵּן כְּשֶׁהָלְכוּ וְנִתְמַעֲטוּ
הַלְבָבוֹת עוֹד בִּימֵי רַבֵּנוּ שֶׁהִתְחִיל אֹר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב לְשָׁקוֹעַ אִז נִכְמְרוּ
רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד וְשָׁלַח אֶת רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ שֶׁאָמַר שֶׁכָּבֵר הַכִּין כְּלִים
לְמַשִּׁיחַ צְדָקָנוּ, וְאָמַר שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּבֵר לֹא יִהְיֶה עוֹד חֲדָשׁוֹת עַד מַשִּׁיחַ צְדָקָנוּ
שִׁיבֹא בְּמַהֲרָה בִּימֵינוּ וְתִהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, אָמֵן.

ג-תלח

וְהִנֵּה עֲנֵנוּ זֶה הוּא דְרָךְ וְהִתְחַזְּקוֹת נִפְלָא לְגַאֲלָתוֹ שֶׁל כָּל אָדָם בְּאִפְסוֹ פְּרָטִי,
שֶׁכְּשֶׁרוֹאֶה הָאָדָם שֶׁבְּכָל פְּעַם הוֹלֵךְ וְיֹרֵד מִטָּה מִטָּה, יֵדַע וְיִאֱמִין שֶׁאֵין-
עַל-פִּי-כֵן כָּל מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה הִלָּאָה אֶת שְׁלוֹ לְקַרֵּב אֶת עַצְמוֹ לֵהי יִתְבָּרַךְ
וְאֵינוֹ רוֹאֶה חֵס וְשְׁלוֹם תּוֹעֵלֶת וְאֲדָרְבָּא וְכוּי, אִזִּי הִרְחֲמֵנוּ שֶׁל הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ גְּדוֹל עֲלֵינוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד שֶׁלְּפַעְמִים כְּשֶׁנִּמְצָא הָאָדָם בְּדִיוֹטָא
הַתְּחַתּוֹנָה, אִז מִתְעוֹרֵר עֲלֵינוּ רַחֲמָנוּת גְּדוֹל מְאֹד עַד שֶׁיִּכּוֹל לְצַאת מִגְּלוּתוֹ
וּלְזָכוֹת לְגַאֲלָה שְׁלֵמָה סְפוּרִים וּמְשֻׁלָּם.

ג-תלט

וְהִנֵּה זֶה הַמֶּשֶׁל מוֹעִיל מְאֹד לְעִנְיַן עֲבוֹדַת ה', תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדָדוּת, וּבְעִנְיַן שְׂבִירַת תְּאוֹת וּמִדּוֹת, שְׂאֵף-עַל-פִּי שְׂיָגַע כְּבֹר כְּמֵה שָׁנִים, וְעָשָׂה מֵה שְׂעָשָׂה וְנִדְמָה לוֹ שְׂעֵדִין לֹא פָעַל כְּלוּם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן יִתְחַזֵּק וְיִתְחַזֵּק לְעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ עַד שְׂיִגְמַר, וְכֵן בְּעִנְיַן דֶּרֶךְ-אֶרֶץ וְהַפְרָנְסָה, כְּמוֹ שְׂאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנוּ-לְבָרְכָה: ג' דְּבָרִים צָרִיכִין חֲזִיק וְכוּ', וּמֶשֶׁל זֶה נֶצְרָךְ לְכָל הָעִנְיָנִים סְפוּרִים וּמְשָׁלִים.

ג-תלו

יְדוּעַ הָיָה בֵּין אֲנִי"ש, שְׂיִוְדַע רָאבְר"נ מֵה"מְגִילַת סְתָרִים" שֶׁל רַבֵּנוּ, פָּעַם בְּעֵת שְׂדַבְרוּ עִמּוֹ מִקֶּץ הַגְּלוּת וּבִיאַת הַמְּשִׁיחַ, נֶעְנָה וְאָמַר "עֵדִין אֵינִי רוֹאֶה אֶת סְבוּ שֶׁל הַמְּשִׁיחַ".

ג-תלז

פָּעַם, בְּהִיוֹתוֹ יָלֵד קֶטָן לְקַחוּ אָבִיו עִמּוֹ לְהַשְׁתַּטַּח עַל צִיוֹן רַבֵּנוּ, בְּדֶרֶךְ זְרָקוֹ עֲלֵיהֶם הַמְּתַנַּגְדִּים אָבָנִים הַרְבֵּה, עַד כְּדֵי סְכָנַת נַפְשׁוֹת מִמֶּשׁ, פָּשַׁט רַבִּי נְחֻמָּן טוֹלְטְשִׁינְעֵר אֶת מְעִילוֹ וְסָכַךְ עִמּוֹ עָלָיו בְּהַפְטִירוֹ, "אֲנִי כְּבֹר זְקֻנְתִּי אוֹלָם אוֹתָךְ עוֹד יִצְטָרְכוּ בְּנֵי הָעוֹלָם".

ג-תמ

עַל הַמוֹבָא לְעִיל סִימָן תַּקְפִּי"ו, אָמַר: שְׂיֵשׁ נוֹסְחָא אַחֲרַת שְׂמַעְשָׂה זֹ לֹא הִיְתָה עִם רַב אֶלָּא עִם אָדָם פְּשוֹט אָחָד.

ג-תמא

לעת זקנתו שאלו פעם רבי משה שמואל, הרי אין רואים אתכם כלל ללמוד כי היה אז חולה בעיניו ולא יכול היה להביט כלל בספר, ענה לו רבי אברהם שזה מחמת שחולה אני בעיני, אולם תודה לאל לומד אני בעל-פה.

ג-תמב

בא פעם רבי לוי יצחק זכרוננו-לברכה לאומאן בראש-חדש אייר ונשא לשהות שם משך שני שבועות, והיה חפץ להשאר שם גם לשבוע השלישי, מחמת שחל אז ל"ג בעומר באמצע השבוע. אמר לו רבי אברהם: "סע וחזור לביתך, ואל תשמע לקול המינעצים לך להשאר אלא חזור לביתך וכשתכסף להשתטח שוב על הציון, תחזור ותבוא שוב", כי הקפיד לקיים צויו של אביו רבי נחמן טולטשינער זכרוננו-לברכה שלא נתן לסרים למשמעתו לשהות באומאן יותר משני שבועות ברציפות, מחמת שלרב השהיה נעשה קל בעיני האדם קדשת המקום (כדלעיל סעיף ש"כ).

ג-תמג

פעם פשקרא רבי אברהם בן רבי נחמן את המגילה באומאן, קראה בטעמים ובנסח ובדבקות נפלאה שאין לשער.

ג-תמד

רבי אברהם בן רבי נחמן היה נזהר מאד לבלי לדבר דבורים גבוהים בעניני רבנו עם פשוטי אנ"ש, והמתיק סוד בזה רק עם בעלי פשרונות גדולים, כרבי שלמה גבריאל זכרונו-לברכה, ורבי מרדכי מסוקולוב זכרונו-לברכה, ורבי שלמה וועקסלער זכרונו-לברכה, וכדומה.

ג-תמה

ביום השנה "יארצייט" של אביו רבי נחמן טולטשינער, היה נוהג להשתטח בציון רבנו הקדוש, והיה מזכיר שם בשבח צדקת אביו, שהיה זהיר מאד בהדלקת ה"נר-תמיד" שלא יכבה נרו, ובקש שיזכר לו זכות זה לטובה. (וע"ע להלן תק"ט).

ג-תמו

מספרים שכשהיה באדעס, הלך שם לרופא שנים לבדק אם שניו בריאים ומתוקנים, כי סבר שעסקו ברפואה זו שהיא רפואה חיצונית בלבד, לא חל עליה ענין הרחוק מלהשתמש ברפואת הרופאים המובא בספרי רבנו. (ה"ה: ראה רבינו בחיי ואע"ז ואדרת אליהו להגרי"א בשמות כ"א, י"ט, וע"ע בשו"ת צי"א חיי"א סמ"א, ודו"ק; מיהו ראה עיין בי"עונג-שבת" ל-ר' אפריימיל פרי וישלח, עמ' ק"ה-ק"ו).

ג-תמוז

אמר: זה שאמר רבנו נצחתי ואנצח, הולך גם על אנשי היקרים שאם מתעקשים הם באיזהו דבר וענין שבקדשה, הם מנצחים לבסוף, אבל צריך לרצות ולרצות הרבה עד שמנצחים.

ג-תמח

אמר: בכל מקום שמזכיר רבנו בדבריו את העכו"ם, הפונה גם על הרחוקים מבני ישראל שיש להם ממדות העכו"ם.

ג-תמט

ספר רבי בן-ציון אפטר זכרוננו-לברכה, שפעם שהה עם ראבר"נ בין נכרים, ושחקו מהם הנכרים מאד, נענה לו ראבר"נ ואמר: "וכי מהו צחוק חתיכת בשר עולה וחתיכת בשר יורדת וביניהם נראתה תבה מלאה שנים?" ואם כן מה לנו להתפעל מצחוק.

ג-תנ

היה משבח את חותנו הוא רבי נפתלי כהן שהיה אדריכל במקצועו, בזה שעסק בעבודתו רק בימות הקיץ וחסד ממון כל ימות הקיץ כדי שישפיק לו לימות החורף, ויהיה ביכלתו לעבד את ה' בתורה ותפלה, ללא שום דאגת הפרנסה.

ג-תנא

כְּשֶׁהָיָה רֵאבֶן"נ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה פֶּעַם בְּבִאֲרֵיטְשׁוֹב בֵּין אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמִנוּ בְּקֶשׁ
אִם יְכוֹלִים לְהַשִּׁיג עֲבוּרוֹ מֵעַט "סְמַעְטִינֵע" שְׁמֵנֶת חֶלֶב, שֶׁהָיָה נֶחְרָךְ לוֹ
לְבָרִיאוֹתוֹ, הָיְתָה שָׁם אֵיזָה שְׂכָנָה שֶׁהָיָה לָהּ מְזָה, אוֹלָם אָמְרָה שֶׁהִיא
מוֹכְנָה לְתַת זֹאת, רַק אִם יִבְטִיחָה שְׁתַּפְקֹד בְּבָנִים, כִּי עֲדִין לֹא זָכְתָה לְבָנִים
זֶה כִּמָּה שָׁנִים. כְּשֶׁאָמְרוּ לוֹ זֹאת אָמַר כִּמָּה פְּעָמִים: "אֵיזָה שְׁמֵנֶת יְקָרָה
הִיא זֹאת, נוֹ שְׁתַּתֵּן שְׁתַּתֵּן", "סֵע טִייעֶרע סְמַעְטִינֵע סְאִיז נוֹ זֶאל זִי גִיבֵן,
זֶאל זִי גִיבֵן". וְנִתְנָה וְאָכַן נִפְקָדָה.

ג-תנב

ג-תנג

פֶּעַם בְּיוֹם רֵאשׁ-הַשָּׁנָה הָיָה צָרִיךְ רַבִּי גַעְצִיל לְיוֹבְבָנָא זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה לְעָרוֹךְ
סְעוּדַת בְּרִית מִיֵּלָה לְבָנוּ שְׁנוֹלֵד לוֹ לְמִזֵּל טוֹב, וְרָצָה לְקַיְמוֹ לְפָנֵי הַתְּקִיעוֹת,
כְּמוֹבֵא בְּשִׁלְחוֹן עָרוֹךְ, אוֹלָם גְּבִירֵי טְשַׁעֲרִין לֹא הִסְכִּימוּ עִמוֹ וְאָמְרוּ לוֹ
שְׂמִחְמַת טְרָחָא דְצַבּוּרָא יַעֲשֶׂה אֶת הַבְּרִית אַחֲרֵי הַתְּפִלָּה, וּמִי שֶׁיַּחֲפֹץ
לְהַשְׁאֵר בְּעַת הַבְּרִית, יִמְתִּין וְיִשְׁאַר, וְאֵל יַעֲכַב אֶת כָּל הַצַּבּוּר בְּגִלְלַת הַבְּרִית.
לְאַחַר שֶׁלֹּא נִתְפָּשְׂרוּ בְּנֵיהֶם הוֹחֵלֵט שֶׁיִּשְׁאַלוּ אֶת דְּעִתּוֹ שֶׁל רֵאבֶן"נ זְכוֹרוֹנוֹ-
לְבָרְכָה, כְּשֶׁפָּנוּ אֵלָיו בְּשִׂאֲלָתָם, עָנָה בְּעֲנָוָה וְאָמַר: מָה אַתֶּם שׁוֹאֲלִים אוֹתִי
בְּזֶה? עֲשׂוּ כְּפִי שְׂמִצּוּהַ הַשְּׁלְחוֹן עָרוֹךְ. "קוֹקֵט אַרְיִין אֵין שְׁלְחוֹן עָרוֹךְ". וְלֹא
רָצָה לְצוּת וְלוֹמַר דְּעִתּוֹ בְּפִרוּשׁ.

ג-תנד

ספר רבי אלטער מטעפליק זכרוננו-לברכה, שפעם כששקה אצלו ראבר"נ, ראה איך שיושב וממיל תורה לעצמו, נגש סמוך אליו לשמוע דבריו, והבין שאומר ומשנן לעצמו ממשניות שבסדר טהרות, הלך ולקח משניות לבדוק אם אכן אומר נכון, וראה איך שאומר בעל פה מלה במלה כהלשון ממש. וכן פעם כשדברו עמו הבחורים מאיזה פרוש מבעל הש"ך שבהלכות טרפות, אמר להם את הש"ך בעל פה מלה במלה כלשון הש"ך בדייק.

ג-תנה

השכין פעם רבי אברהם בחכמתו, שלום בביתו של רבי נחום שוסטער זכרוננו-לברכה בינו לבין זוגתו, שפעם כשפקר בביתם והתחלה לגער בו ולחרפו ולגדפו בפניו, פנה רבי אברהם ואמר לרבי נחום: "זוגתך היא הצודקת בטענותיה ודבריה, והיא בשמעה דבורים אלו יוצאים מפיו, שמחה על זה ופנתה לבעלה ואמרה לו: רואה הנך אפלו רבי אברהם מסכים לדברי, אחר-כך פנה אליה ואמר לה: אף על פי שבנדאי הצדק עמך, אבל בכל זאת הרי אישך רבי נחום הוא איש כשר ונכבד, והתחיל לפרוט לפניך את שבחיו ומעלותיו של בעלה הכשר, שמהראוי שיכבדו זה לזה וכו', ויבדך חכמה זו השכין שלום בביתם. ודרך פיוס זה היה מדבר בין רבי אברהם ורבי נחום מקדם.

ג-תנו

דבר פעם ראבר"נ בגדל חשיבות עם ישראל הכשרים החפצים לעבד את ה', שמתגברים ובאים עליהם יסורים שונים, כל אחד ויסוריו, ואמר: כן הדבר נוהג בעולם, "אם גוי הנך הרי ששקט ושלום ליוך, אולם אם יהודי אתה, הרי שצרות רבות יקיפוה ללא הרף, ואם רצונך להיות רק יהודי ללא קיום המצוות, נו לא תסבל הרבה כי תקבל שכר מצוותיך בעולם הזה, אולם אם חפץ הנך להיות יהודי כשר, הרי שסבל רב תסבל. ואם

יהודי כָּשֶׁר פְּשׁוּט רְצוֹנָךְ לְהִיּוֹת, גַּם סָבֵל זֶה מְעַט יִהְיֶה נֶגֶד הַיְהוּדִי הַכָּשֶׁר
הַמְּפֹלֵג הַחֲפֵץ לְהַתְעַלּוֹת בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה וְלְהִיּוֹת קָשׁוּר וְדְבוּק בְּגִדּוּלֵי
הַצְּדִיקִים כְּרַבְּנֵנוּ וְתַלְמִידָיו, וְכֹל זֶה מִחֲמַת רַב הַטּוֹב הַצָּפוֹן לְעֵתִיד לְאֵלוּ
שְׂיִגְעִים וְחֲפָצִים לְהַתְעַלּוֹת מֵעֲלָה מֵעֲלָה". "בִּיֶסְטוּ אַ גּוֹי, נוּ נוּ. וְיִלְסְטוּ
אֲבַעַר זַיִן אֶ יוֹד וְיִלְסְטוּ זַיִן אֶ פְּרָאֶסְטְעֶר יוֹד, נוּ, וְיִלְסְטוּ אֲבַעַר זַיִן אֶ
עֲרִלִּיכְעֶר יוֹד

ג-תנז

שָׁהָה פְּעַם רַאבְּר"נ זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ בְּאִיזָה שַׁבַּת אַחַת בְּעִיר בְּרִיֶסְקָה,
וְהִתְאַכְסֵן אֶצֶל חֲסִיד אֶחָד שֶׁגָּמַר תְּפִלָּתוֹ בְּשַׁעוֹת הַצְּהָרִים הַמְּאַחְרוֹת,
וְכִשְׁהִתְחִיל לְזַמֵּר זְמִירוֹת שַׁבַּת הַתְּלֵהָב מְאֹד בְּתִיבוֹת "אֶסְדֵּר לְסַעוּדָתָא
בְּצַפְרָא דְשַׁבְּתָא" וְחִזַּר כְּמָה פְּעָמִים עַל תִּיבוֹת "בְּצַפְרָא דְשַׁבְּתָא", רָמַז לוֹ
רַאבְּר"נ בְּצַחוֹת לְשׁוֹנוֹ, וְכִי כָּעַת "צַפְרָא דְשַׁבְּתָא" הָרִי כְּבָר שְׁעַת בֵּין
הַעֲרַבִּים עֵתָה.

ג-תנח

רַבִּי מִשֶּׁה לִירְסָמָאן זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ מְאוּמָאן, אִירְסָ אֶת בְּתוֹ עִם רַבִּי פִּישְׁעֵל
בִּיר מְרֻדְכִי בְּאַבְרִינִיָּצֶעֶר, לְאַחַר הַשְּׁדוּדָה יָשָׁב עִמָּהֶם רַאבְּר"נ כִּי רַבִּי מִשֶּׁה
הָיָה מְאַנְשִׁיו הַקְּשׁוּרִים בּוֹ מְאֹד וְכִדְרָכּוֹ, דִּבֶּר הַרְבֵּה בְּהַתְּלֵהבוֹת מִמְּעַלְת
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּאֲמֻצֵּעַ פְּנֵה אֱלֹיו רַבִּי טוֹבִיָּה אָבִיו שֶׁל רַבִּי מְרֻדְכִי וְאָמַר לוֹ,
"אַבְרָהָם מְסַפִּיק מְסַפִּיק" כִּי הָיָה רַאבְּר"נ מְדַבֵּר הַרְבֵּה תְּמִיד מִמְּעַלְת
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁהִטְרִיד אוֹתוֹ דְּבַר זֶה, וְהִפְסִיק רַאבְּר"נ בְּדַבּוּרוֹ, תִּיכְף
אַחַר כֵּן נֶעֱנַשׁ רַבִּי טוֹבִיָּה וְנִצְטָרַע, וְכִמוֹ שֶׁמוּבָא בְּסֵפֶר הַמִּדּוֹת: "הַמְּבִיָּה
תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים נֶעֱשָׂה מְצוּרָע", וְנִתְקַיֵּם בְּאָבִיו עוֹנֵשׁ זֶה עַד יוֹם מוֹתוֹ, ה"י.

ג-תנט

כְּשֶׁשָׁאַלוּ אֶת רַבִּי אֲבָרְהָם, מִדּוּעַ אֵינוֹ מִמְשִׁיךְ לְכַתֵּב חֲדוּשֵׁיו עַל לְקוּטֵי מוֹהַר"ן, עָנָה וְאָמַר: כָּל חֲדוּשֵׁי שְׁכַתְבֹתַי, כְּתַבְתִּים בְּיַעְרוֹת וּמִתּוֹךְ בְּכִיּוֹת שְׁבִכִיתִי לְפָנַי כָּל חֲדוּשׁ וְחֲדוּשׁ שֶׁהִתְחַדַּשׁ לִי וְכַעַת בְּזַקְנוֹתַי אֵין בְּכַחֵי לְבַכּוֹת כָּךְ, מִשּׁוּם כִּךְ פִּסְקִיתִי מִלְכָּתֵב. (ה"ה: ראה ליקו"מ ח"א תו"רס"ב).

ג-תס

פַּעַם בְּתַפְלַת שְׁחָרִית שֶׁל שַׁבָּת, נִגַּשׁ בְּאוּמָאן ר' בִּנְיָמִין פְּרַבֵּר זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה מִתּוֹשְׁבֵי בְּאֶרְדִּיטְשׁוֹב לְהִתְפַּלֵּל כְּשֶׁלִּיחַ צְבוּר לְפָנַי הָעֲמוּד, וְהִנֵּה בְּבִאֲרֵדִיטְשׁוֹב גִּסַּח וּמִנְגִּינַת הַתְּפִלָּה הִיְתָה אַחִידָה מִהוֹדוֹ עַד תְּפִלַּת הַשְּׂמוּנָה עֶשְׂרֵה, וְהִתְפַּלֵּל הֵלָּה כְּהִרְגָלוֹ בְּגִסַּח בְּאֶרְדִּיטְשׁוֹב, וְלֹא כְּנִסְחָתָנוּ וְכַמְנַהֵג הָעוֹלָם לְשָׁנוֹת אֶת הַגִּסַּח מִ"בְּרַכּוֹ" וְלִהְיוֹן. לְאַחַר הַתְּפִלָּה נִגַּשׁ אֵלָיו רַאבְר"ן וְהִעִיר לוֹ עַל זֶה שֶׁלֹּא נָכוֹן עֲשֵׂה, וְאָמַר לוֹ: "כָּאֵן בְּאוּמָאן, גִּסַּח הַתְּפִלָּה מְשִׁתַּנִּית לְאַחַר בְּרַכּוֹ". כִּי כִּידוּעַ הַקְּפִידוֹ אֲנִי"שׁ עַל גִּסַּח הַתְּפִלָּה וְנִגְוִינָה, וְכִדֵּי שֶׁלֹּא לְבַלְבֵּל אֶת צְבוּר הַמִּתְפַּלְלִים.

ג-תסא

סֵפֶר פַּעַם רַבִּי אֶלְטֶעֶר טֶעֶפְלִיקֶעֶר אֵיזָה מַעֲשֵׂה בְּשֵׁם רַבֵּנוּ, לֹא מָצָא הַדְּבָר חוֹ בְּעֵינַי רַבִּי נַחְמָן חַזוֹן, הַמְּכַנֶּה רַבִּי נַחְמָן נְעַמִּירוֹבֶעֶר, וְנִגַּשׁ לְשָׂאֵל אֶת רַבִּי אֲבָרְהָם מַה דַּעְתּוֹ עַל סְפוּר זֶה וְאִם הוּא מְרַבְּנוּ, חִיָּךְ לוֹ רַבִּי אֲבָרְהָם וְלֹא עָנָה לוֹ בְּפִרוּשׁ שְׂאֵינוֹ מְרַבְּנוּ אֶלָּא כְּמַרְמִזׁ לוֹ שְׂאֵף-עַל-פִּי שֶׁהַמַּעֲשֵׂה נָכוֹן אוֹלָם אֵינוֹ מְרַבְּנוּ.

ג-תסב

הַתְּבַטָּא פֶּעַם רַאבְרִ"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה עַל עֲצָמוֹ וְאָמַר: "בְּרוּךְ הוּא, עֲבָרְתִי עַל כָּל הַלְקוּטֵי מוֹהַרִ"ן כְּצוּי רַבְנֵנוּ", דְּהֵינּוּ לְהִיּוֹת שְׂקוּעַ אִיזָה מִשָּׁד זָמַן עִם תּוֹרָה אַחַת, "גַּעְהוֹן מֵיט אַ תּוֹרָה", וְשָׁכַל עֲשִׂיּוֹתָיו וְלִמּוּדוֹ יִהְיוּ עַל פִּי תּוֹרָה זוֹ. וּמִסְפָּרִים שְׁעַם תּוֹרָה ס"ו שְׁבַלְקוּטֵי מוֹהַרִ"ן חֶלֶק א', חִי בְּדָרְךָ זֶה בְּמִשָּׁד חֲצִי שָׁנָה בְּרַצִּיפוֹת.

ג-תסג

כְּשֶׁחֲזַר פֶּעַם רַאבְרִ"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה מְאָרָץ יִשְׂרָאֵל וְנוֹדַע לוֹ עַל הַמַּחְלָקָת וְהוֹפִיחַ שֶׁהִיְתָה בֵּין שְׁנַיִם מַחְשׁוּבֵי וּגְדוּלֵי אֲנִ"ש, נֶעְנָה וְאָמַר, "לְשִׁנְיָהֶם אֵין הַתְּבוּדָדוֹת", כִּי כָּל אֶחָד מִתְּפִלָּל וּמִבְּקֵשׁ מֵהוּ יִתְבָּרַךְ שִׁיתְגַּלֶּה צְדָקָתוֹ הוּא, וְלֹא כֵן הוּא הָאֱמֶת הַנִּכּוֹן הַצָּרִיךְ לְהִיּוֹת, כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ וְלְהַתְּפַלֵּל שִׁתְגַּלֶּה הָאֱמֶת הַרְצוּיָה, מִמִּי שֶׁהוּא.

ג-תסד

יּוֹדַע הָיָה רַאבְרִ"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה בְּמַדוּיָק הֵיכָן הָיָה מְקוֹם מְגוּרָיו שֶׁל רַבְנֵנוּ, בְּבִרְסָלָב וּבְמַעְדוּעַדִּיבְקַע וְהָיָה הוֹלֵךְ לְמְקוֹמוֹת אֵלוֹ בְּעֵת הַתְּבוּדָדוֹת וְכַדוּמָה. וְכֵן יָדַע מְקוֹם הַסְּתַלְקוּתוֹ הַמְּדוּיָק בְּאוּמָאן, שֶׁסְּגָדַל עַץ גָּדוֹל וְנָאָה הַקָּיִם וְעוֹמֵד עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְכֵן יָדַע הֵיכָן הָיָה מְקוֹם דִּירְתָם שֶׁל רַבֵּי יַעֲקֹב יוֹסֵף חוּתָנוּ רַבְנֵנוּ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה וְשֶׁל רַבֵּי בְּעַר מְטָשְׁעָרִין תְּלִמִּיד.

ג-תסה

בעת שהיה ראב"ן בארץ ישראל, היה נסתר מאד מעיני בני אדם, והחביא את גדלותו מאד, שלא יכירו ויראו את גדלותו, ומשום כך לא היה לו במה לפרנס את בני ביתו, והגיעו הדברים לידי כך שפעם באמצע השבת קנטרה אותו זוגתו מאד עד ששלחה אותו מביתו, והלך לבית רבי מאיר אנשין זכרוננו-לברכה, וכשספר לו ממה שעבר עליו התפלא רבי מאיר מאד, נענה לו ראב"ן בהמליצו על מעשה זוגתו, ואמר בצחות: אלו לא היה אברהם אבינו מפרנס את שרה אמנו גם היא הייתה משלחת אותו.

ג-תסו

בעת הקדוש על היין בליל שבת, היה מתלהב מאד, ולפני פתחו את פיו לקדש היה עומד בדממה משך זמן. פעם כשעמד כך כדרךכו, הפריע בן אחותו אחיו של אבא לישינסקי, את השקט, כי היה דברן מטבעו, גער בו רבי ישראל מקארדאן זכרוננו-לברכה ואמר לו: שלא, שלא, ותיכף ראו העומדים איך שנשתנו פני ראב"ן זכרוננו-לברכה ותיכף ומיד אמר את הקדוש. למחרת כשפגש ראב"ן את רבי ישראל, אמר לו מעט בקפידה: מה חושב הנד? אתה תעשה אותי למפורסם ותחלוק לי כבוד ובתמורה גם אני אעשה לך כך? כי ברח מכל שמץ גאוה כבוד ופרסום.

ג-תסז

ספר רבי אברהם בן רבי נחמן זכרוננו-לברכה, שפעם הייתה מגפת ילדים טיפוס באומאן, עד שכל בית שאחד מבניה נפגע בה, היו מוציאים את כל בני הבית מתוכה ואוטמים את הדירה למשך זמן, גם בבית אביו רבי נחמן מטולטשין זכרוננו-לברכה, נפגעו כמה מילדי הבית ממגיפה זו, אולם העלים רבי נחמן את הדבר מתושבי העיר, והלך וסגר את בני ביתו מבפנים ולא נתן לאף אחד מבני הבית לצאת, ושהה עמהם משך זמן והפציר בתפלה, עד שנתרפאו מעצמם ולא נזקקו לשום טפול רפואי כלל

ג-תסח

בַּעֲת שֶׁהָיָה רֹאבֵר"נ מִתְפַּלֵּל עִם כָּלל בְּנֵי הָעוֹלָם הָיָה נוֹפֵל נִפְלֵת-אֲפִים עַל
זְדוּ הַשְּׂמֵאלִית כְּמִנְהַג אֲנ"ש, אוֹלָם הָיָה מְסִתִּירוֹ עִם זְדוּ הַיְמָנִית וְכִדִּי שֶׁלֹּא
בְּחִינָה בְּכָד שְׂאָר הַמִּתְפַּלְלִים.

ג-תסט

כְּשֶׁשָּׁהָה פְּעַם רַבִּי אַבְרָהָם ב"ר נַחֲמָן בְּעִיר רֵאדְזִין, בִּקֵּר שָׁם אֶצֶל הָרַב,
הֵלֵא הוּא הָרַב מֵרֵאדְזִין "בַּעַל הַתְּכֵלֶת", הַתְּלַהֵב וְהַתְּפַלֵּא הָרַב מִמֶּנּוּ מְאֹד
עַד שֶׁצָּנָה לְאַנְשֵׁיו שֶׁיִּתְּפְרוּ עֲבוּרוֹ בְּגַד מְשִׁי כְּדָרְךָ הָרַבָּנִים, כְּשֶׁנֹּדַע הַדָּבָר
לְרֹאבֵר"נ עָזַב תִּיכֵף אֶת הָעִיר. כָּל כֵּן בָּרַח מִשְׂמֵךְ פְּרִסוּם וְכַבּוּד.

ג-תע

אָמַר פְּעַם עַל פִּי הַמְּבֹאָר בְּכַתְּבֵי הָאֲר"י שֶׁכִּיִּרְתִּי וְכִיִּתְרִי הֵם אוֹתָם
אוֹתִיּוֹת וְכוּי שֶׁיֵּשׁ בָּזָה רְמֵז גָּדוֹל וְהַתְּעוֹרְרוֹת נִפְלָא לְאָדָם, כִּי דִּיקָא
כְּשֶׁהִגִּיעַ הָאָדָם לְבַחֲיִנַת "כְּרֵת" הַמְּרִמֵּז עַל תְּכֵלֶת תְּכֵלֶת הַיְרִידָה, אָף עַל
פִּי כֵן אִם יִתְחַזֵּק וְיַעֲמֵד עַל עֲמֻדוֹ וְלֹא יִתְיַאֵשׁ, רַק אָף-עַל-פִּי-כֵן יִמְשִׁיךְ
לְהַשְׁתַּוְּקָק וְלְהַתְּפַלֵּל אֶל ה' וְיִקְוֶה לְטוֹב, יִתְהַפֵּךְ אֶצְלוֹ צִרוֹף אוֹתִיּוֹת
כִּיִּרְתִּי לְכִיִּתְרִי, הַמְּרִמֵּז עַל תְּכֵלֶת תְּכֵלֶת הָעֲלִיָּה, וּבְבַחֲיִנַת מַה שֶׁאִמְרוּ
חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנוּ-לְבָרְכָה שֶׁעַל זְדֵי תְּשׁוּבָה מֵאֲהָבָה זְדוֹנוֹת נַעֲשִׂים לוֹ כְּזִכְיֹת.

ג-תעא

אמר פעם: "מבחין אני באני"ש השמחים ורוקדים, שרוקדים ושמחים הם בדבקות ובהתלהבות מסבת ההתעוררות המתנוצץ בלבם, אבל לא מחמת מדת השמחה וההתחזקות". "איך זעה א רקוד פון דבקות אבער נישט א רקוד פון שמחה". כי עקר הרקודין והשמחה צריכים להיות בעקרו מחמת השמחה וההתחזקות כפשוטו.

ג-תעב

נענה פעם על עצמו, ואמר: מחמת שידע אני כל-כך משום כך עוברים עלי מעברים אחרים לגמרי. "ווייל איך ווייס דאס אלעס קאכט זאך מיט מיר גאר עפעס אנדערשט" בדברי מוהרנ"ת. הוא היה אדם חלש עוד מנעוריו, ובהיותו עוד ילד קטן נפל הרבה למשכב.

ג-תעג

נוהג היה בעת למודו בספר "לקוטי מוהר"ן" או "ספורי מעשיות", לבלי להפסיק באמצע קטע או סעיף, אלא היה אומר בהתרגשות ובהתלהבות את כל הקטע או הסעיף, ואחר כך היה מרחיב דבוריו וחדושיו לפני השומעים על הנאמר, כי לא רצה להפסיק בדבורו את דברי רבנו.

ג-תעד

דבר פעם ביום ט"ו בשבט מענין יום זה, ואמר, שט"ו בשבט היא כנגד בחינת הבת-עין, כי הד' תקופות הם כנגד גלגלי העין, ותקופת טבת היא כנגד הבת-עין, ואמצע תקופת טבת היא ט"ו בשבט, ועל כן הוא מרמז ביותר על בחינת הבת-עין. והרחיב הדבור בזה ונשפח תוכנו.

ג-תעה

ג-תעו

ספר רבי נחמן נעמירובער, שפעם כששקה אצלו רבי אברהם כי היה מתאכסן אצלו בכל ית בואו לנעמירוב, השאירו פעם לבדו בבית, הבחין אחר-כך ר' אברהם שהשאיר בבית גם את ילדתו הקטנה שהיתה כבת שלש שנים, ברח תיכף ראבר"נ החוצה, והלך למקום עבודתו שהיה מנהל חשבונות במקצועו, וגער בו איך עשית כזאת.

ג-תעז

ראבר"נ זכרוננו-לברכה היה לו יב בוער כל כך לענין ארץ ישראל ולענין ציון רבנו, עד שהיו משולבים ומחברים אצלו שני ענינים אלו כאחד ממש, שששהיה שוהה בחוץ לארץ רב דבוריו וגעגועיו היו לארץ ישראל, וכמו כן בשנים ששהה בארץ ישראל, היה מרבה לדבר מגדל מעלת השפתחות והעליה לציון רבנו זכרוננו-לברכה.

ג-תעח

פעם בראש-השנה בעת שיחתו של ראב"ן זכרוננו-לברכה אחר תפלת ה"תשליך", בין יום ראשון ליום שני דראש-השנה, פנהוג אצל אנ"ש, נדחף רבי יצחק באבריניצער לשמוע את דבריו, ואף על פי שידע שלא יצליח לשמוע היטב, מחמת רבוי הקהל שעמדו סביבו, והטעים אחר כך מעשהו זה ואמר: אם לא אצליח רק לשמוע את קולו של ראב"ן, גם זה די לי, אף על פי שלא אבין ואשמע את דבריו, כי גם קול היוצא מבר דעת דקדשה מסגל ליראה, כמובא בספר המדות אות דעת.

ג-תעט

מספרים אנ"ש, שאמר פעם: את ספרי "באור הלקוטים" חברתי ללא לחם ומים - שלא היה לו אפלו כדי פרנסתו בלחם ומים כראוי, ואלו היה לי לחם ומים בשפע הייתי כותב יותר ויותר חדושים ובאורים על כל התורות.

ג-תפ

אמר: כשלומדנים ועוסקים בספרי רבנו בתחלת היום, מקבלים על ידי זה חשק והתעוררות נמרץ לשאר הלמודים הקדושים של התורה שלולמדנים אחר-כך
במשך
היום.

ג-תפא

הפליג ראבר"נ זכרוננו-לברכה בשבחו של הרב רבי יוסף חיים זאננפלד רבה של ירושלים זכרוננו-לברכה, ואמר: יש לירושלים רב הנאה לה.

ג-תפב

כשגערנו פעם כמה מאנ"ש ברבי געציל זכרוננו-לברכה על הרעשתו בצעקותיו ובמחיות כפיו, עד שנאלץ מחמת זה לצאת מחוץ לבית המדרש להתפלל, יצא אליו ראבר"נ זכרוננו-לברכה וחזקו, ואמר לו: "קבלה יש לנו מרבנו שאברך צריך לצעק ולצעק". כאומר לו, שלא תחלש דעתו מאלו הגוערים בו, אלא ימשיך בעבודתו לצעק ולצעק אל ה' בכת וגבורה וכו'.

ג-תפג

כששאל פעם רבי געציל זכרוננו-לברכה את ראבר"נ זכרוננו-לברכה מה פונת רבנו בענין "משפט" המובא בתורה ב, ענה לו: להשגיח על הקאפיקע של השני קאפיקע שם מטבע הקטנה ביותר ברוסיה, "היטן יענמיס קאפיקע".

ג-תפד

לענין מה שאמר רבנו בשיחות הר"ן (סימן רפז), שסדר עבודת איש הישראלי צריך שיהיה, להתפלל וללמוד ולהתפלל, "דאוינען און לערנען

און דאוינען, אָמַר בְּדֶרֶךְ רָמָז: שְׂזֵהוּ שְׂתַקְנוּ חֲכָמֵינוּ-זְכוּרֵנוּם-לְבָרְכָה
חֹבֶת הַקְרִיאָה בְּתוֹרָה בְּשֵׁבֶת בֵּין תְּפִלַּת שְׁחֲרִית וּמוֹסָף, וְהוּא בְּפִחִינָה
הַנִּיל 'לְהַתְּפִיל' 'לְמֹד' 'וְלְהַתְּפִיל'.

ג-תפה

פֶּעַם כְּשֶׁשָּׂאֵל ר' מִיכָל ב"ר יִצְחָק אֶת רַאבְר"נ זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָה הָאֵם נֶכּוֹן
הַשִּׁיחָה מַה שְּׂאוּמְרִים בְּשֵׁם רַבֵּנוּ שְׂאָמַר "אֶרְץ יִשְׂרָאֵל אֲבָעַר אוּמָאן" ...
"אֶרְץ יִשְׂרָאֵל, אוּ אוּמָאן" נֶעֱנַע לוֹ רַאבְר"נ בְּרֵאשׁוֹ, כְּאוֹמֵר הוּן, אוּלַם אַחַר
כֵּן אָמַר רַאבְר"נ לְכַמָּה מֵאַנִּישׁ: דְּבָרֵיו נְכוּנִים, רַק הָרִים רַבִּי מִיכָלִי יוֹתֵר
מִדִּי אֶת הַטּוֹן בְּתִיבוֹת "אֲבָעַר אוּמָאן", כִּי רַבֵּנוּ אָמַרְס בְּנִיחוּתָא: "אֶרְץ
יִשְׂרָאֵל, אוּ אוּמָאן".

ג-תפו

בְּדָבָרוֹ פֶּעַם בְּשֵׁבַחוֹ שֶׁל מוֹהֲרַנִּית, עָנָה וְאָמַר: "מִדּוּעַ קִבַּל מוֹהֲרַנִּית מֵרַבֵּנוּ
מְלֵא חֲפְנִים, מְשׁוּם שֶׁהָיָה שֹׁפֵל בְּעֵינֵי עֲצָמוֹ כְּגוֹשׁ בּוֹץ" "פֶּאֶר וְוַאס הָאֵט
רַבִּי נִתֵּן גִּינוּמָעַן פּוֹן רַעֲבֹן אֲזוּי מִיט שְׁעַפִּיל אוּן לְעַפִּיל, וְוִייל עַר אִיז גִּיוּוֹעַן
בֵּי זֵיד אֶ שְׁטִיק בְּלֵאטָע". וְאָמַר זֹאת גַּם עַל אֲבִיו רַבֵּנוּ זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָה,
שֶׁקִּבַּל מִמוֹהֲרַנִּית יוֹתֵר מִכָּלֵם, מִסָּבָה זוֹ. וְכוּ אַנִּישׁ שֶׁהַכִּירוֹ אֶת רַאבְר"נ
שְׁבַחֵהוּ בְּמִדָּה זוֹ.

ג-תפז

כְּשֶׁדָּבַר פֶּעַם מְגַדֵּלֶת רַבֵּנוּ וְתַלְמִידוֹ מוֹהֲרַנִּית, אָמַר: כְּמוֹ שֶׁלֹּא הָיָה רַבִּי
כְּרַבֵּנוּ בְּעוֹלָם, כְּמוֹ כֵּן לֹא הָיָה תַלְמִיד כְּמוֹהֲרַנִּית, "אַזָּא רַבִּי אִיז נֶאֱדָ גִישְׁט

ג-תפח

אמר: בארץ ישראל הרי נמצא ה"כּתל המערבי" ששם שורה השכינה, והצדיקים הם אנפי שכינתא, כּמובא באהר ח"ב קסג: ח"ג רכ., אם כן הרי רבנו וְכָל הצדיקים נמצאים שם.

ג-תפט

פרש פעם רבי אברהם התיבות שבזמר "אסדר לסעודתא" "רבו יתיר יסגי לעלא מן דרגיה ויסב בת זוגיה דהות פרישא", על פי המבאר בדברי רבנו שכל מה שהצדיק עולה יותר, מגלה יותר רחמנות השם יתברך שיש בעולם אף על הפחותים בתכלית הפחותות. ועל כן יכול הצדיק לקרב את כל אחד מישראל יהיה מי שיהיה, כי מגלה התפארות השם יתברך שיש לו אף בפחות שבארץ וּכְמַבְאָר בתורה יז חלק א. וזהו "רבו יתיר יסגי" שגרב והצדיק מתעלה מדרגא לדרגא ועל-ידי-זה "ויסב בת זוגיה דהות פרישא" יכול להעלות את אלו הנמוכים הרחוקים מהשם יתברך, שגמלה להם שהשם יתברך עמם ואצלם אף אם הם כמו שהם, ובזה נעשה יחוד קודשא-בריך-הוא ושכינתיה בבחינת "ויסב בת זוגיה דהות פרישא".

ג-תצ

אמר: היכן שלומדים בספר לקוטי מוהר"ן מענין הצדיק צריכים לכסוף למשיח, "דארף מען זאך פארביינקען נאך משיח".

ג-תצא

שְׁנָה אַחַת לֹא הָבִיא רַבִּי בְרוּךְ בְּאַרְדִּיטְשׁוֹבֵר זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה שְׁהִיָּה מֵאַנִּי"ש
הַדְּבוּקִים בְּרֵאשֵׁי-זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, אֶת בְּנוֹ רַבִּי יוֹחָנָן לְקַבּוֹץ אֲנִי"ש
בְּאוּמָאן בְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה, אַף עַל פִּי שְׁהִפְצִיר בּוֹ בְּנוֹ מְאֹד שְׁיִקְחָהוּ עִמּוֹ, כִּי
חֲשַׁשׁ רַבִּי בְרוּךְ, שֶׁמֵּא יִתְפָּשׂוּהוּ הַשׁוֹטְרִים בְּדֶרֶךְ, מִחֲמַת שְׁהִיָּה עָרִיק
מֵהַצָּבָא. כְּשֶׁבָּא לְאוּמָאן שָׂאֵלוּ תִיכְף רֵאבֶר"ן: הֵיכָן יוֹחָנָן בְּנֶדָה, עָנָה לוֹ שֶׁלֹּא
הֵבִיאוּ מִסִּבֵּה הַנִּי"ל. אָמַר לוֹ רֵאבֶר"ן: חֲבַל הָרִי אִם הִיִּית מְבִיא אוֹתוֹ הִיִּית
מְקִיָּם דְּבַר נִשְׁגָּב כְּזֶה כְּהַעֲקֵדָה שְׁעַקֵּד אֲבָרְהָם אֶת יֶצְחָק בְּנוֹ. "וּוֹאֲלִסְטוּ
מְקִיָּם גִּיּוּעַן דִּי עֲקֵדָה". כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת רַבִּי בְרוּךְ הִתְחַרַּט וְנִשְׁבַּר בְּלִבּוֹ מְאֹד,
עַל שֶׁלֹּא עָמַד בְּנִסְיוֹן לְקַחַת אֶת בְּנוֹ הַקָּטָן הַחֲפֵץ לְבֹא לְהִתְפַּלֵּל עִם אֲנִי"ש
בְּרֵאשֵׁי הַשָּׁנָה.

ג-תצב

בְּעֵת שֶׁחֲזַר רֵאבֶר"ן זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל בְּסוּף קִיץ שְׁנַת תרע"ד
וְרָאָה אֶת הַבַּחּוּרִים הַחֲדָשִׁים שֶׁבָּאוּ מִמְּדִינַת פּוֹלְנָא וְנִתְקַרְבוּ מִקְרוֹב,
שָׂמַח בָּהֶם מְאֹד, כִּי רָאָה שֵׁישׁ עִם מִי לְדַבֵּר, וְהִיָּה מְרַבֵּה לְדַבֵּר עִמָּהֶם. וְאֵף
עַל פִּי כֵן בְּפִעֵם אַחֲרַת בְּעֵת שֶׁיֵּשֵׁב וְדַבֵּר עִמָּהֶם כְּנִזְכָּר-לְעִיל, נִעְנָה וְאָמַר
לְעַצְמוֹ: וְכִי עִם מִי אֲנִי מְדַבֵּר? עִם רַבִּי קִיָּם "מִיט וְעַמְעָן רַעַד אֵיךְ דָּא מִיט
בְּרוּדִיאִקְעֵס".

ג-תצג

אָמַר: כְּשֶׁיָּבֹא מְשִׁיחַ וְיֹאמַר תּוֹרָה יִזְכָּר בְּדַבְּרֵי תּוֹרוֹת מְלַקוּטֵי מוֹהַר"ן,
וְיֹאמַר: "כְּדֹאִיתָא בְּלַקוּטֵי מוֹהַר"ן".

ג-תצד

אמר פעם: "בציון רבנו ראינו מופתים ופסקים הינו ענשים, והוא מחמת זה שלא נזהרים המשתטחים בקדשת הציון."

ג-תצה

ופעם אמר: כשמתעקשים בתפלה ובקשה בציון רבנו, פועלים מה שרוצים, "אז מ'שפארט זיך אויפן רעבינס ציון פועלט מען".

ג-תצו

אמר: רבנו אסר לנו להביט וללמוד בספר "מורה נבוכים" ולעסוק בחקירות, אולם אדם שאינו מקים את עצת ההתבודדות כדברי רבנו לומד עמו יצרו הרע מורה נבוכים בעל פה, כי בזה שמתבודד ומפרש שיחתו לפניו תברך נחקק בו אמונה אמתית ברורה ונקיה, ונצול מחקירות וספקות.

ג-תצז

אמר פעם: אברך צריך שיהיה לו סדר בחיים, אולם שפך יחיו שונאי ציון, איך יכול להיות לאברך סדר. "א יונגער מאן דארף צו האבן א סדר, אפער שונאי ציון זאלן אזוי לעבן, ווי קען א יונגערמאן האבן א סדר". פאמר, שאברך בהכרח שיהיה לו סדר, אולם בכל זאת מחמת עבודתו את ה' בכחות ויגיעות וכו', בהכרח לו גם לצאת לפעמים מהסדר הרגיל.

ג-תצח

פעם בליל שבת אחת אחר התפלה, בקש אחד מאנ"ש מראבר"נ זכרונו-לברכה שיתפלל על חולה שיש לו בתוך ביתו. אמר לו ראבר"נ: עתה על ידי נקודת השבת, הינו על ידי עניני שבת כהקדוש והזמירות של שבת וכו' יכול לפעול את רפואתו של החולה והוא מבאר על פי תורה ל"ד שבלקוטי מוהר"ן חלק א' מענין "הנקודה השכיכת ללבו בעת הזאת".

ג-תצט

פעם התנכח אחד מאנ"ש עם ראבר"נ בנוגע לענין קימת חצות שאמר הקה שיותר נכון לקום יותר מוקדם לפנות בוקר, ולהיות געור עד לאחר התפלה מלקום בחצות ולחזור לישן ולקום שנית לתפלה, ולא הסכים לדעתו בשום אופן.

ג-תק

בדרך הלונותו, אמר רבי ישראל כהן זכרונו-לברכה: שומר הברית כמו רבי אברהם אין בנמצא פיוס לכל הפחות נקרע אנו את הקנה בצעקות כמו שהיה צועק רבי געציל, ששכב אז כבר חולה רתוק למטתו, "אזא

שומר הברית ווי רבי אברהם איז היינט נישט דא לאמיר זיך האטש איין
רייסן די קיילע און שרייען ווי רבי געצי האט געשריגן.

ג-תקא

מגדל חבתו ואהבתו לארץ ישראל היה לובש בראש השנה בעת הקבוץ וכן
בשאר יום טוב, מלבושי ארץ ישראל, כמנהג אנשי ירושלים.

ג-תקב

ר' משה שמואל זכרון-לברכה שרת את ראב"נ בסוף ימיו ולוהו בכל
מקום לכתו. פעם כשהביאו לציון רבנו, שמע אותו מתפלל ואומר
מעומקא דלבא: "רבנו של עולם, עזור לי שאתאהב בך, שאירא ממך",
"רבנו של עולם העלף מיר איך זאל זאך ליבען אין דיר, איך זאל זאך
פארקטען אין דיר".

ג-תקג

דבר פעם ראב"נ זכרון-לברכה עם כמה מאנ"ש מחסרון הדבר
שהולכים לציון רבנו ללא טבילת מקוה קדם, כששמע זאת רבי ישראל
כהן התאנח ואמר: "כאשר אבדתי אבדתי", כי היה אדם חלוש ולא יכול
היה להקפיד בטבילת מקוה הקר, בימות החורף (והוא על פי המבאר
בלקוטי הלכות הלכות בכור בהמה טהורה ד, טז). אמר לו ראב"נ: אם
הנך הולך עם ההלכה הזאת (הינו ההלכה שבלקוטי הלכות הנ"ל) מתר
לך ללכת אף כף לציון.

ג-תקד

בתורה חי' שבלקוטי מוהר"ן חלק ב' שנאמר בראש השנה האחרון לחיי רבנו מבאר שם גם מענין שבועות. והסביר ראב"ן זכרוננו-לברכה שהוא גם מפני שבשבועות האחרון לא אמר רבנו תורה, ועל כן כשאמר תורה בראש השנה הזכיר את ענין שבועות וכדי למלא את החסר, ועין גם בפרפראות לחכמה על תורה זו.

ג-תקה

אמר פעם לאחותו רחל, אשת רבי יחיאל, שהיתה מכנסת אורחים מופלגת מאד: "מנע רבים מתוך ביתך" בלשון שאמר בן סירא, ואמר לה תיבת "ביתך" בלשון נקבה, ומשום שהיו באים אורחים רבים לאכל אצלה.

ג-תקו

ספר אחד מאנ"ש, שראה פעם את רבי אברהם לומר את תקון חצות וחזר הרבה על תיבות "היו בני שוממים". כידוע נסתלקו כל בניו בארץ ישראל.

ג-תקז

בְּעֶרְב־שַׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי רֵאש־הַשָּׁנָה תרע"ח שֶׁחָל לֵהיוֹת בְּיוֹם רֵאשׁוֹן, הִתְעַלֵּף רַבֵּי אַבְרָהָם וְנָפַל לְמִשְׁכָּב, וְהֶעֱבִירוּהוּ לְבֵית אָחוּתוֹ רַחֵל, וְשָׁכַב שָׁם בְּחֻלּוֹ עַד יוֹם פְּטִירָתוֹ, וַיִּמְעַת נִפְּלָתוֹ הָיָה כְּבָד עָלָיו הַדְּבִיר. וְסִפֵּר ר' לִוִי יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, שֶׁבְּכָל שָׁנָה הָיָה נוֹתֵן לוֹ פְּדִיוֹן בְּעֶרְב־רֵאש־הַשָּׁנָה, אוּלָּם בְּשָׁנָה זוֹ מְשׁוּם מֵה נָתַן לוֹ הַפְּדִיוֹן בְּיוֹם הַקֶּדֶם, וְאָכַן אַחַר כֵּן נִחְלָה מְאֹד כְּאִמּוֹר שֶׁכָּבַר לֹא יָכַל לְדַבֵּר יוֹתֵר. וְכֹאשֶׁר נָתַן לוֹ הַפְּדִיוֹן נֶעְנָה לוֹ רַבֵּי אַבְרָהָם מֵעֲצָמוֹ וְאָמַר לוֹ: לְשָׁנָה הַבָּאָה כָּבַר יִהְיֶה לְךָ בֵּן, אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא סִפֵּר לוֹ רַבֵּי לִוִי יִצְחָק שֶׁלֹּא נִפְקַד עֲדֵין בְּזֶרַע שֶׁל קִימָא, וְאָכַן בְּחֻדָּשׁ אֱלוּל שָׁנַת תרע"ט נוֹלַד לוֹ בְּנוֹ ר' מִשָּׁה זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה.

ג-תקח

בְּרֵאש־הַשָּׁנָה תרע"ה הִגִּיעַ לְקַבּוּץ אֲנִי"ש זְקוֹן מוֹפְלֵג אֶחָד, וְהִבְחִין רַבֵּי לִוִי יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, אִידָּ שֶׁנִּגְשׂ אֵלָיו רַבֵּי אַבְרָהָם וּשְׂאֵלוֹ: הֵיכָן הֵייתָ בְּרֵאש־הַשָּׁנָה הָעֶבֶר? עָנָה לוֹ הַזְּקוֹן אֵיזָה תְּרוּץ, נֶעְנָה לוֹ רַבֵּי אַבְרָהָם וְאָמַר לוֹ: "זֹהֵי אַבְדָּה שְׂאִינָה חוֹזְרֵת". אַחַר-כֵּן שָׂאֵל רַבֵּי לִוִי יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אֶת רַבֵּי אַבְרָהָם מִי הוּא הַזְּקוֹן הַלֵּז? עָנָהוּ, שֶׁהוּא אֶחָד מֵאֲנִי"ש שֶׁמַּעִיר טְרֵהוּוִיץ, וְעַתָּה דָר בְּעִיר אֶלְפֶס נְדָרִיוֹקֵעַ, וְהוּא עוֹד זָכָה בְּהֵיוֹתוֹ יָלֵד, לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי מוֹהֲרֵנִי"ת, נִתְעוֹרַר רַבֵּי לִוִי יִצְחָק וְרָצָה לְהַפְּיֹרוֹ מִקְרוֹב הַיִּטֵּב, כִּי תִיכֵף לְאַחַר רֵאש־הַשָּׁנָה חֲזַר הַזְּקוֹן לְעִירוֹ. וְנִסַּע אֵלָיו בְּאֲמֻצַּע הַחוּרָף וּבָא לְבֵיתוֹ שֶׁהָיָה מְרֻתָף חֲשׂוֹף וְעֲזוּב לְבִקְרוֹ, וּמִצָּאוֹ שׁוֹכֵב חוּלָה וְכָבַר הָיָה סִגִּי נְהוֹר. כְּשֶׁהִבְחִין בְּנִכְנֵס, שְׂאֵלוֹ מִי הוּא? עָנָהוּ רַבֵּי לִוִי יִצְחָק: "אֶחָד מֵאֲנִי"ש שֶׁמַּעִיר אוּמָאן" וְשָׁמַח מְאֹד לְקִרְאָתוֹ, עַד שֶׁיָרַד מִמִּטָּתוֹ וְרָקַד עִמּוֹ מְעַט. וְסִפֵּר לוֹ שֶׁבְּהֵיוֹתוֹ יָלֵד קֶטָן זָכָה וְקַבֵּל לְזִכְרוֹן וְכִסְגָּלָה מְטִבֵּעַ מִמוֹהֲרֵנִי"ת זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, כְּדָרָךְ הַצַּדִּיקִים, וְשָׁמַר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְזֶה עַתָּה נֶעְלַם מִמֶּנּוּ, וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ הֵיכָן מְטִבֵּעַ זֶה.

[שְׂאֵלוֹ פֵּעַם אֶת רַבֵּי אַבְרָהָם אִם נִכּוֹן הַדְּבָר לִילֵךְ לְהַשְׁתַּטַּח עַל קֶבֶר אָבִיו רַבֵּי נַחֲמָן טוֹלֵטְשֵׁינְעֵר הַקְּבוּר בְּאוּמָאן, כִּי אֲנִי"ש הַקְּפִידוֹ לְבַלִּי לִילֵךְ לְהַשְׁתַּטַּח עַל שׁוּם קֶבֶר לְבַד מִצִּיּוֹן רַבֵּנוֹ (כַּדְּלַחֵן בַּח"ד, סַעִיף ק"ע). עָנָה לָהֶם רַבֵּי אַבְרָהָם, שֶׁיְכוּלִים אַתֶּם לְלַכֵּת לְהַשְׁתַּטַּח עַל קֶבֶר אָבִי, כִּי אָבִי הָיָה בְּאֲמַת צַדִּיק. אָבֵל הָיִיתָ שֵׁישׁ עוֹד קְבָרִים סְבִיבוֹ, עַל-כֵּן אֵין לְלַכֵּת. הוּא עֲצָמוֹ לֹא הִשְׁתַּטַּח שׁוּם פֵּעַם עַל קֶבֶר אָבִיו].

ג-תקט

אמר: אפשר וראוי ללכת ולהשתטח על ציון אבי, כי באמת הנה צדיק, אולם איני הולך ומשתטח על ציונו משום שקבורים וטמונים בסמוך לו עוד אנשים שונים, ואם חפץ אני להשתטח על ציונו ביום היארצייט, יכולני לעשות זאת גם בהיותי על ציון רבנו זכרוננו-לברכה. (ע"ע לעיל תמ"ה).

ג-תקי

רבי אברהם בדרך כלל לא היה מתפלל כשליח צבור, פעם התפלל לפני העמוד בשמיני עצרת שאצלו היה אז שמחת תורה, כי נהג בעצמו כתושב ארץ-ישראל, ובקש שיתנו לו מפטיר, ואחר-כך התפלל מוסף ו"טל" כנשח הנגון שחבר על-ידי רבי סענדער טרהוויצער, והתפלל כנשח בדייקנות.

ג-תקיא

בסוף ימיו בעת שהותו באומאן מרחק מבני ביתו, כי כבר לא היה בכחו לחזר ולנסע לארץ-ישראל, וגם מחמת שהיה אז באמצע המלחמה העולמית, נענה פעם ואמר: שמה חושבים אתם שמתגעגע אני לבני ביתי? ברוך-השם יש לי מוחין אחרים.

ג-תקיב

אמר: שהיה הודים הקומוניסטים תועים בשיטתם, וגם הציונים תועים כמותם, אולם טעותם של הציונים הוא לפחות בענין ארץ-ישראל.

ג-תקיג

רבי שמעון זעליחובער, שהיה המשגיח הרוחני בישיבת חכמי לובלין, היה אדם גדול כמפרסם, אמר פעם לרבי אלחנן ספקטור: הפרתי חסיד אחד שלכם שהיה גאון בנגלה ובנסתר, בהתפוונו לרבי אברהם. "איך האב גיקענט אייערער א חסיד וואס איז גיווען א גאון בנגלה ובנסתר".

ג-תקיז

אמר פעם לאנ"ש: הזירו מפני שנת תרצ"ו. "איר זאלט זיך היטן פון תרצ"ו". תרצ"ו אותיות צרות. וכן הנה שאז עלו הנאצים לשלטון כידוע, ובאותה שנה גם סגרו הקומוניסטים את הקלויז באומאן. והבינו אנ"ש מדבריו שהוא יודע זאת מה"מגילת סתרים".

ג-תקטו

בעת מלחמת העולם הראשונה שמעו פעם את רבי אברהם איך שצועק מרה בציון רבנו: "כבר מספיק דם נשפד". "שוין גינוג בלוט פארגאסן".

ג-תקטז

אָמַר פֶּעַם : יְדוּעַ הַדָּבָר שֶׁזִּוְגָתוֹ שֶׁל הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב לֹא יִדְעָה לְהַתְפַּלֵּל וְאַף-
עַל-פִּי-כֵן הִיָּתָה כְּזוֹ צִדְקָת.

ג-תקיז

אָמַר : מְשׁוּל הוּא עֲנִין רַבָּנוּ לְגַלְגַל רוּחַ הַמְּסֻתוֹבֵב מֵעֲצָמוֹ לְלֹא הֶרֶף, וּמִי
שֶׁחָפֵץ יָכוֹל לְהַכְנִיס לְגַלְגַל וְיִתְגַּלְגַּל עִמּוֹ, וּמִי שֶׁלֹּא רוֹצֵה שֶׁלֹּא יִכְנָס, אוֹלָם
בְּכָל מְקָרָה הַגַּלְגַל יִמְשִׁיד לְהַתְגַּלְגַּל הַלְּאָה.

ג-תקיח

כְּשֶׁנִּדְחָקוּ פֶּעַם בְּרֵאש־הַשָּׁנָה כִּמָּה מֵאַנְיִ"שׁ כְּדִי לִשְׁמַע דְּבוּרֵיו הַנְּלֻהָבִים שֶׁל
רַבִּי אַבְרָהָם, נִלְחֵץ עַל יָדָם רַבִּי אֶלְטֵעַר טְעַפְלִיקֵעַר זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, פָּנָה
אֵלֵיהֶם רַבִּי אֶלְטֵעַר וְאָמַר לָהֶם, בְּנִיחוּתָא : הַנִּיחוּנִי נָא לְשִׁמְעוּ, אַתֶּם הֲרִי
יֵשׁ לָכֶם אוֹתוֹ מְשֻׁדָּ כָּל יָמוֹת הַשָּׁנָה. כִּי חֲבַב וְהוֹקִיר מְאֹד אֶת רַבִּי אַבְרָהָם
וְרָצָה מְאֹד לִשְׁמַע נוֹעַם דְּבוּרָיו.

ג-תקיט

זְקֵנֵי אֲנִי שֶׁהִכִּירוּ אֶת רַבֵּי אַבְרָהָם עוֹד בְּצַעֲרֹתָו, סִפְרוּ שְׁבַצְעִירוֹתָו לֹא יָכְלוּ כָּלֵל לְדַבֵּר עִמוֹ מִרַב פְּרִישׁוֹתָו וּקְדוּשָׁתוֹ שֶׁהָיָה מִמַּעַט מְאֹד בְּדַבּוֹר, וְהָיָה מִתְבוֹדָד בַּיַּעֲרוֹת שְׁמֵחוּץ לְעִיר מְשֻׁךְ כָּל יָמוֹת הַשְּׁבוּעַ.

ג-תקכ

בְּהַלְוִיתוֹ שֶׁל רַבֵּי דָּוִד צָבִי הַמְּכַנֶּה דָּוִד הִירֵשׁ דְּאֲשִׁיּוּסְקַע, שְׁנַפְטָר בְּשֵׁנֶת תַּרְע"ג, בַּעַת הַהִמָּתְנָה שֶׁהִמָּתִינּוּ אֲנִי שֶׁעָבִיר טְהָרֵת גּוֹפּוֹ, אָמַר בְּשִׁבְחוֹ רַבֵּי אַבְרָהָם: "זֶה הָיָה יְהוּדֵי שֶׁהָיָה לוֹ בְּכָל יוֹם שְׁעָה הַתְּבוֹדָדוֹת". "הָאֵט דָּאֵס אִיז גִּיּוּעַן אֵ יוֹד וְוַאֵס הָאֵט גִּיהָאֵט אֵלַע טָאג אֵ שְׁעָה הַתְּבוֹדָדוֹת".

ג-תקכא

הַבְּחוּרִים שֶׁהִתְקַרְבוּ וּבָאוּ מִפּוֹלִין לְאוּמָאן, הָיוּ פּוֹנִים אֵלָיו וְאוֹמְרִים לוֹ: רַבֵּי אַבְרָהָם אָמַר נָא לָנוּ אֵיזָה שִׁיחָה, עָנָה לָהֶם פַּעַם בְּצַחוֹת: אֵין לִי כִּיס עִם שִׁיחוֹת. "אֵיךְ הָאֵב נִישְׁט קִיין קַעֲשִׁינְע מִיט שִׁיחוֹת", כְּאוֹמֵר שְׁאִין מָה לְהוֹסִיף וּלְחַדֵּשׁ עַל הַשִּׁיחוֹת וְהַסְּפוּרִים הַקִּימִים, וְצָרִיךְ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְעַבּוֹדַת ה' יְתַבְרַךְ עִם הַנוֹדְעִים כָּבֵר.

ג-תקכב

אָמוֹ שֶׁל רַבֵּי מִשֶּׁה בָּעַר רוֹזְנֶפֶלד זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הַפְּצִיחָה בְּרַבֵּי אַבְרָהָם בֶּן רַבֵּי נַחֲמָן שֶׁיְבָרְכָה שֶׁיִּנְצְלוּ בְּנֵיהָ מִהַצָּבָא. אָמַר לָהּ: "אֵת בְּנֵיךְ מִשֶּׁה בָּעַר לֹא יִקְחוּ וּבְנֵיךְ הַשְּׁנֵי יִנְצְלוּ". וְכֵן הָיָה, שֶׁאֵת רַבֵּי מִשֶּׁה בָּעַר לֹא לָקְחוּ מִשׁוּם מָה, וּבְנֵיהָ הַשְּׁנֵי לָקְחוּ וְחָזַר מִהַמְּלַחְמָה כְּשֶׁכָּל בְּנֵיהֶם קְרוּעִים מִרְסִיסֵי הַפְּדוּרִים,

ה - קפה

בהמשך לספור המובא בחלק ג' סימן תקכב ספר רבי משה בער זכרוננו-
 לברכה שבזמן עריקתו מהצבא ברח פעם לאומן, ופעם בהיותו על ציון
 רבנו זכרוננו-לברכה פגש שם בראבר"נ זכרוננו-לברכה ובא אליו בחרדה
 ובבקשה: רבי אברהם, מה יהיה אתי? ענה לו רבי אברהם: הרי כבר
 אמרתי "משה בער לא יהיה חיל". "משה בער וועט קיין סאלדאט נישט
 זיין". והנה באותו עת היו אנשי הצבא עושים פשיטות לצר על כמה
 רחובות ועוצרים את כל האנשים הנמצאים באזור בדרשם הצגת תעודות
 מזוהות, וכן תעודות פטור משרות צבאי, וכדומה. וקרה שבאיזה יום סגרו
 כמה רחובות סביב הקלויז, נגש שוב רבי משה בער לרבי אברהם זכרוננו-
 לברכה ששהה אז גם הוא בקלויז ושאלו במורא: רבי אברהם, מה אעשה
 כעת? אמר לו רבי אברהם: אל תירא. לקח רבי אברהם איזה ספר ואמר
 לו: בא נא וקרא עמי יחד בספר. וכך כשרבי משה בער מעין עמו יחד בספר
 החל רבי אברהם לצאת כשהוא מבטיח כל הזמן בתוך הספר יחד עמו, וכך
 עברו יחד את כל המשמרות ואף אחד לא עצרם ושאלם כלום, ואז
 כשעברו מעליהם אמר לו רבי אברהם: כעת לך וברח לנפשך, וברח ומאז
 לא נתפס יותר].

ג-תקכג

רבי אברהם ב"ר נחמן כבד והעריץ מאד את רבי שמשון בארסקי זכרוננו-
 לברכה, מחמת היותו נכד רבנו זכרוננו-לברכה. וביום טוב וכדומה היה
 הולך אליו לברכו בברכת יום-טוב, ורבי שמשון היה מדבר לפניו בעבודת
 השם ותפלה. אף-על-פי שהיה ר' אברהם מבוגר ממנו יותר מעשרים שנה.

ג-תקנד

רבי אברהם היה נזהר לא לדבר בפרטיות משום אדם ועל שום אדם, אף לא לשבח, ואף לעתים רחוקות שמעו ממנו לדבר מאחרים.

ג-תקנה

בעת שחפצו כמה מאנשי ליסד את ה"אנשי מעמד", הינו לתמוך בכמה מחשובי אנשי שישבו בקלויז ויעסקו רק בתורה ותפלה, כשהתיעצו בזה עם רבי אברהם ב"ר נתמן לא הסכים לדבר זה, בהטעומו שזה יגרם למחלקות בין אנשי. וכן הנה.

ג-תקנו

ספר, שבהיותו בארץ ישראל התאכסן פעם באיזה שבת אצל אחד מגדולי וחשובי רבני הספרדים, והגישו לפני הרב הנ"ל לכבוד השבת קערה מלאה דגים, וכן קערה מלאה מבשר, וכמו כן הגישו לו וכבדו אותו באכל רב, והפציר בו הרב מאד שיאכל את הכל, ולא היה יכולת בידו לאכל כל כך הרבה, כי היה אוכל רב מאד, ואולם הרב הספרדי אכל את הכל עד תמו. אחר כך ראה רבי אברהם איך שמתישב הרב לעסק בתורה, ולמד בהתמדה רבה כל הלילה. וכשראה הרב הנ"ל איך שרבי אברהם מכין עצמו ללכת לישון, אמר לו: "כאכילתכם כן תורתכם", כי הוא ישב ועסק בתורה בהתמדה משך כל הלילה.

ג-תקכז

בְּאוֹמְאֵן דָּר בַּעַל בַּיִת אֶחָד שֶׁהָיָה לוֹ בַּיִת תְּהָה, הוּא הָיָה מְחַבֵּב תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהָיָה מְחַלֵּק לָהֶם תְּהָה בְּחֵנֶם. מִנְהִגוֹ הָיָה לְקַצֵּץ מֵעֵט אֶת זָקְנוֹ, פֶּעַם כְּשֶׁהָיָה לוֹ יָאֵר-צִיִּיט בָּא לְקִלּוֹיז וּבִקֵּשׁ מֵאֲנִי"שׁ שֶׁיִּנְיַחוּהוּ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו הָעֵמוּד כְּנִהוּג, וּכְשֶׁרָצָה אֶחָד מֵאֲנִי"שׁ לְדַחֲוֹתוֹ מִחֻמַּת שֶׁהָיָה מְגוֹלַח בְּזָקְנוֹ, הִקְפִּיד עָלָיו רַבִּי אֲבָרָהָם וְנִעְנָה וְאָמַר: מִי כָּבֵר בָּא לְהִתְפַּלֵּל אֶצְלֵינוּ? וּכְשֶׁכָּבֵר בָּא אֶחָד לְהִתְפַּלֵּל אֶצְלֵנוּ רוֹצֵה אֶתְהָ לְדַחֲוֹתוֹ? "וְוַעַר קוֹמֵט שׁוֹיִן צוֹ אוֹנֵז דְּאוֹנְעוֹן? אוֹן אִז אִיִּנְעֵר קוֹמֵט שׁוֹיִן וְוִילְסְטוֹ אִים מְדַחָה זִיִּין?"

ג-תקכח

אָמְרוּ אֲנִי"שׁ בְּשִׁבְחוֹ: אִין אֲבָר אֶחָד בְּגוֹפּוֹ שֶׁאִינוֹ סְפוּג וּמְלֵא מְרַבְּנוֹ וְתוֹרְתוֹ.

ג-תקכט

זָרִיז נִפְלָא הָיָה בְּכָל עֲנִינְיוֹ, וּבְטְבִילְתוֹ בְּמִקּוֹה הַזְּדִירִז כָּל כָּד עַד שֶׁבַחֲוִרִים צְעִירִים לֹא יִכְלוּ לְהַשְׁיִגּוֹ. שְׁעַד שֶׁכְּשֶׁהִסְפִּיק מֵאֵן-דְּהוּ לְטַבֵּל, כָּבֵר הָיָה רַבִּי אֲבָרָהָם לְבוּשׁ אַחַר טְבִילְתוֹ, וְהַמְשִׁיךְ בְּזָרִיזוֹת לְעֶסֶק בְּעַבּוּדְתוֹ הַקְּדוּשָׁה.

ג-תקל

אמר: מנהג זה שנהג רבנו לבלי לצוות לאנ"ש בדוקא לעשות כן או כן, כמבואר כמה פעמים בספרי רבנו, נהג כן למען כח הבחירה של השואל.

ג-תקלא

סמוך לפטירתו בעת ששכב חולה מאד על מטתו, נכנס רבי געצי לבקרו, כשנפרד ממנו ונתן לו את ידו לפרדה, אחזו רבי אברהם בידו משך זמן בידידות רבה, כשיצא אחר כך ר' געצי אמר: "תפיסתו ואחיזתו את ידי משך זמן מפחיד אותי מאד". ואכן, נפטר רבי געצי בשביעי של פסח הסמוך, בהיותו אך בגיל ארבעים וארבע שנים, רבי אברהם עצמו נפטר בימי החנכה הקודם.

ג-תקלב

כשאמרו לו פעם אנ"ש שפולין: מדוע הולך הנדף לבוש בבגד פשוט כל כך, כי מהראוי לו ללכת בבגד חשוב יותר. ענה להם: ובכן אזהרה ויתקיים בי מאמר רבנו שאמר (ליקו"מ סימן ו): "עקר התשובה הוא שישמע בזיונו ידום וישתק".

ג-תקלג

זקני אנ"ש שהפירוהו וזכרוהו עוד בצעירותו בעת שיגע בעבודת-השם-יתברך, אמרו: אלולי הנה עוד בדורו של רבנו הקדוש, הנה מתלמידיו המובהקים.

ג-תקלד

בְּזֶמַן שֶׁהוֹתוּ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לֹא קָבַע מוֹשְׁבוֹ בְּבֵית כְּנֹסֶת אֶחָד, אֲלֵא הָיָה מֵעַתִּיק מוֹשְׁבוֹ מִפְּעַם לְפַעַם מִבֵּית-כְּנֹסֶת לְבֵית-כְּנֹסֶת אַחֵר, וּבְכַדֵּי שְׁלֹשׁ יַתְפָּרְסִים.

ג-תקלה

כְּשֶׁשָּׁאֵלוּ רַבֵּי שְׁלֵמָה וְוַעֲקִסְלָעַר זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אִם יִנְהַג גַּם הוּא כְּמוֹהוּ לְצֵאת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְנִסְעַ לְאוּמָאן לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עָנָה לוֹ רַבֵּי אֲבָרְהָם "אֵין בְּזָה בְּרוּר הִלְכָה".

ג-תקלו

בְּכָל עֵת שֶׁהָיָה מְדַבֵּר בְּשִׁבְחָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמְגִדֵּל מֵעֲלֵתָהּ, הָיָה מְתַלְהֵב מְאֹד מְאֹד שְׂאִין לְתַאֲרָהּ.

ג-תקלוז

כְּשֶׁדָּבַר מִמַּעַלֵּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הָיָה מְרַבֵּה לְהִזְכִּיר וּלְבָאֵר מֵאֲמַר הַזֶּה, שֶׁבִּעֵת שֶׁהָרָאָה לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְמִשָּׁה אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָמַר לוֹ:

"הָרֵאִיתִיךָ בְּעֵינַיִךְ וְשָׁמָּה לֹא תֵעָבֹר" כְּתִיב אַחֲרָיו מִיָּד: "וַיָּמַת שָׁם מֹשֶׁה",
שְׁתִּיכָה כְּשֶׁשָּׁמַע מֹשֶׁה שֶׁלֹּא יִזְכֶּה לְכַנֵּס לְאַרְצָה יִשְׂרָאֵל, מִיָּד מֵת מֹשֶׁה וְנִכְלַל
בְּאַרְצָה בְּמִיתָתוֹ (וְעַיִן בְּלִיקוּ"מ סִימָן קנ"ה).

ג-תקלח

הָיָה אוֹהֵב מְאֹד אֲנָשִׁים שְׂמֵחִים, וְלִסְבָּה זֶה הָיָה נוֹהֵג לְבוֹא וְלִנְסַע מִפְּעַם
לְפַעַם אֶל רַבֵּי אֶהְרֹן קִיבֻלִיטְשֶׁר זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה שֶׁהָיָה פִּידוּעַ אִישׁ שְׂמֵחַ
מְאֹד, וְכִדֵּי שֶׁיָּבוֹא עַל יָדוֹ לְשִׂמְחָה. וּמִסְבָּה זֶה אָהֵב וְקָרֵב גַּם מְאֹד אֶת רַבֵּי
צִיּוֹן אֶפְטֶר זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה.

ג-תקלט

הָיָה אִישׁ חוֹלָה עוֹד מְנַעוּרָיו וּמְחַמֵּת זֶה הָיָה נוֹהֵג לְפָרוֹשׁ מִמַּאֲכָלִים
שְׂאִינִם בְּרִיאִים, וְהָיָה נוֹהֵג לְהַחֲלִיף אֶת לֶחֶמוֹ הַרְדָּ וְהַטְרִי בְּעַד לֶחֶם קֶשֶׁה.
וְכֵן הָיָה שׁוֹתֵה תֵּה מְחַמֵּת שֶׁהִיא טוֹבָה לְחוּלֵי הַמַּעֲיָם, וְהָיָה אוֹמֵר: אַחֲרַי
שְׂאִסֵּר עָלֵינוּ רַבֵּנוּ לְפָנוּת לְרוֹפְאִים וְלִהְשִׁתְּמֵשׁ בְּרִפּוּאוֹתֵיהֶם, עָלֵינוּ
לְהִשְׁתַּדֵּל וְלִהְקַפִּיד לְאָכֵל רַק אֶת הַדְּבָרִים הַבְּרִיאִים.

ג-תקמ

כְּשֶׁנִּתְיַסְדָּה הַמַּפְלָגָה הַקּוֹמוֹנִיסְטִית וְעָלוּ וְהִצְלִיחוּ בְּשִׁטְתָם, רָאָה אִיךָ
שְׂכַמָּה מֵאֲנִי"שׁ צָחֵקוֹ וְלַעֲגוֹ עָלֵיהֶם בְּאֶמְרָם: בְּמַכָּה אַחַת שֶׁיִּקְבְּלוּ מֵאַרְצוֹת
הַמַּעֲרָב יִפְּלוּ וַיֵּאבְדוּ לְגַמְרִי. אָמַר: כָּדָ! כָּדָ! חוֹשֵׁשׁ אֲנִי שֶׁרַק מְשִׁיחַ יִשְׁבֹּר
אוֹתָם. "אֲזוּי! אֲזוּי! אִיךָ הָאֵב מוֹרָא אֲזֵי נָאֵר מְשִׁיחַ וְעַט זֵי צוֹבְרָעֵכֶן".

ג-תקמא

דבר הרבה עם אנ"ש שישתדלו לנסע ולעלות לדור בארץ ישראל, אף-על-פי שנמצאים שם הציונים החפשיים, שדעתם נגד התורה, כי אף על פי כן יוכלו להשאיר שם באמונה יותר מאשר תחת ממשלת הקומוניסטים ימח-שם.

ג-תקמב

אמר לענין הציונים שישדו ענינם בענין ארץ ישראל, דומים הם כאדם ההולך לרדות דבש המתוק, אולם צריך אז להשמר היטב מעקיצת הדבורים. כן הם הציונים נתפסו על ארץ ישראל שהיא ארץ זבת חלב ודבש, אולם נעקצו בידי הדבורים.

ג-תקמג

דבר פעם מגדל הענין איך שצריכים להזהר בקדשת ציון רבנו לכבודו ולנהג בו במורא וכו', וספר ואמר: לנו היה רבי בהתכוננו על רבי מאיר ליב בלעכער, שהיה רבו בנגלה שנהג להכין את עצמו בתורה ובתפלה שלשה ימים לפני שהלך להשתטח על ציון רבנו (ע"ע להלן בח"ה, סעיף קע"א). "גיהאט האבן מיר א רעבן וואס האט זיך צוגיגרייט דריי טאג פאר ער איז גיגאנגען צום רעבן אויפן ציון". והפטיר ואמר בצער: "וכיום הולכים לציון ללא טבילת מקוה. "אין היינט געהט מען אהן מקוה".

ג-תקמד

אמר בכל מקום שמדבר רבנו מענין "מפרסמים של שקר", צריך כל אחד מאנ"ש לכוון ולחשב זאת על עצמו, שיזהר וישגיח כל אחד שלא יעשה חליה שום פעלה של פרסום וכבוד ושישגיח שלא יעשהו אחרים למפרסם של שקר, ולא יתן שיטעו בו אחרים.

ג-תקמה

אמר במליצה: "שבת נאד" ראש השנה, איז "נאד" א ראש השנה", שבת החל להיות במוצאי ראש השנה הרי הוא ראש השנה נוסף. בלע"ז תיבת 'נאד' מתפרשת כ"אחרי" וגם כ"לשון עוד".

ג-תקמו

כשהגיע ובא פעם רבי ישראל אבא רזנפלד זכרונו-לברכה לקבוץ אנ"ש בראש-השנה, שפד את מר לבו לפני רבי אברהם בר"נ בזה שעברה עליו השנה במעוט תורה ועבודה, מחמת שהיה טרוד מאד במסחרו וכו', נחמו רבי אברהם במאמר רבנו זכרונו-לברכה, שאמר: מעט הוא גם טוב. "אביסל איז אויך גוט". חדרו משמעות דבריו בלבו והחיהו בדבריו המעטים כל כך, עד שהלך וספר זאת בשמחה להרבה מאנ"ש.

ג-תקמו

כְּשֶׁשָׁאוּלוּהוּ פַעַם כַּמָּה מֵאַנִּי"שׁ: הָרִי רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ-לְבָרְכָה הַבְּטִיחַ לְמוֹהֲרַנְי"ת וְלִרְבֵי נִפְתְּלֵי בְּנִסְעוֹ לְלַעַמְמַפְעָרְג שְׂיִזְכֶּה לְאַרְיכוֹת יָמִים. "לֹאֲנִי לָעֵבֶן זְאֻלְסָטוּ", וְהֵיכֵן הוּא אַרְיכוֹת יָמִים שֶׁל מוֹהֲרַנְי"ת? כִּי חֵי פִידוּעַ רַק שְׂשִׁים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים. אָמַר לָהֶם כִּי אֲכֹן זָכָה לָזֶה, כִּי לְפִי חוֹלִי מַעֲיָם הַקָּשָׁה שְׁהִיָּה לְמוֹהֲרַנְי"ת מִשָּׁדָּ שָׁנִים קֹדֶם הַסְתַּלְקוֹתוֹ, הָרִי שְׂשִׁים וְחֲמֵשׁ שָׁנֹת חֵייו אֲכֹן נַחֲשָׁבוֹת לְאַרְיכוֹת יָמִים.

ב-ריז

כְּשֶׁסִּיִּים רַבְּנוּ אֶת הַתּוֹרָה "אֲזַמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי" שֶׁבְּלִקוּטֵי מוֹהֲרַי"ן סִימֹן רַפ"ב לְפָנֵי מוֹהֲרַנְי"ת וְרַבֵי נִפְתְּלֵי בָּעֵת שֶׁרָדְפוּ אַחֲרָיו בְּנִסְיַעְתּוֹ לְלַעַמְמַפְרָג כְּמִסְפָּר בְּסִפְרֵי יָמֵי מוֹהֲרַנְי"ת (סִימֹן כ"ו), וּמִסְפָּר שָׁם שֶׁלְפָנָי אֲמִירְתּוֹ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאֵלֶם מָה הֵם רוֹצִים, שְׂיִבְרַכְּם אוֹ שְׂיִאֲמַר לָהֶם תּוֹרָה, וְעָנָה מוֹהֲרַנְי"ת וְאָמַר, שְׂבָרְכָה יְבָרְכְּם כְּשִׁיחֲזוֹר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם מִנְּסִיעֵתּוֹ, וְעֵתָה יֹאמַר לָהֶם תּוֹרָה וְכוּ', עַיִן שָׁם. כְּשֶׁסִּיִּים רַבְּנוּ אֶת אֲמֵרַת הַתּוֹרָה בְּרַכְּם, וְאָמַר לָהֶם: "שְׂתַּאֲרִיכוּ יָמִים", כִּי עַל-יְדֵכֶם אֲמַרְתִּי אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת - "לֹאֲנִי לָעֵבֶן זְאֻלְטֵי אִיר וְוִיל דּוֹרְדֵי אֵיידֵי הָאֵב אֵידֵי גְזֹאֲגֵט דֵי תּוֹרָה". וְהָיוּ אֲנִי"שׁ מִתְמַיְהִים עֲצָמָם עַל סְפוֹר זֶה, כִּי הֵלֵא מוֹהֲרַנְי"ת לֹא הָאֵרִידֵי יָמִים, כִּי הָיוּ יָמָיו רַק שְׂשִׁים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים פִּידוּעַ. וְאָמְרוּ שֶׁלְפִי חוֹלִיו הַקָּשָׁה שֶׁסָּבַל מִחוֹלֵי הַמַּעֲיָם פִּידוּעַ - הָרִי הָאֵרִידֵי יָמִים.]

ג-תקמח

רַבֵי אֲבָרְהָם בֶּן רַבֵי נַחְמָן נוֹלַד בְּשָׁנַת תר"ט, וְנִפְטַר עָרֵב-רֵאשׁ-חֹדֶשׁ טַבַּת שְׁנַת תרע"ח, וְהָיוּ יָמָיו שְׂשִׁים וְתִשְׁעֵי שָׁנִים.

ג-תקמט

לאחר שְלִמְד פֶּעַם רַבִּי אַבְרָהָם עִם כַּמָּה מַאֲנִי"ש בְּתוֹרָה ס"ו שְבַלְקוּיטִי מוֹהַר"ן חֵלֶק א', הִתְלַהְבוּ מִדְּבָרָיו אַנִּי"ש הַשּׁוֹמְעִים, כָּל כָּךְ, עַד שֶׁנֶּעְנְה רַבִּי יִשְׂרָאֵל כֹּהֵן וְאָמַר: "אִם נִזְכָּה לְשִׁמְעַת מִמְּשִׁיחַ רַק כְּאֵלוֹ תוֹרוֹת, הֲרִי שְבַאֲמַת כָּבֵר כְּדֹאֵי לְהִתְגַּעְגַּע וּלְצַפּוֹת אֱלֹהֵי".

ג-תקנ

כְּשֶׁסָּפְרוּ אַנִּי"ש לְרַבִּי אַבְרָהָם בְּהִיוֹתוֹ בְּאַרְץ-יִשְׂרָאֵל מִסְתִּירָתוֹ וּבְנִיתוֹ מִחֲדָשׁ אֶת הַקְּלוּיז בְּשִׁנַּת תַּרס"ג, לֹא מָצָא הַדְּבָר חֵן בְּעֵינָיו, וְאָמַר שֶׁלֹּא הָיָה נֶאֱרָךְ לְסוֹתְרוֹ וּלְבִנּוֹתוֹ מִחֲדָשׁ, כִּי הָיָה בְּנֵן חֶזֶק שֶׁבְּנֵי אֲהוּ רַבִּי סְעִנְדְּעַר טְרַהוּיֶצֶר בְּשִׁנַּת תַּרס"ו, וְהָיָה יָכוֹל לְעַמֵּד עוֹד יָמִים הַרְבֵּה. אוֹלָם כְּשֶׁסָּפְרוּ לוֹ גַּם מְגִדֵּל הַשְּׂמֻחָה וְהַרְקוּדִין שֶׁהָיָה בֵּין אַנִּי"ש בְּעַת הַנְּחַת אָבוֹן הַפְּנָה, כִּי הִיְתָה בְּלִ"ג בְּעֵמֶר וְהִתְקַבְּצוּ שָׁם כָּל אַנִּי"ש מִכָּל הָעִירוֹת וַעֲשׂוּ סְעוּדָה גְּדוֹלָה כְּנַהוּג, הַפְּטִיר וְאָמַר: אִם כָּךְ הֲרִי שֶׁהָיָה כְּדֹאֵי. וְאָמַר בְּרָמֶז: "תַּרס"ג" אוֹתִיּוֹת "תַּסְגִּיר", הִיא כְּבֵר "תַּסְגִּיר" "זִי וְעַט שׁוֹיִן וְעֵרֶן פֶּאַרְמַאכְט". וְכֵן הָיָה, כְּמִפְּרָסֶם, שֶׁסָּגְרוּ וְחִתְמוּ הַשְּׁלֹטוֹנוֹת אֶת הַקְּלוּיז בְּשָׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת וְלֹא יָכוֹלִים עוֹד אַנִּי"ש לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַתְּפִיל שָׁם.

ג-תקנא

לְרַבִּי אַבְרָהָם הָיָה אַחַצ צְעִיר מִמֶּנּוּ שֶׁדָּמָה לוֹ מְאֹד בְּפָנָיו, בְּשֵׁם רַבִּי יִשְׂרָאֵל בּוֹל, שֶׁשִּׁינָה אֶת שְׁמוֹ מִשּׁוּם שֶׁרָצָה לְהַשְׁתַּמֵּט מִהַצָּבָא, הוּא הָיָה סוֹחֵר וְדָר בְּטַעֲפֵלִיק, וְנִרְצַח עַל-יְדֵי הַבּוֹלְשֵׁבִיקִים בְּבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְטֶעֶר טַעֲפֵלִיקֶעֶר. רַבִּי אַבְרָהָם הָיָה מְכַבְּדוֹ מְאֹד, וּבְבוֹאוֹ לְטַעֲפֵלִיק הָיָה מִתְאַכְסֵן אֲצֵלוֹ. הָיָה לוֹ חֵתָן אֶחָד בְּשֵׁם רַבִּי הַעֲרֶשֶׁל. וְרַבִּי לׁוֹי יִצְחָק הָיָה מְלַמֵּד לְבָנָיו הַיְקָרִים

ג-תקנב

רַבֵּי אֲבָרְהָם חִזַּר מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּפַעַם הָאַחֲרוֹנָה בְּיוֹם ז' אָב שְׁנַת תַּרְע"ד
עִם הָאֲנִיָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבָּאָה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַם אֲנִיָּה זוֹ עֲצָמָה חִזַּר רַבֵּי
יִשְׂרָאֵל מִקְאָרְדָּאן לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְאִזְ הַחֲלָה מִלְחַמַת הָעוֹלָם הִרְאִישׁוֹנָה,
וּבְחֻדְשׁ אֶלוּל שְׁאַחֲרֶיהָ הִגִּיעַ רַבֵּי לִוִי יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה מִפּוֹלְנָה
לְאוֹמָאן.

ג-תקנג

אֶסְתֵּר שְׁיִינְדֵל, זִוְגָתוֹ הַשְּׁנִיָּה שֶׁל רַבֵּי נַחֲמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר, הִיָּתָה אִמּוֹ שֶׁל רַבֵּי
אֲבָרְהָם. בְּסוּף יְמֵיהָ הִתְעוֹרָה בְּעִינֶיהָ רַחֲמָנָא לְצִלוֹ, וְרַבֵּי אֲבָרְהָם הָיָה
זָהִיר בְּכַבּוּדָה מְאֹד מְאֹד, וְהָיָה מְבִיא לָהּ לֶאֱכֹל וּמִתְחַנֵּן לְפָנֶיהָ שֶׁתֹּאכַל
וְכִדּוּמָה.

ג-תקנד

אָמַר וּבְיָר פֻּעַם שְׁגָדְלַת סִפְרֵי ה"לְקוּטֵי תַּפְלוֹת" שֶׁחִבֵּר מוֹהֲרַנ"ת, חֲשׂוּבָה
וְנַעֲלִית בְּמַעֲלָתָהּ יוֹתֵר מִסִּפְרֵי "לְקוּטֵי הַלְכוֹת", כִּי תַּפְלָה אֲמַתִּית אִי
אֶפְשָׁר לְחִבֵּר רַק אִם יֵשׁ הַשְּׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ בְּשַׁעַת הַכְּתִיבָה מִמֶּשׁ, וְאִכּוֹן כָּךְ
כְּתִבָה מוֹהֲרַנ"ת שֶׁבַעַת כְּתִיבָתוֹ אִז מִמֶּשׁ הַתַּפְּלִל תַּפְלָה זוֹ עֲצָמָה עִם כָּל
הַרְגִּשׁוֹתָיו וְשִׁבְרוֹן לְבָבוֹ, מֵה שְׁאִין כֹּן חֲדוּשֵׁי-תוֹרָה שֶׁאֶפְשָׁר לְחַשֵּׁב וּלְהַרְהֵר
בָּה קִדְּם, וְרַק אַחֲרֵי-כֵן לְכַתֵּב.

ג-תקנה

רבי אברהם היה נסתר והצגע לכת מאד, עד שאפלו הרבה מאני"ש לא
הפירו מעלתו, ורק זאת ידעו ממנו שנוהג לאכל לחם קשה וטה חזק, בגלל
החולי מעים שסבל ממנה.

ג-תקנו

ג-תקנו

אמר: עוד לפני ביאת הגואל כבר יהיה קבוצ וישוב גדול של ישראל בארץ
ישראל, ובביאת הגואל יתוספו עליהם שאר קבוצי ישראל שבחוץ לארץ,
ודיק זאת מהנאמר בכתוב: "עוד אקבץ עליו לנקבציו", הינו שהקדוש-
ברוך הוא יוסיף לקבץ בביאת הגואל את ישראל מפזוריו שבכל העולם
אל הקבוצ המקבץ כבר בארץ ישראל.

ג-תקנח

רבי אברהם היה בידידות רבה עם הרב מבניאלע, שהיה מפרסם בעולם
לבעל רוח הקדוש נוסף על למדנותו וגאונותו המפלגת, והיה אומר: בעיר
בניאלע דר רב אחד שיש לו הרגשה גדולה בענין רבנו. רבי לוי יצחק הפיר

את חתנו של הרב בהיותו בטשקנט, וספר לו שחותנו היה מרבה לשבח
ולחוקיר דרד וענן רבנו.

ג-תקנט

כשיצא לאור ספרו של הרב מראדזין בענן פתיל תכלת בציצית, אמר ר'
אברהם שאינו צריך לראיותיו, כי יש לו יסודות חזקים עוד יותר, לחזק
לבישת התכלת. והיה נראה מדבריו שאומר זאת מחמת ידיעתו את
ה"מגילת סתרים" שגלה רבנו.

ג-תקס

בעת מלחמת העולם הראשונה, חזק רבי אברהם את אנ"ש באמרו: כל
מי שיעסק בתפלה ינצל וימלט, בהסמיכו לזה הכתוב: "כל אשר יקרא
בשם ה' הינו תפלה ימלט".

ג-תקסא

היה אומר: צריך האדם להרבות בהתבודדות כצווי רבנו אף על פי שאין
לו דבורים, ועל-ידי-זה בעצמו עוזרו לבסוף השם יתברך ומאיר לו את
התפלה, והסמיך לזה את המזכר בתורה כי מענן לב העליון שהוא בחינת
צור, וצריך להרבות בדבורים עד שנפתח לב העליון וכו', כי לבסוף נפתח
ונשפעים מלב העליון בבחינת צור לבבי, דבורים חמים כגחלי אש, עין
שם.

ג-תקסב

רבי אברהם עָלה בפעם הראשונה לארץ-ישראל בשנת תרנ"ד בהיותו בגיל ארבעים וחמש שנים.

ג-תקסג

רבי אברהם סבר שאלו הנה נמצא בארץ ישראל והדרך לאומאן היתה סגורה ואי אפשר הנה לבוא לראש-השנה לקבוצ לא הפסיד בזה.

ג-תקסד

בשדבר פעם רבי מרדכי סוקולובער עם רבי אברהם מגדל מעלת הזוהר לדרגת גילוי אליהו הנביא זכור לטוב, רמז לו רבי אברהם בדבריו שיש בעולם דברים גדולים מזה.

ג-תקסה

לשלה דברים הבחינו שמצפה להם בכליון עינים: לעת חצות לילה, פי היה מקפיד לקום ולהתעורר בעת נקודת חצות הלילה ממש, ואחר-כך לעת זמן הנחת הטלית לתפלה, ולקבלת השבת שהיה מצפה לבוא השבת

ג-תקסו

כְּשֶׁסֵּפֶר פֶּעַם הַמַּעֲשֵׂה מֵרַבִּי יוֹדֵל, שֶׁהִתְנַפַּח עִם אֶחָד בְּגִדְלַת רַבֵּנוּ וְכוּי לְעִיל ח"א סִימָן שֵׁט"ו, הָיָה נִרְאֶה לְשׁוֹמְעִים שֶׁהָאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ הַיּוֹם לְאַנְי"שׁ הַדְּבוּקִים בְּאֹר רַבֵּנוּ, גְּדוּלָּה מֵהָאֱמוּנָה בְּרַבֵּנוּ שֶׁהִיָּתָה לְתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ. עַד שֶׁשָּׂאֵלוּ אוֹתוֹ בְּעֶצְמוֹ עַל זֶה, עָנָה וְאָמַר: הָאֱמוּנָה שֶׁהִיָּתָה לְתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ בְּרַבֵּנוּ הִיָּתָה הַרְבֵּה יוֹתֵר בְּעוֹמֵק מֵהָאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כִּיּוֹם בְּרַבֵּנוּ.

ג-תקסז

סֵפֶר רַבִּי מְרֻדְכֵי סוֹקוֹלוֹבֶעַר זְכוּרֵנוּ-לְבַרְכָּה שֶׁהֵלֵךְ פֶּעַם עִם רַאבְר"נ זְכוּרֵנוּ-לְבַרְכָּה, וְעוֹד כַּמָּה מְאֻנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּרַחוּב הָרֵאשִׁי שֶׁבְּעִיר בְּרֵדִיטְשׁוֹב, בְּאֶמְצַע פְּנֵה רַאבְר"נ מֵהַדָּרֵךְ וְנִכְנַס לְרַחוּב אַחֵר וְרָאוּ שֶׁם אִיזָה אִישׁ שֶׁעָמַד וְרָצָה לְעֵבֵר עֲבָרָה, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, וּמַחֲמַת שְׂרָאָה אוֹתָם, מִנֵּעַ עֲצָמוֹ וְהִסְתַּלַּק, וְחִזַּר תַּכְף רַאבְר"נ לְדַרְכּוֹ הַנִּצְרָף.

ג-תקסח

אָמַר: מַה טַּעַם נִקְרָא חַג הַסִּפּוֹת "זְמַן שְׂמֻחָתֵינוּ" יוֹתֵר מִשְּׂאָר הַמּוֹעֲדִים, וּבְאֵר: מַחֲמַת שֶׁבַח הַפֶּסַח עֲדִין לֹא הִיָּתָה שְׂמֻחָתֵנוּ שְׂלֵמָה מְשׁוּם שֶׁעֲדִין לֹא קִבְּלָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, וּבְשִׁבּוּעוֹת שֶׁכָּבַר קִבְּלָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, נִשְׁבַּת שְׂמֻחָתֵנוּ בְּעוֹן חֲטָא הַעֲגָל שֶׁעָשׂוּ לְאַחֲרֵיהָ, וְרַק בְּחַג הַסִּפּוֹת שֶׁכָּבַר קִבְּלָנוּ אֶת הַלַּחַת הַשְּׁנִיּוֹת לְמַחֲרַת יוֹם הַכַּפּוּרִים, וְשׁוֹב לֹא נִשְׁבְּרוּ וְנִפְגְּמוּ, מְשׁוּם

כָּדָּ נִקְרָא הַחַג בְּשֵׁם "זְמַן שְׂמֵחָתֵינוּ" כִּי אִזּוּ נִשְׁלְמָה שְׂמֵחָתֵינוּ.

ג-תקסט

כְּשֶׁדָּבַר פְּעַם מִמַּעַלְת אָבִיו רַבִּי נְחֵמָן טוֹלְטְשִׁינְעֶר, אָמַר: אָבִי נִכְנַס לְגִיל שְׁבַעִים, כְּאוֹמֵר שְׁזָכָה גַם לְאַרְיֵכוֹת יָמִים.

ג-תקע

עַל קִבְרוֹ שֶׁל רַבִּי נְחֵמָן טוֹלְטְשִׁינְעֶר זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, חָרְטוּ אֲנִי"ש: פִּינְ אִישׁ תָּם רַבִּי נְחֵמָן בִּ"ר אֲבָרְהָם הַלֵּוִי. וְעַל קִבְרוֹ שֶׁל רַבִּי אֲבָרְהָם הָיָה חָרוּט: פִּינְ ר' אֲבָרְהָם בִּ"ר נְחֵמָן הַלֵּוִי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּדָּ הָיוּ אֲנִי"ש מְכַנְּיָם אוֹתוֹ: ר' אֲבָרְהָם מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ג-תקעא

פְּעָמִים הִלְדָּ לְהַשְׁתַּטַּח עַל צִיּוֹן רַבְּנוּ, אַף כְּמָה פְּעָמִים בְּיוֹם אֶחָד.

ג-תקעב

בתו של רבי אהרן קיבל יטשער זכרוננו-לברכה, שנשא לה רבי לוי יצחק, חלתה פעם במחלת ילדים קשה מאד, שכמה מילדי העיר מתו ממחלה זו, והרופאים שבדקו אותה אמרו לרבי אהרן שאין לה סכויים לחיות. והנה בלילה אחד מימי מחלתה שנחלשה אז מאד, הופיע ובא לשהות בביתם רבי אברהם ושמשו וכבדו רבי אהרן מאד, ודאג לכל צרכו, כי סבל אז מחולי מעים והיה צריך אוכל מיוחד, ואחר-כך למחרת בבקר קמה הבת בריאה ושלמה ללא שום סימני מחלה וחולשה, וכל בני הבית יחסו נס מפרסם זה לזכותו של רבי אברהם, כי ראו בעליל שנרפאה תיכף לביתו.

ג-תקעג

רבי שמשון בארסקי זכרוננו-לברכה נהג לדבר בעבודת השם יתברך בגיל שבת לאחר תפלת ערבית, עם כמה מאנשי המקרבים אליו, ואמר על זה רבי אברהם, שמובא בכתבי האר"י שאת אור קדשת השבת מקבלים על ידי הקדוש על היין על-כן אין זה מן הנכון לדחותו אלא צריך להזדרז ותיכף לאחר התפלה לקדש על היין.

ג-תקעד

ידוע היה שלמד כמה שנים על פי סדר דרך הלמוד של רבנו המובא בשיחות הר"ן סימן עו.

ג-תקעה

על המובא בזהר ומובא בדברי רבנו לענן התפלה, זמנין דשמע וזמנין דלא שמע וכו', אמר, שפזה שאמרו "זמנין דלא שמע", אין הכונה שאין התפלה נתקבלת כלל, אלא שאין עונין ועושין בקשתו של המתפלל תיכף ומיד, רק לפעמים אומרים לאדם להמתין ולצפות עוד עד שתצא לפועל ממש תפלתו ובקשתו, ולפעמים יש שממלאים בקשתו תיכף ומיד.

ג-תקעו

רק לעתים רחוקות הנה לומד ודורש ברבים לפני אנ"ש.

ג-תקעו

אמר: אחרי שהאדם עושה איזה מעשה עם מסירות נפש צריך הוא להזהר לא להתמהמה ולפל מהמעשה. "נאד א מסירות נפש דארף מען זאד זייער היטן". כדי שלא יתגברו עליו המניעות יותר מלפני המסירות נפש.

ג-תקעח

רבי אבא בן רחל אחות רבי אברהם, הנה בחור תמיר וחסון, וקבל צו התצבות לצבא, והנה בדרך הטבע לא היה שום סברא שיקבל פטור מהצבא. בצר לו נסע ובא להתפלל על זה בציון רבנו, ופגש שם ברבי אברהם דודו, והשיח לפניו את צערו, אמר לו רבי אברהם, לך ופזר את כל ממונך לצדקה ולא תשאיר אצלה אפלו פרוטה אחת, לרב אמונתו בדבריו, קיים את דבריו בשלמות. כשהגיע ללשכת הגיוס חלקו מספרים לכל המתצבים, ומתוך נס קבל הוא את המספר האחרון, והיה נהוג

שָׂאֲדָם זֶה הַמִּקְבֵּל אֶת הַמִּסְפָּר הָאֲחֵרוֹן הַרְיָהוּ פְטוֹר מִלְשָׁרֵת בַּצָּבָא, וְכֵן נֶצֶל.

ג-תקעט

אָמַר: אֵין לָנוּ שׁוּם הַשְׂגָּה כָּלֵל וְכָלֵל כַּמָּה הֵינּוּ מְקַבְּלִים מֵאוֹר רַבְּנוּ אֵלוּ הֵיאָה בֵּינֵינוּ אֶהְבָּה וְאַחֲדוּת.

ג-תקפ

כְּשֶׁנִּפְטַר נִכְדוֹ שֶׁל רַבִּי אֵיִזִיק מֵאוֹמָאן בָּנוּ שֶׁל פִּינְיַע חֲתָנוּ פִּינְיַע זֶה הֵיאָה בָּנוּ שֶׁל רַבִּי אֲשֶׁר בְּאַפְלֵיעַ, בְּהִיּוֹתוֹ אֲבָרָךְ וְצַעִיר לְיָמִים, אָמַר רַבִּי אֲבָרָהָם בְּעַת הַלְלוּתָהּ, שֶׁבַעַת הַלְלוּתוֹ שֶׁל אָדָם צְרִיכִים לְדַבֵּר רַק בְּשִׁבְחוֹ וּמִמְעֻלוֹתָיו שֶׁל הַנִּפְטָר, וְסִפֵּר רַבִּי אֲבָרָהָם בְּשִׁבְחוֹ שֶׁהֵיאָה נִכְנָס אֵלָיו לְשִׁמְשׁוֹ וּלְסִיַּע לוֹ מַחֲמַת חֲלִיוֹ, וְכִדּוּמָה.

ג-תקפא

אָמַר: עֲנִין הַהֲתַבּוּדוֹת קַל יוֹתֵר סֵדֵר מְנִהְגוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל מִבְּחוּץ לְאַרְץ, בְּהֲתַכּוֹנוֹ עַל עֲנִין הַהֲתַבּוּדוֹת מִחוּץ לְעִיר שֶׁאָמַר רַבְּנוּ לְהֲתַבּוּדַד חוּץ לְעִיר, וּמְשׁוּם שֶׁאַרְץ יִשְׂרָאֵל כָּל אֲוִירָה טְהוֹר וְקָדוֹשׁ וְקָדְשָׁתָהּ בְּכָל מְקוֹם, מֵה שֶׁאֵין בָּן בְּחוּץ לְאַרְץ, יֵשׁ חֲלוּק רַב מְאֹד בֵּין הָעִיר לְחוּצָה לָהּ.

ג-תקפב

ספר שפשהיה בארץ ישראל היה קורא ואומר לעצמו בשמחה ובהתלהבות: אברהם היכן אתה הולך? בארץ ישראל היכן אתה אוכל? בארץ ישראל כל כך הרגיש והתלהב משמחת היותו בארץ ישראל. "אנא גיי איד? אין ארץ ישראל, אנא עס איד? אין ארץ ישראל".

ג-תקפג

ספר פעם, שבאחת מנסיעותיו שנסע לארץ ישראל עבר דרך מקום אחד שהיה נקרא בפי היהודים "מקום האבנים". כי הערבים שבמקום ההוא היו זורקים אבנים על היהודים שבספינה שעברה במקום ההוא, וספר שהיה צריך פעם לעבור במקום ההוא, ודרך הספינה היתה לעצור ולנסע לאט במקום ההוא, ופחד שלא יזק מהאבנים ואז היה עת סעודה שלישית של שבת ושר אז את הזמירות, וכונן היטב בפתבות "לאיטמרא בגו כיפין", ועברה הספינה במהירות במקום ההוא ולא עצר רב החובל את הספינה ועבר את המקום ההוא בשלום.

ג-תקפד

רבי אברהם עלה בפעם ראשונה לארץ ישראל בשנת תרנ"ד, והיה נוסע ובא מדי שנה לימי ראש-השנה לאומאן, משך עשרים שנה עד ראש-השנה של שנת תרע"ה, שאחריה כבר לא חזר לארץ מחמת המלחמה העולמית הראשונה שפרצה אז.

ג-תקפה

הזכיר ורמז רבי אברהם בפסוק "ודור רביעי ישובו הנה", לענין רבנו, בהתפוננו להדגיש שדור הרביעי מרבנו כבר ישובו וידורו בארץ ישראל.

ג-תקפו

רבי אברהם רצה לחבר ספר פרוש על ה"פרי מגדים", אולם אחר שיצא לאור עולם הספר היקר "משמרת שלום" חזר בו מכונתו ולא חברו.

ג-תקפז

כשרצה רבי אברהם לעלות לארץ ישראל לא הסכימה עמו זוגתו, וגרשה כדיו התורה, שבכדי לעלות לארץ-ישראל מתר לגרש את האשה, אף-על-פי שהבטיח לה שבאם תעלה עמו לארץ ישראל תזכה שם לבנים, כי לא נפקדו כמה שנים בבנים. היא התחנתה אחר-כך עם אחד מתושבי אומאן.

ג-תקפח

כשנפטר רבי אברהם היתה בהלויה, ושמעו אידו שאומרת: "אני ידעתי מי היית" ... "אידו ווייס ווער דו ביסט גיווען".

ג-תקפט

רבי אברהם התחנתו בזיוג ראשון עם בתו של רבי נתן טעטעווסקי, ורבי
לוי יצחק עוד הקירו.

ג-תקצ

בהיותו בארץ-ישראל, וקבל פעם מכתב עם מעות מחוץ-לארץ, לא המתין
רבי אברהם, אלא הלך מיד בבקר לדאר כדי לקבל את המכתב עם הכסף,
ונתן טעם לדבר על פי המבאר בדברי רבנו בלקוטי מוהר"ן חלק א סימן
כה, שעל ממון ישראל יש חן, וכשעובר לרשות העכו"ם נחשד אורו, עין
שם. ועל כן מהר להוציא מידיהם וכדי שיוחזר להם חנם האמתי.

ג-תקצא

ספר פעם: כשנסעתי מארץ-ישראל לבוא לאומאן על ראש-השנה וראיתי
את כל הבלבולים והתערובות אנשים ונשים שיש על הספינה, לקחתי
בדי את הספר "לקוטי מוהר"ן" ביפו, והגיתי בו בדרכי מתחילתו,
וסגרתיו בהגיעי לאודיסה. "האב איך איהם גיעפינט אין יפו און פאר
מאכט אין אדעס".

ג-תקצב

כְּשֶׁהָיָה רַבִּי אַבְרָהָם מְדַבֵּר מִתּוֹרָה ה' שֶׁבְּלִקוּטֵי מוֹהַרְר"ן חֶלֶק א, הָיָה אוֹמֵר: מֵאֵמֶר זֶה הוּא מֵאֵמֶר קֶשֶׁה וְעִמוּק א"ה, רְאֵה דְבָרָיו עַל מֵאֵמֶר זֶה בְּסִפְרוֹ הַנִּפְלֵא "בְּאוֹר הַלִּקוּטִים".

אָמַר בְּשָׂנְתוֹ הָאֲחֵרוֹנָה בְּעֵת חֲלִישׁוֹתָיו: אִם אֶזְכָּה לְעֹלוֹת שׁוֹב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲדוֹר "נִדָּר עַל דַּעַת רַבִּים" לְבָלִי לָשׁוּב לְחוּץ לְאֶרֶץ, כִּי נִסִּיעֶתוֹ לְחוּץ לְאֶרֶץ מִדֵּי שָׁנָה, הָיָה לְטוֹבַת הַרַבִּים, כִּי הָיָה מְסַבֵּב בְּעִירוֹת, וּמְחַזֵּק אֶת אֲנִ"שׁ הַפְּזוּרִים הֵן בְּפוֹלְגֵינָא וְהֵן בְּרוֹסֵינָא].

ג-תקצג

אָמַר: נוֹסֵעַ אֲנִי לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְחוֹזֵר וְיוֹצֵא מִמֶּנָּה וּבֹא לְחוּץ לְאֶרֶץ, כִּי אֶצְלִי זֶה שְׂאֵלָה שֶׁל תִּלְמוּד תּוֹרָה דְרַבִּים, כִּי הָיָה הוֹלֵךְ וְסוֹבֵב בְּדֶרֶךְ נִסִּיעֶתוֹ אֶצְלֵי אֲנִ"שׁ כְּשֶׁהָיָה מְבַקֵּר מִדֵּי שָׁנָה וּמְחַזֵּק וּמְעוֹרְרִים לְתוֹרָה וְעִבּוּדָה, אוֹלָם בְּעֵת חֲלָיו בְּשָׁנַת תַּרע"ז, אָמַר: "אִם אֲבָרִיא וְאֶזְכָּה לְנוֹסֵעַ וּלְבּוֹא שׁוֹב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲדוֹר בְּנִדָּר עַל דַּעַת רַבִּים לְבָלִי לָשׁוּב וּלְצֵאת עוֹד לְחוּץ-לְאֶרֶץ".

ג-תקצד

בְּסִפְרֵי יָמֵי מוֹהַרְר"ן סִימָן ל"ט, מְסַפֵּר בְּמָה שֶׁשָּׂאֵל רַבְּנוֹ בְּשָׁנַת תַּק"ע בְּשֶׁבֶת פְּרָשַׁת נֹחַ אֵיזָה סְדֵרָא קוֹרִין בְּשֶׁבֶת וְהַשִּׁיבוּ לוֹ פְּרָשַׁת נֹחַ, עָנָה וְאָמַר אֲתַחֲמִיל לֹאמַר תּוֹרָה בְּכָל שַׁבָּת, וְהַתַּחֲמִיל וְאָמַר בְּרֵאשִׁית הוּא הַסֵּפֶד עַל נֹחַ וְכוּ' עַיִן שָׁם, כִּפִּי הַיְדוּעַ לֹא נֶאֱמַרְהָ אַחַר כֵּן תּוֹרָה בְּכָל שַׁבָּת, וּבְאֵר בְּזֶה רַאבְר"ן, שֶׁפְּנוֹנֵת רַבְּנוֹ הֵיטָה שְׁאֵמִירַת תּוֹרָתוֹ תְּהִיָּה בְּאֶפֶן שְׁמוֹהַרְר"ן יְהִיָּה נֹכַח בְּעֵת אֲמִירַתוֹ אֶת הַתּוֹרָה, וְאִזּוֹ יֵאמַר תּוֹרָה מִדֵּי שַׁבָּת, אוֹלָם מוֹהַרְר"ן לְרַב שְׁפִלוּתוֹ לֹא שָׁם לְבוֹ שֶׁפְּנוֹנֵת רַבְּנוֹ הֵיטָה שְׁדוּקָא הוּא יְהִיָּה נֹכַח, וְעַל כֵּן לֹא נִמְשָׁךְ סֵדֶר אֲמִירַת תּוֹרָתוֹ בְּכָל שַׁבָּת, וְהָרֵאשִׁי פְּרָקִים הַנִּמְצָאִים בְּלִקוּטֵי מוֹהַרְר"ן חֶלֶק ב' סִימָן ע"ט הֵם רֵאשִׁי פְּרָקִים מִהַתּוֹרוֹת שֶׁהַכִּין רַבְּנוֹ לְעִצְמוֹ לְאֵמֶרם בְּשֶׁבֶתוֹת הַסְּמוּכִים כְּמֵאֵמֶרוֹ הַנִּי"ל. וְכַנְרָאָה בְּפָנִים

סדר התורה לפי סדר הפרשיות. (הובא נמי בהקדמה ל"נופת-צופים ח"ד,
מ-ר' נ.צ. קעניג זכרונו-לברכה, עיי"ש).

ג-תקצה

אמר: צריך האדם לדעת שהשם יתברך יגמר בנדאי כפי רצונו גם מבלעדי
האדם, ונעבודתו הוא שנזכה שיגמור השם יתברך גם על דינו, ושיהיה
גם לנו חלק בגמר תקון העולם.

ג-תקצו

כמו-כן אמר: רבנו יגמור את ענינו בנדאי, אולם צריכים אנו להשתדל
ולקסוף שיגמר רבנו את ענינו גם על דינו, ונזכה שגם לנו יהיה חלק
בגמר חפצו. "דער רבי וועט אויס פיהרן זייניס, אבער יעדער איינער דארף
צו זעהן אז דער רבי זאל אויס פיהרן דורך אים אויף".

ג-תקצז

כשנסע רבי לוי יצחק זכרונו-לברכה עם ראב"ר"נ לעיר טשערין, אמר לו
ראב"ר"נ קדם הנסיעה שיקנה כמה מחפרות עם כלי כתיבה כדי שיקתב
כל השיחות שיאמר לו, כי בזקנותו לא יכל היה כבר לכתב מחמת קשי
הראיה שסבל ממנה, אולם אחר כך בדרך התישב בדעתו לעסק בעבודת
ה' יתברך ודחה את הדבר לזמן אחר, ולא יצא הדבר לפעל.

א-תקנד

שפח רבנו זכרוננו-לברכה את הפרוש "באר היטב" שעל השלחן ערוך.
ואמר רבי אברהם בן רבי נחמן זכרוננו-לברכה, שכלל הוא בלמוד ה"באר
היטב", שבאיזה פוסק שגומר ה"באר היטב" דבריו, כן דעתו להלכה.
בבני"ה

א-תשי

פעם התאוונ אחד לפני מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה, שאין לו לתן מתנות
לארוסתו, ונחם אותו מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה ואמר לו: "גם יעקב אבינו
עליו השלום לא היה לו לתן מתנות לכלתו, בעת שברח מפני עשו אחיו..."
אמר לו: "מה ענין יעקב אבינו בשבילי? שאצלו היה הכל רזין עלאין",
אמר לו: "גם עכשיו יש רזין עלאין". נראה לפי עניות דעתי, על-פי דברי
רבי אברהם בן רבי נחמן זכרוננו-לברכה, בעת ספורו מעשה זה, שזה מה
דאיתא ב"לקוטי מוהר"ן" (סימן מ"ב) שבכל מעשה ותנועת הצדיק אינו
פשוט, ויש בו רזין עלאין, ובפרט אצל הקדוש-ברוך-הוא במעשו
ובהנהגותיו בפרטיות על כל פרט בכל רגע, וההפרש בזה הוא, שכל צדיק
לפי השגתו יודע, מה הם הרזין, ואנו הפשוטים אינם יודעים כלל.
בבני"ה

א-תשכ

מוהרנ"ת אמר: "ואיל זענען די אויגן וואס האבן גיזען דעם רעבניס
אויגן, און ואיל זענען די אויגן וואס זעהן דיא אויגן", ורבי אברהם בן
רבי נחמן זכרוננו-לברכה, סיים ואמר: "אשרי העינים, שראו את עיני אבי
זכרוננו-לברכה". (אבני"ה)
ברזל).

ב-תקלא

מוהרנ"ת אמר פעם: "אשרי העינים, שראו את עיני רבנו ואשרי העינים, הרואות את העינים, שראו את רבנו". כשספר זאת רבי אברהם בן רבי נחמן, היה מסיים, שכן הוא מדור לדור.

הקפיד רבנו, שלא יבנה שום בר-ישראל לעצמו בית חדש בחוץ לארץ וכן נהגו אנ"ש, שלא בנו לעצמם בית חדש בחוץ לארץ, כי איש ישראל צריך תמיד לקוות לביאת הגואל, ועל-כן אין נכון, שיקבע ויבנה לעצמו בית בחוץ לארץ. ופעם, כשראה רבי אברהם בן רבי נחמן זכרוננו-לברכה את רבי ישראל באבריניצער זכרוננו-לברכה מביא לבנים כדי לבנות לעצמו דירה חדשה, אמר לו: "אחד היה אברהם בערניו, נכד רבנו, ששמע לאבי רבי נחמן מטולטשין זכרוננו-לברכה, שלא לבנות דירה חדשה בחוץ לארץ." כששמע זאת רבי ישראל, הפסיק גם הוא את הבניה].

ב-לה

כשראה פעם (ראבר"ט) איך שהביא רבי ישראל באבריניצער זכרוננו-לברכה לבנים חדשים כדי לבנות לעצמו דירה חדשה, נגש אליו ואמר לו: אחד ומיחד היה רבי אברהם בערניו ששמע בקול אבי (רנ"ט) ולא בנה לעצמו דירה חדשה בחוץ לארץ אף על פי שהיה עשיר גדול פידוע, מחמת קפידת רבנו שלא לבנות בית חדש בחוץ-לארץ. "אין אברהם בערניו האט גיפאלגט דעם טאטן". וכששמע זאת רבי ישראל, מכר את הלבנים והפסיק אף הוא את בנית הדירה.

ב-קסו

רַבֵּנוּ אָמַר לְרַבֵּי אַבְרָהָם, סָבוּ שֶׁל רַבֵּי אַבְרָהָם בֶּן רַבֵּי נַחֲמָן, עַל אָבִיו רַבֵּי יִשְׂרָאֵל, "הַחֲכָמוֹת שֶׁל אָבִיךָ יִטְרְדוּ אוֹתוֹ", "דִּיּוּן טַאטְנִס חֲכָמוֹת וְוַעֲלֹן אִים פֶּאר טְרַייבֶן", כִּי אָבִיו הָיָה בּוֹרֵר וְלַמְדָן גְּדוֹל, וְהָיָה לוֹמֵד בְּסִבְרוֹת וּפְלֹפּוֹלִים שְׂאִינִם נְכוּנִים, וְעַל כֵּן אָמַר לוֹ כַּנְזֶפֶר-לְעִיל].

ב-קפא

בְּלִיל שַׁבַּת הָרֵאשׁוֹן, כְּשֶׁהֶעֱתִיק רַבֵּנוּ מוֹשְׁבוֹ מִזְלֵאטִיפֶאלי לְעִיר בְּרֶסֶלַב, וּבָאוּ מִבְּנֵי הָעִיר לְקַבֵּל פְּנֵיו בָּאוּ גַם הַחֲזֵן יוֹסֵף, שֶׁכֵּנּוּ אוֹתוֹ "יוֹסֵף הַחֲזֵן" וְסִיעַ לְרַבֵּנוּ בְּדִירָתוֹ, כִּי רָצָה לְהַחֲנִיף לְרַבֵּנוּ, מִשּׁוּם שֶׁתּוֹשְׁבֵי הָעִיר לֹא אָהָבוּ אוֹתוֹ. אוּלָם רַבֵּנוּ לֹא קָרְבוּ, וּבְלִיל שַׁבַּת הָרֵאשׁוֹן בָּאוּ תּוֹשְׁבֵים מִבְּנֵי הָעִיר אֶל שַׁלְחָנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ, הָיָה בֵּינֵיהֶם גַּם הַחֲזֵן "יוֹסֵף חֲזֵן", וְרָצָה לְזַמֵּר לְפָנֵי רַבֵּנוּ אֶת הַזְמֵר: "מְנוּחָה וְשִׁמְחָה". לְפָנֵי שֶׁהִתְחִיל, פָּתַח רַבֵּנוּ אֶת פִּיו וְהִתְחִיל לִזְמֵר לְפָנֵי הָעוֹלָם אֶת הַתּוֹרָה, "אַקְרוּקְתָא" שֶׁבִּי לְקוּטִי מוֹהֲרֵי"ן" סִימָן ג' הַמִּתְחַלֵּת: "הֵנָּה מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ נִגּוֹן מִמֶּנּוּן רָשָׁע וְכוּ", וְתַכֵּף סֵתֵם הַחֲזֵן אֶת פִּיו. וְרַבֵּי אַבְרָהָם בֶּן רַבֵּי נַחֲמָן, בְּסִפְרוֹ מַעֲשֶׂה זֶה דִּיק וְאָמַר, שֶׁעַל-כֵּן לֹא הִתְחִיל רַבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ בְּמַעֲלַת הַמֶּנּוּן הַכָּשֵׁר, אֶלָּא הִתְחִיל הַתּוֹרָה בְּעֵנֵן הַמֶּנּוּן הָרָשָׁע, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחֲשַׁב הַחֲזֵן שֶׁעָלִיו מִתְכַּוֵּן רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא מִנְּגֵן כָּשֵׁר, וּמִשּׁוּם הַמַּעֲשֶׂה הַנִּי"ל, שֶׁהָיָה בְּהַכְרַח לְפָתַח בְּשִׁלְיַת הַחֲזֵן, כְּדֵי שֶׁיִּסְתֵּם פִּיו. אַחֲר־כֵּן בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת, בְּסַעֲדַת הַמְּלוּהַ מַלְכָּה, הִתְחִיל לְשִׁיר לְלֹא רְשׁוּת רַבֵּנוּ, אֶת הַזְמֵר: "הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל" וְכִשְׁהִגִּיעַ לְתַבּוֹת: "חֲלָפָה עוֹנֵת מִנְּחִתִּי" טַעַה וְאָמַר "עוֹנֵת מְטוֹתִי..." וְאָמַר עַל זֶה רַבֵּנוּ: "הוּא מְגַלֵּה מַה שֶׁהוּא..." "עַר זְאֵגֵט אוֹיס וְוַאס עַר אִיז..." וּמְרוֹב בּוֹשָׁה, שֶׁנִּתְגַּלֶּה קְלוֹנוֹ בְּרַבִּים, עָקַר דִּירָתוֹ מִבְּרֶסֶלַב וְנָפַל מִדְּרָךְ הַיְהוּדוּת, עַד שֶׁנִּשְׁתַּמֵּד רַחֲמָנָא לִיצְלוֹ, וְאַחֲר־כֵּן חָזַר לַיְהוּדוּת עַל-יְדֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהָיָה לְפָנֵי רַבֵּנוּ בְּלִיל "נִיטֵל", שֶׁסִּפֵּר אַחַד לְפָנֵי רַבֵּנוּ מִהַחֲגָא שֶׁל הַנוֹצְרֵי הַנְּקָרָא "סַאָרָאג סְוֵעֲטִייע", "חַג הָאַרְבָּעִים", שֶׁפִּעַם יִשְׁבוּ אַרְבָּעִים אֲנָשִׁים בְּאִיזָה מְקוֹם, וְלֹא הָיָה לָהֶם מַה לֶּאֱכֹל, וְנַעֲשֶׂה לָהֶם נֶס, שֶׁמִּצְאוּ שְׁלֹשָׁה כְּפָרוֹת לֶחֶם, וְהִסְפִּיק לֶחֶם מוֹעֵט זֶה לְכָל הָאַרְבָּעִים אִישׁ הַנִּי"ל, אוּלָם זֶה שֶׁסִּפֵּר זֹאת לְרַבֵּנוּ הַפֶּד הַנִּי"ל, דְּהֵיִינוּ: שֶׁסִּפֵּר, שֶׁהָיוּ אַרְבָּעִים לְחָמִים עִם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים, וְנַעֲשֶׂה צְחוּק גְּדוֹל, וְאִז נַעֲנֶה רַבֵּנוּ וְאָמַר: "יוֹסֵל כְּבַר חֲזַר" "יוֹסֵל הָאֵט זִיד שׁוֹיִן אוּמְגִיקְעֶרֶט", וְאִז חָזַר בְּתַשׁוּבָה וְחָזַר לְדְרָךְ הַיְהוּדוּת.

אָמַר פֶּעַם (ראבר"נ) עַל הַמוֹבָא בְּלִקוּטֵי הַלְכוֹת שֶׁטוֹב לְעֵבֵר אֶת כָּל הַשְּׁבָעִים שָׁנָה בְּזֶה הָעוֹלָם, אִף אִם רַק יִתְאַפֵּק מִלְּהַרְהֵר הַרְהוּר עֲבָרָה אַחַת פְּחוֹת כְּמִבְּאָר בְּלִקוּטֵי הַלְכוֹת הַלְכוֹת שְׁלוּחִין הַלְכָה ג', שֶׁמִּזָּה נִשְׁמַע שֶׁכָּל

שָׁכַן וְכָל שָׁכֵן כְּשִׂיזְכָּה לְחִטּוֹף אֵיזָה מִצָּוָה וְדָבָר טוֹב בְּעוֹלָם, שְׂאִין לְשַׁעַר
כָּלֵל וְכָלֵל גּוֹדֵל מַעֲלֵת כָּל מִצְוָה וּמַעֲשֵׂה טוֹב שְׂזֹכִים לְחִטּוֹף כָּאֵן בְּעוֹלָם
הַזֶּה].

ב-תקכ

מוֹהֲרַנְיָתָ אָמַר: כְּדָאִי לֹא לְאָדָם לְחִיּוֹת שְׂבָעִים שָׁנָה, בְּעוֹלָם הַזֶּה עִם כָּל
הַסָּבֵל וְהַצָּרוֹת, אֶפְלוּ אִם לֹא יִחְטוּף וַיַּעֲשֶׂה הָאָדָם שׁוֹם דְּבָר הַגּוֹן וְטוֹב,
רַק זֶה שְׂיִמְנַע עֲצָמוֹ מִהֲרֵהוֹר רַע אֶחָד פְּחוֹת, גַּם זֶה כְּבָר כְּדָאִי. וְהָיָה
מִפְטִיר בְּזֶה רַאבֵר"נ וְאוֹמַר: "וְכָל שָׁכֵן וְכָל שָׁכֵן כְּשִׁעוֹשִׁים עוֹד אֵיזָה מִצָּוָה,
כְּדָאִי כְּדָאִי וְכְדָאִי".

ב-תקפג

רַבִּי דְּוֹד צָבִי חוֹתֵן מוֹהֲרַנְיָתָ לֹא הָיָה נוֹטֵל אֶת יָדָיו לְסַעוּדָה בְּכָל יָמֹת
הַשָּׁבוּעַ וְלֹא אָכַל כִּי אִם מְזוֹנוֹת וּפְחוֹת מְכֻשְׁעוֹר, וְהַכֵּל מִחֲמַת חוֹמְרוֹת
שְׂבִנְטֵלַת יָדִים, וְזוּגְתוֹ שֶׁל מוֹהֲרַנְיָתָ הָיְתָה מְכִינָה עֲבוּרוֹ אֶת הַמְּזוֹנוֹת
וְהַכִּינָה שְׁנֵי עוֹגְיוֹת וְחֻצֵי עֲבוּר מְזוֹנוֹ, וְאָמַר רַבִּי אֲבָרְהָם בֶּן רַבִּי נַחֲמָן שְׂמִינָה
רוֹאִים גּוֹדֵל צְדָקוֹתוֹ שֶׁלֹּא אָכַל יוֹתֵר מִהַשְּׁעוֹר הַנִּי"ל, כִּי הוּא יוֹתֵר מִדִּי
עֲבוּרוֹ, וּפְחוֹת מִהַשְּׁעוֹר הַנִּי"ל הָיָה מוֹעֵט מִדִּי וְאָכַל רַק כְּדִי חִיּוֹתוֹ מִמֶּשֶׁ.

ב-תקצב

סָפַר רַבִּי נַחֲמָן מְטוֹלְטָשִׁין שְׂפַעַם נָסַע עִם מוֹהֲרַנְיָתָ, וּמוֹהֲרַנְיָתָ הִתְפַּלֵּל
תְּפִלַּת הַשְּׁחָרִית בְּעֶגְלָה אוֹלָם לֹא יָכוֹל הָיָה לְהִתְלַהֵב בְּתַפְלָתוֹ כְּדָרְכוֹ, וְרָאָה
רַנִּי"ט אֵיךְ שְׂמוֹהֲרַנְיָתָ מִתְאַמֵּץ מְאֹד בְּתַפְלָתוֹ, אוֹלָם כְּשֶׁהִגִּיעַ לְתִיבוֹת

"ויהודו לזכר קדשו" התלהב למאד, והיינו שצריכים להודות לה' אפלו רק לזכר מעט הקדושה שיש לו לאדם - כך ספר ראבר"נ ששמע מאביו רנ"ט, ומשם התפלל כבר בהתלהבות כהרגלו.

ב-תרטז

פעם כשקלמד מוהרנ"ת את תורה סז חלק ב', המדברת מגדלת הצדיק שהוא החן והיופי של כל העולם ומבחינת העלמה שיש על הצדיק הזה וכי עין שם, אמר מוהרנ"ת בהתעוררות ושברון לב: העלמה, העלמה, העלמה, זהו העלמה העלמה נראתה, השם יתברך הוא חיות של כל העולמות והוא כל-כך נעלם וכן הצדיק הוא הפאר של כל העולם, הוא החן של כל העולם, הוא היופי של כל העולם, ואם החן הזה היה מתגלה היה החן דקדשה על כל העולם, והיה מתבטל כל החן של שקר והבל היופי והוא נעלם "העלמה, העלמה, העלמה, דאס איז א גיוואלדיגער העלמה, השם יתברך איז דער חיות פון אלע וועלטן און ער איז נעלם דער צדיק איז דער פאר פון די גאנצע וועלט, ער איז דער חן פון די גאנצע וועלט, ער איז די שיינקייט פון די גאנצע וועלט, אז דער חן זאל נתגלה ווערן וואלט גיווען דער חן דקדשה אויף די גאנצע וועלט, ס'וואלט בטל גיווארן אלע חן של שקר און הבל היופי און ער איז נעלם" !!! ורנ"ט היה חוזר תמיד בלשון ששמעה מוהרנ"ת, וכן ראבר"נ ששמעה מאביו.

ב-תרנח

בהלכותו של מוהרנ"ת שבחו רבי מאיר ליב הנפח, המכנה "רבי מאיר ליב בלעכער", שהיה תלמידו וחברו של מוהרנ"ת, ואמר: "זה היה יהודי פשוט כך צריך להיות יהודי" "דאס איז גיווען א ערליכער יוד! האט אזוי דארף זיין א יוד!" ורבי אברהם בן רבי נחמן זכרונו-לברכה, כשהיה מספר זאת, היה מדגיש ואומר, שזה השבח הגדול ביותר שיש לומר על יהודי.

ב-תרצה

פעם פנה מוהרנ"ת לרבי נחמן מטולטשין ואמר לו קטע מהתפלה: "אשרי איש שישמע למצוותיך", וסיים ואמר: "מי שזכה לזה איני יודע, אך מי שהוא כזה, הריני מקנא בו נחמן, אם אתה יהודי פשוט, הרי מקנא אני בך..." "ווער ס'איז קען איך נישט, נאר ווער ס'זאל זיין בין איך אים מקנא, נחמן ביסטו א ערליכער יוד בין איך דיך מקנא..." "והפטיר על זה רבי אברהם בן רבי נחמן, ואמר, איך שהוא קרא מוהרנ"ת בְּכָל זֹאת לְאָבִי "יהודי פשוט".

ב-תשיט

רבי שמואל איזיק חבר כמה ספרים, ורל"י זכרונו-לבִּרְכָה מְסַפֵּר שָׂרָאָה ספר דרוש ממנו, ובכל סיומי הדרשות היה כתוב בו: "וכך איתא בלוקוטי מוהר"ן וכו', ונאבד ואיננו, וחבל על דאבדין, ואמר ראבר"ן שזה החלוק בין רש"א למוהרנ"ת, שמוהרנ"ת התחיל את כל דרשותיו בדברי רבנו שבִּלְקוּטֵי מוהר"ן ועליהם דרש וחדש. מה שאין כן בחדושיו של רבי שמואל איזיק זכרונו-לבִּרְכָה.

ב-תשלח

פעם כשנסע רבי נחמן מטולטשין עם מוהרנ"ת בעגלה, עף למוהרנ"ת כובעו העליון, והבין רבי נחמן טולטשיןער שבודאי יהיה הדבר לבזיון למוהרנ"ת, לפנס לעיר ללא כובעו העליון, ובכן צנה לעגלון לעצור וטרח את עצמו לחזור ולחפש אחר הכובע עד שמצאו והחזירו למוהרנ"ת, כשהחזירו אמר לו מוהרנ"ת בשמחה "תנוח ראשך על מקומך", וכשהיה ראבר"ן מספר מעשה זה, הדגיש ואמר: "הרי היה לאבי ברכה ממוהרנ"ת

שְׁיָנוּחַ לוֹ רֵאשׁוֹ עַל מְקוֹמוֹ וּמִשׁוּם כֶּדֶד הָיָה בְּאֶמֶת אָדָם נְבוֹן וּמְיוֹשֵׁב מְאֹד".

ג-ס

הָרַב רַבִּי מִשֵּׁה בְּרִסְלָבֶר, תַּלְמִיד מוֹבְהָק שֶׁל מוֹהֲרַנ"ת, אָמַר שֶׁשָּׁמַע מִמוֹהֲרַנ"ת בְּעִנְיַן הַסְּפָמוֹת עַל סְפָרֵי הַקְּדוּשִׁים וְכוּ', בְּשַׁעַת הַתְּגַבְרוֹת הָרוּחַ סָעָרָה עַל מוֹהֲרַנ"ת וְאָנְשָׁיו, מֵהִמְתַּנְּגָדִים בְּשֵׁנַת תַּקְצ"ה וְכוּ' וְהָיָה לְבוֹ נִשְׁבֵּר מְאֹד: "אֲדַמוּ"ר נֶחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה בָּא אֵלַי בְּחִלוּם אַחֵר הִסְתַּלְקוֹתוֹ עִם עוֹד אֶחָד, וְסִפְרָתִי לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ קוֹבְלָנָא כָּל מָה שֶׁעָבַר עָלַי, וְאָמַר לִי אֲדַמוּ"ר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "דוּ הָאֶסְט אֲבַעַר מִיֵּט דִּיִּינַע סְפָרִים גוּט גִּימַאכְט", "אָבֵל אֶתָּה טוֹב עָשִׂיתָ עִם הַסְּפָרִים שְׁלָד". וְזֶה הָאֶחָד שֶׁהָיָה עִמּוֹ נִעְנַע לוֹ בְּרֵאשׁוֹ וְהַסְּפִים עַל זֶה, וְאָמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "יָא יָא, זֵייעַר גוּט גִּימַאכְט", "כֵּן כֵּן, טוֹב מְאֹד עָשִׂיתָ". וְשֶׁאֶלְתִּי אֶת אֲדַמוּ"ר מִי הוּא זֶה? וְהַשִּׁיב לִי, זֶה הוּא מִשֵּׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם. (- מִכְּתָב יַד רֵאבֶר"ג זְכוּרֹנוֹ- לְבִרְכָה).

ג-פג

פַּעַם הַתְּהַלֵּךְ רַבִּי יוֹדֵל בְּבֵית-הַמִּדְרָשׁ, דְּבוּק בְּשִׁרְעָפִיו, לְפָתַע פְּתַח רַבְּנוּ אֶת דְּלַת חֲדָרוֹ שֶׁהָיָה סְמוּךְ לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ, כְּשֶׁרָאָהּ רַבִּי יוֹדֵל נִגַּשׁ אֵלָיו תִּיכָף וּמָיֵד, אָמַר לוֹ רַבְּנוּ "סִפֵּר נָא לִי מַעֲשֵׂה מֵרַבִּי פְּנַחֶס" הוּא הַצְּדִיק רַבִּי פְּנַחֶס קְאָרִינְעַר זְצ"ל, "דְּעַר צִייל מִיר אַ מַעֲשֵׂה פּוֹן ר' פְּנַחֶסִין" כִּי כִּידוּעַ גּוֹדֵל רַבִּי יוֹדֵל בְּבֵיתוֹ, וְסִפֵּר לוֹ אֵיזָה מַעֲשֵׂה, רַבִּי אַבְרָהָם בְּר"ג יָדַע אֶת הַסְּפּוֹר אוֹלָם מִשׁוּם מָה לֹא סִפְרוּ, כְּשֶׁסָּיַם אֶת סְפּוֹרוֹ עָנָה רַבְּנוּ וְאָמַר: "אֲשָׁרִי הַעֵינִים שָׂרְאוּ אֶת רַבִּי פְּנַחֶס". "וּוֹאֵהֶל זְעַנְעוּ דִּי אוֹיְגוֹן וּוֹאֵס הָאֲבוֹן גִּיזְעָהוֹן רַבִּי פְּנַחֶסִין".

ג-צה

באר פעם ראבר"נ זכרונו-לברכה בענין המפלא שראינו אצל רבנו, בשנים אלו שנהג בהנהגת ה"ודוי דברים", שלכאורה איך יכלו כמה מאות אנשים שבאו להסתופף בצלו בימי ראש-השנה לכנס אליו ולהתודות לפניו ולפרוש בקשתם ויפרש להם אז רבנו דרך תשובה כראוי להם בזמן מועט כזה של ערב ראש-השנה? ובאר: שלפי הידוע היה דרך הודוי דברים באפן כזה, שהיה עומד רבנו בחדרו עם פניו אל הכותל, ונכנס הנכנס והיה מתחיל בודוי דבריו, ואחר הזכירו שנים ושלשה פרטים, הרים רבנו את ידו פאות לסיוס דבריו, ונזכר כבר זה האדם בזכרוננו כל מה דעבר עליו מעודו ונתעורר בבכי עצומה, והיה יוצא לחוץ. ולא לקח הדבר כי אם זמן מועט מאד:

ג-קיג

אמר ראבר"נ זכרונו-לברכה לרבי לוי יצחק זכרונו-לברכה, שבמגילת סתרים היה כתוב, שבעקבתא דמשיחא יהיו כאלו קיסרים ומלכים שלא ירצו להשתתף ולהלחם בשום מלחמות, וירצו לשבת בשקט ובשלום, אולם יתפסו אותם בציצית ראשם "זאפרינעס" ויכריחו אותם להשתתף במלחמות בעל כרחם.

נספר שזוכר עוד את רבי נפתלי תלמיד רבנו, והיה אז בגיל אחד-עשר שנים, כי רבי נפתלי נפטר בשנת תר"כ, ור' אברהם נולד בשנת תר"ט, וספר ששמע אותו להתפלל שחרית ואמר את התיבות: "לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת" וכי שבפרק "ויברך דוד", ואמר כל תיבה בהדגשה כסוד ספירתם, שפידוע כל מדה מכוונת לספירה מיחדת, והיה קולו כקול ילד קטן.

ג-קפא

בַּעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל רַבֵּי נִפְתָּלִי בִּשְׁנַת תר"כ, הָיָה אֶז רַבֵּי אַבְרָהָם בֶּן רַבֵּי
נַחֲמָן, יָלַד בְּגִיל אֶחָד-עָשָׂר, כִּי נוֹלַד בִּשְׁנַת תר"ט, וְסֵפֶר שְׂזוֹכֵר אֵיךְ שֶׁשָּׁמַע
אֶת רַבֵּי נִפְתָּלִי מִתְּפִלָּל, וְהָיָה אוֹמֵר אֶת הַתִּיבוֹת: "לֵךְ ה' הַגְדֵּלָה וְהַגְבוּרָה
וְהַתְּפַאֲרֵת" וְכוּ' שֶׁבְּפִסּוּקֵי דְזִמְרָה כָּל תִּיבָה וְתִיבָה בְּהַדְגָּשָׁה מִיַּחְדָּת
כְּסוּפֵר מְסֻפֵּר מִיַּחַד מֵהָעֶשֶׂר סְפִירוֹת.

ג-רמ

פְּעַם שֶׁהוּא הַמְּגִיד מִטְּרֵהוּיָץ וְרַבֵּי נַחוּם מְטַשְׁרֵנוּבִּיל יַחַד בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת,
וְרָקְדוּ בְּיַחַד מְשֻׁף כָּל לַיִל שְׁבוּעוֹת, אוֹלָם לְבִסּוּף כְּבָר לֹא הָיָה בְּכַחוֹ שֶׁל רַבֵּי
נַחוּם לְרָקוֹד וְרָקְד בְּמִקוֹמוֹ בְּנוֹ רַבֵּי מְרַדְכֵי עִם הַמְּגִיד. וְכִשְׁפָּר זֹאת
רַאבְר"נ, אָמַר, שֶׁמִּחְמַת הַתְּקַרְבוֹתוֹ לְרַבְּנוּ הָיָה לוֹ שְׂמִחָה וְכַח לְרָקוֹד כָּל
כָּף.

ג-רמז

רַבֵּי זְלַמֵּן 'הַקָּטָן' זְכוּרָנוּ-לְבָרְכָה שֶׁנִּסְעַ בְּשְׁלִיחוֹת רַבְּנוּ לְקַבֵּל הַסְּפָמוֹת
לְהַסְפֵּר "לְקוּיֵי מוֹהַר"ן", הָיָה אוֹמֵר לְמוֹהַר"ן וְלְרַבֵּי נִפְתָּלִי: יוֹדַע אֲנִי
כְּאֵלוּ דְבָרִים מְרַבְּנוּ שְׂאֵתֶם אֵינְכֶם יוֹדְעִים, וְאָמַר עַל זֶה רַאבְר"נ שְׂאֵף עַל
פִּי שְׂאֵין יוֹדְעִים אֲנוּ מַה הֵם הַדְּבָרִים, אוֹלָם מְבִינִים אֲנוּ שֶׁנִּסְבּוּ הַדְּבָרִים
עַל עֵינָיו הַקָּץ, שֶׁרְצוֹן רַבְּנוּ הָיָה שֶׁלֹּא יִדְחֲקוּ הַצַּדִּיקִים אֶת הַקָּץ.

ג-רסט

סֵפֶר רַאבְר"נ שֶׁבְּסוּף יְמֵי אָבִיו בַּעַת חוֹלְשָׁתוֹ, כְּשֶׁבְּרַךְ בְּרַפְתָּהּ הַמְּזוּן וְחָשַׁשׁ
שְׂמָא יִרְדָּם בְּאֶמְצַע, בְּקֵשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּשְׁגִּיחַ עָלָיו שֶׁלֹּא יִרְדָּם בְּאֶמְצַע, עַד הַגִּיעוֹ

לתיבות "אל יחסרנו", ואם ירדס אחר אמירת תיבות אלו לא יעוררו.

ג-רעא

לרבי אליעזר מעיר לאדיזין, [יש דעה שעוד זכה לקבל את פני מוהרנ"ת], נולד בן שיום מילתו חל להיות בראש-השנה, ולא ידע לשית עצה לנפשו, האם יסע לראש-השנה לאומאן וימנה שליח למילת בנו, או שישאר בביתו בלאדיזין לקיים מצות הברית של בנו בעצמו, ושאל על זה לרנ"ט, ענה לו רנ"ט: הפסוק אומר, "ומל ה' אלקיך אית ליבבך ואת ליבב זרעך" (דברים ל), הרי שמקדם עליך למול את לבבך ואחר כך למול את לב בנך, וכך עשה, ונסע לראש-השנה לאומאן. רבי לוי יצחק זכרוננו-לברכה עוד הפירו, ובקר אצלו בשנת תרע"ה, כי ראבר"נ שבחו מאד, ורצה להפירו, וחקוק הנה בזכרוננו כל הימים את "ברכת המזון" ששמע ממנו, שברכו בהתלהבות וחיות נפלא, אף על פי שהיה במקצועו סיטונאי. (ראה עוד להלן בח"ה, סעיף רע"ח).

ג-רפד

כשחזר רנ"ט זכרוננו-לברכה לברסלב אחר שהדפיס בגאליצ'א ביגיעה רבה חלק מחלק הראשון של ספרי "לקוטי הלכות", אמרו אנ"ש למוהרנ"ת בפניו: "יכולים אנו כבר לקרא לו בשם "רבי נחמן" פאות הוקרה על מעשיו הטובים, אמר להם מוהרנ"ת וכי זה קליפת ביצה גם זה טוב, ואמר בבדיחותא, השכיבוהו על השלחן לחטוף הלקאה, כאומר, איזה מעשה טוב שהוא אפלו מעט פקלפת ביצה הוא כבר ראוי לשבח, ואם כן מדוע לקרוא לו עבור מעשה טוב זה בשם "רבי", א דאס איז דאס א שאלאכטץ פון א היי, איז אויף גוט לייגט אים איבער אויפן טיש חאפן א שמיץ". ואמר ראבר"נ, מוהרנ"ת נהג כך כי שמר מאד על אבי שלא יפשל חלילה בשום מחשבה של גאות.

ג-רצט

כְּשֶׁאָמַר וְהִסְבִּיר פֶּעַם רַאבְר"נ לְאָבִיו רַנ"ט שְׁגַם בְּשֶׁכֶל נִתֵּן לְהִבִּין מִדּוּעַ נִכּוֹן הַדְּבָר לְהִתְרַחֵק מִהַרְוּפָאִים וּרְפוּאוֹתֵיהֶם, גָּעַר בּוֹ אָבִיו רַנ"ט וְאָמַר לוֹ: "צָרִיךְ לְקַיֵּם צְוֵי רַבֵּנוּ, לְהִתְרַחֵק מִהַרְוּפָאִים מִחֲמַת אַמוּנָה בְּדַבְּרֵי לְבַד. כִּי כְּשִׁיתְרַחֵק מֵהֶם מִחֲמַת הַהֲבָנָה שְׁבִשְׁכָלוֹ, יִכּוֹל לְהִיּוֹת שְׂאֵחַר זְמַן יָבִין לְהִיפָּד, וְדַבּוּר רַבֵּנוּ שְׂאָמַר שְׂצָרִיכִים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם, אֵינּוּ נִתֵּן לְשִׁנוּי.

ג-שטו

עַל קְבֻרוֹ נִחְרַט: "פ"נ אִישׁ תָּם רַבִּי נַחֲמָן ב"ר אֲבָרְהָם הַלּוּי זְכוּרוֹנוֹ- לְבָרְכָה", בְּלֹא שׁוּם שְׁבָחִים, וְאָמַר רַאבְר"נ בְּנֹו שְׂאֶפְלוּ תִיבוֹת אֵלּוּ "אִישׁ תָּם" לֹא הָיוּ צָרִיכִים לְכַתּוֹב אוֹלָם אָבִי בְּאֶמֶת הָיָה אִישׁ תָּם. "נֶאֱרַר מִיּוֹן טֹאטֶע אִיז טֹאקִי גִיוֹעַן אַ תָּם".

ג-שכד

מֵרַת אֶסְתֵּר שִׁינְדֵּל זִוְגָתוֹ שֶׁל רַנ"ט בְּזוּוּג שְׁנֵי הֵיטָה אֶלְמָנָה, וְלֵאחֵר הִתְאַלְמְנוּתָהּ הִתְאַכְסְנָה וְשִׁהֲתָה בְּבֵית אֲדִיל בֵּת רַבֵּנוּ, וְהִיא שְׂשֻׁדְכָה אוֹתָהּ לְרַנ"ט, לְאֵחֵר הַחֲפָה טְפָחָה לָהּ אֲדִיל עַל שְׂכָמָה וְאֶמְרָה לָהּ: "נִתְתִּי לָךְ בְּעַל יָרֵא שְׂמִים" ! הָיָה לָהּ בֵּן מִבְּעֻלָּהּ הָרֵאשׁוֹן בְּשֵׁם ר' יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה דָר בְּטְשֶׁרִין וְדָמָה מֵאֲד לְרַאבְר"נ].

ג-ש מא

רבי חיים בן הרב מטשערין, היה חתנו של רבי משה ברסלבר זכרוננו-
לברכה, וישב על פסא אביו וכהן כרב בטשערין, בשנת תרצ"ו, בא לקבוצ
אנ"ש באומאן, ובצום גדליה כבדו אותו בעליה לתורה, באמצע פרוץ בבכי
רב, ואחר כך כשדבר עם אנ"ש, הסביר להם סבת בכיתו, ואמר: "כבר
יש עשרה דורות ממני ולמעלה היו כלם רבנים וצדיקים, וכאן בהצביעו
על עצמו זה מפסיק", "אין דא שטעלט זיך דאס האפ". כי בניו כבר לא
היו ראויים לרבנות. הוא דמה בפניו מאד לאביו הרב מטשערין, והיה
מקושר מאד לראבר"נ, ואחרי ראש השנה הנ"ל בא לר"י ואמר לו
שמעתי שהייתם כרוכים מאד אחרי ראבר"נ אם כן בא נא ונדבר יחד
בשבחו, הוא היה אז כבר זקן ובא בימים.

ג-ש מז

איזה אנשים מאנ"ש שלא הכירו במעלתו של ראבר"נ זכרוננו-לברכה
אמרו לו פעם עליו, שלפי דעתם הרי הוא חסר דעה חס ושלום, כי כידוע
עבד את ה' בעבודות מפלגות עד שנדמה היה להם כך, נענה הרב ואמר
להם: "אולי הוא הגנני" המובא בספרי מעשיות מעשה מהז'
בעטלערס עין שם, "אפשר איז ער גאר דער אנראדניק" - שהיה כמשגע
בעיניו.

ג-ש עב

היה איזה זמן, שהמפתח של בית ציון רבנו היה ברשותו של ראבר"נ
זכרוננו-לברכה, וספר בגדלתו של הרב מטשערין ומהרגשתו בקדשת
הציון, שבא פעם לאומאן ובקש ממנו שיפתח לו את בית הציון והלך עמו
ופתח לו, וראה איך שנעמד הרב ואמר את "התקון הכללי" בקול חרישי,
כשהתקון בידי מכסה את פניו, ועמד ובכה כל כך עד שנטבו פניו לגמרי
לרב שטף הדמעות, ואחר כך אחר שנעמד כך משך זמן רב, הוציא מטפחת
מכיסו ופרסה על הרצפה והתישב עליה, והמשיך בתפלתו, וסיים ואמר

רבי אברהם בעצב: "והיום לוקחים לציון כסאות", "אוינו היינט נעמט מען ביינקלאד".

ג-ת

רבי איצלי הייסניער זכרונו-לברכה, הנה מגדולי אנשי מוהרנ"ת וראב"ן זכרונו-לברכה בעת ספרו ממנו הנה מפליג בשבחו מאד, כי הנה איש צדיק וחקם מופלג. הוא הנה חותנו של רבי יחזקאל העשיל המוזכר במכתבי ר' נחמן מטולטשין זכרונו-לברכה, ואף הוא הנה מרבה לדבר בשבחו.

ד-כט

אמרו חכמינו-זכרונם-לברכה באבות: כל שחכמתו מרבה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת. ואמר על זה ראב"ן זכרונו-לברכה, שהעצה לזה שייציל מפגם זה, הוא על-ידי עבודת התפלה, שהיא נקראת עשיה, ומזה נבין עוד גדל מעלת צווי רבנו לעשות מתורות תפלות כדי שתהיה השואה נכונה בין החכמה למעשה, כי התפלה היא היא המפתח והפתח לכל המעשים הטובים, ועל כן שם העבודה והמעשה נקרא על שם התפלה, וכמו שאמרו רבותינו-זכרונם-לברכה: "אין כחנו אלא בפה". וזהו שאמרו רבותינו-זכרונם-לברכה: "לא המדרש עקר אלא המעשה". והינו מעשה התפלה.

ד-מב

בְּזֶה הַמּוֹבָא בְּתוֹרָה נִיד שְׁתִּיכְף בְּהַקִּיץ הָאָדָם מִשְׁנָתוֹ יִדְבֵק מִחֻשְׁבְּתוֹ
בְּעֵלְמָא דְאֵתִי וְכוּי עֵינֵי שָׁם, אָמְרוּ אֲנִישׁ, שְׁעֲנִין זֶה תְּלוּי וְעוֹמֵד בְּאִיזָה
מִחֻשְׁבָּה הֶלֶךְ הָאָדָם לִישׁוֹן, כִּי גַם בְּלַכְתּוֹ לִישׁוֹן צָרִיךְ רַק לְדַבֵּק מִחֻשְׁבְּתוֹ
בְּעֵלְמָא דְאֵתִי עַד שְׁיָרֵד, וּמִבְּאֵר בְּדַבְרֵי רֵאבֶרֶ"נ שְׁהַשִּׁינָה בְּעֵצְמָה הִיא
בְּחִינַת עֵלְמָא דְאֵתִי, וְאַחַר כֵּן בְּהַקִּיצוֹ וְכָל שְׁאָר הַיּוֹם צָרִיךְ לַחֲשׁוֹב
מִעֵלְמָא דְאֵתִי, וּבְזֶה נִמְצָא שְׁכָל יָמָיו הוּא בְּבַחֲינַת "עֵלְמָא דְאֵתִי".

ד-מג

בְּזֶה הַמּוֹבָא בְּתוֹרָה נִיד, שְׁבַעֲת שְׁמַגִּיעַ חֲצוֹת לַיְלָה אִז מִתְעוֹרֵר כְּנֹרוֹ שֶׁל
דָּוִד וְכוּי, אָמְרוּ אֲנִישׁ שְׁהַמִּיחַד בְּכְנֹרוֹ שֶׁל דָּוִד הוּא, שְׁגַם כְּיּוֹם בְּכָל לַיְלָה
וְלַיְלָה בַּעֲת שְׁמַגִּיעַ נִקְוֶדֶת חֲצוֹת לַיְלָה מִתְחִיל כְּנֹרוֹ שֶׁל דָּוִד לְנַגֵּן, וּמִי
שְׁזוֹכָה לְשִׁמְעוֹ וּלְהַרְגִישׁוֹ מִתְעוֹרֵר מֵאֲלִיו לֵאלֹא שְׁעוֹן וְאִינוֹ צָרִיךְ לְשׁוֹם
הַשְׁתַּדְּלוּת וְגוֹרֵם שְׁיָקִיצוֹ, אֲלֵא מִתְעוֹרֵר מֵאֲלִיו, אִף לְרֹב הַקּוֹר הַנּוֹרָא
שְׁבַחוּץ. וְזוֹכִים לָזֶה עַל יְדֵי רֹב הַקְּדוּשָׁה וְהַטְהָרָה וְהַהֲכָנָה, וְכִמוֹ שְׁרֵאִינוֹ
רַבִּים מִהַצְּדִיקִים וּמֵאֲנִישׁ הַגְּדוֹלִים כְּרֵאבֶרֶ"נ וְר' אֶהֱרֹן קִיבְלִיטְשֶׁר וְעוֹד
רַבִּים, שְׁהָיוּ מִתְעוֹרְרִים מִדֵּי לַיְלָה בְּנִקְוֶדֶת חֲצוֹת מִמֶּשׁ לֵאלֹא שְׁעוֹן, כִּי לְרֹב
עֲנִיּוּתָם גַּם שְׁעוֹן מִתְעוֹרֵר לֹא הָיָה לָהֶם, וְלֹא עֲצָרָם גָּשֶׁם וְשִׁלְג וְשׁוֹם מְנִיעָה,
לְרֹב הַרְגָּשָׁתָם הַקְּדוּשָׁה וְהַטְהוֹרָה, בְּמַעֲלַת הַקִּימָה בְּחֲצוֹת לַיְלָה לְעַבּוֹד
אִז אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

ד-נח

אָמַר רֵאבֶרֶ"נ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, עַל הַמּוֹבָא בְּלִקוּטֵי מוֹהֲרֵ"ן (ח"ב סימן
מח): צָרִיךְ לְהִיּוֹת עֹקֶשׁוֹן גְּדוֹל בְּעַבּוֹדַת ה', שְׁעַקֵר הַעֲקֻשָׁנוּת הוּא בְּהַמְשָׁךְ
עַבּוֹדַת הַתַּפְּלָה, לְבָלִי לְהַפְּסִיק, לְהַפְּצִיר בְּתַפְּלָה וּזְעָקָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
בְּאִיזָה אִפֹּן וּמִדְרָגָה שְׁהוּא, וְאֲנָשִׁי-שְׁלוֹמְנוֹ הָיוּ אוֹמְרִים שְׁקֵאִי עַל מִדַּת
הַשְׁמָחָה, שְׁעַבּוֹרָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת עֹקֶשׁוֹן גְּדוֹל, לְבָלִי לִפְלַל לְעַצְבוֹת וּמְרָה
שְׁחוֹרָה, חֲלִילָה, בְּאִיזָה אִפֹּן שְׁהוּא.

ד-קצב

אמר רבי אברהם שטרנהרץ זכרונו-לברכה לרבי גדליהו קעניג זכרונו-
לברכה בשם ראב"ן זכרונו-לברכה, שהקפידו אנ"ש להניח תפלין דר"ת
עוד בזמן קריאת שמע.

ד-רעז

ספר רבי אברהם ב"ר נחמן זכרונו-לברכה, שפעם באמצע ימות החורף
שמע באמצע הלילה צעקות נוראות מהציון, כשנגש לראות מי הוא
הצועק ושואג כל כך, ראה איך שרבי סענדער טרהאוויצער שוכב שם
בפשוט ידים ורגלים ושואג בתפלתו בקולי קולות.

ד-שסה

בראש-השנה היו אנ"ש, אפלו הגדולים במעלה, מתנהגים בפשיטות
ובבטול הישות לגמרי, עד שהיה קשה להפירם לרב הענוה והבטול שהיה
להם, ואפלו עליה לתורה וכו' לא קבלו ולא היו מכבדים אותם בשום
כבודים, אפלו אותם חשובי אנ"ש כראב"ן ורבי געצי וכו' וכו', רק כל
מי שקנה עליה לתורה עלה הוא עצמו לתורה, ומחמת שהם היו עניים
וכו' לא קנו עליה].

ד-תכה

בשבת פְּרֻשֶׁת וַיֵּצֵא שְׁנַת תרע"ה, שְׁבֵת רַבִּי לְוִי יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה בְּעִיר בְּרֶסֶלַב אֶצֶל רַבִּי מֵאֲטִיל שׁוּחַט, וּבְכָל הַזְדַּמְנוֹת דְּבַר עֲמוֹ בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל רַבִּי מִיכָל ב"ר יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, וְאָמַר לְרַבִּי לְוִי יִצְחָק שֶׁרַבִּי מִיכָל הוּא בְּחִינַת "צַדִּיק" שֶׁצָּרִיךְ לְנוֹסֵעַ וּלְבוֹא אֵלָיו לְשִׁבְתוֹת כְּדָרֵךְ שְׁנוֹסְעִים לְצַדִּיקִים, וְכֵן נִהַג הוּא רַבִּי מֵאֲטִיל בְּעֲצֻמוֹ שֶׁהָיָה נוֹסֵעַ בְּכָל שָׁנָה לְשִׁבְת "פְּרֻשֶׁת פָּרָה" אֶל רַבִּי מִיכָל. כְּשֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ רַבִּי לְוִי יִצְחָק: וּמָה דַעְתְּכֶם עַל רַאבְר"נ, עָנָה לוֹ רַבִּי מֵאֲטִיל בְּהַפְלָגַת לְשׁוֹן: עֲנִינוּ שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הוּא עֲנִין אַחַר לְגַמְרִי. "דָּאֵס אִיז גָּאָר עֶפְעֵס אַנְדֶּערֶשְׁט".

ד-תלג

פֶּעַם, שָׁאַל רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטְרִינְהַרְץ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אֶת רַבִּי מִיכָל, אִם יִסַּע לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל, וְאָמַר לוֹ רַבִּי מִיכָל, שֶׁלֹּא יַעֲלֶה לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל לְעֵת עֲתָה, כִּי עַל-יְדֵי זֶה לֹא יוּכַל לְבוֹא לְאוּמָאן בְּכָל רֵאש־הַשָּׁנָה, וּכְשֶׁשָּׁמַע מִזֶּה רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחֲמָן אָמַר לוֹ: "אַתָּה דוֹאֵג שֶׁלֹּא תוּכַל לְבוֹא לְאוּמָאן בְּכָל שָׁנָה, יָצָא וּלְמַד מִמֶּנִּי, שֶׁאֲנִי אִינִי בַעַל יְכַלֵּת כְּמוֹךָ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בָּא אֲנִי בְּכָל שָׁנָה לְקַבּוּץ עַל רֵאש־הַשָּׁנָה, וְכָל שָׁכֵן אֲתָה, שֶׁהֵנִךְ בַּעַל יְכַלֵּת לָזֶה". (עֵינִן עוֹד בַּמַּכְתָּב רַבִּי אַבְרָהָם בֶּר"נ לִר"א שְׁטְרִינְהַרְץ - בַּבַּיְהוּ"ק תו"קנ"ה)..

ד-תלו

רַבִּי מִיכָל ב"ר יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, הָיָה נוֹהֵג לְבוֹא מִיָּד שָׁנָה בְּעָרֵב רֵאש־חֹדֶשׁ אֲיִיר לְאוּמָאן, לְהַשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוֹן רַבֵּנוּ, וְחוֹזֵר תִּיכָף לְטוּלְטִישִׁין, וְאַפְלוּ אִם חָל עָרֵב רֵאש־חֹדֶשׁ בְּעָרֵב-שְׁבֵת חֹזֵר לְשִׁבּוֹת בְּטוּלְטִישִׁין. וְהָיָה מְנַהֵגוֹ אֲזִי לְשָׁהוֹת בְּצִיּוֹן רַבֵּנוּ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה וְאַחַר כֵּן הָיָה בָּא לְבֵית הַמְדַרְשׁ וּמְדַבֵּר עִם אֲנִי"שׁ בְּעִבּוּדַת ה' יְתַבָּרֵךְ וְכוּ', וְאַף רַאבְר"נ הָיָה יוֹשֵׁב אֶצְלוֹ לְשִׁמְעַת דְּבוּרָיו, וּפֶעַם כְּשֶׁשָּׁמַע רַאבְר"נ דְּבוּרָיו שֶׁדְּבַר אֲזִי מִהַמּוּבָא בְּתַפְלוֹת שְׁבִסְפָר "שְׁעָרֵי צִיּוֹן": "לְהַפִּיק דְּרָכֵי הַעֲנָוָה בְּאַמְתִּי", עָנָה וְאָמַר: מְדַבֵּר

הוא כיהודי כָּשֶׁר, "עַר רַעֲדֵט ווי אַ הערליכער יוד".

ד-תמו

רבי שכנא, ב"ר נפתלי הירץ אחיו של רבי אברהם שטרנהרץ מזווג שני, היה חתנו של רבי "יעקב מהיער" המכנה "רבי יעקב פון וואלד", וספר שחותנו היה דבוק מאד בראבר"י, והיה נותן לו מדי שנה את כל מעשרותיו מכל השנה, שהסתכם בסך של שני רובל לחדש].

ד-תמוז

ספר ר' שכנא הנ"ל שפעם בעת שבא ר' אברהם ב"ר נחמן לנעמירוב, נכנס לביתו, וכפי הידוע היה ראבר"י חולה מעים ועל-כן שאל לזוגתו אם יש לה מעט מזונות, והיא לא ידעה שהעומד לפניו הוא ראבר"י, ענתה לו אנו אין לנו מזונות באמצע השבוע, והלך לו, כשבא אחר כך רבי יעקב לביתו ספרה לו זוגתו שהיה פה איזה יהודי ובקש מעט מזונות, כשהבין שזה היה ראבר"י, קאב לו הדבר מאד עד שהלך במיחד והתנצל לפניו על זה, כל-כך היה ראבר"י טרוד ומחסר כל, אף בסוף ימיו.

ד-תנח

פעם ביום-כפור אחר קריאת התורה שבשחרית, כבדו אנ"ש את החזן רבי נחמן נעמירובער זכרונו-לברכה לקרוא לפנייהם את ההפטורה, אולם באמצע הקריאה נצרך בקולו. אחר-כך כשהתלחשו אנ"ש ביניהם באמרם "איך יוכל עתה אחר שנצרך בקולו להתפלל תפלת המוסף לפני הקהל", נענה ראבר"י זכרונו-לברכה ואמר: "נו אם כן יהיו לו בתפלתו

פחות הרהורי גאונה! כששמע זאת רבי לוי יצחק זכרוננו-לברכה (יוצאים מפיו), אמר לו: "עד כדי כך? ענה לו ראב"ן בעצב וקול עמוק: "פאן בעולם הזה, פאן בעולם הזה", "אין דעם עולם, אין דעם עולם" ! פאומר, פאן בעולם הזה מקום מסכן הוא שאף גדולים במעלה יכולים להלכד בו, כל אחד ומכשולו, בפרט בהרהורי הגאות והכבוד.

ד-תסא

רבי נחמן נעמירובער זכרוננו-לברכה, היה אדם גדול במעלה מאד, והיה נהנה מיגיע פפו בהיותו מנהל-חשבונות בבית חרשת של עצים, ראב"ן ששהיה שוהה מפעם לפעם בנעמירוב, היה מתאכסן אצלו.

ד-תפו

ר' הירש לייב הנ"ל נפטר ביום י"ג בניסן ונטמן בהר הזיתים. ראב"ן היה משבחו מאד, ואמר: מחמת שידעתי את גדולתו השגחתי שייכבדו אותו במותו. הוא נטמן סמוך לקברו של המקבל המפורסם ר' חיים שאול דוויק זכרוננו-לברכה, קברם נהרס כידוע בידי הערבים בעת סלילת הכביש במעלה הר-הזיתים.

ד-תצג

רבי שלמה גבריאל, נסע בשנת תרע"ט מפולנקה לאומאן, כדי לבוא ולשהות עם אנ"ש באומאן בימי ראש-השנה, אולם לא הצליח להגיע לקבוץ מחמת מניעות הדרך, ובא לאחר ראש-השנה. באותה עת נולד לרבי לוי יצחק בנו ר' משה, ובקש ממנו רבי לוי יצחק שיבוא אליו

לְטַעֲפֵלִיק לְהִיּוֹת כֹּהֵן עַל פְּדִיוֹן הַבֵּן שֶׁל בְּנוֹ, וְאָמַר לוֹ רַבִּי שְׁלֹמֹה גְבַרְיָאֵל:
הֵייתִי בָּא אֲלֵיכֶם בְּכַבּוּד, כִּי שָׁמַעְתִּי שֶׁהֵייתֶם פְּרוּכִים אַחֵר ר' אַבְרָהָם,
אוֹלָם מְסֻתוֹבֵב אֲנִי עִתָּה "לֵלֵא רֵאשִׁי", כִּי כִּשְׁשֹׁמֶע שֶׁנִּפְטָר כֶּבֶר רֵאבֶר"נ,
נִשְׁפָּר מִזֶּה מְאֹד, כִּי הֵכִין לְעֲצֻמוֹ שְׁאֵלוֹת רַבּוֹת לְשׂוֹאֲלוֹ, וְעִתָּה אֵין לוֹ יוֹתֵר
אֶת מִי לְשׂאוֹל שְׁאֵלוֹת אֵלוֹ. הוּא הָיָה לְמַדָּן וּבַעַל מַח מוֹפְלָג, וְהָיָה נוֹתֵן
שְׁעוּרִים בְּגַמְפִּי"ת בְּעִמְקוֹת עֲצוּמָה וְקָרַב הַרְבֵּה לְרַבְּנוֹ.

ד-תקכג

כְּשֶׁנִּכְנְסוּ רַבִּי יַעֲקֹב כֹּהֵן וְרַבִּי יִצְחָק מֵאִיר קוֹרְמָן זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה לְבִקֹּר אֶת
רַבִּי נִפְתָּלִי כֹהֵן בְּשַׁבַּת אַחַת בְּשָׁכְבוֹ כֶּבֶר עַל עָרֵשׁ דָּוִי סְמוּךְ לְפִטְיָרְתוֹ, דִּבֶּר
עִמָּהֶם הַרְבֵּה מְגִדְלֵת רַבְּנוֹ, וְנִעְנָה וְאָמַר לָהֶם, "אֵינִי מִפְּחַד מְשׁוּם דְּבָר, כִּי
יֵשׁ לִי בְרוּךְ ה' שֶׁטֶר בְּנִקְאֵי שֶׁל 'רוֹטְשִׁילְד', "וְעַקְסֵל", שֶׁהוּלֵךְ בְּכָל
הַמְּדִינּוֹת לְשׁוֹן הַמוֹזָזֶר בְּסַפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת בְּמַעֲשֵׂה שֶׁל הַבְּעֵרָגֶר וְהַעֲנִי,
כְּשִׁסִּיִּים אָמַר לָהֶם: לָכוּ עִתָּה לֶאֱכֹל לְכַבּוּד שַׁבַּת, וְהִטְעִים לָהֶם זֹאת
בְּפִסּוּק: "לָכוּ בְּנִים שְׁמָעוּ לִי יִרְאֵת ה' אֱלֹמֵדְכֶם", וְהֵינּוּ "לָכוּ בְּנִים"
לֶאֱכֹל, אוֹלָם "שְׁמָעוּ לִי" אֶת דְּבָרֵי יִרְאֵת ה' שֶׁלְּמִדְתֵּי אֶתְכֶם. הוּא נוֹלַד
מֵהוּל וְהָיָה חֲסִיד נֶלְהַב מְאֹד בְּכָל רַמ"ח אֵיבָרָיו. חֲתָנוֹ רֵאבֶר"נ שֶׁבָּחוּ מְאֹד,
בְּפִרְט בְּסִדֵּר הַנְּהַגְתּוֹ. כִּי הָיָה קָבֵל בְּנִין, וְהָיָה עוֹבֵד רַק בִּימּוֹת הַקֶּץ וְאוֹגֵר
לְעֲצֻמוֹ מִמּוֹן לְכָל יְמֵי הַחֲרָף, וְאֵז לֹא עָשָׂה שׁוּם מְלָאכָה רַק יָשַׁב כָּל הַזְּמַן
עַל הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה.

ד-תקכז

בִּירוּשָׁלַיִם הָיוּ מְכַנְּיִים אֶת רַבִּי שְׁלֹמֹה וְעַקְסֵל זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, ה"בַּחּוּר
הֵיָרָא שְׁמִי"ם", "דְּעַר פְּרוּמְעַר בַּחּוּר", וְהָרַב מְבָרִיֶּסֶק וְהָרַב אֶלְפִנְדֵּרִי
זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הֶעֱרִיכוּ וְהוֹקִירוּ אוֹתוֹ מְאֹד, וְאָף רֵאבֶר"נ הָיָה מְזַכֵּירוֹ
לְשַׁבַּח. בְּעֵת הַלְלוּתוֹ שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ בָּהּ עִם רַב פִּידוּעַ, אָמַר אַחַד מִחֲשׁוּבֵי
יְרוּשָׁלַיִם לְרַבִּי ל״ו יִצְחָק שֶׁלְּהַלְלוּתוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁלֹמֹה הָיָה רָאוּי שֶׁיְהִיָּה צְבוּר
גְּדוֹל.

[יֹתֵר].

ד-תקעד

רבי משה יוסף, חתנו של רבי נחום שויסטר, היה עובד ה' למדן ומופלג במעלה מאד, אולם אחר-כך התגרשה ממנו זוגתו, אולם התחרטה אחר כך, והיתה אומרת: אלו הייתי חפצה לסבל מעט מרבי משה יוסף לא הייתי סובלת היום סבל רב כזה, כי סבלה מבעלה השני הרבה יותר. הוא היה מקרב מאד לראברי"נ, ומת ברעב במלחמת העולם השנייה ליד עיר טולטשין].

ד-תקעח

ספר רבי משה טשנסטחובער זכרונו-לברכה, שפעם החליט בדעתו לנסוע מאומאן ללמוד באיזה ישיבה, אולם בדרך נסיעתו פשנזקר מברכת המזון בכונה והתלהבות, שהיה שומע מראברי"נ, אמר בכאב לעצמו, "וכי כבר לא אצקה לשמע יותר ברפת המזון בכונה כזו"? לרב הכאב שהסבה לו מחשבה זו, חזר בו מנסיעתו ושב לאומאן. *

ד-תקפז

נייחא בנה של מרת פייגא בתו של רבי אבאלה המכנה "נייחא אבאלעס" היה עשיר גדול כסבו רבי אבאלה, אולם נתפס קצת להשפלה, ועמלו עמו כמה מאנ"ש החשובים ביותר, ביניהם גם רבי פנחס יהושע להוציא מדרך קלוקלת זו, ושלח לו רבי פנחס זמר ופזמון מחבר להפליא שבו הוכיחו על דרכו וקורא לו לשוב לדרך אבותינו מעולם, אולם לא הצליחו לעקרו מזה בשלמות, עד שדבר ועסק עמו הרבה ראברי"נ ואז פרש לגמרי מדרך רעה וקלוקלת זו. (וע"ע להלן בח"ה, סעיף קצ"ח).

ד-תרו

(נכפל להלן בח"ה, סעיף רפ"ה)

ד-תרל

ד-תרמג

ד-תרנח

ד-תרצג

ה-לו

רבי יודל ה'ה לבעל מופת בהסכמת רבנו זכרוננו-לברכה בעצמו. (ראבר"נ, בנחלי אמונה מכתב י').

[רבנו זכרוננו-לברכה אמר פעם, על אודות הנסיעה שנסעו אליו אנ"ש, בזה הלשון: "בשביל לנסוע אלי מתגברים כל כך המניעות, עד שאפלו אב ובנו ששניהם מאנשי, יכול האב להיות מונע לבנו לבלי להניח לו לנסוע", "צו מיר פארן זענען זיך אזוי פיל מתגבר די מניעות אז אפלו א פאטער מיט א זון וואס זיין זענען ביידע פון מיינע לייט, קען דער פאטער זיין א מונע דעם זון ניט צו דער לאזן פארן". (ראבר"נ במכתבים נחלי אמונה י') וע"ע בח"ג, סעיף ק"ו].

ה-צג

שאל פעם אחד מאנשי-שלו מנו את מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה שיתן לו עצה נכונה באיזה דרך יבחר, אם ישב רק על התורה והעבודה ולא ידאג לפרנסתו אף שבכך יצטרך להיות נתמך מאנשים תומכי תורה, או שיעסק באיזה מלאכה ויקבע עתים לתורה. ענה לו מוהרנ"ת בדרך משל: אמר פעם מלך אחד לאוהבו הנאמן: פאות הוקרה על מעשיך נותן אני לך רשות שביום זה וזה, משך זמן קצר כזה וכזה נתנת לך רשות להכנס לאוצרי וכל מה שתספיק לקחת מאוצרי הגדול הרי הוא שלך. הלך זה אהוב המלך והכין לעצמו ליום המיעד שקים גדולים, ובא לאוצר המלך בזמן המיעד וכהבטחת המלך נתנו לו לכנס ולקסוף כרצונו.

והנה מרב הכנתו לזמן נשגב זה שכח לאכל, ובאמצע זמן האספה נעשה רעב מאד מאד עד שחשש לחייו, והבין שאם יתרחק עתה על אכילה נאותה יפסיד מזמנו הקצר היקר מאד מאד ויפסיד הון רב. תכף נגס בפיו באיזה חתיכת לחם שמצא והמשיך בזריזות עם לעיסתו לאסוף עוד ועוד מרגליות, וכשתקפו שוב הרעבון חטף בזריזות עצומה עוד נגיסה מחתיכת הלחם והמשיך שוב בזריזותו לאסוף ולאגר עוד מרגליות יקרות. סיים מוהרנ"ת ואמר לו: אם התורה חשובה אצלך פאבנים טובות ומרגליות ואף כשתהיה רעב לא תקפיד הרבה רק תחטף בזריזות איזה חתיכת לחם לתוך פיה ותמשיך בהתמדה בלמוד התורה פאוסף

המרגליות, אזי נכון שתשוב רק על התורה והעבודה כרצונך כי זהו הנקרא "תורתו אמנותו", אבל אם לאו לך עסק במלאכה וקבע וגזל עתים לתורה. ספור זה ספרו ראבר"נ זכרוננו-לברכה לרבי לוי יצחק זכרוננו-לברכה בעת ששאלו לאחר נשואיו מה יעשה לפרנסה, כהנ"ל ששאל את מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה, וענה לו: שאלה זו נשאל כבר מוהרנ"ת זכרוננו-לברכה וכזה היתה תשובתו, והבין.

ה- קעז

אמר ראבר"נ זכרוננו-לברכה על זה המובא בלקוטי מוהר"ן סימן כ"ה שצריכין עתה לכנות את הבעל דבר בשם אחר, בשם מדמה, ולא לקרותו עוד בשם יצר הרע עין שם, שהנה אמרו רבותינו-זכרוננו-לברכה (סכה נב) שבע שמות יש לו ליצר הרע: רע, ערל, טמא, שונא, מכשול, אבן, צפוני, שהוא כנגד השבע ספירות דקדשה שנכללים זה בזה עד ארבעים ותשע שערי קדשה שכנגדם הם ארבעים ותשע שערי טמאה. והנה פיוס אחר שזכינו לקבל אור הצדיק הוא אור רבנו הגדול והקדוש ששבר את היצר לגמרי וזכה להכניע לגמרי המ"ט שערי טמאה ולהתעלות לגמרי במ"ט שערי קדשה, שעל-כן נכפל תבת נון בשמו "ניחמ"ן" והינו מח-נן פידוע, על-כן כעת צריך באמת לכנות את היצר בשם אחר, בשם 'מדמה' שהוא כנגד אור הבינה אור נון המרמז בשמו.

ה- קעח

היה אומר ראבר"נ זכרוננו-לברכה: אחד מדרכיו של היצר להפיל את האדם וליסרו בשני העולמות עד כדי אבדו חיים, הוא לתת לאדם ממון, ואז מרב טרדתו בממון ורצונו להתעשר עוד ועוד נותן לו זה האדם כבר בעצמו בחפץ וברצון את מיטב שנותיו זמנו ועתיו, אחר כך לוקח ממנו היצר גם את הממון, וכך נכרת משני העולמות ונשאר ערם וחסר כל בגשמיות וברוחניות. אשר על-כן צריך האדם לפלס דרכיו ולזהר היטב היטב לבלי לחרג חלילה אף בזיו כל שהוא מדרך התורה ומקביעת עתים לתורה יותר ויותר, בעת אשר זורח לו אור ההצלחה, ולהפציר הרבה

לְהַשִּׁיב יְתֵבֵרֵךְ שְׁלֵא תִּטְהוּ עֲשִׂירוֹתוֹ מִדְּרֹךְ הַיְהוּדוֹת, וְשִׁיזְכָּה עַל-יְדֵי מְמוֹנוֹ
לְפָנֵי הַרְבֵּה לְצִדְקָה וּלְהַחֲזִיק וּלְתַמְדָּ בְּלוֹמְדֵי תוֹרָה עַד שֶׁיְהִי זְכוּת
הַרְבִּים תְּלוּי בּו עַל-יְדֵי עֲשִׂירוֹתוֹ.

ה-קעט

אָמַר פֶּעַם רַאבְר"נ בְּאִיזָה הַזְדַּמְנוֹת: לְכַבּוֹד שְׁבַת צְרִיכִים לְהַשְׁתַּדֵּל
וּלְקַנּוֹת דְּגִים טְרִיִּים - "פְּרִישֶׁע פִּישׁ".

ה-קפ

הַפְּקִיד פֶּעַם רַאבְר"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה בְּיַדֵּי רַבִּי יִשְׂרָאֵל כְּהֵן סְכוּם מַעוֹת
שְׂאֵסְפוֹ לְנִדּוֹן עֲבוּר בְּתוֹ, וְהַחֲבִיאוֹ רַבִּי יִשְׂרָאֵל לְמַעַלְה מְהֵאֲרָבָה שְׁבִקְלוּיז.
אֲחֵר אִיזָה זְמַן כְּשֶׁבִקְשׁוּ מְמוֹנוֹ רַאבְר"נ בְּחִזְרָה וְהִלְךְ רַבִּי יִשְׂרָאֵל לְקַחְתּוֹ,
רָאָה שֶׁנִּשְׁרַף. בְּלִית בְּרָרָה וּבִלְב כְּבִד סָפְרוּ לַרַאבְר"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה.
הַשְׁתוּמִּים רַבִּי יִשְׂרָאֵל שְׁלֵא רָאָה בְּפָנָיו שׁוּם שְׁנוּי שֶׁל צַעַר וְעִגְמַת נֶפֶשׁ וְלֹא
הִקְפִּיד עָלָיו כָּלל וּכְלָל, וְחִבְּבוּ וְקָרְבוּ כְּמִקְדָּם.

ה-קפא

הַמְּשִׁיל פֶּעַם רַאבְר"נ אֶת הָאָדָם הָעוֹבֵד אֶת ה' בְּהַתְּלֵהבוֹת וּבְשִׁמְחָה כְּעֵסָה
שְׂמֵעֵסִים אוֹתָהּ עַל שֶׁלְּחוֹן מְשִׁמּוֹן שְׂאֵז אֶפְשָׁר לְעֵסוֹת אוֹתָהּ הַיֵּטֵב, הַלְּחָם
הַנִּיאָפָה מַעֲסָה כְּזוֹ טְעִימָה לְחִידָה, מַה שְׂאִין כֵּן כְּשֶׁמַּעֲסִים אֶת הָעֵסָה
בְּמִקּוֹם יָבֵשׁ לֹא לְחִלּוּחִית קִשָּׁה לְעֵסוֹתָהּ וְעַבּוּדָתָהּ כְּפוּלָה וּמְכַפְּלָת וְאִינָה
נֶאֱפִית

ה- קפב

התנפח פעם אחד מאנשי-שלוֹמנו עם ראבר"נ זכרוננו-לברכה על שהפציר בו רבי אברהם שישתדל בבנו שילך בדרך טובים, ענה לו הלה בעקשנות: מה כבר יצא מבני כשישב ויעסק בתורה, הרי לא יצא ממנו כי אם בטלן, עדיף שאשליהו לאוניברסיטה שבאודסה וישתלים שם בלמודי חל, וכך יוכל להסתדר בחייו, ואכן כך עשה. לא עברו ימים מעטים וקבל מכתב מהנהלת האוניברסיטה שנפטר שם בנו משום איזה חלי שתפסו לפתע ר"ל.

ה- קפג

הבחינו בראבר"נ זכרוננו-לברכה שהיה זהיר מאד בדבריו שהיה מדבר עם כל אחד לפי ערכו ולא דבר גבוהה אם אנשים שאו בר הכי היו, ואדרבא לאנשים שקטנים במעלה היה יורד למדרגתם לדבר עמם ולעדדם ולחזקם בדרגתם הם.

ה- קפד

כידוע היה ראבר"נ זכרוננו-לברכה נזהר מאד בדבריו שלא ישמעו ממנו השומעים שום דבורים שאינם לפי מדרגתם. פעם בעת דברו עם כמה מאנשי-שלוֹמנו ישב שם אחד שהרגישו בו שאין זה בנח לו ושיבתו ושמיעתו דבריו, והחל לדבר מהמבאר בתורה סי' בפרוש מעשה מחוני המעגל מי איכא דניים שבעין שגין וכו' אנא עלמא בחרובא אשכחתה, וכו', ותכף נפל הלה בשנה עמקה וכבר לא הפריע לשיחתו.

ה - קפה

בְּהַמְשֵׁךְ לַסְפוּר הַמוֹבָא בְּחֶלֶק ג' סִימָן תַּקְכַּב, סִפֵּר רַבֵּי מֹשֶׁה בְּעַר זְכוּרוֹנוֹ-
לְבִרְכָה שְׁבֻזְמָן עֲרִיקְתּוֹ מִהַצָּבָא בְּרַח פְּעַם לְאוּמָן, וּפְעַם בְּהִיּוֹתוֹ עַל צִיּוֹן
רַבְּנֵי זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה פִּגְשׁ שָׁם בְּרַאבְרִ"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה וּבָא אֵלָיו בְּחֶרְדָּה
וּבְבִקְשָׁה: רַבֵּי אַבְרָהָם, מַה יְהִיָּה אֵתִי? עֲנֵה לּוֹ רַבֵּי אַבְרָהָם: הֲרִי כָּבֵר
אֲמַרְתִּי "מֹשֶׁה בְּעַר לֹא יְהִיָּה חֵלִיל". "מֹשֶׁה בְּעַר וְוַעֲט קִיִּין סָאֲלִדְאֵט נִישְׁט
זִיין". וְהֵנָּה בָּאוּתוֹ עֵת הָיָה אֲנִשֵׁי הַצָּבָא עוֹשִׂים פְּשִׁיטוֹת עֶצֶר עַל כַּמָּה
רְחוּבוֹת וְעוֹצְרִים אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים הַנִּמְצָאִים בְּאִזּוֹר בְּדֶרֶשׁ הַצָּגַת תְּעַדוֹת
מְזוּהוֹת, וְכֵן תְּעַדוֹת פְּטוֹר מִשְׁרוֹת צָבָאִי, וְכַדוּמָה. וְקָרָה שְׁבִאִיזָה יוֹם סָגְרוּ
כַּמָּה רְחוּבוֹת סָבִיב הַקְלוּזִי, נִגַּשׁ שׁוֹב רַבֵּי מֹשֶׁה בְּעַר לְרַבֵּי אַבְרָהָם זְכוּרוֹנוֹ-
לְבִרְכָה שְׁשָׁה אֲזַ גַּם הוּא בְּקְלוּזִי וּשְׁאֵלוֹ בְּמוֹרָא: רַבֵּי אַבְרָהָם, מַה אֶעֱשֶׂה
כְּעַתָּה? אָמַר לּוֹ רַבֵּי אַבְרָהָם: אֵל תִּירָא. לָקַח רַבֵּי אַבְרָהָם אִיזָה סִפֵּר וְאָמַר
לוֹ: בָּא נָא וּקְרָא עִמִּי יַחַד בְּסִפֵּר. וְכֵן כְּשֶׁרַבֵּי מֹשֶׁה בְּעַר מְעִין עִמּוֹ יַחַד בְּסִפֵּר
הַחֵל רַבֵּי אַבְרָהָם לְצֵאת כְּשֶׁהוּא מַבִּיט כָּל הַזְּמַן בְּתוֹךְ הַסִּפֵּר יַחַד עִמּוֹ, וְכֵן
עָבְרוּ יַחַד אֶת כָּל הַמְּשֻׁמְרוֹת וְאִף אֶחָד לֹא עֲצָרָם וּשְׁאֵלָם כְּלוּם, וְאֲזַ
כְּשֶׁעָבְרוּ מְעַלְיָהֶם אָמַר לּוֹ רַבֵּי אַבְרָהָם: כְּעַתָּה לֵךְ וּבְרַח לְנַפְשְׁךָ, וּבְרַח וּמְאֲזַ
לֹא נִתְפָּס

ה - קפו

בְּסוּף יָמָיו שֶׁל רַאבְרִ"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה בְּעַת חֵלְיוֹ הַקְּשָׁה שֶׁשָּׁכַב חוֹלָה רְתוּק
לְמִטָּתוֹ מִזְמַן רֵאשׁ-הַשָּׁנָה שְׁנַת תַּקַּע"ט עַד רֵאשׁ חֹדֶשׁ טִבֵּת תַּרְע"ט שֶׁהָיָה
לוֹ אֲזַ יְסוּרִים קָשִׁים וּמְרִים וְהָיָה צָרִיכִים לַעֲשׂוֹת לוֹ מְדֵי פְּעַם אֲמַבְטִיּוֹת
חַמּוֹת וְכַדוּמָה, הַתְּבַטָּא פְּעַם וְאָמַר: אֵלּוֹ הָיִיתִי זוֹכָה לְשִׁמְעַ לְקוֹל אָבִי
(בְּהַתְּכֹנֵנוֹ לְצוּוֵי שֶׁל אָבִיו שְׁצוּהָ לוֹ בְּיַלְדוּתוֹ לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּאָמְרוֹ
לוֹ: 'אַתָּה שִׁינְךָ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, חוּץ לְאֶרֶץ אֵינָה יְכוּלָה לְסַבֵּל אוֹתְךָ'), לֹא
הָיָה עוֹבֵר עָלָי מַה שְׁעוֹבֵר עָלָי.

ה - קפז

את חכמתו ופקחותו הגדול שהיה לראברי"נ זכרונו-לברכה, נצל והשתמש בו בעקר עבור מדת 'הצנע לכת' ולהיותו מסתור ונעלם, שהיה בורח ומעלים עצמו מעיני הבריות בפקחות עצומה. וספר רבי לוי יצחק זכרונו-לברכה שפעם עקב אחריו בפורים, והנה תכף אחר קריאת המגלה והתפלה כשהחל להיות מעט שמח, הבחין שכבר אינו בנמצא ולא הצליח לדעת היכן שהה משך כל היום, ורק לפנות ערב חזר לשמח עם אנשי-שלומו יחד, וכל זה עשה מתוך חיוך ובפשיטות וענוה עצומה.

ה - קפח

דברו אנשי-שלומו בשבח מעלתו של רבי אברהם בן רבי נחמן זכרונו-לברכה ואמרו, שהרי כמו שכשאתם מתנגע להשיג איזה דבר משך כמה וכמה שנים, לבסוף משיג תוחלתו. כמו כן רבי אברהם זכרונו-לברכה שאחר שיגע שנים רבות כל כך כששים שנה במדת הענוה והשפלות והתרחקות מפרסום וכבוד זכה לה באמת, והיה נקי מפרסום וחו של שקר

ה - קפט

היה פעם רבי לוי יצחק זכרונו-לברכה עם ראברי"נ בבארדיטשוב וראה איך שטורח מאד ראברי"נ למצא איזה מטבע קטנה שנפלה לו וחפשה מאד. כשראה רבי לוי יצחק שאין הדבר נותן מנוח לנפשו, השיל מידיו מטבע דומה והרימה והביאה לו ושמח על זה מאד, וראה אז רבי לוי יצחק זכרונו-לברכה כמה חשוב אצל היראים ממונם עד שחביב עליהם כנפשם ממש, וכמו שאמרו רבותינו-זכרונו-לברכה.

ה-קצ

רבי ראבר"נ זכרוננו-לבִּרְכָה הַגִּיעַ בַּפֶּעַם הָאֲחֵרוֹנָה מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְאוֹמֵן
בְּאֲמִצֵּעַ חֹדֶשׁ אֶלּוּל תַּרְע"ד, וְתִכְף בְּבוֹאוֹ כְּשָׂרָאָה אֶת הַבְּחוּרִים הַחֲדָשִׁים
שֶׁהִקְדִּימוּ לְבוֹא לְפָנָיו בְּשָׁבוּעִים יָמִים, כְּרַבִּי לִוִי יִצְחָק וְרַבִּי יִשְׂרָאֵל כֹּהֵן
וְעוֹד, נִגַּשׁ אֵלֵיהֶם וְאָמַר לָהֶם בְּשִׂמְחָה שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם, וְשִׂמַּח עִמָּהֶם מְאֹד
בְּהִבִּינוּ שְׁבִחוּרִים בְּגִי תוֹרָה הֵם וְיוֹכֵל לְשׂוֹחַח עִמָּהֶם, וְתִכְף נְדָבְקוּ בּוֹ כָּל
הַבְּחוּרִים בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ שְׁלֹא נִתְּקַם כְּמִפְרָסִים.

ה-קצא

אֶחָת הַסְּבוֹת שֶׁבָּא רַאבְר"נ לְאוֹמָאן לְרֵאשׁ-הַשָּׁנָה בְּשָׁנַת תַּרְע"ד עַל אֶף
חֲלֻשָׁתוֹ הַגְּדוֹלָה, הָיָה מְחַמֵּת שְׂרָצָה לְמִצָּא חֶתָן מֵאֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עֲבוּר בְּתוֹ
שֶׁשֶׁהָתָה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְאָכַן מִצָּא בְּחוּר חָשׁוּב מֵאֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּעִיר
לוֹבְלִין, וְהִבְטִיחַ לוֹ מְזוֹנוֹת (קַעֲסֵט) לְמִשְׁךָ כָּל הַשָּׁנִים כְּדִי שְׂיֻכַּל לִישֵׁב רַק
עַל הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה, עַל אֶף הַקִּשְׁי הַגְּדוֹל שֶׁהָיָה לוֹ בְּהַתְּחִיבוֹת זֶה לְגַדֵּל
עֲנִיּוֹתוֹ הַגְּדוֹלָה, אֲבָל לֹא יִצָּא הַדָּבָר לַפֶּעַל.

ה-קצב

אֲחֵר שֶׁהִתְגַּרְשׁ רַאבְר"נ זְכוֹרֵנוּ-לְבִרְכָה מְזוּגָתוֹ מְחַמֵּת חֶפְצוֹ לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ-
יִשְׂרָאֵל הַשְּׂתִדָּךְ בְּבִאֲרָדִיטְשׁוֹב עִם בְּתוֹ שֶׁל רַבִּי נִפְתָּלִי כֹהֵן זְכוֹרֵנוּ-לְבִרְכָה,
וּבַעַת הַשְּׂדוּךְ הִבְטִיחַ רַבִּי אֲבָרְהָם לְרַבִּי נִפְתָּלִי זְכוֹרֵנוּ-לְבִרְכָה שֶׁיִּשְׂתַּדֵּל
תִּכְף אֲחֵר הַגִּיעוּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְסִדֵּר עֲבוּרוֹ וְעֲבוּר כָּל בְּנָיו רְשִׁיוֹנוֹת עֲלֶיהָ
לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְאָכַן כְּדֵ עֲשָׂה, שֶׁתִּכְף בְּעֲלוֹתוֹ הַשְּׂתִדָּל לְהַשִּׁיג עֲבוּרִים
הַרְשִׁיוֹנוֹת עַל אֶף הַטְּרָחָא וְהִיגִיעָה הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיָה לוֹ עֲבוּר זֶה, וְעָלוּ כָּלֵם

ה- קצג

כְּשֶׁשָּׂאֵל פֶּעַם אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלֹמֹנוּ אֶת רַאבְרָ"נ מִדּוֹעַ אֵינֹו לֹקַח אֶת רַבִּי לְוֵי יֶחֱזֶק זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ לְחַתֵּן, עָנָה בְּעֲנֻתָנוֹתָו "אֵינִי יוֹדֵעַ אִם הוּא יִסְכָּם לָזֶה".

ה- קצד

כְּשֶׁהָיָה רַאבְרָ"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ חוּזֵר מִהַשְׁדָּה שֶׁשָּׂהָה שָׁם מְשֻׁדָּ כָּל יְמֵי הַשְּׁבוּעָה הַזֶּה מִרְבֵּה לְפִיִּס וְלִנְחָם אֶת זִוְגָתוֹ בְּדַבְרֵי חֲזִיק וְעִדוּד 'בְּעֲזָרַת ה' עוֹד תִּרְאִי שְׂיִהְיֶה טוֹב'. עַד שֶׁאִמְרָה שְׁלוּלָא זֹאת לֹא יִכְלֶה לְהַחֲזִיק מֵעַמְד.

ה- קצה

כָּל אֵלֹו מֵאַנְשֵׁי-שְׁלֹמֹנוּ שֶׁשָּׁמְעוּ לְקוּלוֹ שֶׁל רַאבְרָ"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ לֹא לְהַשְׁאִר בְּחוּץ לְאָרֶץ וְעָלוּ לְאָרֶץ, בְּנִיחָם נִשְׁאַרוּ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה כְּמוֹ רַבִּי מֵאִיר אֲנָשִׁין זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ וְרַבִּי יַעֲקֹב פִּילְמֵר וְרַבִּי גְדַלְיָה בְּעֶרְגָּעַר וְעוֹד רַבִּים, וְאֵלֹו שֶׁנִּשְׁאַרוּ רַבִּים לֹא נִשְׁאַרוּ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה כִּי תִנּוּעַת הַקּוֹמוֹנִיסְטִים סַחֲפָה אֶת כָּלֶם לְאַפִּיקוֹרְסוֹת עֲצוּמָה, וּמִתִּי מַעֲט שֶׁנִּשְׁאַרוּ בִּיְהוּדוֹת הָיוּ צְרִיכִים לְהִלָּחֵם בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ עֲבוּר כָּל עֲנִין פְּעוּט שְׂבִיחָדוֹת, וְלֹא כָּלֶם יִכְלוּ לְעַמֵּד בְּכָף.

ה- קצו

כְּשֶׁחֲזַר פֶּעַם רַאבְרִ"נ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבִרְכָה מֵאַרְץ-יִשְׂרָאֵל לְאוּמָאן לִימֵי רֵאש־הַשָּׁנָה פָּגַשׁ בְּאוֹדֶסָה אֶת יוֹסֵף בֶּנוֹ שֶׁל רַבִּי אֲבֵרְהָם שְׁטְרִינְהַרְץ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבִרְכָה. שְׂאֵלְהוּ רַאבְרִ"נ: מָה עוֹשֶׂה הֵנָּה כָּאן בְּאוֹדֶסָה. עָנָהוּ שֶׁהוּא לּוֹמֵד כָּאן. שְׂאֵלְהוּ רַאבְרִ"נ אֵצֶל מִי? עָנָהוּ אֵצֶל קְלוּיזְנֵר (שְׁהִיָּה אֶפִיקוּרוֹס גְּדוֹל). נִבְהַל מְאֹד רַאבְרִ"נ, וְתַכֵּף כְּשֶׁבָּא לְאוּמָאן וּפָגַשׁ בְּרַבִּי אֲבֵרְהָם, אָמַר לוֹ: רַבִּי אֲבֵרְהָם! אִם הֵנָּה רוֹצֶה שְׂיִשְׂאָרוֹ לָךְ בָּנִים, סַע תַּכֵּף וּמִיד לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל, "וְוִילָסְט קִינְדֵּר פֶּאָר קִיין אַרְץ-יִשְׂרָאֵל". עָנָה לוֹ רַבִּי אֲבֵרְהָם: וּמָה אַעֲשֶׂה וְאֵיךְ אֲבוֹא לְרֵאש־הַשָּׁנָה. עָנָה לוֹ רַבִּי אֲבֵרְהָם: וְכִי אַתָּה חוֹשֵׁשׁ לָזֶה? צֵא וּלְמַד מִמֶּנִּי שְׂאֵנִי עֵינִי גְדוֹל בְּהִרְבֵּה מִמֶּךָ וּבְכָל זֹאת בָּא בְּכָל שָׁנָה לְקִבוּץ, וְאַתָּה שְׂחַזֵּן הֵנָּה וּמִתְפַּרְנֵס מִמֶּנָּה לֹא כָּל שָׂכָן? יוֹסֵף זֶה נִהְפֵּךְ אַחֵר כִּד לְאֶפִיקוּרוֹס וְקוֹמוֹנִיסְט גְּדוֹל מְאֹד רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

ה- קצז

אָמַר רַאבְרִ"נ: כְּדֵי שְׂנִזְכָּה לְהִיּוֹת אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים נִתֵּן לָנוּ רַבֵּנוּ אֶת כָּל יַעֲזוּתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, אֲבָל כְּדֵי לְהִיּוֹת אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים בְּאַמְתַּת בְּתַכְלִית הַשְּׂלֵמוֹת, צְרִיכִים לְהִתְגַּעְגַּע לְמִשִּׁיחַ, "דְּאַרְךָ מֵעַן זֶאִךְ פֶּאָרְבֵּיינְקֵעֵן נֶאֱדָר מְשִׁיחֵן" (רֵאָה עוֹד הַמּוּבָא בְּסִימָן ג - תצ).

ה- קצח

רַבִּי נִיחָא נִכְדוֹ שֶׁל רַבִּי אֲבָאֵלָה, תַּלְמִיד מוֹהֲרֵנִי"ת זְכוֹרוֹנוֹ-לְבִרְכָה, הִיָּה אָדָם מְפִינֵק מְאֹד עַד שֶׁלֹּא יָכַל הִיָּה לְהִתְוַעַד עִם שׁוּם אָדָם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לָרַב אֲהַבְתוֹ אֶת רַאבְרִ"נ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבִרְכָה הִיָּה יָכַל לְשַׁבֵּת וּלְשׁוּחַח עִמוֹ זְמַן רַב. הוּא הִיָּה לְמַדּוֹן וְעוֹבֵד הִי גְדוֹל וְעָשִׂיר. בְּעֵת שֶׁהוּא בְּאוּמָאן הִיָּה מִתְאַכְסֵן אֵצֶל רַבִּי יוֹנָה פְּרַעֲנֵקֵל שְׁהִיָּה לוֹ מְקוֹה בְּבֵיתוֹ. פֶּעַם בְּהִיּוֹתוֹ

בְּאוֹמְרוֹ נִחְלָה מְאֹד בְּמַחְלַת הָרְאוֹת, וְלִרְבֵּי הַזְּהִירוֹת לֹא נִתְּנוּ לְאָף אָדָם
לְגִשֵּׁת וּלְהַכְנִיס אֵלָיו. כְּשֶׁנִּוְדַע מַחְלָתוֹ לְרֹאבֵר"ן זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה בָּא לְבַקְרוֹ,
וּכְשֶׁהוֹדִיעוּ לוֹ שֶׁאֵין נוֹתְנִים לְאָף אֶחָד לְהַכְנִיס אֵלָיו, אָמַר רֹאבֵר"ן לְהַמְטִיף
בּוֹ: יֵדְךָ וְאָמַר לוֹ שֶׁבְּנוֹ שֶׁל רַבִּי נַחֲמָן מְטוּלְטָשִׁין רוֹצֵה לְבַקְרוֹ. כְּשֶׁהוֹדִיעוּ לוֹ
זֹאת צָוָה שֶׁתִּכְף וּכְנִיסוֹ אוֹתוֹ וּכְשֶׁנִּכְנַס שָׁהָה אֶצְלוֹ מְשַׁדְּךָ כַּמָּה שְׁעוֹת בְּדַבְרָם
יַחַד בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה, כְּשֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ רֹאבֵר"ן, שָׁאֵלוּהוּ הַסּוֹבְבִים: מַה דְּבַרְתָּ
עִם 'הַזְּקוֹן' הַזֶּה זָמַן רַב כָּךְ, נִעְנָה וְאָמַר: אַתֶּם אוֹמְרִים 'זְקוֹן'? כָּל הַשְּׁבַע
חֻכְמוֹת מְנַחִים אֶצְלוֹ וּבְקִי בְּהֵם כְּבֹכֵף יָדוֹ. "אַלֶּע שְׁבַע חֻכְמוֹת לִיגֹן בֵּי
אֵיהֶם אוֹיֵף דִּי דְאֶלְאִנְיַע".

ה - קצט

סֵפֶר רַבִּי יַעֲקֹב בְּרִזְסְקִי זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה שֶׁזָּכַר שֶׁבְּהִיּוֹתוֹ יָלַד קָטָן בָּא
אֵלֵיהֶם לְפֹלְגִיָּא רֹאבֵר"ן זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה וְחִלַּק לְאֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מְעַט
מִרְמוֹנִים שֶׁהָבִיא עִמוֹ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּכְדִי שְׂיִזְכּוּ גַם הֵם לְאֶכֶל מִפְּרוֹת
אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְלִשְׁבַּע מְעַט מְטוּבָה.

ה - ר

בְּצַחוֹת לְשׁוֹנוֹ הִחְרִיף שֶׁל רַבִּי מִשֵּׁה שְׁמוּאֵל זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, שֶׁאֵל פֶּעַם אֶת
רֹאבֵר"ן זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה: כְּבָר זְכִיתָם לְרֹאוֹת אֶת פָּנֵי רַבֵּנוּ בְּחִלוּם? עָנָה לוֹ
יִשְׁנָם דְּבָרִים גְּדוֹלִים מְזָה.

ה - רא

ספר רבי לוי יצחק זכרוננו-לברכה שבישבו עמם יחד לדבר עמם
בעבודת השם ותברך הבחינו בו איך שמתפתל ביושריו הקשים מאד, אבל
לא הפסיק מחמת כן מלדבר עמם.

ה-רב

כידוע לכל היה רבי לוי יצחק זכרוננו-לברכה אדם זריז מאד בפרט
בצעירותו וספר שעל אף זריזותו בהיותו פעם עם ראבר"נ זכרוננו-לברכה
במקוה וטבל בזריזות כדרךכו, אף-על-פי-כן הקדימו ראבר"נ זכרוננו-
לברכה ויצא מהמקוה לפניו על אף שהיה כבר זקן. וכמובא בחלק ג-
תקכט.

ה-ריג

...רבי פנחס מקיבליטש זכרוננו-לברכה היה עוד בימי נעוריו עובד השם
ותברך מיחד במינו, והיה גדול בתורה ועבודה בקדשה וטהרה שהיה
מתפרנס מעשית נרות. כשהגיע לפרק האיש מקדש, דברו לו שדו"ף עם
אחד מחשובי עיר אומאן. השדו"ף נגמר בכי טוב, ואחרי חתנתו עבר לגור
לעיר אומאן. הוא היה רגיל לנסע לצדיקי הדור, ולא ידע בכלל מאנשי-
שלומו חסידי ברסלב. כשהפיר חותנו את יקר תפארת גדלתו, פחד פן
יודע מאנשי-שלומו וירצה להתקרב אליהם, כי היה מתנגד גדול על אנשי
שלומו, ועל פן בכל יום ויום היה מרבה לדבר על לבו בגנות אנשי-שלומו
והזהירו שלא יכנס לבית המדרש שלהם. ואף-על-פי שרבי פנחס זכרוננו-
לברכה היה עונה לו מה כבודו רוצה ממני, הלא אינני הולך שם. בכל זאת
לא הרפה ממנו והזהיר אותו תמיד פנזפר-לעיל. ורבי פנחס חשב לעצמו
אם חותני מזהירני כל כך מלהתקרב אליהם, חייב אני לבדק הדבר
בעצמי, והחליט שצריך הוא להכנס לבית המדרש ולראות מה מתרחש
שם.

כשנכנס לבית המדרש פגע בו רבי אברהם בן רבי נחמן מטולטשין זכרוננו-
לברכה והבין רבי אברהם בראיתו הטהורה סערות לבו, ופנה אליו ברפות
לשונו: אברך, בא ועלה אחרי לעזרת הנשים. ועלה עמו והחל ללמד עמו

תורה כי שבלקוטי מוהר"ן ח"א הלא היא התורה הנשגבה "ט" תקונין
נקיריו", ולמד עמו כמה שעות בצרוף ספור "המראה" השיך לתורה זו
הנדפסת בספר חיי מוהר"ן. ותכף בו במקום נמשך רבי פנחס אחר אנשי-
שלומו ונהבין טעות המחלקת, ותכף הלך להשתטח על ציונו הקדוש של
אדמו"ר זצוק"ל, ונתקרב באמת לאנשי שלומו. כששמע חותנו ממתנגדי
אנשי-שלומו שחתנו נתקרב, התחילה התנגדות גדולה, ורבי נחמן
טולטשינער זכרונו-לברכה הבין שאם ישאר באומאן קים חשש גדול אם
יוכל להחזיק מעמד כנגד מחלקת קשה כזו ומי יודע מה יהיה הסוף, על-
כן צוה עליו רבי נחמן זכרונו-לברכה שיסע לכפר סטאפאטשיק, ומסר
בידו מכתב המלצה לאחד מאנשי-שלומו הגדולים מתלמידיו של
מוהרנ"ת זכרונו-לברכה שגר שם ורבי ישראל שמו, ובקש ממנו לתת לו
אכסניא בביתו לתקופת זמן מה, כשהגיע לשם רבי פנחס זכרונו-לברכה,
היה זמן תפלת מנחה, וכבר שמע מרחוק את קולו של רבי ישראל הנ"ל
אומר 'קרבות' ואומר בהתעוררות גדולה תבות 'ולמה אין מערבין בה
דבש מפני שהתורה אמרה', וכפל והדגיש כמה פעמים 'מפני שהתורה
אמרה', כידוע התנועה אצל אנשי שלומו. מהנ"ל רואים איך אנשי-
שלומו התפללו בכל השנה בדבקות והתעוררות. כשמסר לו את המכתב
אמר לו רבי ישראל: טוב, אז תלמד את נכדי תורה. אחר זמן אחר שנפטר
חותנו חזר לאומאן, אולם לרב ההתנגדות עבר לדור לקיבליטש (מספר
כפתור

ה- רכג

דבר פעם רבי אברהם בן רבי נחמן בשבחו של רבי יצחק בן מוהרנ"ת
זכרונו-לברכה וספר שזוכר שראהו בילדותו ובחרותו הולך לעבודתו
בבית הדאר, והלך ברחוב דבוק בשרעפיו בדבקות וביראה נוראה, וכל
רואהו הבין שאדם נעלה הוא, וכל זה היה בדרך לבית הדאר, וכן בחזרה.
כשהגיע למקום עבודתו עבד כפועל מסור ונאמן וכפקדת אביו אליו,
כמספר לעיל חלק ב סימן א-תקפט.

ה- רנד

רבי נחמן שטרקס זכרונו-לבִּרְכָה הִיָּה בְּחֹר מְבַגֵּר וּמְשׁוּם מָה לֹא רָצָה
לְהִתְחַתֵּן. הִתְאַוְּן אָחִיו רַבִּי נְחוּם לְפָנָי רַבִּי לְוִי יִצְחָק זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה עַל
כֵּן. דָּבָר עֲמוּ רַבִּי לְוִי יִצְחָק וְעוֹרְרוּ עַל זֶה, וְהִתְאַרְס עִם בֵּתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵף
חֲזוֹן שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּשׁ כְּחֲזוֹן בְּעִיר. בְּשִׁבְת הַשְּׁנָיָה לְאַרוּסָיו יָשָׁב עֲמוּ רַאבְר״נ
מִשָּׁד כָּל יוֹם הַשְּׁבִיט וְדָבָר עֲמוּ זְמַן רַב, כְּשֶׁבְכֻנְתוֹ לְמַנְע מִמֶּנּוּ לְצִאת לְטִיִּל
עִמָּה בְּרַחוּבוֹת קָרְיָה. וְהָיָה רַבִּי נְחֲמָן מְסַפֵּר זֹאת כָּל פֶּעַם, וְהָיָה אוֹמֵר
שֶׁאֵין יָכוֹל לְשַׁפֵּחַ הַדְּבוּרִים שֶׁדָּבָר עֲמוּ אִזּוּ בְּשִׁבְת זֹו עַד שֶׁהָיוּ הֵם לוֹ
לְהוֹרָאָה לְכָל יָמָיו.

ה - רעה

שָׁמַע פֶּעַם רַבִּי לְוִי יִצְחָק זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה דְּבוּר שֶׁבַח מְרַאבְר״נ זְכוּרוֹנוֹ-
לְבִרְכָה עַל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַדָּר בְּעִיר לְאֲדִיזִין (רֹאה לְעִיל בַּח״ג, סַעִיף רַע״א),
וּבְהַזְדַּמְנוֹת כְּשֶׁהָיָה בְּדַרְכּוֹ סָמוּךְ לְאֲדִיזִין הַחֲלִיט לְכַנֵּס אֶצְלוֹ, וְסָפֵר
בְּהִתְפַּעְלוֹת אֵיךְ שֶׁכְּשֶׁנִּתְעוֹרַר בְּחִצּוֹת לִילָה כְּהַרְגֵלוֹ רָאָה אֵיךְ שֶׁיּוֹשֵׁב כְּבָר
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְהוֹגֵה בְּתוֹרָה כְּשֶׁעֲרַמַת סְפָרִים לִידוֹ. כְּשֶׁשָּׁאָלוּ רַבִּי לְוִי יִצְחָק,
לָמָּה לֹא הִעֲרַתְ אֹתִי, עָנָה: אֲנִי חָיֵב לְדַאֵג לְגוֹפֶךָ וְלֹא לְנַשְׁמַתְךָ. הוּא עֲצָמוּ
הָיָה סוֹחֵר בְּמַקְצוֹעוֹ, וְאָמַר לוֹ אִזּוֹ הַכֵּנֶס נָא אֵלַי לְחֲנוּתִי מִחֵר אַחֵר הִתְפַּלָּה.
וְאִכּוֹ לְמַחֲרַת כְּשֶׁנִּכְנַס אֵלָיו מִסֵּר לוֹ חֲבִילַת צְדָקָה, בְּאֶמְרוֹ לוֹ חֲלֵק זֶה תִּתֵּן
לְרַבִּי אַבְרָהָם וְחֲלֵק זֶה לְזֶה וְכוּ' וְכוּ', וְכָל זֶה מִתּוֹךְ פְּשִׁיטוֹת וְתַמְימוֹת וְחוֹן
דְּקִדְשָׁה לְהַפְּלִיא.

ה - רפה

רַבִּי נְחוּם קָאָהוּ בֶּן רַבִּי שְׁלֵמָה נֶתָן (רַבִּי שְׁלֵמָה נֶתָן זֶה הָיָה תַלְמִיד
מוֹהַרְנ״ת זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה, וְאָף הוּא הָיָה בֶּן לְאַחַד מִתַּלְמִידֵי רַבֵּנוֹ זְכוּרוֹנוֹ-
לְבִרְכָה). הָיָה דָר בְּטַעֲפֵלִיק וְהִיָּתָה לוֹ שֵׁם חֲנוּת, וְהָיָה קְבִיעוֹת לְכַמָּה
מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוּמֵנוּ לְהַפְּגִישׁ שָׁם מִדֵּי יוֹם בְּאַמְצַע הַיּוֹם בְּעֵת שֶׁשׁוּק הַקּוֹנִיִּים
חֲלָשׁ, וְכִדֵּי לְלַמֵּד וּלְדַבֵּר יַחַד בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהָיוּ סוֹגְרִים אֶת תְּרִיס
הַחֲנוּת מִבְּפָנָיִם, וְאָף רַבִּי אֱלִיעֶזֶר טַעֲפֵלִיקֵר הָיָה מְזַדְּמֵן לְשָׁם, וְכֵן קָבְעוּ
לְעֲצָמָם סֵדֵר לְשִׁיחַת חֲבֵרִים. בְּצַעִירוּתוֹ נִמְשָׁד מְאֹד לְהַשְׁכֵּלָה כְּשָׂאָר צַעִירֵי

העיר שרבים מהם ירדו מדרך התורה על-ידי משכיל אחד בעל בית מרקחת, והוא מחמת שהיה בעל פשרון השקיע בו הרוקח הרבה עבודה כדי לצרפו אליו. ובעזרת ה' יתברך בדיוק באותו זמן פגש בראברי"נ, והוא אשר הצליח להוציאו מדרך קלקלת זו ונעשה לחסיד ועובד ה' גדול. הוא נפטר בליל א' של סכות לפנות בקר, וכל הלילה עמד וצפה בכליון עינים שיאיר כבר היום ויוכל לקיים מצות נטילת ארבעה מינים, אולם לא זכה לכך. איזה זמן קדם הסתלקותו ענה ואמר לאחד מאנשי-שלומו שהציץ לפעמים בספרים חיצוניים: אם למדתי כפי הנצרך בספרי רבנו זכרוננו-לברכה איני יודע, אולם היכן שהזהירנו רבנו לבלי ללמד ולהביט (דהינו ספרי ההשפלה), את זה אכן קימתי. והשאיר אחריו בנים כשרים שהלכו בדרך הטובה (נכפל כבר לעיל בח"ד, סעיף תר"ו).

ה- רצב

כשראה רבי בנימין הצבע (פארבער). זכרוננו-לברכה איך שרבי ברוך בארדיטשובער זכרוננו-לברכה עומד ומתפלל בכחות עצומות בבית המדרש שבעיר בארדיטשוב וראה את גדל רצינותו וכסופיו לדרך הקדש, אמר כאלו לעצמו בלשון המובא בספרי מעשיות (מעשה י"ג): הלב הזה שיש למען הזה, "דאס הארץ גיהערט צו דעם קוואל", כאומר שלב כוסף לה' כזה נכון שיתקרב למקורו, הוא רבנו הקדוש נחל נובע מקור חכמה, והחל להתחבר אליו, וכך מיום ליום התקרב.

גמר התקרבותו היה על-ידי ראברי"נ זכרוננו-לברכה, שבאותו עת הגיע לשם בדרך מארץ-ישראל לאומן שהיה נוהג אז לבקר את אנשי-שלומו הדרים בפזורי העירות. אמר אז רבי בנימין לרבי ברוך שיבוא לסעודה שלישית לאכל עמם, וכה התלהב ונמשך לבו, עד שברקוד שרקדו אנשי-שלומו אחר דבר תורתו עמד בצד ובכה לרב התרגשותו. נגש אליו רבי בנימין ואמר לו: רבי ברוך אתה בודאי ראוי שתאמר אני בודאי אשאר כאן, אבל איך זוכין להביא לכאן את כל בני העולם שיטעמו גם הם מנעם צוף אמרי תורתו של רבנו הקדוש. והוא על-פי הלשון המובא בסוף המעשה מזבוב ועכביש ראה שם, "איך וועל שוין בודאי זיין א יוד, ווי נעמט מען די גאנצע וועלט". ומאז והלאה התקרב בתכלית לאנשי שלומו, ועלה ונתעלה כאחד הגדולים.

ה- שי

ר' מרדכי קנלסקי המכנה 'מעטיע' יצא ביום הפורים מביתו שבעיר טשערין לסגר את תריסי הבית, ומשום מה לא חזר, וחפשוהו בני ביתו וידידיו הלוח וחסד בכל העיר ולא מצאוהו עד שנודע להם שנסע לארץ-ישראל וחזר לעירו בערב פסח וספר שכשראהו ראבר"נ זכרוננו-לברכה איד שהגיע ללא שום חפצים ומשאות שלא כדרך הנוסעים של אז, ולא בא כי אם עם מזודה קלה בלבד, הרים ראבר"נ באצבעו את מזודתו הקלה והפליג להעומדים סביבו בהתרגשות ואמר: ראו איד יהודי נוסע לארץ-ישראל במשא קל כזה. כך צריכים לפרח ולעלות ולבא לארץ חמדת אבות. "זעהט ווי א יוד פארט קיין ארץ-ישראל".

ה- שלג

אמר רבי שלמה וועקסלר זכרוננו-לברכה בסוף ימיו: מתחרט אני על ששאלתי את ראבר"נ זכרוננו-לברכה אם אסע מארץ-ישראל לאומן אם לאו, וחבל.

ה- שלד

רבי שלמה וועקסלר זכרוננו-לברכה היה אדם קדוש ופרוש כזה, שכשהיה נוסע להשתטח ולהתפלל בקבר רחל אמנו, היתה זוגתו מכינה לו חבילות של כסף כשהיא אומרת לו צרור זה תתן לרכב מספר זה, וצרור זה לרכב מספר זה. ולא פעם קרה לו שעל אף זאת היה מחליפם. וישב כל ימיו רק על התורה והעבודה, ועל-כן כששאל פעם את ראבר"נ זכרוננו-לברכה אם יסע מארץ-ישראל לאומן, ענה לו ראבר"נ שאין בזה ברור הלכה, כי הבין ראבר"נ זכרוננו-לברכה שאדם פרוש כזה לא יוכל לסבל את יסורי הדרך, בפרט לנסע משך זמן בתערובות עם ערלים על האניה, שהם בשבילו כדי

ה - תד

רַבִּי לְוִי יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הֶעֱתִיק לְעֲצֻמוֹ פֶּעַם מִכְּתַב יָדוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְטֶעֶר טֵעֶפְלִיקֶער אֶת הַקּוֹנְטְרַס "אֲנָשֵׁי מוֹהֲרִ"ן" שֶׁכָּתְבֶם עֲבוּר רַאבְרִ"ן זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה וְהָיוּ בּוֹ הַרְבֵּה שְׁנוּיִים מִמָּה שֶׁנִּמְצָא לָנוּ בְּיוֹם].

ה - תח

כְּשֶׁכָּתַב פֶּעַם אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל רַאבְרִ"ן וְכָנֵה אוֹתוֹ בְּתֹאֵר 'הֶעֱנֵנוּ הָאֱמִתִּי לֹא הִסְכִּים לָזֶה רַבִּי לְוִי יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה וְאָמַר: אֵיךְ אֶפְשֶׁר לְכַתֵּב תִּבְתּוּ אֱמִתִּי וְזֹאת לְאַחַר שֶׁעֲקָר שִׁבְחוֹ שֶׁל רַאבְרִ"ן בְּפִיו שֶׁל רַבִּי לְוִי יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הָיָה תְּדִיר בְּמִדָּה זוֹ].

ה - תמ

אָמְרוּ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: הַמַּעֲלָה הַחוֹתֶמֶת כָּל מַעֲלוֹתָיו הַטּוֹבוֹת שֶׁל הָאָדָם הִיא מַעֲלַת הַתְּפִלָּה, דִּהְיִנוּ מֵה שְׁמֵרְבָה מְאֹד בְּתִפְלָה וּבְשִׁיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ וּמִפְרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנָיו הִי עַל כָּל דָּבָר, כִּי בְּלֹא זֶה הָרִי אָמַר רַבֵּנוּ שֶׁנִּקְרָא הָאָדָם פְּזִיז וּמְבָהֵל, שְׂאִינוּ עוֹסֵק בְּעִבּוּדַת הִי בְּיָשׁוּב הַדַּעַת הַשָּׁלֵם, וְדוּמָה הוּא כְּעֵגוּל הַכְּתוּב סָבִיבוּ מַעֲלוֹת רַבּוֹת, וּלְכָל מַעֲלוֹתָיו מִחֻבֵּר לוֹ תִּבְתּוּ 'מְבַלְבֵל' מְשֻׁנְעֵי הַנִּמְצָא בְּאֶמְצַע הָעֵגוּל, נִמְצָא שֶׁהוּא לְמִדָּן-מְבַלְבֵל, צְדִיק-מְבַלְבֵל, חֲסִיד-מְבַלְבֵל, כִּי כָּפִי לְמוֹד הַתּוֹרָה שְׁלוֹמֵד, כֵּן צָרִיכָה לְהִיֹּת כְּנִגְדָּה הַתְּפִלָּה שֶׁלֹּא יְהִיָּה בְּבַחֲיִנַת "חֻכְמַתוֹ מְרַבָּה מִפְּעֻשָׁיו", שֶׁהוּא עֹבְדַת הַתְּפִלָּה, וְכַדְבְּרֵי רַאבְרִ"ן בְּזֶה, אֲשֶׁר עַל-כֵּן הַמַּעֲלָה הַמְּשַׁלֵּמָה אֶת כָּל

ה- תנט

בענין מחיאת כף שבתפלה המבאר ממנו כמה פעמים בדברי רבנו, היו מאנשי-שלומו שאמרו שענין זה נוהג בעקרו על חלק התפלה שקדם השמונה עשרה, וראבר"נ זכרונו-לברכה סבר שקאי אף-על עצם התפלה, הינו תפלת שמונה עשרה.

ו - סו

ספר ראבר"נ זכרונו-לברכה במעלת אביו רבי נחמן זכרונו-לברכה שאף שהיה קולו מטבעו קול צרוד אף על פי כן כשנעמד בתפלה היה שואג בקולי קולות עד שאין ביכלת לתארו.

ו - סז

כששאל פעם רבי גדליה בערנר זכרונו-לברכה את רבי אברהם בן רבי נחמן זכרונו-לברכה על ענין נסיעותיו מאומן לארץ ישראל ומאריך ישראל לאומן מידי שנה. ענה לו בצחות על פי לשון הגמרא באגדת רבה בר רב הנה (והמובא בתורה י"ב ח"א) "ושור מהאי להאי", מה אעשה לנפשי שכשאני שוהה באומן מתגעגעת נפשי לארץ ישראל, וכשאני שוהה בארץ ישראל מתגעגעת נפשי בכלות הנפש לאומן ואין ביכלתי לקרר אותה אם לא בנסיעתי.

ו - סח

אמר פעם ראבר"נ זכרונו-לברכה על אחד מהפילוסופים הגדולים שזכה לשני שלחנות ומשום כן נהו אחריו רבים מעמנו בית ישראל לעסק בפילוסופיה פמותו (ה"ה הרב האברבנאל ז"ל) "הוא היה המדליה של היצר הרע". כמו כן אמר פעם על שום חמרא אחת (- חדר"ג שלא לשאת שני נשים; כידוע כאשר עלה ראבר"נ לארץ-הקודש, לא אבתה אשתו לעלות עמו, והוצרך משום-כן להתגרש הימנה): "תקנה זו לא נתקנה עם טבילת מקוה קדם". (וי"א: שנתקנה ללא התבודדות).

ו - סט

הָיָה אוֹמֵר בְּצָחוֹת בְּפָרוּשׁ הַכְּתוּב: "תִּתֶנּוּ לָהֶם יִלְקוּטוֹן תִּפְתַּח יָדְךָ וְשִׁבְעוֹן טוֹב" (תהלים קד) - שֶׁהֵנָּה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְסַבֵּב כָּל הַסְּבוּת לַתּוֹן לְאָדָם פְּרִנְסָה, אֲבָל הָאָדָם חוֹשֵׁב שֶׁהוּא הוּא אֲשֶׁר סִבֵּב פְּרִנְסָתוֹ וְיִשְׁוּעָתוֹ, וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר הַכְּתוּב "תִּתֶנּוּ לָהֶם" - הֵינּוּ: הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא הַנּוֹתֵן לְאָדָם כַּח לַעֲשׂוֹת חֵיל בְּפְרִנְסָתוֹ, וְזֶה "יִלְקוּטוֹן". אוּלַם הָאָדָם חוֹשֵׁב שֶׁהוּא הוּא הַמְּלַקֵּט וְהַמְּצַלִּיחַ בְּפְרִנְסָתוֹ, אוּלַם אֵף-עַל-פִּי-כֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רַחֲמָן, וְאֵף שְׁחוֹשֵׁב וְיִמְהַרֵּר כֵּן הָאָדָם, מִמְּשִׁיךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לַתּוֹן לוֹ שִׁפְעַת פְּרִנְסָתוֹ, וְזֶהוּ - 'תִּפְתַּח יָדְךָ' - אֵף-עַל-פִּי-כֵן - כִּדִּי שִׁשְׁבָּעוֹן טוֹב אֵף שְׁחוֹשֵׁבִים שֶׁהֵם וְטִרְחַתֶּם גְּרָמוֹ לְפְרִנְסָתֶם. (רא"ח רוזין זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה בִּשְׂמוֹ).

ו - ע

בְּהַפְּלִיגוֹ בְּגִדְלָתוֹ וְשִׁבְחוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה אָמַר בֵּין דְּבָרָיו לְעֵינָן שְׁנוֹת יְמֵי חַיָּו הַקְּצָרוֹת: חֲדוּשׁ הוּא רַבֵּנוּ שְׂזָכָה "לְהָאֲרִיךְ יָמִים" כָּל כָּךְ, כִּי נִשְׁמָה קְדוּשָׁה כְּזוֹ כְּמוֹ שֶׁהִיָּתָה לוֹ לְרַבֵּנוּ זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה הוּא מְגִדּוּלֵי נִשְׁמוֹת הַיְּנוּקוֹת שְׂאִין בִּיכְלָתָם לְהָאֲרִיךְ יָמִים וְשָׁעֵל כֵּן נִקְרָאִים "יְנוּקָא". עַל שְׁנִסְתַּלְקִים בְּקִטְנוּתָם מִמֶּשׁ. כִּידוּעַ הָיוּ כָּל שְׁנוֹתָיו שֶׁל רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ כְּשִׁלְשִׁים וְשִׁמוֹנָה וְחָצִי שָׁנִים בְּלֶבֶד.

ו - עא

הָיָה אוֹמֵר רַאבְר"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה עַל פִּי הַיְּדוּעַ שֶׁתִּבְּת 'מִי קָאִי עַל מִדַּת הַבִּינָה, שְׂזָה הַמְּרָמֵז בְּכְתוּב (משלי לא) "אִשְׁתַּחֲמֵל מִי יִמְצָא", הֵינּוּ שְׂזָאֵת הָאִשְׁתַּחֲמֵל חֵיל שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, אִין מִי שֶׁיִּכּוֹל לְמַצָּא אוֹתָהּ, אֲלֵא רַק הַבְּחִינָה הַגְּבוּהָ שֶׁל בְּחִינַת בִּינָה, וְאֵף שֶׁהִיא נֶעְלָמָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁרְחוֹק מִפְּנִינִים מְכַרְהָ, אֲבָל עַל יְדֵי הַעֲקֻשָׁנוֹת לְבִסוּף יִמְצָאָנָה וְכִמְסַפֵּר בְּמַעֲשֵׂה הָרֵאשׁוֹן שֶׁבְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת בְּמַעֲשֵׂה מַאֲבֵדַת בֵּת מִלְכָּה, עֵינֵן שָׁם.

ו - עב

דָּרְכוֹ שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחֲמָן זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה בְּזִקְנוּתוֹ בָּעֵת שֶׁהָיָה כְּבָר כְּבֵד רְאִיָּה שֶׁכְּשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מִמְּתִין לְתַפְּלָה וְכַדוּמָה הָיָה יוֹשֵׁב כְּשֶׁרֵאשׁוֹ נִתְּנוֹן בֵּין שְׁנֵי יָדָיו וּמִתְפַּלֵּל וְלוֹמֵד לְעַצְמוֹ, וְכִשְׁהָרִים רֵאשׁוֹ וְהַבְּחִין אֶחָד עוֹמֵד אֲצֵלוֹ, הָיָה מְדַבֵּר עִמוֹ, וְאִם לָאוּ הָיָה מִמְּשִׁיךְ לְעֵסֶק בְּעִבּוּדַת תַּפְּלָתוֹ וְדַבְּקוּתוֹ, וְכָל מִי שֶׁלֹּא הָיָה בִּישׁוֹן וְהָיָה עוֹ יוֹתֵר הָיָה מְקַבֵּל וְשׁוֹמֵעַ מִמֶּנּוּ יוֹתֵר, וְהָיָה גָּאוֹן כְּזֶה שֶׁיִּדְעַ לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד הַשִּׁיף לוֹ וּלְפִי הַבְּנָתוֹ.

ו - עג

רַאבְר"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה הָיָה מִתְאַכְסֵן מִדֵּי פַעַם אֲצֵל רַבִּי מֵאִיר אֲנָשִׁין זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה, וְהָיָה פַעַם שֶׁשָּׁהָה בְּבֵיתוֹ מִשָּׁךְ זָמַן שֶׁל חָצִי שָׁנָה, וְהִיָּתָה מֵרַת פְּרוּמָא מְדַגִּישָׁה וּמְסַפֵּרַת בְּשִׁבְחַ מִבְּרָכוּתָיו בְּבִרְכוּת הַנְּהַנִּין, אִיף

שְׁהִיָּה אוֹמֵר כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה בְּמַתִּינּוֹת וּבִסְגִירוֹת עֵינַיִם לְרֵב עֵמֶק
מִחֲשֻׁבוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת וְהַטְּהוֹרוֹת.

ו - עד

אָמַר פְּעַם לְרַבֵּי מֵאִיר אֲנָשִׁין זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה : דַּע לָךְ שֶׁכָּל מֵה שְׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ
מִמְּנֵי סְפוּר דְּבָרִים אוֹ שׁוֹם שִׁיחָה הוּא אֲמַת צְרוּפָה וּמְזַקְקָת. 'לוֹיטְעֵר
אֲמַת'.

ו - עה

הִיָּה אוֹמֵר רַאבְר"נ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה. מִתְמַצִּית הַיּוֹצֵא מִכַּפָּה עֲבָדוֹת שְׁהִיָּה
אֲצֵל רַבֵּנוֹ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, נִמְצִינּוֹ לְמִדֵּים שְׁכָמוֹ שְׁהֲאָדָם הַגְּדוֹל בְּמַעֲלָה
מוֹצִיא רְצוֹנוֹ מִכַּח אֶל הַפֶּעַל וְזוֹכֶה לְמָה שְׁזוֹכֶה בְּכַח יַדִּיעָתוֹ הַגְּדוֹלָה, כְּמוֹ
כֵן הֲאָדָם הַפְּשׁוּט וְהַקָּטָן בְּמַעֲלָה מְצָלִיחַ אִף הוּא כְּמוֹ כֵן בְּכַח תְּמִימוֹתוֹ
וְאִמוּנָתוֹ הַפְּשׁוּטָה.

ו - עו

רַאבְר"נ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הוּא אֲשֶׁר שָׁלַב בְּתַפְלַת טַל אֶת הַנְּגוּן הַיְדוּעַ שְׁחַבְרוּ
רַבֵּי סַעֲנֵדְעֵר טְרַהוּיֶצֶר זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, וּמְנֵי אֲזִי נִתְקַבֵּל בְּקָרֵב אֲנָשִׁי
שְׁלוֹמְנוֹ. (וְרַאה עוֹד בַּחֲלֵק ד', סִימָן רַעַח).

ו - קלח

סֵפֶר רַבֵּי יַעֲקֹב קְלֵמֶנוֹבִיץ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה כְּשֶׁרָצָה פְּעַם בְּיַלְדוּתוֹ לַעְזֹר
לְרַאבְר"נ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה שְׁהִיָּה כְּבָר זְקוֹן וְחֻלְשׁ לְלִבָּשׁ אֶת מַעִילוֹ הַעֲלִיּוֹן,
לֹא הִרְשָׁה לוֹ רַאבְר"נ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, בְּאִמְרוֹ לוֹ בְּצַחוֹת "וְכִי רוֹצֶה הַנֶּדֶף
כְּבָר לְהַחֲשִׁיבֵנִי כְּרַבֵּי מַפְרָסִים"? (שְׁנוֹהֲגִים מְשֻׁמְשִׁיָּהֶם מִפְּנֵי כְבוֹדָם לְסִיעָם
בְּלִבִּישָׁה).

ו - קלט

וְכֵן סֵפֶר שְׁבַבְחֵרוֹתוֹ הִיָּה רַאבְר"נ מְזָרְזוֹ לְקָרָא בְּשִׁבְתָּ בְּתוֹרָה בְּצַבּוּר, כִּי
אָהֵב לְשִׁמְעַ אֶת קוֹלוֹ הַבְּרוּר וְהַצָּח, וְכֵן אֶת דִּיּוּקוֹ הַגְּדוֹלָה בְּקִרְיַאת
הַטְּעָמִים. וְהִיָּה אוֹמֵר וּמְשַׁתַּבַּח רַאבְר"נ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הַעֲמִיד אוֹתִי
לִבְעַל קוֹרָא, וְרַבֵּי אַבְרָהָם שְׁטְרִינְהַרְץ הַעֲמִיד אוֹתִי לִבְעַל תְּפִלָּה'.

ו - קנב

רַבֵּי שְׁמוּאֵל הוֹרְבִיץ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הִתְיַגַּע הַרְבֵּה עֲבוּר הַסֵּפֶר 'בְּאוּר
הַלְקוּטִים' וְהִלָּךְ וְאָסַף כָּל הַחֲדוּשֵׁי תוֹרָה בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת עַד שֶׁזָּכָה
וְהַדְפִּיסָם, וְסֵפֶר שְׁאַחַר שְׁהַדְפִּיס הַסֵּפֶר חָלַם שְׁבַא אֱלִיּוֹ רַבֵּי אַבְרָהָם וּנְשָׁקוֹ
וְהוֹדָה לוֹ הַרְבֵּה עֲבוּר יִגִיעָתוֹ הַקְּשָׁה כָּל כֶּף שְׁהִיָּה לוֹ עַד שְׁהַדְפִּיס אֶת סֵפְרוֹ.

וּכְשֶׁתֵּאָר לְרַבִּי לְוֵי יִצְחָק אֶת מְרֵאָהוּ הַזֶּה לֹא רַבִּי לְוֵי יִצְחָק שָׂאֵבן כֶּד הָיָה
נִרְאָה בְּחַיָּו.

ו - קסז

פְּעַם בְּיוֹם הַיָּאָר-צִיִּיט שֶׁל רַאבְרִינֵי זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הַתְּאָסֶפּוּ כַּמָּה מֵאֲנָשֵׁי-
שְׁלוֹמֵנוּ וְעָרְכוּ שׁוּם סְעוּדָה לְזָכְרוֹ אוֹלָם הָאָרִיכוּ בְּשִׁבְחוֹ כֹּל כֶּד עַד
שֶׁהִשְׁתַּבֵּשׁ לָהֶם סֵדֶר הַלְּיָלָה וְלֹא יָכְלוּ לָקוּם אַחֵר כֶּד לְעָרִיכֵת 'תִּקְוֹן חֲצוֹת'
כַּנֶּכּוֹן. וְהֵעִירוּ לָהֶם אַחֵר כֶּד כַּמָּה מִחֲשׁוּבֵי אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עַל זֶה, שֶׁבּוֹדָאֵי
לֹא הָיָה זֶה רְצוֹנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק, שֶׁפִּיֶדוּעַ הָיָה מְקַפֵּיד עַל קִימַת חֲצוֹת
בְּיוֹתֵר, וְאָבֹן לְשָׁנָה אַחֲרֵת הַתְּאָסֶפּוּ יַחַד אַחֵר קִימַתָּם לְחֲצוֹת וַיֵּשְׁבוּ
לְשִׁיחַת חֲבֵרִים לְדַבֵּר מִזְכָּרוֹנוֹ וְשִׁבְחוֹ וְאָבֹן הָיוּ הַדְּבִוּרִים נִלְהָבִים מְאֹד.

ו - קעד

הָיוּ אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּטַעֲפֵלִיק נוֹהֲגִים לְהַתְּאָסֶף מִיְדֵי יוֹם בַּעַת שֶׁהָיָה
הַמְּסַחֵר חֲלָשׁ בְּשׁוּק בְּחֲנוּתוֹ שֶׁל רַבִּי נַחוּם קָאָהוּ וְעוֹסְקִים שֶׁם יַחַד
בְּשִׁיחוֹת חֲבֵרִים וּבְלִמּוּד סִפְרֵי רַבֵּנוּ זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה וְהָיָה זֶה כְּעִמּוּד בְּרִזָּל
נֶגֶד רֶשֶׁת הַהֶשְׁכָּלָה שֶׁפָּרְשָׁה מְצוּדְתָהּ שֶׁם בְּטַעֲפֵלִיק. רַבִּי נַחוּם עֲצָמוּ
הִתְקַרַּב לְדַרְדֵּךְ רַבֵּנוּ זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה עַל יְדֵי רַאבְרִינֵי זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה].

ו - קעז

בֵּין אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁדָּרוּ בְּעִיר טְשֶׁעֶרִין הָיוּ עֲשִׂירִים מִפְּלָגִים מְאֹד. וְרַאבְרִינֵי
זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הָיָה מְלַהֲבֵם מִיְדֵי פְּעַם שֶׁיַּעֲלוּ עִם מְמוֹנָם וּרְכוּשָׁם הָרַב
לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיְדוּרוּ בָּהּ, כִּי הָיָה בְּאִפְשָׁרוֹתָם אֲזִי לְקַנּוֹת שְׂטָחִים וְחֲלָקִים
עֲצוּמִים מֵאֲדָמוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּמַחֲרִים מוֹזְלִים מְאֹד, כִּי לְרַב עֲשִׂירוֹתָם
אָמְרוּ עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם עֲשִׂירִים מִפְּלָגִים כָּאֵלוּ שֵׁישׁ בִּיכְלָתָם לְקַנּוֹת אֶת כֹּל
אֲדָמוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַמְּיַעֲדוֹת לְמַכִּיָּרָה, כִּי הִיָּתָה אֲזִי מְכִירַת הַקָּרְקַע בְּזוּל
מְאֹד וְאִם הָיוּ שׁוֹמְעִים לוֹ לֹא הִיָּתָה גַם לְצִיּוֹנִים שְׁלִיטָה כֹּל כֶּד בְּאֲדָמוֹת
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ יְכוּלִים לְעַצֵּר בְּעַדָם מְלַחֲלָלָה וּלְהַצֵּר קֶדְשֶׁתָּהּ, אוֹלָם
בְּחֲשָׁשׁ לְמִמוֹנָם, לֹא שָׁמְעוּ לוֹ. וְסוֹפָם הָיָה שֶׁנִּשְׁאַרוּ בְּעָרָם וְחָסְרוּ כֹל, כִּי
בְּעֲלִיתָם שֶׁל הַקּוֹמוֹנִיסְטִים לְשַׁלְטוֹן הָרְגוּ אֶת רַבָּם וְלָקְחוּ כֹל מְמוֹנָם
וְהִנִּשְׁאַרִים בְּרַחוּ כֹל עוֹד נִפְשָׁם בָּם בְּעָרָם וְחָסְרוּ כֹל, וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶם אֶף
גַּם שׁוּם שְׂאֲרִית, כִּי בְּנִיחָם נָפְלוּ עַל יְדֵי זֶה מְדַרְדֵּךְ הַיְהוּדוּת, וְרַק אֵלוֹ הַמְּעַט
שֶׁשָּׁמְעוּ בְּקוֹלוֹ וְעָלוּ לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל זָכוּ לְהַקִּים כָּאֵן מִשְׁפָּחוֹת לְתַפְאֶרֶת

ו - קפא

הוא אשר צית ושמע לקולו של ראבר"נ שיעץ לו שיסע תכף להתקרבותו לארץ ישראל ויקבע שם ושיבתו, וכך עשה ועלה לארץ בהיותו למעלה מבן שלשים שנה ונשא כאן לאשה את אשתו השניה היא מרת פרומא בתו של רבי יעקב פילמר זכרונו-לברכה ונולד לו ממנה בנו הראשון רבי ישראל נחמן בשנת תרע"ג.

ו - רסד

על המבאר בלקוטי מוהר"ן (תורה כ"ב חלק א, ובתורה ה' חלק ב), על אלו המנהיגים השולטים על עם דל בתנאים וכופין אנשים תחות שעבודדיהו, היה אומר ראבר"נ זכרונו-לברכה בצחות בלשון הכתוב "בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה" (שופטים יז, כא). שפשאין נמצא הצדיק הגדול הזה שראוי באמת להיות מושל ומלך אזי לפחות "תאטשע" שיניחו לאיש לעשות הישר בעיניו ולא יכפו אותו להתנהג כרצון השולט והכופה, אחר שאינו יודע ומכיר בשרש נשמתו של האדם שתחת מרותו.

ו - שצא

הרחיב את הדבור לא פעם בענין גדל החיוב לצית את רבנו בדבריו כמו שהם, ולבלי לשנות בהם שום דבר אפלו כשפוננתו לטובה, ותפס לזה לדגמא את מה שנהגו כמה מאנשי-שלומנו שנהגו לומר בעתים שהיה קשה להם, במקום סדר ההתבודדות, תפלות מספר לקוטי תפלות, וכן מחמת גדל החשיבות המובא בהר להיות ערים בלילה ולעסק אז בתורה עד אור הבקר, על כן היו שאמרו שכשרואה האדם שאין יכול להתעורר בשעת חצות ממש ולהיות ער אחריה כל הלילה טוב יותר שיקום ויתעורר מאחר יותר וישאר נעור עד אחר התפלה, ואמר על זה שאין זה מהנכון ואין כן דעת רבנו, וכבר בדורות הקודמים הקפיד על זה ראבר"נ זכרונו-לברכה מאד, כי רבנו הזהיר לקום בחצות בדוקא, כמובא בתורה קמט, ובעוד מקומות. ועל כן באם קשה הדבר יתעורר דוקא בחצות ויאמר התקון ויעסק בתורה אז כפי יכלתו ואחר כך יחזר לישן ויקום להתפלל בעתה ובזמנה. וכמו כן לענין ההתבודדות הנכון להקפיד עליה בדוקא כרצון רבנו זכרונו-לברכה הפשוט. (וראה עוד בחלק ג, תצט).

רבי אהרן מקיבליטש זכרוננו-לבִּרְכָה הוא בעצמו הִיָּה זֶה שֶׁהִשְׁתַּדַּל לְקַחַת אֶת רַבִּי לְוִי יִצְחָק לְחַתֵּן כִּי אַז אַחַר שֶׁקִּבַּל רַבִּי לְוִי יִצְחָק זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה שְׁחִירוֹ מֵהַצָּבָא מִחֲמַת כְּבֹד רֵאִיתוּ, אָמַר לוֹ רַאבְר"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה 'לֵךְ וּתְחַפֵּשׂ לָךְ שְׂדוּדָי', וְנָסַע וּבָא עִמּוֹ לְטַשְׁעֵרִין וְשַׁבַּת שָׁם בְּשַׁבַּת, הִיָּתָה זֹאת שַׁבַּת-נַחְמוֹ שְׁנַת תַּרְע"ו, וְאַז שַׁבַּת שָׁם גַּם רַבִּי אֶהְרֹן שֶׁהִגִּיעַ לְשָׁם מִחֲמַת פְּטִירַת אָחִיו רַבִּי אַבְרָהָם מִיִּקְרִי אֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁהָיָה חֲזֵן בְּעִיר. וּבָא לְעוֹדֵד אֶת הָאֱלֻמָּנָה וְאֶת יְלָדֶיהָ. וּכְשֶׁשָּׁמַע שֶׁמְצִיעִים לוֹ לְרַבִּי לְוִי יִצְחָק זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה שְׂדוּכִים שׁוֹנִים. אָמַר רַבִּי אֶהְרֹן לְרַבִּי אֵיִיזִיק בְּאַרְדִּיטְשׁוֹבֶער זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה (הַמִּיחֵס שֶׁבְּנִכְדֵי רַבֵּנוּ) גַּם לִי בְּבֵיתִי יֵשׁ בַּת הָעוֹמֶדֶת בְּפִרְקָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֵיִיזִיק בְּצַחוֹת לְשׁוֹנוֹ: אַתָּה לֹא תִרְמָה אוֹתוֹ? אָמַר לוֹ: לֹא. נוֹ אִם כֵּן הִבְטַח לוֹ שְׁנָה אַחַת מִחֵה "קַעֲסֵט", וּבְגָדִים לְנִשׂוּאִים וּמֵאֲתִים רוּבֵל לְנֶדֶן, כִּי מִחֲמַת הָיִיתוּ עָנִי וּלְלֹא הוֹרִים הָיוּ צָרִיכִים לְדָאג עֲבוּרוֹ אֲף גַּם לְבְּגָדִים. הִבְטִיחַ לוֹ רַבִּי אֶהְרֹן הַדָּבָר, וְהִצִּיעַ זֹאת רַבִּי אֵיִיזִיק לְרַבִּי לְוִי יִצְחָק. שָׁאֵלוּ רַבִּי לְוִי יִצְחָק נוֹ, וַיֵּמָּה אַתָּה אוֹמֵר עַל הַשְּׂדוּדָי. אָמַר לוֹ רַבִּי אֵיִיזִיק אֲנִי? כְּאוֹמֵר מִדּוּעַ אַתָּה שׁוֹאֵל אוֹתִי לְדַעְתֵּי? מַה דַּעְתָּךְ אַתָּה עַל הַשְּׂדוּדָי?! וְחִזֵּר וְנָסַע לְאוּמָן, וְנָגַשׁ אֵלָיו גַּם רַבִּי שְׁמִשׁוֹן בְּאַרְסֵקִי זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה וְאָמַר לוֹ: הִיָּה כְּאֵן רַבִּי אֶהְרֹן וּמְצִיעַ לָךְ אֶת בֵּיתוֹ לְשְׂדוּדָי, אַחַר כֵּךְ כְּשֶׁסָּפַר לְרַאבְר"נ זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה וְאָמַר לוֹ מְצִיעִים לִי לְשְׂדוּדָי אֶת בֵּית רַבִּי אֶהְרֹן. אָמַר לוֹ רַאבְר"נ "לְרַבִּי אֶהְרֹן יֵשׁ אִשָּׁה כְּשִׁרָה". כְּאוֹמֵר לוֹ שֶׁעַל כֵּן בְּוֹדָאִי בְּנוֹתָיו צְנוּעוֹת וְחִסּוּדוֹת, וּכְשֶׁרָאָה שֶׁשְׁלִשָּׁה צְדִיקִים אֵלָיו מִסְכִּימִים עִמּוֹ לְשְׂדוּדָי, נָסַע אַחַר רֵאשׁ-הַשְּׁנָה תַּרְע"ז וּבָא לְקִיבְלִיטְשׁ. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְבֵית רַבִּי אֶהְרֹן לֹא הָיָה אַז רַבִּי אֶהְרֹן בְּבֵיתוֹ וְעַל כֵּן הִלָּךְ לְבֵית כְּנֶסֶת סְמוּדָי וּפְגַשׁ שָׁם בִּיהוּדֵי זְקֵן יוֹשֵׁב וְאוֹמֵר תְּהִלִּים, וְהַחֲלִל לְשׁוֹחַח עִמּוֹ מַעֲנִין לְעִנְיָן עַד שֶׁדָּבְרוּ בְּעִנְיָן צָרַת הַדּוֹר אִיךְ שֶׁכִּיּוֹם הִתְבַּטְּלוּ כָּל הַיְחִידָרִים וְכֻלָּם לוֹמְדִים בְּבֵיתִי סֵפֶר מְעַרְבִים עִם הַגּוֹיִים, נִכוּן, אָמַר לוֹ הַזְּקֵן, כְּאֵן בְּעִיר רַק 'בְּנֵי אֶהְרֹן אֵיִיזִיקִס' (כְּשֶׁפּוֹנְתוֹ עַל רַבִּי אֶהְרֹן קִיבְלִיטְשֶׁער שֶׁכְּנוּהוּ עַל שֵׁם אָבִיו רַבִּי אֵיִיזִיק) "רַק הוּא שׁוֹמֵר עֲדִין בְּקִדְשַׁת בֵּיתוֹ וְאִין בְּנוֹתָיו הוֹלְכוֹת לְבֵיתִי סֵפֶר", וְשָׁמַח רַבִּי לְוִי יִצְחָק זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה עַל זֶה וְהָיָה לוֹ הַדָּבָר עוֹד לְחַזִּיק. לְשַׁבַּת חֲזֵר רַבִּי אֶהְרֹן לְבֵיתוֹ וּבָא רַבִּי לְוִי יִצְחָק זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה לְבֵיתוֹ לְסַעוּדָה שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבַּת וְדָבְרוּ בֵּינֵיהֶם, אַחַר כֵּךְ כְּשֶׁלְּוָהוּ רַבִּי אֶהְרֹן בְּהַפְּרָדוֹ אָמַר לוֹ יֵשׁ לִי בַּת שֶׁהִגִּיעָה לְפִרְקָה וְהִיָּתִי רוּצָה בְּךָ לְחַתֵּן וְאֶתֶּן לָךְ קַעֲסֵט מְשֻׁדָּ שְׁנָה אַחַת וּבְגָדִים וּמֵאֲתִים רוּבֵל.

שַׁבַּח רַבִּי לְוִי יִצְחָק זְכוּרוֹנוֹ-לְבִרְכָה אֶת רַבִּי יִשְׂרָאֵל כְּהֵן יָדִיד נְעוּרָיו הִי"ד, אִיךְ שֶׁהָיָה כְּרוּדָי אַחַר רַאבְר"נ וְקִיִּים מִמֶּשׁ הַכְּתוּב "יְהוֹשֻׁעַ נֶעַר, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֱהָל" (שְׁמוֹת לַג). כִּי רַאבְר"נ בְּעִנְיָנוֹתָיו הַגְּדוֹלָה כְּשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הָיָה יוֹשֵׁב כְּשֶׁרֵאשׁוֹ מְטָה עַל יָדָיו וּמִתְבּוֹדֵד וְלוֹמֵד בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, כִּי בְּסוּף יָמָיו הָיָה קָשָׁה לוֹ לְקַרֵּא בְּסֵפֶר מִחֲמַת חֲלָשָׁתוֹ בְּעִנְיָנוֹ

כִּידוּעַ, וְכִשְׁהָיָה מְרִים אֶת רֹאשׁוֹ וְרוֹאֶה אֶחָד סָמוּךְ אֲצִלוֹ הָיָה מִתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ וְלַעֲנוֹת לוֹ עַל שְׂאֵלוֹתָיו. וְרַבִּי יִשְׂרָאֵל הָיָה בְּכוֹנֵה מִתְיָשֵׁב אֲצִלוֹ כְּדֵי שְׂכַשְׁיָרִים אֶת רֹאשׁוֹ יְשׁוּחַח עִמּוֹ עַל כָּל מֵה שְׁהָיָה לוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ, וּמְחִמֹת זֶה כִּשְׁהָיָה כָּבֵר מְדַבֵּר עִם רַבִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ שְׂאֵר הַבְּחוּרִים וְהָאֲבָרְכִים נִצְמָדִים אֲצִלוֹ גַם הֵם לִשְׁמַע מִמֶּנּוּ דְבָרֵי אֱלֻקִּים חַיִּים. וְזָכוּ עַל יְדוֹ לִשְׂאֵב מִמֶּנּוּ תוֹרָה וְיִרְאָה כְּרֵאוֹי.

ו - תלד

בְּשֵׁנַת תַּרְעִיּוֹ נִסַּע רַבִּי לְוֵי יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה עִם רַאבְרִ"נ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה לְעִיר טְשֶׁעְרִין, כִּשְׁהִגִּיעוּ לְכַפֵּר אֶלְכֶסְנֵדְרִיוּקַע אָמַר לוֹ רַאבְרִ"נ הֲלֹא בְּחוּר עָנִי אַתָּה וְהִנֵּךְ זְקוּק לְמַעוֹת כְּדֵי לְהִתְחַתֵּן, הַשְּׂאֵר כָּאֵן בְּכַפֵּר וּדְאָג לְעֲצָמָךְ לְאַסֹּף לְעֲצָמָךְ מַעוֹת הַכְּנֶסֶת כְּלָה. וְאַחַר כֵּן נִפְגַּשׁ בְּעִיר טְשֶׁעְרִין, וְנִשְׂאֵר לְשִׁבּוֹת שָׁם אֶת יוֹם הַשִּׁבְתָּה וְתִשְׁעָה בְּאֵב שְׂאֲחָרִיָּה, וְהוּא יָשֵׁב בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ וְעָסַק בְּתוֹרָה, וְאָחִיו שֶׁל הָרַב דְּשָׁם אָסַף עֲבוּרוֹ סֵךְ עֲשָׂרָה רַבֵּל, כִּי נִהוּג הָיָה בְּכָל אוֹקְרָאִינָה לְהַרְבּוֹת בְּנִתְיִנַת צְדָקָה בְּיוֹם תִּשְׁעָה בְּאֵב. וְרַאבְרִ"נ בְּיָדְעוּ אֶת עֲנִיּוּתוֹ וְאֶת בְּדִידוּתוֹ הַגְּדוּלָה לְלֹא גּוֹאֵל וְדוֹאֵג, כִּי הָיָה רְחוּק מִבֵּית, יַעֲץ לוֹ כּוֹ, וְאָכַן עֲזָר לוֹ עֲצָתוֹ זוֹ.

ו - תעח

הָיָה אוֹמֵר לְעֵנְיָן זֶה שְׂאֵנּוּ יוֹדְעִים מְרַאבְרִ"נ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה שְׁהָיָה עוֹזֵב אֶת בֵּיתוֹ מִשָּׁךְ כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וְהָיָה סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ בְּהִתְבּוֹדָדוֹת מִשָּׁךְ כַּמָּה יָמִים, וְכֵן רַבִּי עוֹזֵר תַּלְמִיד מוֹהֲרָנִי"ת זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה וְעוֹד עוֹבְדֵי ה' גְּדוֹלִים, שְׂפִשׁוּט לוֹ שְׁהָיוּ נִזְהָרִים בְּתַפְלָה בְּמִנְיָן, וְלֹא הִחְסִירוּ חֲלִילָה קְדִישִׁים וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה, וּקְדוּשָׁה, וּבְרָכוּ וְכִדּוּמָה. וְאֵינּוּ מַעֲלָה עַל דַּעְתּוֹ כְּלָל וְכָלל לְחֹשֵׁב שֶׁהַפְּסִידוֹם מִשָּׁךְ שְׁנוֹת יָמָיו עֲבוֹדַתָּם הַקְּדוּשָׁה, אוֹלָם יָדְעוּ אֵיךְ לְהִסְתַּדֵּר בְּזֶה כָּל אֶחָד בְּמִקּוּמוֹ.

ו - תקמוז

אָמַר פֶּעַם בְּצָחוֹת הַצְּדִיק רַבִּי זוֹשָׁא זְצ"ל: הִנְעַתִּי לְמַדְרַגְתִּי גַם בְּגִלְל זֶה שְׂלֹא יָדָעָה זוֹגְתִי לְהִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסְּדוּר. וְכֵן שָׁמַע רַבִּי לְוֵי יִצְחָק זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה מְרַאבְרִ"נ זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה שְׂאֵמַר שְׂיָדוּעַ הַדְּבָר שְׂזוֹגְתוֹ שֶׁל הַבַּעַל-שָׁם-טוֹב לֹא יָדָעָה לְקָרוֹת בְּסְדוּר. וְהָיוּ קְדוּשׁוֹת וְצִנּוּעוֹת עִם מְלֹא תָם וְשִׁמְשׁוּ אֶת בַּעֲלֵיהֶן בְּדַרְכֵיהֶם הַקְּדוּשׁוֹת וְסִיעוּ בְּיָדָם הַרְבֵּה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִיְכָלָתָם.

סִפֵּר רַבִּי דָּוִד הַמְּכַנֶּה ר' דָּוִד רוּמְנִישְׁעֵר זְכוֹרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, שֶׁבְּצַעֲרֵירוֹתוֹ הַפְּצִיר בּוֹ רַבִּי אֲבָרְהָם מֵאֵד שְׂיָבּוֹא עִמּוֹ לְאוּמָאן, כִּי רָאָה רַבִּי אֲבָרְהָם שֶׁהוּא חָכֵם וְיַעַל כַּח וְנָאָה לוֹ לְהִיּוֹת בְּחִבְרַת הָעוֹבְדִים בְּאוּמָאן, אוֹלָם לֹא אָבָה ר' דָּוִד לִשְׁמַע בְּקוֹלוֹ לְנִסְעַ לְאוּמָאן, וְהִתְחַרַּט עַל-זֶה כָּל יָמָיו, כִּי עָבְרוּ עָלָיו אַחֲרֵי-כֵן כִּידוּעַ הַרְבֵּה הַרְפָּתָקָאוֹת.

אמר (ראבר"ג): כְּשֶׁנֹּהֲגִים לְקִיָּם אֶת עֲצַת הַהֲתַבּוּדוֹת אֲרַבְעִים יָמִים
רְצוּפִים, רוֹאִים עַל-יְדֵי-זֶה יְשׁוּעוֹת. (בח"א סעיף תרע"ז בשם מוהרנ"ת,
וצ"ע).

כְּשֶׁדָּבַר פֶּעַם רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחֲמָן מִגְּנוֹת מִדַּת הַגְּאֻנָּה, הִזְכִּיר וְהִדְגִּישׁ
אֶת הַפְּסוּק: "תוֹעֵבֵת ה' כָּל גְּבֵה לֵב" וְהִדְגִּישׁ אֶת תִּיבַת "כָּל", שְׂפָנוֹת
הַפְּסוּק לומר שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹנֵא אֶת "כָּל" הַגְּאִים, אֶפְלוּ אֵלוּ
הַמִּתְגַּאִים בַּתוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, וְזֶהוּ: "תוֹעֵבֵת ה' כָּל גְּבֵה לֵב", יְהִיָּה מִי
שִׁיְהִיָּה. (בח"א סעיף תרפ"ח, בשם מוהרנ"ת וצ"ע).

רַבִּי אַבְרָהָם, כְּשֶׁבִין דְּבוּרָיו יָצָא לוֹ לְדַבֵּר מִהַרְשֵׁב"י הָיוּ רוֹאִים אִיךָ
שֶׁמִּזְכִּירוּ בְּאִימָה וְיִרְאָה גְּדוּלָּה מְאֹד.

מוהרנ"ת אָמַר שֶׁלּוֹיֵלָה הַמִּתְנַגְּדִים, הָיָה הוֹלֵךְ לְצִיּוֹן רַבְּנוּ בְּיוֹם רֵאשׁ-הַשָּׁנָה
לְהַתְּפִיל שָׁם - רַשִׁישׁ בְּשֵׁם ר"מ טְשֵׁנְסְטַחוּבֶּעַר שֶׁשָּׁמַע מִרַבִּי אַבְרָהָם בֶּן
רַבִּי נַחֲמָן.

סֵפֶר רַבִּי שְׁמוּאֵל הוֹרְבִיץ זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, שֶׁכָּאֲשֶׁר בִּקֵּר בְּפּוֹלְנָה וְשָׁהָה אֶצֶל
רַבִּי מְרֻדְכִי סוֹקוֹלוּבֶּעַר שֶׁהָיָה מוֹ"ץ בְּעִיר, דָּבַר עִמּוֹ רַבִּי מְרֻדְכִי הַרְבֵּה
מִגְּדֻלְתּוֹ וּמַעֲלָתּוֹ שֶׁל רַאבְר"ג זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, וְהַפְּלִיג בְּשִׁבְחוֹ מְאֹד.

צדיקים

סיפורי

ג-תקצח

מִצְאוּ פֶּעַם קָמִיעַ שֶׁנִּתֵּן רַבִּי נִפְתָּלִי כַּץ זצ"ל נֶגֶד אֵיזָה רוּחַ שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בְּאִישׁ
אֶחָד, וְהָיָה כְּתוּב בּוֹ "לֵךְ אֶל אוֹמִין פֶּלֶךְ קִיּוֹב אֶל יַעַר גְּרַעֲקוּב כִּי שָׁם
מְקוֹמָה". (וְרִאָה בְּחַיֵּי מוהר"ן מֵהַ שְׁאֲמַר רַבְּנוּ שְׁעִיר אוֹמִין הוּא בְּבַחֲיַנֵּת
קָצָה הַקְּדָשָׁה בְּבַחֲיַנֵּת "עִיר קָצָה גְּבוּלָה" עֵין שָׁם).

ג-תקצט

כִּידוּעַ הַסְתַּלְק רַבִּי נִפְתָּלִי כַּךְ זַ"ל בַּעַל "סְמִיכַת חֻכְמִים" בְּעִיר סְטַאנְבּוּל
בְּדֶרֶךְ נִסְיַעְתּוֹ לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל, מִחֻמַּת הַפְּרִסּוּם הָרַב שֶׁהָיָה לוֹ בְּבֹאוֹ
לְסְטַאנְבּוּל, כִּי בָּאוּ לְקַבֵּל פָּנָיו אֲלֵפִים מִיִּשְׂרָאֵל, וּמִסְפָּר שֶׁלִּפְנֵי הַסְתַּלְקוֹתָיו
בְּשֹׁכְבוֹ עַל עֶרֶשׂ דָּוִי, נִכְנַס אֶחָד לְבוּשׁ בְּמַעֲיֵל פְּרוּהָ מְהֵדָר לְחַדְרוֹ, בְּרֵאוֹת
אוֹתוֹ רַבִּי נִפְתָּלִי זְכוֹרֵנוּ-לְבָרְכָה פָּנָה אֵלָיו בְּקִפְיָה וְאָמַר לוֹ: "וְכִי מִי
הָרָשָׁה לָךְ לִכְנֹס לְכָאן, צֵא מִכָּאן", וְיָצָא, וְתִיכֵף לְהִטָּה אִשׁ סָבִיב מִטָּתוֹ,
וּבְרָחוּ כָּל הַעוֹמְדִים מִחַדְרוֹ, וְכִשְׁחֲזְרוּ אַחֲרָיו לְמִטָּתוֹ כָּבַד הָיָה אַחֲרֵי
הַסְתַּלְקוֹתָיו.

ג-תר

בַּעַת הַפְּרָעוֹת וְהַגְּזֵרוֹת שֶׁבִּשְׁנַת ת"ח-ת"ט הִצְלִיחוּ הַרְשָׁעִים לְהַרְגׁ כְּשָׁלִישׁ
מִהַיְהוּדִים תּוֹשְׁבֵי הָעִירוֹת שְׁבִאוּקְרַאינָא, וְאִזּוּ נִרְצְחוּ בְּאַכְזָרִיּוֹת שְׁנַיִם
מִעַמּוּדֵי הָעוֹלָם, הָרֵאשׁוֹן הָלָא הוּא הַקְּדוֹשׁ רַבִּי שְׁמִשׁוֹן מְאוּסְטְרוֹפּוֹל,
הַי"ד. וְהַשֵּׁנִי הַקְּדוֹשׁ רַבִּי יַחֲיָאֵל מִיכָל מְנַעֲמְרוֹב רַבְתֵּי הַי"ד (נִקְרָאָה בְּשֵׁם
"רַבְתֵּי" כִּי נִכְלְלוּ תַחְתֵּיהָ גַם הָעִירוֹת טוֹלֵטְשִׁין וּבְרֶסְלָב), שֶׁהָיָה צַדִּיק
וְחָכֵם מְפֹלֵג, וְהֵנָּה אָמְרוּ גְדוֹלֵי הַדוֹר שֶׁבְּהַרְיָגָתָם שֶׁל שְׁנֵי גְדוֹלֵי עוֹלָם אֵלוֹ
נִצְלוּ שְׁנֵי שְׁלִישׁ יִשְׂרָאֵל, וְאִף עַל בַּעַל הַשֵּׁ"ךְ זְכוֹרֵנוּ-לְבָרְכָה הֵיטָּה הַגְּזֵרָה
לְהַרְגׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, אִוְלָם אָמוֹ מְנַעַתּוֹ מִזֶּה, וַיֵּשׂ אוֹמְרִים שֶׁהוּא עֲצֻמוֹ
מְנַע עֲצֻמוֹ מִזֶּה בְּטַעֲנוֹ שֶׁעֲדִין לֹא גָמַר אֶת חֲבוּרוֹ הַגְּדוֹל עַל הַשְּׁלַח־עֲרוּךְ.

ג-תרא

בְּשְׁנַת תַּקכ"ח בְּיָמֵים ו' ז' ח' תַּמּוּז, הָיוּ הַקּוֹזָאקִים הָאֲכַזְרִיִּים בְּעִיר
אוֹמָאן, וְהַעֲמִידוּ חֲפָה בַּחֲצַר בֵּית-הַכְּנֶסֶת וְצָלַם שְׁתֵּי וְעָרַב תַּחְתֵּיוֹ, וְהַכְרִיזוּ
שֶׁכָּל יְהוּדֵי הַנִּכְנָס תַּחְתֵּיוֹ יִנָּצֵל. אִוְלָם שׁוּם יְהוּדִי לֹא יוֹצֵא מִהַכָּלֵל לֹא
נִכְנַס תַּחְתֵּיוֹ, וְרָצְחוּ אֶת כָּל הַיְהוּדִים תּוֹשְׁבֵי הָעִיר, כְּשֶׁלְּשִׁים אֶלְף נֶפֶשׁ,
וְהָיָה זֶה קְדוּשַׁת הַשֵּׁם מְפֹלֵג. וְקִבְּרוּ אֶת הַנִּרְצָחִים בְּבֵית-הַקְּבָרוֹת בְּקִבְּר
אֲחִים גְּדוֹל, בְּסֻמוֹךְ לְצִיּוֹן רַבְנוּ.

ג-תרב

דבר פעם הבעל-שם-טוב עם אחד ונמשכו דבריו עד אמצע הלילה פנתה אליו בתו מרת אדל ואמרה לו "אבא מה יהיה עם קימת החצות?" ענה ואמר לה בניחותא "נו פעם צריכים גם לתקן את חצי הלילה הראשון", "נו אמאל דארף מען פארעכטן די ערשטע האלבע נאכט". ומספור זה טעו הטועים לומר שבעתים הללו צריכים להיות דוקא ניעור בחצי לילה הראשון, וכבר צוחו על זה גדולי עולם שסילפו ועקמו פונתו הקדושה, כי באמת היה הבעל-שם-טוב זהיר מאד בקימת חצות.

ג-תרג

פעם התפלל הבעל-שם-טוב תפלתו ונשארה איזה שעה על אָזנו, וכידוע מהזהר (ח"ג קלא. באידרא רבא) שצריך להקפיד שלא תשאיר שום שעה על האָזן, חפץ היה אחד מתלמידיו להורידה, אולם פֿאָשר נגש להורידה אָזי מרב פחדו מרבו הבעל-שם-טוב חזר למקומו, אחר התפלה פנה אליו הבעל-שם-טוב ואמר לו: "אז ס'איז דא עפעס אַ קלקול אין אַצילות ווילסטו דו מיט דיינע הענט דאס פאר רעכטן"? "כְּשֵׁיט איזה קלקול בעולם האצילות רוצה אתה בידיך לתקנו?!

ג-תרד

אמר הבעל-שם-טוב: "אלמלא היה לי את האשת נעורים, הייתי אף פושט את רגלי ומגיע לארץ-ישראל", "ווען איך וואלט גיהאט מיין אשת נעורים, וואלט איך אויסגישטרעקט מיינע פיס צו ארץ-ישראל". (- אבני"ה ברזל).

ג-תרה

נגש פעם הבעל-שם-טוב לשואב המים שהיה כבר איש בא בימים, ושאלו
אמר נא לי רבי אנשיל: "מה שלומך?" ענה לו רבי אנשיל בשמחה: "ברוך
השם, הנה עזרני השם יתברך גם עתה לעת זקנתי שעדין אני בכחי
וביכלתי לעבד ולהתפרנס מיגיע כפי ואיני צריך למתנת אחרים". למחרת
שאלו שוב הבעל-שם-טוב לשלומו? התאנח קשות וענה לו: "ראה נא איך
יהודי זקן כמוני צריך בעצמו לעבד ולהתיגע עבור פרנסתו". נענה הבעל-
שם-טוב ואמר: הנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה, אדם נדון בראש
השנה ורבי יוסף אמר, אדם נדון בכל יום, ועתה במעשה זו התישב לי שני
מאמרי חכמינו-זכרונם לברכה אלה, ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא
פליגי, כי באמת רבי אנשיל זה נדון בראש השנה שפרנסתו תהיה כשואב
מים, אולם נדון בכל יום אם יחנה ממלאכתו אם לאו, וכמעשה זה
שאתמול היה שמח בחלקו ועליו במלאכתו, והיום התאנח קשות, ובדבר
זה אדם נדון בכל יום.

ג-תרו

רבי נפתלי פץ זכרוננו-לברכה אמר פעם בגנות המתפארין עצמן בגדלות
בפרסום של שקר, שפאשר חורטים על מצבתם "צדיק ולמדון", שואגים
בשמים ומכריזים: "שקרן וכזבון".

ג-תרז

הבעל-שם-טוב צוה לתלמידיו ללמוד בספר שלחן ערוך עד שיידעו את
דברי הרב המחבר והרמ"א בעל פה כי נכתב וחיבר ברוח הקדש.

ג-תרח

אמר פעם הבעל-שם-טוב זכרונו-לברכה על למדן אהד, הוא כזה מתמיד עד שאין לו כלל פנאי לחשוב ולהרהר על הקדוש-ברוך-הוא.

ג-תרט

בספור המעשה של נסיעת הבעל-שם-טוב לארץ-ישראל, מספר עוד שלפני נסעם בספינה אמר הבעל-שם-טוב לרבי צבי ולבתו אדל, "שיודע" שם קדוש" שיכול על ידו לפרס חתיכת בד על היס ולעבר בו את היס ולהגיע עד עיר הנמל יפו שבארץ ישראל, אולם בתנאי שלא יפסיקו במחשבתם בכונת שם זה אף לשניה אחת", נענתה בתו ואמרה, שהיא מוכנה לקבל זאת על עצמה, אולם רבי צבי אמר שמפחד לקבל על עצמו דבר זה.

ג-תרי

בעל ה"תולדות-יעקב-יוסף" חי מאה ועשר שנים כברכתו של רבו הבעל-שם-טוב, בהמליצו עליו עוד בחייו את הכתוב (בראשית מט): "וימת יוסף בן מאה ועשר שנים".

ג-תריא

כְּשֶׁשָׂאֵלוּהוּ פֶּעַם מִדּוּעַ כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ פְּעָמִים: "שְׂמַעְתִּי מִמּוֹרֵי" וּפְעָמִים
"מִפִּי מוֹרֵי" "מּוֹרֵי" וְכִדּוּמָה, וּמָה כּוֹנְנֵתוּ בְּשִׁנּוּי הַלְשׁוֹן, עֲנֵה, כְּשֶׁהֵייתִי
בְּהַשְׁגָּתוֹ שֶׁל רַבִּי הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב, כְּתַבְתִּי בְּלְשׁוֹן כָּזֶה, וּבָעֵת שֶׁלֹּא הֵייתִי
בְּהַשְׁגָּתוֹ כְּתַבְתִּי לְשׁוֹן

ג-תריב

הַצַּדִּיק הַרְבֵּי מְקַאמֵינְקֵעַ, תַּלְמִיד הַבַּעַל שֵׁם-טוֹב, זַ"ל, אָמַר פֶּעַם בְּדַרְךְ
צַחוּת: "אֵינִי מִבֵּין מָה מוּבָן הַמְּלָה "לְרֵמוֹת", מִמָּה נִפְשָׁד, אִם בְּכּוֹנְנֵתִי
לְרֵמוֹת אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הֲרִי שְׂאִין הַדְּבָר בְּאִפְשָׁרוּתִי, כִּי אוֹתוֹ
יִתְבָּרַךְ אֵין יְכוּלִים לְרֵמוֹת, וְאִם מְטַרְתִּי לְרֵמוֹת אֶת חֲבֵרְךָ, הֲרִי שְׂגָנֵב
אֶתְּךָ, וְאִם מְרַמֶּה אֶתְּךָ אֶת עֲצָמְךָ, הֲרִי שְׂטֵפֵשׁ הֵנֶךָ. וּבִכֵּן מָה פְּרוּשׁ הַדְּבָר
לְרֵמוֹת וְאֶת מִי אָנוּ מְרַמֵּים.

ג-תריג

יְהוּדֵי פְּשוּט אֶחָד חִיטְט בְּמִקְצוּעוֹ הָיָה בְּפוֹלְגָאָה וְקָנָה לְעַצְמוֹ חֲלָקָה בְּבֵית-
הַקְּבָרוֹת, וּמִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ הָיָה נוֹהֵג לְלַכֵּת לְמִקּוֹם קְבוּרָתוֹ וְאוֹמֵר שֶׁם אֶת
כָּל הַתְּהִלִּים בְּהַתְּעוֹרְרוֹת וּבְהַשְׁתַּפְּכוֹת הַנֶּפֶשׁ, כְּשֶׁעָבַר פֶּעַם בַּעַל הַתּוֹלְדוֹת
לֵיד מְקוֹם זֶה הַרְגִּישׁ בְּאוֹר גְּדוֹל הַשׁוֹכֵן בְּמִקּוֹם זֶה, עַד כִּדֵּי כֶּד שֶׁשָּׁלַח
לְאַנְשֵׁי הַחֲבֵרָא-קְדִישָׁא שְׁלִיחַ לְאֹמֵר, שְׂחַפֵּץ לְקַנּוֹת מְקוֹם זֶה, הוֹדִיעוּ לּוֹ
אֲנִישֵׁי הַחֲבֵרָא-קְדִישָׁא שְׂמִקּוֹם זֶה כָּבֵר מְכוּר לְיְהוּדֵי הַנִּי"ל, שְׁלַח אֵלָיו בַּעַל
הַתּוֹלְדוֹת שְׁלִיחַ לְקַרְוֵא לּוֹ, וּשְׂאֵלוֹ אִם יִסְפִּים לְמַכְרוֹ לּוֹ, לֹא אָבָה יְהוּדֵי
זֶה לְמַכְרוֹ בְּשׁוּם אֶפֶן, בְּטוּעֵנוּ, "מִתְּנַגֵּעַ אֲנִי כָּבֵר עֲשֶׂרָה שָׁנִים עֲבוּר קְבוּרָתִי
בְּמִקּוֹם זֶה וְאִידֵךְ אֶמְכְּרֶהוּ לְכֶם", וְסִפֵּר לּוֹ הַנְּהַגְתּוֹ הַנִּי"ל, הִפְטִיר וְאָמַר לּוֹ
בַּעַל הַתּוֹלְדוֹת: "מִשׁוּם כֶּד תִּקְבֵּר לֵיד מְקוֹמִי", וְהִלֵּךְ וְקָנָה מֵאַנְשֵׁי
הַחֲבֵרָא-קְדִישָׁא אֶת הַחֲלָקָה הַסְּמוּכָה. חִיטְט זֶה אָף עַל פִּי שְׂכָבֵר יָדַע
שְׂמִקּוֹם קְבוּרָתוֹ סְמוּכָה הִיא לְקְבוּרָתוֹ שֶׁל בַּעַל הַתּוֹלְדוֹת הַמְּשִׁיךְ בְּנוֹהֵגוֹ
כְּמִקְדָּם, לֹמַר מִדֵּי יוֹם אֶת כָּל סִפְרֵי הַתְּהִלִּים בְּמִקּוֹם קְבוּרָתוֹ, וְכִדֵּי עָבְרוּ
עוֹד עֲשָׂר שָׁנִים, פֶּעַם עָבַר שֶׁם בְּסִמּוּךְ הַצַּדִּיק רַבִּי לֵיב "בַּעַל הַמּוֹכִיחַ
מִפוֹלְגָאָה" וְאָף הוּא הַרְגִּישׁ וְהִבְחִין בְּקִדְשֵׁת הַמְּקוֹם וְחַפֵּץ הָיָה גַם הוּא

לְהַטְמִין בְּמָקוֹם זֶה, וַיְבַרֵר אֶת הַדָּבָר וְשׁוֹב הוֹדִיעוּ לוֹ כַּנְזָכָר-לְעִיל, שְׁמָקוֹם
זֶה כָּבֵר מְכוֹר לַיהוּדֵי זֶה, וְקָרָא לוֹ וּשְׁאֵלוֹ כַּנְזָכָר-לְעִיל וְשׁוֹב לֹא הִסְפִּים
וּכְטַעֲנָתוֹ הִנְזַכְּרָת בְּהוֹסִיפוֹ כָּעֵת, "כָּבֵר עֲשָׂרִים שָׁנִים מִתְפַּלֵּל אֲנִי בְּמָקוֹם
זֶה וְאֵיךְ אֶמְכָּרְהוּ", הִפְטִיר אָף לוֹ "הַבַּעַל-מוֹכִיחַ", אִם כִּךָ תִּשְׁכַּב לַיְדֵי,
וְהַלֵּךְ וְקָנָה אֶת הַמָּקוֹם מִצַּד הַשָּׁנִי שֶׁל קִבְרוֹ. אַחֲר־כֵּן הִמְשִׁיךְ יְהוּדֵי זֶה
בְּנוֹהֲגוֹ הַטּוֹב עוֹד שְׁמוֹנָה שָׁנִים, וְנִפְטָר וְקִבְרוֹהוּ בְּחֻלְקָתוֹ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר
בָּחַר בּוֹ בַּחַיִּים חַיּוֹתוֹ, בְּמָקוֹם שֶׁשָּׁפַךְ אֶת לְבוֹ בְּתַפְלָתוֹ מִשָּׁךְ עֲשָׂרִים
וּשְׁמוֹנָה שָׁנִים, בֵּין שְׁנֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר הַנִּיֵּל.

ג-תריד

בְּבֵית-הַקְּבָרוֹת שֶׁבְּבִאֲרָדִיטְשׁוֹב קִבּוֹר צַדִּיק אֶחָד גָּדוֹל וְנוֹרָא בְּשֵׁם רַבִּי
לִיבְעֵר, הוּא הָיָה רַב בְּעִיר קָדָם נְשִׂאוֹתוֹ שֶׁל הָרַב מִבִּאֲרָדִיטְשׁוֹב, וְהָיוּ
אֲנִי"ש מְרַבִּים לְהַשְׁתַּטַּח עַל קִבְרוֹ שֶׁהָיָה סָמוּךְ וְקָרוֹב לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁל
אֲנִי"ש שֶׁבְּבִאֲרָדִיטְשׁוֹב, וּמִסְפָּרִים שֶׁפָּעַם הוֹפִיעַ בְּחִלוּם לְהָרַב
מִבִּאֲרָדִיטְשׁוֹב וְאָמַר לוֹ, הֵיטוֹת שֶׁהָיָה שָׁמַשׁ אֶחָד בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּעִיר שֶׁהָיָה
תְּמִים מְאֹד בְּמַעֲשָׂיו וְדְבוּק בְּעִבּוּדָתוֹ עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ, וְלָרַב אֶהְבְּתוֹ וְשִׁמְחָתוֹ
שֶׁהָיָה לוֹ בְּהַדְּלָקַת הַמְּנוֹרוֹת הַתְּלוּיּוֹת שֶׁבְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, הַתְּקָרַב בְּכּוֹנֵה
יוֹתֵר מִדֵּי לְמְנוֹרוֹת עַד שֶׁאַחֲזָה בּוֹ הָאֵשׁ וְנִשְׂרַף לְמוֹת לְמַעַנּוֹ יְתִבְרַךְ. וְהִנֵּה
נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַשְּׁמַשׁ, נָדָה וְנָעָה כָּבֵר לְמַעְלָה מִשְׁמוֹנִים שָׁנָה לְלֹא תִקּוּן אֵף עַל
פִּי שְׁעֵשֶׂה דָבָר זֶה לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְעַל כֵּן בָּא אֱלֹהֵי שְׁיִשְׁתַּדֵּל לְתִקּוּנוֹ, וְתִקּוּן
נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַשְּׁמַשׁ יְהִיָּה בְּזֶה שִׁיטְבוֹל הָרַב עֲצֻמוֹ לִיד קִבְרוֹ שֶׁל רַבִּי לִיבְעֵר,
וּבְזֶה יוֹכֵל רַבִּי לִיבְעֵר לְתִקּוּן אֶת נִשְׁמַת הַשְּׁמַשׁ. וְצָוָה הָרַב לְחַפֵּר בּוֹר לִיד
קִבְרוֹ שֶׁל רַבִּי לִיבְעֵר, וְתִיכֵף שִׁפְתָחוּ בְּחַפְיָרָה יִצְאוּ מֵהַקְּרָקַע מִים רַבִּים,
אוֹלָם נִפְל וְחִזַּר הָעֶפֶר וְכִסָּה אֶת הַבוֹר, וְכֵן הָיָה כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים, כְּשֶׁרָאָה
הָרַב מִגְדָּל הַמְּנִיעוֹת הַרְבּוֹת לְדָבָר זֶה, הִתְאַמֵּץ מְאֹד וְתִיכֵף כְּשֶׁהִתְחִילוּ שׁוֹב
לְחַפֵּר וְיִצְא מִים, תִּיכֵף הִנִּיחַ רַגְלָיו בְּמָקוֹם הַחַפְיָרָה, וְכֵן הִמְשִׁיכוּ לְחַפֵּר עַד
שֶׁטָּבַל בּוֹ הָרַב, וְנִשְׁאַר חַפִּירַת הַבוֹר לִיד הַקְּבָר עַד לְזִמּוֹן הָאַחֲרוֹן, וְרַבִּי לְוִי
יִצְחָק זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה עוֹד רָאָהוּ שָׁם.

ג-תרטו

הרב מבארדיטשוב זצ"ל, היה יושב ועוסק בתורה עם חברו בשם רבי יוסף, שהיה למדן וצדיק מפלג, אולם חסרון היה לו שהיה מרבה בדברי ליצנות וכדומה, פעם התנפחו באיזה סוגיא שבגמרא ולא הגיעו לעמק השוה, עד שנענה הרב ואמר לו, דע לך שבשמים מפרשים את הגמרא כמוני, ענה לו חברו בהלצה: "וכי גם בשמים יכולים לטעות", הוכיחו ויסרו הרב ואמר לו, "ראה להיכן הביאך מדת הליצנות שבך", כשעמד על טעותו התמרמר בקרבו כל כך עד שקבל על עצמו לא לדבר עוד יותר שום דברי הלצה, ומחמת שהיה רגיל בכך מאד ייסר אותו פרישתו זו שפרש לגמרי מדברי הלצה עד שנחלה במחלת הרזון ר"ל, וחלה כל כך שפעם כשבקר במקוה בטולטשין ראו איך שהרזה כל כך עד שנשקף מגופו אבריו הפנימיים, וכששאלוהו על כך, נענה ואמר בדרך צחות על פי דברי המשנה שבאבות פרק ב, שאמרו "אל תאמין בעצמך עד יום מותך", וקראו "אל תאמין בעצמותיך" אף שרזים הם כל כך, כי אם אחזור לדרכי ואומר שוב רק הלצה אחת, אשמין כמקדם.

ג-תרטז

תושבי עיר בארדיטשוב היו אומרים אחד לחברו בצחות בעת תפלתו של הרב מבארדיטשוב, היכן עומד רבנו בתפלה, בתבות "ברוך גוזר ומקיים" או בתבות "ברוך אומר ועושה" שבברכת "ברוך שאמר, לרב יגיעתו הגדולה

ג-תריז

כשהגיע פעם הצדיק רבי מיכל מזלאטשוב לקאריץ ודרש לתושבי העיר דברי תוכחה ומוסר קשים, פנה אליו רבי פנחס ואמר לו: מדוע מוכיח אתה אותם קשה, ראה נא איך יהודים עניים מרודים כמותם באים לבתי כנסיות בחורף קר כזה בנעליהם הקרועות וללא מלבוש הולם, וכך מדי יום ביומו במסירות נפש, לך ופתח את ארון הקדש וצעק בקולך לפני השם ותברך שיש לו בנים יקרים פאלה וראויים הם שכבר יבוא המשיח

ג-תריח

כְּשֶׁבִקֵּר פֶּעַם הַצַּדִּיק רַבִּי מְרַדְּכִי מִטְּשַׁעְרֵי נֶאֱבִיל זַ"ל אֶצֶל רַבִּי לֵיב מִסְטֶרְעֵסְטִינְעָץ זַ"ל, רָאָה אֵיךְ שֶׁשׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ עֲנִיּוֹת עֲצוּמָה, כִּי אֶפְלוּ צְלָחוֹתָיו וּפְמוּטָיו הָיוּ עֲשׂוּיִים מִחֶרֶס עַד שֶׁשָּׂאֵלוּ רַבִּי מְרַדְּכִי עַל דְּבַר זֶה, שָׂאֵלוּ רַבִּי לֵיב בְּחִזְרוֹתָהּ: "נוֹ, וְאֵיךְ אֶצְלָךְ בְּבֵיתִי", עָנָה לוֹ רַבִּי מְרַדְּכִי: "לִי בְּבֵיתִי יֵשׁ צְלָחוֹת עֲשׂוּיִים מִכֶּסֶף וּפְמוּטֵי כֶּסֶף", הִפְטִיר רַבִּי לֵיב וְאָמַר: "אֶצְלָךְ פְּמוּטֵי הַכֶּסֶף בְּבֵיתִי וְעַל כֵּן הִנֵּךְ עֲצָמְךָ נֶעַ וְנָד בַּדְּרָכִים, כִּיִּדוּעַ הִיָּה רַבִּי מְרַדְּכִי נוֹסֵעַ הַרְבֵּה בַּדְּרָכִים, אוֹלָם אֶצְלִי פְּמוּטֵי וְצְלָחוֹת הַכֶּסֶף נִמְצְאִים בַּחוּץ וְעַל כֵּן יוֹשֵׁב אֲנִי בְּבֵיתִי" עַל הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה.

ג-תריט

הַרְבֵּה הַצַּדִּיק, רַבִּי לֵיב מִסְטֶרְעֵסְטִינְעָץ זַ"ל, הִיָּה חוֹתֵנוּ שֶׁל רַבִּי יוֹדֵל, וְהִיָּה אָדָם צַדִּיק מְפֹלֵג מְאֹד עַד-כְּדֵי-כָף, שֶׁפֶּעַם אַחַת, בָּעֵת שֶׁהִיָּתָה גִּזְרוֹת רָעָה עַל יִשְׂרָאֵל, אָמַר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב זַ"ל, שֶׁהוּא מְכָרָח לְשִׁתְּף עִמּוֹ אֶת רַבִּי לֵיב בְּשִׁבִיל לְהַמְתִּיק אֶת דִּין הַגִּזְרוֹת. וְסִפֵּר ר' לֵוִי יֶצְחָק זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, שֶׁרָאָה מְכַתֵּב שֶׁכָּתַב אֵלָיו הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב זַ"ל.

ג-כתר

הַצַּדִּיק רַבִּי מְנַדְּלִי מוֹיִטְעֶפֶסֶק זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, הִיָּה מְהִדָּר מְאֹד בְּמַלְבוּשָׁיו, וְאָמַר עָלָיו רַבִּי פִּנְחָס קוֹרִיץ עַר זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ: "עַר בְּאֵהָאֵלֵט זֵיךְ אֵין זֵיין

גיפּוֹצְקֵיט". "נחבא הוא במלבושיו המהודרים".

ג-תרכא

בין הצדיק רבי ברוך ממעזבוז לבין הצדיק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב, היה איזה זמן מחלקת. כשבא פעם אחד מאנשיו של רבי ברוך לספר לו שראה איך שהרב מבארדיטשוב הביט בשעונו באמצע קדשת כתר, בהתפוננו בזה לדבר עליו סרה, סתר אותו רבי ברוך וענה ואמר לו: "כל כך דבוק הרב בתפלתו עד שיכול לגווע חס-ושלום וחיב היה הרב להפסיק את דבקותו, ועל-כן הביט בשעונו כדי לבלבל את דבקותו שלא יסתלק חלילה

ג-תרכב

שכנו של רבי זושא היה סנדלר במקצועו, והיה עובד במנעליו עד מאחר בלילה לאחר חצות, ושבחו רבי זושא ואמר: טוב שהוא ער, יעסק האדם אז במה שיעסק, העקר שלא יישן.

ג-תרכג

לנכדי הרב "בעל התנא" זצ"ל היה מלמד מיחד ללמוד הגמרא, פעם כשעבר הרב ליד חדר למונים, שמע איך שמתנגע המלמד מאד בפרוש הגמרא, נכנס לחדר ולמד עם המלמד את הגמרא והאיר את עיניו בבאור נפלא, אחר-כך התעמק עוד יותר הרב ובאר למלמד פרוש אחר בגמרא, אולם משום מה לא ערב להמלמד פרושו השני עד שאמר לרב "הפרוש הראשון של הרב היה יותר יפה", ענה לו הרב "פרוש הראשון היה יותר

ג-תרכד

רבי פנחס קאריצער, ה'יה מכנה את לילות החורף הארוכים בשם לילות הזקב "גאלדינע נעכט", כי יכלת עבודת ה' שבהם רב מאד. ועקר עבודת איש הישראלי לקום אז בחצות לילה לעבודת ה'. והיו מרבים אנ"ש לדבר מזה, כדי להתעורר לקיים הנהגה קדושה זו בפרט בלילות החורף.

ג-תרכה

רבי פנחס מקוריץ זצ"ל נענה פעם ואמר על הכתוב (שמות כב) "בלתי לה' לבדו", 'עד שזכיתי להגיע מבחינה זו של "בלתי לה'" עד לבחינת "לבדו" ממש, עבדתי את ה' כמה וכמה שנים' (ונקב סכום רב של שנים).

ג-תרכו

הרב מחמעלניק זצ"ל השתדף עם ר' ברוך ממעזבוז, בעת החפה פנה ר' ברוך אליו ושאלו: מחתן, מדוע מתחננים, ענה לו הרב משום שצריך למות. הפטיר ר' ברוך ואמר: מתחננים משום שגלמד כיצד לאהוב את הקדוש-ברוך-הוא.

ג-תרכז

פעם בא אברך אחד להרב הצדיק רבי מרדכי מטשורנוביל ובקש ממנו עצה שינצל מפגם הברית, נתן לו איזה עצה, אמר לו האברך שכבר קיים את העצה הזאת ולא הועיל לו, נתן לו עצה אחרת, אמר לו האברך שכבר קיים גם עצה זו ולא הועילה לו, אמר לו רבי מרדכי אם כן אין לי עוד עצה עבורך, והלך ממנו האברך, לפני שיצא מפתחו קרא אותו שוב רבי מרדכי ואמר לו, "יש לי עבורך עוד עצה אחת והיא בודאי תועיל לך", קנה את הספר לקוטי מוהר"ן וילמד בו בכל לילה לפני השינה ואף-על-פי שיחלקו עליך עבור זה, וזו בודאי תועיל לך. (וע"ע בח"ד, סעיף תקס"ח, מעשה כעיי"ז).

ג-תרכח

פעם בשבת אחת כשראה הרב ה"צמח צדק" מליובאוויטש זצ"ל את שוחט העיר מנשק מחמת הסח הדעת את ידו אחר שנגע במקום התפלין באמצע קריאת שמע, כנהוג בימי החל, פטרו תיכף ממשרתו, בטענו אם יכול הנדף להסיח דעתו בתפלה, כמו כן יכול הנדף להסיח דעתו בשחיטה חלילה.

ג-תרכט

פעם כשהביט רבי גרשון העניף מראדזין בלקוטי מוהר"ן נענה ואמר, "רבי נתמן מה החדוש שחולקים עליכם מאחר שאתם משפילים את הגדולים במעלה ומראים להם שעדין הם רחוקים מהי יתברך ולהפך לקטנים במעלה אתם מראים שהם קרובים וסמוכים להי יתברך?".

ג-תרל

הגיע פעם מפורסם אחד לבקר אצל רב אחד, וכך בישבם הבחין הרב המפורסם בקופסת טבק עשויה מכסף מנחת על השלחן, ולקחו והביט בו וכדומה, והיו חקוקות על הקופסא איזה אותיות, שאל הרב המפורסם את הרב מה חרוט פאו? ענהו הרב חרוט פאן תיבות "לא תחמד".

ג-תרלא

ספר רבי נתן בייטלמאכער זכרונו-לברכה, ספור שהיה מפורסם בצעירותו, שפעם אחת נגנו מנגני המלכות לפני הצאר ניקולאי איזה נגינה נפלאה מתוים הכתובים לפנייהם, אולם לא יכלו לנגנו מדיק היטב, וכך כמה שנסו בדבר לא עלתה בידם והתיאשו מלנגנו, ואמרו למלך "רק בין היהודים תוכל למצוא נגן אחד שינגן עבורך היטב נגון מסבך זה, כי בירושפה להם חכמת הנגינה עוד מזמן בית-מקדשם". חפשו עד שמצאו נגן מומחה, שהיה יהודי פשוט, ונתנו לו לנגן נגון זה, ואכן נגנו היטב, עד כדי התפעלות. והנה בת הקיסר נמשכה אחריו מאד עד שאמרה לאביה שחפצה להנשא ליהודי זה, חרה הדבר לאביה מאד ונסה בכל כחו למנע זאת ממנה, אולם היא באחת שאינה חפצה להנשא לשום אדם אם לא ליהודי זה, קרא הצאר ליהודי ואמר לו: "הפוך עצמך לנוצרי כאחד מאתנו, ואתן לך את בתי לאשה", אולם היהודי זה דחה הצעתו מכל וכל, והיה זאת למלך לבגיון עצום, שהיהודי שפל אינו חפץ להשתדך עמו, בעת שיכול לזכות להיות חתן המלך ולזכות בכל טוב, אולם המלך בלית בררה לא הניחו והפציר בו עד מאד עד כדי איומים שמחייב לקבל דת הנוצרים, לא יכול היה היהודי זה להפטר ממנו עד שאמר לו שמסכים, הכין המלך את הכופרים שיקחו אותו לטבילה בנהר כדי שיקבל עליו דתם, והנה דרך הטבילה עברה על גשר שעבר מעל הנהר, והלכו עמו כל השרים והכופרים עם המלך ללוותו לטבילה, כשהגיעו לגובה הגשר פרץ היהודי מתוכם עלה על הגשר וקפץ לתוך הנהר וטבע בו, והיה מעשה זה קדוש ה' נורא, ובגיון עצום למלך, כי דברו מזה בכל העולם, שהיהודי פשוט מסר נפשו על יהדותו וכדי שלא ישתדך עם הקיסר ששמעו הולך בכל המדינות.

ג-תרלב

הצדיק רבי זאב המכונה וולף קיציס תלמיד הבעש"ט ז"ל היה בעל הדרת פנים מופלגת ולרב קדושתו אחר צאתו בערב שבת מהמרחץ שטבל בו לכבוד שבת קדש נשתנה צורתו ובלט הדבר כל כך עד שהיו נעמדים האחים היקירים בעל דגל מחנה אפרים ורבי ברוך להביט ביופי זיו פניו הקדושים לראות ולהבחין בשינוי צורתו. פעם כשיצא והבחין בהבטתם בו נענה להם בדרך משל ואמר להם פעם בחורף התגלגל והשתכשך השועל בשלג וצחצח את עור פרוותו בראות חיות היער את יופי עורו נענו לו ואמרו שועל ראה נא כמה הדורה פרוותך ענה להם השועל בצחוק כעת עורי יפה המתינו נא וראו כשיצוד אותי הציד ויהרגני ויסרח גופי ויפשיט את עורי וישרהו בסיד ושאר תיקונים הנצרכים לעיבוד העור ואז יקח את העור ויביאהו ליריד הגדול ויפרוס אותו להראות לקונים וכשיצעק המוכר לקונים בלנק כאומר ראו יופי של העור אז אכן תראו כמה יפה עורי והפטיר רבי וולף קיציס ז"ל ואמר להם הנה כי כך כשיגיע עת פטירתי מן העולם ומלאך המות שהוא הציד הגדול שבעולם יצודני וגופי יסרח ויביאו את הדרת עורי בלנק אז יהיה לכם מה להסתכל על יופיו של עורי וכאומר להם מה לכם להתפעל ממראה הדרת פני קודם שהגענו ליריד הגדול שבעולם האמת.

ג-תרלג

נסע פעם הצדיק רבי דוד מלעלוב זצ"ל לשבות אצל רבו החוזה מלובלין, אולם מחמת קשי הדרך לא הספיק להגיע ונשאר לשבות בכפר אחד, נחם את עצמו ואמר: "הנה אני מאמין שהרבי שלי הוא הרבי של כל העולם. כמו כן יודע אני, שאני הקטן שבתלמידיו וכשיושבים כל כך הרבה אנשים אצל שלחן הרבי, הרי שמתאריך השלחן מאד ובאריכותו מגיע עד למקומי, כי אני הקטן והאחרון שבתלמידיו, ואם כן, הרי שבאמת יושב אני כן אצל שלחנו הקדוש והטהור". כשספרו זאת לפני מוהרנ"ת, שבח דבור זה מאד מאד, שאכן תמיד נמצאים בלם אצל הצדיק.

ג-תרלד

הצדיק רבי אלימלך מליזענסק אכל משך שש שנים לחמו כשהוא טבול בדמעותיו.

ג-תרלה

פעם נפל ברעיונו של הצדיק בעל המחבר ספר "יסוד ושרש העבודה" איזה רעיון לשדוד, באמצע תפלתו, עבור עשיר אחד, והרהר בנפשו להמליץ על השדוד, כי יוכל להרויח מחמת כן ממון רב, אחר כך בטל את התעסקותו בשדוד זה.

ג-תרלו

ג-תרלז

ג-תרלח

ג-תרלט

ספר רבי לוי יצחק זכרוננו-לברכה, שפשהיה בלובלין בקר בבית מדרשו של הצדיק רבי צדוק מלובלין זצ"ל, ראה שבאמצע הבית מדרש יש ארבה העולה לחדר עליון, וספרו לו שם הזקנים שעשו זאת עבורו, מחמת שבסוף ימיו היה חולה ברגליו מאד ולא היה יכול לעמד על רגליו, ועל כן התקינו את חדרו למעלה מבית המדרש, ולכל תפלה היו משלשלים אותו למטה.

ג-תרמ

ג-תרמא

בעת המחלקת על הבעל שם-טוב היתה אשה אחת שתפסה אבן כדי לזרקה על הבעל שם-טוב, וכשא יכלה להרימה מחמת כבד האבן, ענתה ואמרה: "רבנו של עולם, יהי רצון מלפניך שיהיה כאלו זרקתיו עליו". אמר הבעל שם-טוב: "בעולם הבא יש שעשועים גדולים ממדת האמת שלה".

ג-תרמב

אָמַר פֶּעַם הַחוּזָה עַל אֶחָד שֶׁחָלַק עָלָיו : הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמֶר אוֹתוֹ מִשָּׁד עֶשְׂרִים
וְחָמֵשׁ שָׁנִים מִהֶרְהוּר עֲבָרָה כְּדִי שְׂיוֹכַל לְחַלֵּק עָלָיו.

ג-תרמג

הָיוּ הַצְּדִיקִים אוֹמְרִים בְּצָחוֹת : אֵין אַרְבַּע אַמּוֹת בְּמַעֲזָבוֹ שֶׁלֹּא פָּסַע וְהָלַךְ
בּוֹ אֱלֹהֵי זְכוֹר לְטוֹב.